ION LUPU

VOIEVODUL MARTIR

EDITURA VICOVIA

ION LUPU

VOIEVODUL MARTIR

EDITURA VICOVIA

Închin această carte celor care prețuiesc jertfirea
Marilor noștri Voievozi, ostenitori întru apărarea ființei
neamului românesc și a
credinței noastre străbune.

MOTO :

„Sta neclintit Moldova, țesând la pânza vremii,
Viteji îi erau fiii și purtătorii stemei,
Cei dătători de lege ș-așezători de datini
Lumine din lumine, Mușatini din Mușatini."

Mihai Eminescu

Credincios și vrednic păzitor ale celor gramaticești, mare logofăt și dascăl, PETRE COLĂCEL, de la Colegiul „Dimitrie Ghica" din Comănești

ION VODĂ CEL VITEAZ,
DOMNUL ȚĂRII MOLDOVEI

O iarnă îndârjită se înstăpânise peste Ţara Moldovei la sfârşitul văleatului 7028, Anul Domnului 1520, troienind văile şi dealurile cu omăt rece şi gros, peste care îşi slobozise hergheliile de bidivii cu răsuflări de gheaţă şi ger, gonite de vijelii bezmetice, învârtejite peste întinderea pustie şi albă care se pierdea sub zările bântuite de viscol.

Satele şi târgurile Moldovei, afundate în omătul care pe alocuri suia până la streaşina caselor, se pierdeau sub povara nămeţilor, descoperind priveliştii fuioarele de fum albăstriu, ce-şi căutau, prin gârliciurile sobelor, scăparea către cerul îngheţat.

Dinspre Nistru, cinci sănii, la care opinteau din greu câte două perechi de cai, se încumetau a lua în piept pustietatea albă, însoţite fiind de câţiva oşteni călări cu săbii la cingătoare şi cu lăncile în cumpănire, menite a le apăra de lotri şi de fiarele sălbatice care le-ar fi ieşit pe cale. Săniile grăbeau către Suceava, ce se afla încă departe şi nu se desluşea sub zările învăluite de neguri albastre, ducându-i pe Alusan Petrosian şi pe fiica sa Serpega, împreună cu câţiva slujitori, care fugiseră din Armenia, ţara lor de baştină,

pe care turcii, după ce o cuceriseră, o trecuseră prin foc şi sabie, dezlănţuind moartea şi jalea peste tot cuprinsul ei. Alusan îşi luase fiica şi pornise pribeag către alte tărâmuri mai liniştite, unde cumpănea să-şi continue viaţa alături de fiica sa, singura care scăpase teafără din măcelul în care îşi pierduse nevasta şi pe ceilalţi patru copii ai săi. În sinea sa, mulţumea Bunului Dumnezeu că-i îngăduise să apuce măcar cele câteva pungi cu galbeni agonisite de-a lungul vieţii sale, peste care păgânii încă nu dăduseră. Îngrozit de ceea ce se întâmpla în ţara sa, Alusan lăsă totul baltă, îşi luă fata care scăpase ca prin minune din pârjolul ce-i cuprinsese conacele şi casele slujitorilor, apucă a pune mâna pe câţiva cai, de trebuinţă pentru drum şi însoţit de cei câţiva dintre slujitorii săi, care scăpaseră cu viaţă se încumetă să apuce calea pribegiei către Moldova, nădăjduind că Domnul Ţării, Ştefăniţă Voievod, feciorul Măritului Bogdan al III-lea Voievod îi va îngădui a se aşeza în Ţara Măriei Sale.

Nevoia îl mâna din urmă pe Alusan Petrosian, deoarece turcii, cărora li se împotrivise cu puterea oştenilor săi, ridicaţi de pe moşiile pe care le avea, puseseră mare preţ pe capul domniei sale şi-i adulmecaseră urma, căutând a-l împresura înainte de a se pune la adăpost prin locuri ferite. Cu frica în spinare, Alusan îşi îndemna slujitorii să zorească şi să nu zăbovească pe pământurile tătarilor care i-ar fi hărăzit aceeaşi soartă pe care i-o pregătiseră turcii. După ce trecu Nistrul şi călcă pe pământul Moldovei, armeanul răsuflă uşurat şi mulţumi Bunului Dumnezeu că scăpase cu viaţă, chiar dacă în sufletul său purta povara ucigătoare a pierderii celor dragi.

– Mai îndeamnă caii, Ianan şi nu-i lăsa în legea lor, căci ne prinde întunericul prin pustietatea asta albă şi ajungem hrană la fiarele sălbatice.

– Zadarnic îi îndemn, stăpâne. Sleite le sunt puterile de atâta opinteală încât nu mai au cum răzbate. Dacă nici după colinele care ni se arată pe cale nu dăm peste așezare omenească, unde să ne punem la adăpost cât de cât, degeaba am scăpat de mânia păgânilor, căci vom pieri cu toții sub pustiul acesta alb, vijelios și învârtejit în toate care, după cum văd, nu mai are capăt.

– Mușcă-ți limba, Ianan și nu mai bate câmpii cu vorbele tale fără de nici un folos. Dumnezeu nu va îngădui să ne prăpădim și nu ne va lăsa să ajungem hrană la corbi și nici la fiarele sălbatice, care se tot țin pe urmele noastre.

– Dumnezeu să ne țină în paza Sa, cinstite stăpâne, dar mai grabnic de-atâta nici că se poate.

– Atunci să stați gata a înfrunta tot ceea ce ne va sta potrivnic pe cale. Aprindeți feștilele și stați cât mai aproape unii de alții.

– La porunca înălțimii tale, stăpâne, răspunseră oștenii.

– Se deslușesc oarece licăriri colo sub zare, stăpâne.

– Unde, Ianan?!

– Sub zarea de colo, stăpâne Alusan.

Dumnezeu nu și-a întors fața de la noi, grăi Alusan întorcându-se către fiica sa, care amorțise de frig.

– Mai avem mult, taicule?

– Mai rabdă o vreme, fata taichii și vom opri la casă de om creștin, unde ne vom dezmorți ciolanele și ne vom pune la adăpost.

Vreme de două săptămâni, pribegii armeni au tot înfruntat nămeții, de la trecerea peste Nistru și până la Cetatea de Scaun a Țării Moldovei, unde au ajuns sleiți de puteri, ca niște osândiți ai sorții. Au tras la „Zimbrul", hanul cel mai de vază al târgului, unde au cerut găzduire și hrană pentru vreme îndelungată. Hangiul își freca mâinile

de bucurie că Dumnezeu îl pricopsise cu asemenea oaspeți care îi cerură hrană și adăpost, pentru ei și animale și-i luară în stăpânire aproape tot hanul, de nu mai aveau loc și alți mușterii. Cugeta hangiul, în sinea sa, că armeanul, căruia ceilalți însoțitori ai săi i se plecau la poruncă, nu era om de rând, ci boier mare, năpăstuit de soartă să pribegească prin locuri străine. Însă de vreme ce boierul necunoscut, care-i ceruse adăpost și hrană pentru el și oamenii săi, plătea cinstit și la vreme toate cele poruncite, el nu avea de ce să se teamă și se bucura.

După ce se așezară în odăile cerute, se spălară, se primeniră de haine și cerură să se ospăteze ca să-și ostoiască foamea care le-a tot dat târcoale pe cale, atâta vreme. După ce toate au fost împlinite, Alusan îl chemă la sine pe Ianan.

– La porunca înălțimii tale, stăpâne!

– Ianan, mergi degrabă și-l cauți pe jupânul hangiu, vezi pe unde-l afli și-i zici că voiesc a grăi cu domnia sa, aici în odăile mele.

– Numaidecât, stăpâne.

– Spune-i că-l aștept în odăile domniei mele.

– Precum ți-e porunca, stăpâne.

– După ce voi grăi cu jupânul hangiu, să se înfățișeze la porunca domniei mele căpitanul Cocerian, căci am o vorbă și cu domnia sa.

– Precum ți-e voia, stăpâne.

Soarele cobora către asfințit când Ianan bătea la ușa odăii stăpânului său.

– Îngăduință, stăpâne!

– Îndrăznește, Ianan.

– L-am poftit pe jupânul hangiu, așa cum a fost porunca înălțimii tale.

– Prea bine, Ianan. Să intre jupânul hangiu, iar domnia ta să rămâi prin preajmă, la poruncă.

– La voia înălțimii voastre, stăpâne.

– Cu îngăduință, înălțimea ta, grăi hangiul intrând.

– Intră, hangiule și nu te sfii, îi răspunse armeanul, căci am a grăi cu domnia ta. Așază-te și nu te mai codi atâta, doar te afli în casa domniei tale și nu în alta, străină.

– După cum ți-e porunca, înălțimea ta.

– Jupâne hangiu, voiesc să-ți aduc spre știință, că domnia mea, împreună cu fiica mea și cu toți cei care mă însoțesc ne vom îngădui a-ți fi oaspeți pentru mai multă vreme, până voi pune rânduială în toate cele de trebuință, cutezând a lua viața de la capăt aici pe pământul Țării Moldovei, dacă Măria Sa, Ștefăniță Voievod, ne va îngădui îndrăzneala. Cât despre găzduirea noastră la han să nu-ți faci griji, căci osteneala domniei tale va fi răsplătită după dreptate și sârg. Să nu lipsească nimic din ceea ce ne-ar putea face să trecem în uitare întâmplările care ne-au silit să apucăm pe calea pribegiei și mai cu seamă fiicei domniei mele, care-i încă o copilă.

– Gata la porunca înălțimii voastre, răspunse hangiul.

– După cum am luat aminte, pe la hanul domniei tale se perindă numai fețe alese și cu mare trecere pe la Curtea Țării Moldovei. Voiesc a mă înfățișa Măriei Sale, Voievodului Ștefăniță, iar pentru aceasta am trebuință de cineva care ar putea deslușì și înlesni calea domniei mele către Măria Sa, Domnul Țării.

– Precum poftește înălțimea voastră, răspunse hangiul.

– Îngăduie și păzește, cinstite hangiule, taina vorbelor grăite cu domnia ta.

– Cu strășnicie, înălțimea voastră.

– Căci răsplata va fi și ea după osteneala domniei tale, jupâne hangiu.

– Precum ți-e voia, înălțimea ta, răspunse hangiul ridicându-se de plecare.

– Te aștept cu vești, cinstite hangiule.

– Veni–vor negreșit, înălțimea voastră.

După ce plecă hangiul, așa cum fusese porunca, la înălțimea sa se înfățișă căpitanul Cocerian.

– Iată–mă–s la poruncă, înălțimea voastră.

– Stai, căpitane și spune–mi ce fac oamenii.

– După zbuciumarea prin care ne–a fost hărăzit să trecem cu toții, și–au aflat izbăvirea și aduc mulțumiri Bunului Dumnezeu că ne–a îngăduit să rămânem în viață și înălțimii voastre pentru toate cele de trebuință.

– Să nu lipsească nimic oamenilor și nici cailor, căci ei ne–au scos către limanul cel bun.

– După porunca înălțimii voastre vor fi împlinite toate.

– Grijește și află dacă jupânul hangiu se află om de credință și cu frică de Dumnezeu, căci nădăjduiesc în ajutorul domniei sale. Pe la han se perindă și–și îngăduie popas mulți dregători domnești, unii chiar cu mare trecere pe la Curtea Moldovei și de folos ne–ar sta să izbutim a deslușì care dintre aceștia ne–ar putea slobozi calea către Măria Sa, Ștefăniță Voievod.

– Precum ți–e porunca, înălțimea ta.

– Să fii cu mare băgare de seamă și să nu trezești bănuiala cuiva, căpitane Cocerian.

– După poruncă, înălțimea voastră.

După plecarea căpitanului său, Alusan Petrosian se ridică și porni către odăile fiicei sale, Serpega, megieșe cu cele ale sale.

– Cum se află fata taichii? își întrebă Alusan fiica, după ce intră în odaie.

– Mai zdravănă de cum am ajuns aici, taicule.

– Ai toate cele de trebuință, copila mea?

– Nimic nu–mi lipsește, taicule, în afară de maica și de frățiori, răspunse fata plângând.

– Liniștește-te, fata taichii și-ntoarce-ți gândurile spre aiurea, lăsând uitării nenorocirea care s-a abătut asupră-ne. Odihnește-te și caută să dai alinare sufletului, din care să gonești durerea, pentru a nu te înrobi deznădejdii. Ce-a fost mai greu s-a dus, chiar dacă drumul vieții noastre va mai trece și prin alte încercări, de aceea va trebui să fii bărbată și să nu te lași doborâtă de durere, căci numai așa vom izbuti în toate cele.

– Mă voi osteni în toate, taicule.

– Nădejdea la Dumnezeu, fata taichii, căci numai pe El îl putem ruga să se milostivească de sufletele noastre zbuciumate, să ne tămăduiască inimile și să ne dea tărie în toate hotărârile pe care siliți vom fi a le lua.

– Așa voi face, taicule, stai fără grijă! Mă voi învrednici în toate, ca să nu-ți stau povară pe cale, căci domnia ta ai destule de împlinit.

– Nu-mi stai povară, Serpega. Cum poți grăi astfel, copila mea?! Ești tot ceea ce mi-a rămas mai drag pe lumea aceasta și nu-mi voi afla odihna până când nu voi întoarce bucuria și fericirea în privirile ochilor tăi, în care nu mai licărește lumina aceea dătătoare de viață.

– Ce vom face noi în țară străină, taicule?

– Dumnezeu ne va călăuzi în toate, copila mea.

– Vom rămâne aici în Țara Moldovei sau vom pribegi către alte meleaguri tot atât de străine?

– Vom rămâne în Țara Moldovei, copila mea, cu îngăduința Măriei Sale Ștefăniță Voievod. Oamenii de aici sunt îngăduitori, deschiși la suflet și simțitori la necazurile altora. Ne vom osteni să ne facem un rost în această Țară, către care Bunul Dumnezeu ne-a călăuzit pașii. Aici puterea turcului nu ne poate ajunge și nu vom mai trăi cu spaima în suflet așa cum trăiam la noi acasă. Mă voi înfățișa

la Voievodul Moldovei, căruia îi voi cere îngăduința să rămânem aici, sub oblăduirea Măriei Sale.

– După atâtea nenorociri abătute asupra noastră, după atâta zbucium și după toate primejdiile care ne-au însoțit la tot pasul până când am ajuns aici, mă-nvăluie teama când cuget că n-am fi ajuns la limanul cel bun.

– Nu-ți pierde nădejdea, copila mea!

– Am nădăjduit în multe, taicule și risipite în cele patru vânturi au rămas toate. Buimăceala m-a împresurat din toate părțile și mă învârtejește amarnic, de nu mai deslușesc nici o scăpare. Ce blesteme nebănuite s-au abătut asupra noastră de ne-au smuls dintre cei dragi, care au pierit sub privirile noastre, ne-au scos din pământul nostru străbun și ne-au aruncat prin aceste locuri străine?

– Numai Bunul Dumnezeu le poate ști pe toate, Serpega, fata taichii.

– Am rămas ai nimănui, taicule.

– Domolește-ți durerea, fata mea, ridică ochii spre Cer și nu deznădăjdui. Să mulțumim Bunului Dumnezeu că am scăpat cu viață și cu o parte din agoniseala noastră, că ne-a scos la loc luminat și fără primejdie pentru viețile noastre.

– Dar cum să astup hăul din sufletul meu, taicule? Cu ce să înăbuș pojarul și vâlvătaia care mă mistuie și mă arde fără tăgadă?

– Serpega, copila mea, îngăduie alinare.

– Dar unde s-o aflu, taicule, unde?!

– Nu te zdruncina într-atât și nu te lăsa pradă deznădejdii. Ridică-te deasupra nenorocirilor care s-au abătut asupra noastră și stai în ajutorul părintelui tău, care se luptă cu deznădejdea asemenea ție.

– Îngăduie de iertare, taicule și nu mă prigoni pentru deznădejdea mea. Îmi voi înghiți lacrimile și–mi voi acoperi durerile, îmi voi struni zbuciumarea și voi căuta să mă ridic către tăria de care avem trebuință ca să izbutim a trece peste toate, să–ți stau de ajutor și nu povară peste toate cele pe care le porți pe umerii domniei tale.

– Așa să faci, Serpega, copila mea cea dragă, căci numai așa îmi dai puteri ca să răzbat prin toate și–mi slobozești pașii pe cale.

– Afla–voi puterea să mă ridic din nenorocire, taicule. Am să calc peste zbuciumul lăuntric, nădăjduind într–o vreme care va fi să vină, când păgânii, care ne–au trecut prin foc și sabie, aducând moarte și năruință peste tot neamul nostru, vor da socoteală și vor plăti, măcar și o frântură de ceas, pentru fărădelegile lor. Ura mea le va da târcoale câtă vreme voi călca pe pământ și dacă Dumnezeu mă va chema la El înainte de împlinirea osândei, de–acolo de Sus îmi voi vărsa ura asupra păgânilor. De voi fi hărăzită cu urmași, îi voi crește în frica lui Dumnezeu, însă le voi sădi în suflete ura împotriva turcilor, zi de zi, clipă de clipă, nădăjduind ca măcar unul dintre ei să se poată învrednici a răzbuna nenorocirea aruncată de păgâni asupra noastră. Abia atunci îmi voi afla liniștea și alinarea.

– Cu greu blestem și aprig legământ ți–ai încărcat sufletul, copila mea!

– Aprig și greu, taicule, însă numai așa mă voi putea ridica iarăși la viață.

– Dumnezeu să te ocrotească, fata mea, să te aibă necontenit în paza Sa și să–ți lumineze calea! Acum odihnește–te și alungă departe gândurile cele negre, care–ți dau atâtea târcoale, căci destul ne–am hrănit cu pâinea îngrijorării și ne–am ostoit setea cu apa strâmtorării.

– Îți voi urma sfatul, taicule dragă.

– Așa să faci, copila mea, răspunse armeanul îmbrățișându-și fiica și sărutând-o pe frunte, după care ieși, se întoarnă în odăile sale, voind a cugeta nestingherit la toate ce aveau să urmeze, care cereau rânduială bună în cumpăniri.

După ce-și făcu rugăciunea de culcare, stinse lumânările care-i luminau odaia, se băgă sub așternut și-și slobozi gândurile către întâmplările din care abia scăpase cu viață. Din stăpânul cel mare care fusese în Armenia, țara sa și a străbunilor săi, cu moșii necuprinse și bogății de nu le mai știa socoteala, cu mulțime de slujitori și vajnici oșteni pe care-i avea sub poruncă și ascultare, ajunsese pribeag în Țara Moldovei, cu fiica sa Serpega și o mână de oșteni, care mai scăpaseră din sângeroasa încleștare cu turcii. În afară de fiica sa, îi pierduse pe toți cei dragi sufletului său, nevasta și pe cei patru feciori, pe părinții săi bătrâni și împovărați de ani, dar și pe cei cinci frați, căzuți unul după altul, ce s-au ridicat alături de el potrivnici păgânilor. Dumnezeu îl ocrotise și-l slobozise din ghearele morții, hărăzindu-i o viață de pribeag și mult zdruncin sufletesc pentru cei pierduți. Dacă el avea păcatele sale și plătea pentru înfăptuirea acestora cu pribegia și viața celor dragi, atunci Serpega, singura lui fiică, la numai cele cincisprezece primăveri, ce păcate avea de plătit, de pătimea atât de mult? Fata nu greșise cu nimic în fața Bunului Dumnezeu, era o bună creștină și nu rătăcise niciodată calea de la credința ortodoxă ori poate păcatele celor din veac își aflau ispășirea prin fiica sa, un suflet neprihănit, căruia i se hărăzise atâta suferință. Va încerca să facă tot ceea ce-i va sta în puteri ca să ostoiască durerea fetei sale, să-i netezească drumul către fericire, rugându-se la Dumnezeu să-i tămăduiască rănile sufletului, aducându-i pe chip lumina bucuriei de viață. Scăpase din

iadul care se prăbușise peste tot neamul său, se afla pribeag dar nu lipsit de cele de trebuință traiului. Avea la-ndemână tot ceea ce putea să-i deschidă alt drum, pentru el și pentru fiica sa, dar și pentru cei care-l urmaseră în necunoscut, față de care avea datoria să-i țină sub oblăduire așa cum i-a avut și-n Armenia, zbuciumata lor țară. De el și numai de el atârna viața și toate cele care aveau să urmeze pentru fiica sa și pentru oamenii săi. Și cum niciodată până acum nu le-a zdruncinat credința cu care l-au înconjurat, nici de acum în acolo nu-i va lăsa în voia soartei. Urmându-l în nenorocirea care se abătuse peste el, oamenii aceștia i s-au apropiat de suflet și i-au împărtășit durerea fiind, pentru vremea ce avea să vină, toată familia sa, căreia va trebui să-i poarte de grijă și altfel nu-și va îngădui să facă. Va mai trece o vreme, nu multă, până se va înfățișa Măriei Sale, Ștefăniță Voievod, Domnul Țării Moldovei, de la care nădăjduia milostivire și îngăduință. Își pusese toate nădejdile în Voievodul Moldovei, avea credința că Măriei Sale îi stătea în puteri să-i hotărască drumul pe care va trebui să apuce. Se mângâia că soarta îl mânase în mijlocul unui popor iubitor de Dumnezeu, de aceeași credință și luptători neostenițiîmpotriva păgânilor, care-i încercase-ră cu atâtea războaie și distrugeri, însă Voievozii Moldovei s-au ridicat cu tărie asupra dușmanilor, cărora le-au tăiat de atâtea ori poftirea cea nesățioasă de lărgire a Împărăției Otomane, pe care o opriseră la Dunăre și Marea cea Mare. De-atunci veghea moldovenilor la fruntariile Moldovei e necurmată și tot de atunci fiecare om adoarme cu sabia la căpătâi și calul înșeuat, pentru a nu le mai îngădui păgânilor să le mai calce pământurile. Când va ajunge în fața Măriei Sale, va cere Voievodului să-i îngăduie a-și pune sabia sa și pe cele ale oștenilor săi în slujba Țării Moldovei,

cugetând că bucuroși s–ar afla cu toții dacă soarta le–ar hărăzi să–și spele săbiile în sângele dușmanilor păgâni, apărând pământul care i–a primit și–i ocrotește. Năpădit de aceste gânduri care îl munceau de–atâta vreme, Alusan Petrosian, nefericitul pribeag în Țara Moldovei, căzu pradă unui somn adânc, odihnitor, de care nu mai avusese parte de multă vreme.

Când zorii mijeau pe la ferestrele odăilor sale, Alusan se ridică din așternut, dădu cu apă rece pe față, își făcu rugăciunea de dimineață, după care își chemă oamenii la poruncă și le grăi:

– Astăzi vom purcede să cutreierăm târgul Sucevei ca să cunoaștem locurile și oamenii. La han rămân numai trei oameni, care vor îngriji caii și vor sta la porunca domniței Serpega. După ce ne vom astâmpăra foamea, cu cele de folos păcătoaselor noastre făpturi, căpitanul Cocerian îi va rândui pe cei care vor rămâne la han, după care ceilalți, împreună cu domnia mea ne vom slobozi pașii pe ulițele târgului Suceava, cu gânduri pașnice și creștinești, fără să uitați că ne aflăm în Țară străină, cu alte pravile decât cele ale noastre, cărora va trebui să le arătăm supunere, căci de astăzi înainte vor fi și ale noastre. Închinarea și rugăciunile precum și bisericile în care vom pătrunde pentru a ne ruga sunt de o ființă cu cele din Armenia noastră, moldovenii fiind creștini ortodocși ca și noi. Aceasta ne va sta de ajutor ca să ne apropiem mai lesne de oamenii aceștia atât de primitori și îngăduitori în toate cele.

– Precum ți–e porunca, înălțimea voastră!

– Cu vremea ne vom schimba și straiele. Dacă Bunul Dumnezeu tot ne–a hărăzit să ajungem moldoveni în grai și–n purtare, cu toate că–n cuget vom rămâne de–a pururi

armeni, atunci să facem voia Domnului, că potrivnici nu-i putem sta, în veci.

– Așa vom face, înălțimea voastră.

– Până când Voievodul Moldovei ne va da slobozenie să ne așezăm gospodărește pe pământul acesta, voi griji de toate cele ca să nu vă lipsească cele de trebuință.

– Mulțumim înălțimii tale, stăpâne!

– Ne vom purta în așa fel, încât moldovenii să ne îngăduie ca pe niște frați, să le deprindem graiul, obiceiurile și să ne aplecăm cu osârdie asupra simțămintelor lor, precum ar fi ale noastre, să le cinstim neamul și strămoșii, la bunăvoință să le răspundem cu bunăvoire și să arătăm credință acestei Țări, care va fi casa noastră de-aici în acolo, pentru noi și pentru cei care ne vor urma nouă, știind că nu se află putință de întoarcere pe meleagurile care ne-au zămislit, atâta vreme cât păgânii vor stăpâni acolo.

– Te vom urma în toate, stăpâne.

– Atunci să dăm pas voinței noastre.

Alusan Petrosian, însoțit de căpitanul Cocerian și de ceilalți oșteni ai săi, luară la pas domol târgul Sucevei, făcând popas prin dughene și hanuri, intrând în biserici, unde îngenuncheau și se rugau, se amestecau printre localnici cărora le răspundeau mai mult prin semne și cu jumătăți stâlcite de cuvinte românești, bucurându-se de slobozenie în toate și fără nici o grijă că fesul turcului s-ar putea ivi de pe undeva ca să le primejduiască preumblarea. În hoinăreala lor fără țintă ajunseseră până la zidurile Cetății de Scaun a Țării Moldovei, unde nu se putea intra după voie, de aceea se mulțumiră doar să privească vestita cetate de la oarecare depărtare.

– Frumoasă și măreață cetate au moldovenii, stăpâne.

– Puternică și de necucerit, căpitane Cocerian. Măreția și puterea Cetății de Scaun a Țării Moldovei, în care au

răsunat poruncile Voievodului Ștefan cel Sfânt, ale feciorului său, Bogdan al III–lea Voievod, faptele lor de vitejie și mai cu seamă curajul cu care s–au ridicat potrivnici dușmanilor, au dat tărie și încredere moldovenilor, care i–au izgonit pe turci dincolo de fruntarii, nimicindu–i în războaiele care au adus atâta faimă Moldovei, făcând–o știută în toate țările pământului. De atunci sultanii otomani privesc cu respect la Țara Moldovei cu care are înțelegeri iscălite și păzite ca între marile împărății ale lumii.

– Înălțimea ta a mai fost în Țara Moldovei?

– În solie la Bogdan Voievod, feciorul Măritului Ștefan cel Sfânt. Așa am ajuns să cunosc Cetatea Sucevei și blândețea moldovenilor.

– Atunci ți–e lesne în toate cele, stăpâne Alusan.

– Chiar lesne nu–mi este, căpitane Cocerian, căci pe Scaunul Moldovei nu se mai află Măritul Bogdan Voievod, ci Măria Sa Ștefăniță, feciorul acestuia, pe care nu l–am văzut niciodată și nu–i știu cumpănirea.

– Bunul Dumnezeu va călăuzi pașii înălțimii voastre pe calea cea bună și aducătoare de folos.

– Nădăjduiesc în toate cele, cinstite căpitane. Stăpânul cel Atotputernic ne–a slobozit din ghearele morții hărăzindu–ne o altă soartă, asupra căreia va trebui să ne plecăm cu mare băgare de seamă și luare–aminte, ca să–i putem desluși din vreme potecile ascunse și mai cu seamă potrivniciile ce ni se vor ridica pe cale, peste care să trecem cu grijă către limanul dobândirilor noastre.

– Drept ai grăit, înălțimea ta.

– Să–mi stați aproape și–n ascultare, așa cum ați stat mereu, căci soarta noastră e una pentru toți și nu deosebită. Alături vom călca pe drumul către izbândă, pe care vom osteni laolaltă, fără osebire.

– La porunca înălțimii voastre ne vom afla cu toții.

Vorbele de îndemn ale stăpânului lor, tăria și cutezanța cu care acesta își călăuzea supușii pe calea cea nouă a vieții, îngăduiau ușurarea sufletelor acestor năpăstuiți, care se încălzeau la focul nădejdii, ridicându-i din durerea care le cotropea făpturile, făcându-i să se întoarcă la hanul la care aflaseră adăpost mai bucuroși și mai încrezători în steaua lor, care începea să suie iarăși pe cerul vieții lor.

Ajuns la han, Alusan Petrosian fu întâmpinat de jupânul Petrache, hangiul, care-i șopti că are o vorbă de taină cu înălțimea sa.

– Numaidecât, jupâne hangiu, îi răspunse armeanul, îngăduie numai cât să mă ostenesc până-n odăile mele pentru oarecare trebuință.

– Precum ți-e voia, înălțimea ta.

La scurtă vreme, armeanul își făcu apariția în odaia de taină a hangiului, unde era așteptat.

– Îngăduie de iertare, jupâne hangiu, grăi armeanul intrând în odaie.

– Nu-ncape pricină de iertare, înălțimea voastră.

– Voia domniei tale, jupâne hangiu, răspunse armeanul așezându-se.

– Slobozită-a fost pe cale poftirea înălțimii voastre.

– Nerăbdător mă aflu să-ți deslușesc taina, cinstite hangiule.

– Îndată, înălțimea voastră.

– S-auzim...

– Voința înălțimii voastre a purces pe cale către Măria Sa Ștefăniță Voievod, prin bunăvoirea unui apropiat al domniei mele, căpitan în Garda Voievodului, care-l va pune în știință pe marele logofăt Trotușan. Domnia sa va înfățișa Măriei Sale, Ștefăniță Voievod, voința înălțimii tale.

– Cum nu se poate mai bine, jupâne hangiu.

– După cum bănuiesc, continuă hangiul, marele logofăt nu va înfățișa Voievodului Țării rugămintea înălțimii voastre, până când nu va avea știință despre toate cele câte vor fi de aflat, de aceea cred că va trebui să vă înfățișați mai înainte de toate la marele logofăt Trotușan și numai după aceea la Măria Sa.

– Cum va fi porunca, jupâne hangiu, așa voi face.

– Înălțimea voastră va trebui să stea gata la chemarea marelui logofăt, care poate veni în orice vreme.

– O veste mai bună nici că se putea, jupâne hangiu, Dumnezeu să te binecuvânteze în toate cele, iar domnia mea nu va uita să te răsplătească pentru osteneală.

– Bunăvoința înălțimii voastre mi-e îndestulătoare răsplată, luminate.

– Dumnezeu îmi va îngădui și mă va învrednici să te răsplătesc după străduințele domniei tale, cinstite hangiu.

– La vremea cuvenită, înălțimea voastră.

– Aștept vestirea marelui logofăt, jupâne hangiu.

– Fără îngăduință de răgaz, înălțimea voastră.

– Mulțumesc încă odată, cinstite hangiu.

Înainte de plecare, Alusan puse mâna pe umărul jupânului hangiu și-i grăi:

– Osteneala domniei tale, cinstite hangiu, te apropie de sufletul domniei mele făcându-mă a te simți ca pe un frate, ale cărui fapte nu-ngăduie negura uitării.

– Cinstirea înălțimii voastre mă năpădește, răspunse hangiul făcând o plecăciune înaintea armeanului Alusan, care ieși cu băgare de seamă și sui nebănuit în odăile sale.

– Dumnezeu și-a întors fața către domnia mea și către toți cei pe care-i am în grijă, grăi în sinea sa armeanul. Purces-am pe cale, Doamne și nădejdile toate-mi sunt numai

la Tine, Părintele Luminilor. Facă-se voia Ta în toate cele și miluiește-ne pe noi, păcătoșii și nevrednicii Tăi robi, cu marea și nesfârșita Ta milostivire, risipind puterea vrăjmașilor noștri care voiau a ne robi și a ne lua viața îngăduită de voința Ta cea Preaînaltă. Mulțumescu-ți Ție, Doamne!

După câteva zile de așteptare, nerăbdarea începu să se strecoare în sufletul zbuciumat al armeanului Alusan, care aștepta chemarea marelui logofăt al Țării Moldovei ca pe-o izbăvire de toate necazurile care-i umbreau toată făptura. La scurtă vreme de grea și anevoioasă așteptare, care i se păru armeanului cât o veșnicie, jupânul hangiu îi dădu vestea cea mare. Marele logofăt Trotușan îngăduia înfățișarea armeanului la domnia sa, după trei zile de la înștiințare.

– Pe ce cale mă voi înfățișa la marele logofăt, jupâne hangiu?

– Călăuzit de domnia sa, căpitanul Gruia, înălțimea ta, care se va afla aici la vremea sorocită.

– Mulțumesc, cinstite hangiu, mi-ai luat o mare povară de pe suflet, neștiind cum voi afla calea către marele logofăt. Cinstire domniei tale!

– Bunătatea înălțimii voastre, luminate.

În ziua sorocită, însoțit de căpitanul Gruia, armeanul Alusan Petrosian se înfățișa marelui logofăt al Moldovei, întâiul stătător al Cancelariei Domnești, cel care ținea sub ascultare și sub porunca sa capuchehaialele Țării, soliile și toată politichia cea diplomatică a Țării Moldovei, cu a cărui încuviințare și știință se puneau în lucrare toate treburile cele tainice și de trebuință Domniei Moldovei, omul care ținea locul Voievodului în Sfatul Țării, atunci când Măria Sa nu era de față, cel sub a cărui poruncă și ascultare se afla toată Țara Moldovei și Sfatul acesteia, până la urcarea în Scaun al noului Voievod, atunci când Voievodul Țării trecea la cele sfinte.

Ajuns la Cetatea de Scaun a Țării, căpitanul Gruia îl încredință pe armeanul Alusan celui de–al doilea logofăt, care îl călăuzi până la marele logofăt Trotușan.

– Îngăduie, domnia ta, grăi cel de–al doilea logofăt intrând la marele logofăt, urmat de Alusan Petrosian.

– Cu îngăduință, logofete al doilea, îndrăznește a intra și a ni–l înfățișa pe necunoscutul care te însoțește.

– L–am adus în fața domniei tale, mărite logofete, pe cel care a cerut înfățișare la domnia ta, grăi cel de–al doilea logofăt, plecându–se în fața preaînaltului dregător.

– Îndrăznește și te apropie, străine, grăi marele logofăt, făcând semn cu mâna.

Alusan făcu câțiva pași către marele logofăt, își duse mâna la piept și făcu o plecăciune adâncă în fața celui care cu mâna sa ținea toate frâiele diplomaticești ale Moldovei, grăind destul de bine în graiul moldovean:

– Cu îngăduința și milostivirea înălțimii voastre, mărite logofete!

– Bucuros mă găsesc să aflu că stăpânești graiul nostru, domnia ta...

– Alusan Petrosian, mărite logofete, fost mare dregător al țării mele Armenia, înainte de prăbușirea ei sub iataganul turcului, care a trecut–o prin foc și sabie după cum le stă în fire și–n obicei acestor fiare păgâne, pe care Bunul Dumnezeu le–a îngăduit pe fața pământului, ca să încerce tăria credinței noastre și plata păcatelor săvârșite de noi.

– Așază–te, domnia ta, că–mi voi îngădui să mă aplec cu luare aminte asupra tuturor necazurilor abătute asupra domniei tale, care te–au mânat pe calea pribegiei, silindu–te a cere îngăduința și milostivirea Măriei Sale, Ștefăniță Voievod, Domnul nostru și al Țării Moldovei.

– Mulțumesc, mărite logofete, pentru îngăduința și milostivirea domniei voastre. Voi aduce spre știință înălțimii voastre, toată urgia abătută asupra domniei mele și asupra întregului meu neam, urgie care m–a silit să apuc pe calea pribegiei și astăzi să mă aflu la milostivirea înălțimii voastre și la cea a Măriei Sale, Voievodul Țării Moldovei.

– Ai îngăduința, domnia ta. Voi fi cu luare–aminte la toate cele, ca să pot înfățișa Măriei Sale, Voievodului, poftirea domniei tale.

Alusan Petrosian începu a depăna firul nenorocirilor abătute asupra sa și asupra neamului său. Nimic din cele întâmplate nu–i scăpă din grai pribeagului armean, totul fusese adus spre știință măritului logofăt al Moldovei, așa cum se întâmplase, în adâncul întâmplărilor și al înfăptuirilor care avuseseră loc.

– Adânc mâhnit mă găsesc la aflarea nenorocirilor abătute asupra capului domniei tale, cinstite dregătorule. Mă voi strădui să aduc spre știință Măriei Sale, Ștefăniță Voievod, întocmai, toate cele înfățișate aici de domnia ta și voi stărui pe lângă Voievodul nostru pentru alinarea durerii înstăpânite asupra domniei tale. Vestit vei fi din vreme de toate cele hotărâte de Măria Sa și–ți vor fi aduse spre știință prin trimișii domniei mele.

– Mulțumesc de îngăduință, mărite logofete și–l rog pe Bunul Dumnezeu să–l proteguiască pe Măria Sa, Voievodul, pe înălțimea voastră și toată Țara Moldovei, revărsând nesfârșita sa miluire asupra acestui popor de oameni cu suflet mare, simțitor la nevoile și durerile semenilor săi, grăi armeanul Alusan ducându–și mâna la piept, într–o plecăciune adâncă în fața marelui logofăt Trotușan.

– Dumnezeu cu noi toți, cinstite dregătorule, răspunse marele logofăt.

Alusan Petrosian se întorcea la hanul jupânului Petrache cu sufletul ușurat și mai încrezător în vremea ce avea să vină. Acum nu-i mai rămânea decât să aștepte bunăvoința Măriei Sale, Ștefăniță Voievod, în care își pusese toate nădejdile sale.

§§§

Înainte de a înfățișa Voievodului cerința armeanului, marele logofăt Trotușan porunci tainicului căpitan Nicoară să-și slobozească iscoadele pe urmele năpăstuitului dregător Alusan Petrosian, pentru a se încredința că nu-i vreo iscoadă strecurată de otomani la Curtea Țării Moldovei, cu gânduri necurate asupra Măriei Sale, Ștefăniță Voievod. Așa a aflat marele logofăt Trotușan că armeanul Alusan nu numai că înfățișase tot adevărul despre cele întâmplate, dar că se afla și în primejdie de moarte, deoarece guvernatorul otoman, Ibrahim Pașa, statornicit în Armenia, pusese mare preț pe capul armeanului, pentru a împlini porunca Sultanului, care poruncise să i se înfățișeze capul celui care pricinuise atâtea stricăciuni oștirii otomane, împuținându-i urdiile. Cu toate cele aflate, marele logofăt Trotușan se înfățișă la Voievodul Țării Moldovei.

– Îngăduie, Măria Ta, să tulbur liniștea Voievodului Țării Moldovei.

– Ai îngăduința, mărite logofete, însă voiesc a afla cu ce greșit-am față de domnia ta, de voiești a mă tulbura?!

– Cu nimic, Măria Ta, însă bănuiesc în sinea mea că cele ce vor fi aduse spre știință Măriei Tale te vor tulbura.

– Stai, cinstite logofete și dă grai celor ce voiești a-mi aduce spre știință, căci mi-ai strecurat în adânc nerăbdarea.

– Măria Ta, în târgul Sucevei s–a pripășit un armean pribeag, împreună cu fiica sa și cu câțiva oșteni cu care a izbutit să scape din nenorocirea abătută de otomani asupra neamului său și a țării sale.

– Înseamnă că armeanul cu pricina nu–i un om de rând.

– Nu, Măria Ta, nu–i om de rând, ci un înalt dregător al țării sale, precum s–ar afla marii vornici în Țara Moldovei.

– Te pui chezășie pentru niște vorbe aflate din gura armeanului, logofete Trotușan?

– Nicidecum, Măria Ta. Slobozit–am iscoadele noastre pe urmele armeanului și m–am cutremurat de cele aflate și negrăite de domnia sa.

– Așadar e om cinstit și de credință, armeanul!

– În toate cele, Mărite Doamne.

– De ce l–au năpăstuit păgânii, mărite logofete?

– Pentru că le–a stat potrivnic, Măria Ta și s–a jertfit pentru neatârnarea Armeniei, pricinuindu–le înfrângeri și mari stricăciuni turcilor, încât Sultanul a rostogolit în țărână capetele multor pașale care s–au arătat nevrednici de a cuprinde Armenia și a înfățișa la picioarele sale capul acestui îndrăzneț viteaz care i s–a ridicat potrivnic și i–a nimicit urdiile care s–au arătat neputincioase în fața sa. Înfuriat de neputința oștenilor săi, Sultanul Soliman Magnificul a poruncit Pașei Ibrahim, noul guvernator al Armeniei să–i trimită la Istambul capul armeanului Alusan. Pentru a putea împlini porunca stăpânului său, Ibrahim Pașa a pus mare preț pe capul armeanului care, pribeag fiind, se află la milostivirea Măriei Tale.

– Cum a scăpat armeanul din nenorocirea abătută asupra țării sale?

– După ce a făcut mare pagubă în urdia otomană, care năvălise în ținuturile sale pentru a–l prinde, unde

păgânii au trecut prin foc și sabie tot ceea ce le ieșea pe cale, viteazul armean, însoțit de fiica sa, pe care a izbutit s-o salveze din mâinile păgânilor, cu câțiva oșteni care-i mai rămăseseră alături, luă calea pribegiei, ajungând în Țara Moldovei. Păgânii, în furia lor oarbă, au dat foc tuturor conacelor sale, i-au ucis familia toată, nevasta și cei patru feciori, precum și pe părinții acestuia care se aflau la apusul vieții lor. Frații armeanului, cinci la număr, au căzut cu sabia-n mână împotrivindu-se nelegiuiților păgâni. Abia aici, pe pământul nostru, a scăpat viteazul armean de furia păgânilor, unde așteaptă milostivirea Măriei Tale.

– S-a făcut cunoscut, pribeagul?

– Nu, Măria Ta. Nimeni nu știe cine sunt și de unde au venit acești pribegi.

– Într-altfel s-ar afla în primejdie de moarte, mărite logofete, căci aflându-se că pribegește în Țara noastră, păgânii ar prinde de veste iar Sultanul ar putea cere să i-l trimitem la Țarigrad ori să trimită oarecare iscoade tăinuite care să-i dea de urmă și să-i ia capul, știind că am putea să ne împotrivim cerinței sale.

– Cumpănire dreaptă, Măria Ta.

– Care ar fi să fie dorința armeanului, mărite logofete?

– Nădăjduiește în oblăduirea și milostivirea Măriei Tale, Doamne.

– Nu putem îngădui a lăsa la voia soartei un frate întru credința noastră, aflător la strâmtoare și mare nevoie, cinstite logofete. Îl vom împământeni în Țara Moldovei, pe el și pe ceilalți aflați cu el, sub alte nume, moldovenești, pentru a li se șterge numele ca să nu mai poată fi bănuiți de cineva. Îl vom face dregător al Domniei noastre iar pe oșteni îi vom cuprinde în Oștirea Țării, unde ne vor fi de mare folos. Așa îi vom putea protegui de toate cele rele.

– Voia Măriei Tale, Doamne.

– Poruncește să se scrie carte de împământenire în Țara noastră pentru viteazul armean și pentru oamenii săi, iar peste șapte zile să ni-i înfățișezi la Domnie, ca să răsplătim după datină și obiceiul pământului nostru, un mare viteaz și apărător al credinței străbune.

– Precum ți-e porunca, Măria Ta.

După ce ieși de la Voievodul Țării, marele logofăt porunci celui de-al doilea logofăt să dea de veste armeanului ca la vremea poruncită să se înfățișeze la Cetatea de Scaun a Țării, împreună cu fiica sa și cu oștenii săi, la porunca Măriei Sale, Ștefăniță Voievod.

O bătaie în ușa odăii sale îl făcu pe Alusan să tresară din gândurile sale.

– Îngăduie de iertare, înălțimea voastră, grăi hangiul Petrache, deschizând ușa odăii.

– Îngăduință, jupâne hangiu.

– Aduc vestea cea mare, înălțimea voastră. Măria Sa Voievodul a poruncit a vă înfățișa la Palat, împreună cu fiica și cu oștenii înălțimii voastre, peste șapte zile.

– Mulțumescu-ți Ție, Doamne că mi-ai ascultat rugăciunea și nu Ți-ai întors fața de la păcătosul Tău rob.

– Căpitanul Gruia, cel care a adus vestea pentru înălțimea voastră, a zis că marele logofăt Trotușan voiește a vă înfățișa domniei sale mai înainte, la Logofeția cea Mare a Țării și împreună cu domnia sa vă veți înfățișa la Voievodul Țării Moldovei.

– S-apropie izbăvirea noastră, cinstite hangiule.

– Să fie cât mai grabnică, înălțimea voastră.

– Ne vom pregăti cât mai temeinic pentru ziua în care ne vom afla în fața Voievodului Moldovei. Mulțumescu-ți

pentru vestirea cea bună, cinstite hangiule, iar răsplata va fi pe măsura râvnei domniei tale.

– La vremea împlinirilor, înălțimea voastră.

În zilele care urmară, Alusan Petrosian, împreună cu fiica sa și cu oamenii săi, bătură ulițele târgului în lung și-n lat, cumpărându-și straie noi, încălțări și toate cele de trebuință, pentru a se înfățișa Voievodului, în ziua sorocită.

Ziua cea mult așteptată descălecă peste târgul Sucevei pe razele unui Soare blând și mângâietor, dând vestire nămeților de prin împrejurimi că domnia lor se afla pe sfârșite. Pribeagul armean, însoțit de fiica sa, Serpega, se urcară în trăsura care îi aștepta la intrarea cea mare a hanului și urmat de cei cincisprezece oșteni ai săi, călări, porniră către Palatul Voievodal aflat în Cetatea Sucevei. Ajunși la Cetatea de Scaun, Alusan Petrosian se înfățișă la marele logofăt Trotușan, așa cum ceruse înaltul dregător al Țării, care îl puse în cunoștință pe armean cu tot ceea ce trebuia să știe, înainte de-a se afla în fața Voievodului. Porunci apoi căpitanului Gruia să-l însoțească pe Alusan cu toți ai săi, la Palatul Voievodal, unde vor rămâne în așteptare până când li se va îngădui să intre la Măria Sa.

Măria Sa se afla în Sala Tronului, împreună cu câțiva boieri din Sfatul Țării, marii vornici, Petru și Isac, marele portar de Suceava, Luca Arbore, marele spătar Hrană și boierul Negrilă, pârcălabul de la Hotin.

– Îngăduie, Măria Ta, grăi marele logofăt intrând.

– Îngăduință, mărite logofete Trotușan. Astăzi ar trebui să ni se înfățișeze pribegii armeni, așa cum a fost porunca.

– Așteaptă cu toții la porunca Măriei Tale, Doamne.

– Oleacă de zăbavă, cinstite logofete.

– Voia Măriei Tale, Doamne.

– Rămâneți de față și domniile voastre, cinstiți boieri ai Țării, la înfățișarea unor pribegi armeni, năpăstuiți de vitregia vremurilor sub care trăim, grăi Voievodul către boieri, care ne roagă să-i milostivim și să le îngăduim a se așeza în Țara Moldovei. Unul dintre aceștia nu-i om de rând, ci mare boier și dregător în țara sa, trecută prin foc și sabie de păgânii otomani.

– Să-i cinstim și să-i omenim, Măria Ta, după datină și obiceiul cel vechi, din străbuni, grăi Luca Arbore, marele portar de Suceava.

– O vom face cu mare bucurie, moș Luca, răspunse Voievodul, punând mâna pe umărul celui care îl crescuse și-l ocrotise pe Voievod, ca pe propriul său fecior.

Nemaiaflându-se cale de întoarcere în țara lor pentru acești nefericiți, voiesc a le îngădui așezarea și împământenirea în Țara Moldovei, boieri dumneavoastră.

– Cugetat-ai drept, Măria Ta, grăi marele vornic Isac.

– Atunci să le îngăduim a ni se înfățișa acești frați ai nostri întru credință, grăi Voievodul, așezându-se pe Scaunul Țării Moldovei.

Marele logofăt Trotușan făcu semn oștenilor de la intrare, care dădură în lături ușile cele mari, poruncind căpitanului Gruia să-i poftească pe armeni să intre la Măria Sa, Ștefăniță Voievod.

Alusan Petrosian, însoțit de fiica sa Serpega, urmat la câțiva pași de cei cincisprezece oșteni ai săi, păși în marea Sală a Tronului Țării Moldovei, se apropiară de Scaunul Voievodal și îngenunchează cu toții în fața Măriei Sale, grăind:

– Să trăiești, Mărite Doamne, îngăduitorul și salvatorul nostru!

De la intrarea pribegilor, Voievodul rămăsese cu privirile ațintite asupra acelei minuni de fată, care îl însoțea pe

dregătorul armean și nu-și mai putea lua ochii de la ea. I se părea un înger coborât din ceruri în Sala Tronului Moldovei. O frumusețe nemaivăzută, care parcă plutea atunci când pășea, ce se plecase în genunchi alături de părintele său, în fața Voievodului Moldovei. Tânărul Voievod, vrăjit de frumusețea care se afla îngenuncheată în fața sa, se ridică de pe Scaunul Voievodal, coborî treptele Tronului, se apropie de făptura aceea de vis, îi întinse mâna și o sprijini să se ridice, grăind:

– Nu se cade unui înger să stea îngenuncheat în fața unui muritor, fie acesta chiar și Domnul Țării Moldovei.

– Măria Ta... îngână domnița Serpega.

– Ridicați-vă, oameni buni, porunci Voievodul și fiți bineveniți în Țara Moldovei. Se întoarse apoi către acea făptură dumnezeiască, pe care încă o mai ținea de mână, i-o sărută ca pe sfintele moaște, apoi grăi:

– Domniță...!

– Serpega, Măria Ta, răspunse îngerească făptură.

Voievodul îi lăsă mâna, apoi se întoarse, urcă treptele Tronului, se așeză, după care grăi:

– Avem știință despre nenorocirea care s-a abătut asupra domniilor voastre și întristați ne aflăm că nu stă în puterea noastră a vă întoarce tot ceea ce vi s-a risipit. Îl rugăm pe Bunul Dumnezeu să vă întărească și să ostoiască pojarul care vă mistuie, ca să puteți păși mai departe pe cale. Vă vom milui cu tot ceea ce ne stă în putere, pentru a vă ridica din zdruncinarea care v-a cuprins, înlesnindu-vă calea către un alt început.

– Mulțumim Măriei Tale, Doamne, răspunse armeanul Alusan, plecându-se în fața Voievodului.

– Mulțumirea să fie de partea domniilor voastre, căci nu am făcut altceva decât ceea ce ar fi făcut orice creștin.

– Dumnezeu să vă întoarcă înzecit milostivirea cu care Măria Voastră s-a aplecat asupra durerilor noastre, să vă țină sănătos și să vă binecuvânteze cu ani mulți și buni în Domnia Țării Moldovei!

– Aceleași gânduri bune și domniilor voastre. Și pentru a nu vă mai atinge primejdia, poruncit-am împământenirea domniilor voastre în Țara Moldovei, după datina strămoșească și obiceiul pământului nostru, care ne îndeamnă a ne apleca asupra durerilor celor năpăstuiți, să le alinăm sufletele, ridicându-i din zbuciumare. Pentru aceasta am poruncit marelui nostru logofăt Trotușan să scrie carte de împământenire pentru domnia sa, Alusan Petrosian și fiica domniei sale, Serpega, precum și pentru cei cincisprezece oșteni, care au purces pe calea pribegiei, urmându-și stăpânul. Domnia sa, Alusan Petrosian, mare dregător în Țara Armeniei, își va păstra rangul și va intra în rândul marilor boieri ai Țării Moldovei, cinstit fiind în rândul acestora. Fiica domniei sale se va bucura de aceeași cinstire și mărire pe care i-o îngăduie rangul părintelui său și demnitatea de care se bucură domnițele Țării Moldovei. Și încă mai hotărâm și poruncim primirea în rândurile oștirii noastre a cinstitului căpitan Cocerian și a celorlalți oșteni, care de astăzi înainte dobândesc toate drepturile de care se bucură oștenii noștri moldoveni, aflându-se sub ascultarea și porunca stăpânului lor, ridicat în dregătoria de mare armaș.

La auzul celor rostite de Ștefăniță Voievod, Alusan Petrosian cu toți cei care îl însoțeau, îngenuncheară din nou în fața Măriei Sale, mulțumind Voievodului Moldovei pentru marea sa milostivire.

– Și încă mai hotărâm și poruncim să se scrie carte de danie pentru domnia sa Alusan Petrosian și celor dimpreună cu domnia sa, pentru stăpânirea pe vecie a unor pământuri în

Ținutul Cârligăturii, unde își vor ridica sate și vor desțeleni ogoare, pe care le vor avea în stăpânire cât îi va îngădui Dumnezeu pe această lume, apoi urmașii lor și urmașii urmașilor lor, neclintite în vecii vecilor. Să fie volnici în ocina lor și nimeni să nu le aducă vreo pricină.

– Îngăduie, Mărite Doamne, a-ți aduce toate mulțumirile noastre, pentru milostivirea Măriei Tale, primește credința noastră pe care o așternem astăzi la picioarele Măriei Tale, credință ce nu se va clinti în veacul veacurilor.

– Și pentru că nu se cuvine ca tânăra domniță Serpega să-și ducă traiul printre oșteni, până la așezarea părintelui său pe pământurile dăruite de Domnia Moldovei, cerem îngăduința boierului nostru Alusan să dea învoire fiicei sale de a rămâne la Curtea Moldovei, pe lângă domnița Oana, iubita și cinstita noastră mătușă.

– Milostivirea Măriei Tale, Doamne, nu va putea afla răsplătirea noastră pe lumea aceasta, căci neputincioși ne aflăm a ne ridica la măsura acesteia. Îți vom sluji cu nestrămutată credință iar viețile noastre chezășie și mărturie vor sta pentru înalta milostivire a Măriei Tale.

– Îngăduiți, boieri dumneavoastră, milostivirea Țării Moldovei către cei care astăzi stau în fața noastră și se află la mare strâmtorare?

– Din toată inima noastră și cu tot cugetul nostru, Măria Ta, răspunseră boierii de față.

– Ridicați-vă, oameni buni și aduceți mulțumirile domniilor voastre către Bunul Dumnezeu și nu Domniei Mele, care nu a făcut nimic altceva decât să împlinească voința Sa, cea Preaînaltă. Marele nostru logofăt Trotușan va pune în mâinile domniilor voastre cărțile de împământenire și cele de danie, iar marele nostru portar de Suceava, atotstăpânitorul Cetății noastre de Scaun, Luca Arbore, va

rândui statornicirea domniilor voastre la cetatea noastră, cu toate îndatoririle pe care le veți avea fiecare. Domnița Serpega va fi înfățișată mătușii noastre Oana și va rămâne, cu voia părintelui domniei sale, la Palat.

– Mulțumesc Măriei Tale, Doamne, pentru cinstirea noastră și a copilei mele, pe care Bunul Dumnezeu mi-a lăsat-o în viață ca o mângâiere, îngăduindu-mi să trec mai lesne peste pierderea celorlalți copii, pe care iataganul celor fără de credință i-a trecut în lumea umbrelor.

– Ce zici, domniță Serpega, te-nvoiești a rămâne la Palat în preajma domniței Oana, mătușa Domniei Mele?

– Cu toată bucuria primesc, Măria Ta!

– Atunci, marele nostru logofăt va împlini cele poruncite de Voievodul Țării.

– După voia Măriei Tale, Doamne, răspunse marele logofăt Trotușan.

– Sloboziți vă aflați, domniile voastre, grăi Voievodul ridicându-se.

– Să trăiești, Măria Ta! glăsuiră toți cei de față, închinându-se în fața Voievodului, după care ieșiră din sală.

– Îngăduie și mai rămâi, moș Luca, grăi Voievodul.

– Voia Măriei Tale, Doamne.

– Moș Luca, domnia ta mi-ai fost, încă din pruncie, mai mult decât un părinte, m-ai crescut ca pe feciorul domniei tale și m-ai sfătuit în toate cele, căci neștiutor m-am aflat până la deprinderea lor.

– Datoria de oștean, Măria Ta și credința cu care am slujit Țării Moldovei, încă de pe vremea Măritului Ștefan Voievod cel Sfânt, bunicul Măriei Tale.

– Întotdeauna a fost mai mult decât datoria, moș Luca.

– Bunătatea Măriei Tale, Doamne.

– Acum grăiește-mi, făcut-am ceea ce trebuia și era de cuviință, milostivindu-mă față de pribegii armeni?

– Bunul Dumnezeu ți-a trimis gândul cel bun și cumpănirea cea dreaptă, Măria Ta. Ai înfăptuit tot ceea ce ar fi făcut orice bun creștin cu frică de Dumnezeu. Te-ai întrecut în milostivire și dacă n-aș fi știut că toate acestea au fost hotărâte înainte de-a ți se fi înfățișat acești pribegi, m-aș fi aflat îndreptățit să cuget că frumusețea acelei domnițe Serpega, care te-a fermecat pe dată, a fost îndemnul înaltei milostiviri.

– Nespus de frumoasă, moș Luca.

– Fruct oprit, Măria Ta. Tinerețea și avântul Măriei Tale vor trebui strunite de frâie trainice, pentru a nu umbri înfăptuirea de astăzi și a nu aduce în sufletul domniței, cotropit și așa de multă durere, o alta și mai mare, care ar învălui-o cu totul.

– Departe de mine gândul acesta, moș Luca.

– Dumnezeu să te-audă, Măria Ta.

– În fața Domniei Mele a apărut ca un înger pe care nu-l poți atinge decât cu rugăciunea și preamărirea.

– Nu lăsa cale slobodă pornirilor adânci, Mărite Doamne, strunește-le din vreme, grămădește-le pe calea cugetului și cea a dreptei cumpăniri și adu-ți aminte în fiecare clipită că ești Domnul Țării Moldovei și astăzi ai ajuns să te afli și stăpânul acestui înger. Nu-l face, Doamne, să se plece voinței tale lăuntrice, c-ar fi mare păcat.

– Voiesc a o face Doamna Țării, moș Luca.

– Domolește-te, Măria Ta și pune în cumpănă toate cele. Nu-ți lăsa inima să zburde prin locuri nebănuite și primejdioase. Cugetul și cumpănirea să stea în fața tuturor, căci numai așa afla-vei calea cea dreaptă către limanul cel bun și de folos Țării. Abia ai văzut-o și te-ai aprins

precum culmile de veghe, care ard atunci când primejdia bate la hotarele Moldovei. Ostoiește-ți vâlvătaia și nu te lăsa în voia inimii, căci ai alte îndatoriri, cele față de Țara Moldovei, care nu îngăduie rătăcire pe calea împlinirii lor.

– Grea povară, moș Luca!

– Grea, dar măreață, Măria Ta. Împlinirea ei vine către Măria Ta de la Putna Măritului Ștefan Voievod cel Sfânt și a Voievodului Bogdan, poruncă prin veacuri și către urmașii Măriei Tale. De aceea nu-ți este îngăduit a te lăsa pradă deșertăciunilor și bucuriilor trecătoare, căci pieritoare sunt toate, numai Moldova-i veșnică și fără de sfârșit. Măriei Tale i-a fost hărăzită o altă cale, deosebită de cea a altor pământeni și în vreme ce nu-ți este îngăduită slobozire în toate simțirile sufletești, ți s-a hărăzit însemnarea numelui în viața Țării, care va dăinui peste veacuri în Cartea de Aur a Țării Moldovei, alături de cei mai vrednici de cinstire voievozi ai neamului nostru. Singur, Măria Ta, stai chezaș acestei înfăptuiri poruncite din veac.

– Întotdeauna mi-ai fost bun sfătuitor, moș Luca și ți-am urmat povețele.

– Tinerețea, Măria Ta, este aplecată către ispitele ce-i năvălesc pe cale și de cele mai multe ori acestea iau locul dreptelor cumpăniri, coborând în rătăcire cugetul cel sănătos al omului, pe care-l smintește de cap și-l prăpădește, abătându-l de pe calea cea dreaptă.

– Voi chibzui adânc, moș Luca și nu voi duce-n uitare porunca strămoșilor și nici datoria sfântă pe care o am față de Țara Moldovei.

– Mă bucur să aud aceasta, Măria Ta.

– Așa voi face, moș Luca și nu mă voi avânta pe cale fără sfătuirea domniei tale, nicicând.

– Atunci îngăduie slobozire, Măria Ta, căci liniștit mă aflu în toate cele.

– Precum ți-e voia, moș Luca, grăi Voievodul, punând mâinile pe umerii bătrânului dregător, peste care se revărsau pletele albite de grijile Țării Moldovei, purtate de marele dregător sub cele trei Domnii, cea a Măritului Ștefan Voievod cel Sfânt, cea a urmașului său, Bogdan al III-lea Voievod și cea de față, a feciorului acestuia, Ștefan Voievod cel Tânăr, numit Ștefăniță Voievod.

– Cu bine, Măria Ta!

– Cu bine, moș Luca!

Luca Arbore ieși din Palatul Voievodal mai îngândurat ca altădată. Tânărului Voievod i se aprinseseră călcâile, cum spune vorba din bătrâni, după domnița Serpega, căreia, după Pravilă nu i s-ar fi cuvenit să ajungă Doamna Țării Moldovei, iar Ștefăniță, la cele douăzeci de primăveri ale sale, nu se arăta atât de statornic în hotărâri și nu moștenise tăria bunicului său, a cărui viață a fost pusă numai în slujirea Țării Moldovei. Va trebui să vegheze strașnic asupra tânărului Voievod și a înlesni, cât mai grabnic cu putință, plecarea domniței Serpega de la Curtea Moldovei, a cărei cinstire era primejduită.

Rămas singur în Sala Tronului, tânărul Voievod porunci căpitanului străjii de la intrare să nu îngăduie nimănui a tulbura liniștea Voievodului. Se așeză pe Scaunul Voievodal și-și pironi privirile pe locul pe care îngenunchiase domnița Serpega, îngerul acela coborât din ceruri, care-i vrăjise toată făptura și se înstăpânise peste sufletul său, de parcă ar fi fost acolo de când lumea. Moș Luca Arbore, părintele său de suflet, îi amintise ce îndatoriri avea către Țara Moldovei și nu-i era îngăduit să-și lase sufletul cotropit de alte cugete, căci numai ea singură, Țara Moldovei trebuia să se afle în inima și în sufletul Voievodului, a cărui viață trebuia închinată Țării. Aceasta era porunca ce-i venea de

la măritul său bunic, Ștefan Voievod cel Sfânt și încă de mai departe, de la străbunul Alexandru Voievod cel Bun, care n–au avut altă durere și nici alte bucurii, decât numai cele ale Țării Moldovei. Marii săi înaintași se aflau trecuți sub vremuri și–n odihna cea veșnică, sub lespezi de mormânt, însă puterea lor dăinuia asupra Moldovei, chiar și de dincolo de morminte, coborâtă parcă din Tăriile Cerului, iar el, Ștefan Voievod cel Tânăr nu putea face altfel decât să se supună poruncii din veac și Pravilei Țării Moldovei. Căuta în adâncul ființei sale puterea de care avea trebuință ca să se smulgă de sub puterea vrajei ce l–a cuprins, însă nu deslușea nici o scăpare. Era Domnul Țării și putea porunci să i se împlinească dorințele, însă tocmai acestor dorințe trebuia să se opună, să le înfrunte și să se slobozească de sub puterea lor. Făptura care i–a apărut astăzi în cale și i–a robit sufletul cu frumusețea și gingășia ei de înger, a căzut pe neașteptate, ca o pedeapsă a Cerului sau ca o mângâiere, prin care urma să se împlinească un destin nebănuit. Nu afla puteri prin care s–ar fi putut ridica potrivnic acestei chemări, de aceea hotărî să se lase în voia soartei și ceea ce stătea menit asupra sa să se înfăptuiască.

§§§

După ce ieși de la Măria Sa, Alusan Petrosian își îmbrățișă fiica, o sărută pe frunte dându–i binecuvântarea de părinte, o îndemnă să fie cumpătată în toate cele, după care o lăsă în grija căpitanului Gruia, care o însoți în partea cealaltă a Palatului Domnesc, către odăile în care se afla domnița Oana, mătușa Măriei Sale, care o întâmpină cu negrăită bucurie.

– Am pierdut un fiu și m–am ales cu o fiică, grăi râzând domnița Oana, care o îmbrățișă pe Serpega ca pe copilul ei.

– Cu închinăciune, Măria Voastră, grăi domnița Serpega, plecându–se în fața fiicei Măritului Ștefan Voievod cel Sfânt și a Mariei Rareș de la Hârlău.

– Bine–ai venit, domniță Serpega! Mă bucur negrăit de mult să te am aproape, ca să alung singurătatea din odăile mele. Voiesc să deosebești în domnia mea sora mai mare a domniei tale, căreia să–i poți împărtăși toate gândurile și temerile care te–mpresoară.

– Aduc mulțumiri Măriei Voastre, domniță Oana, pentru întâmpinarea părintească la care m–ați făcut părtașă, cât și pentru bunătatea cu care m–ați primit.

– Vino, copila mea și–alungă departe gândurile cele întunecate, găsește–ți liniștea și bucuria sufletului, căci viața e una singură și nu ne este îngăduit s–o risipim în deșertăciuni și durere.

– Cu îngăduința Măriei Voastre, domniță Oana.

Intrând în odăile palatului, unde avea să petreacă multă vreme, domnița Serpega desluși aceleași încăperi primitoare și pline de tihnă, ca acele ale casei sale părintești, din care întâmplările vieții o smulseseră fără milă și o aruncaseră în necunoscutul vieții, într–o lume nebănuită până la acea vreme.

– Aceasta va fi și casa domniei tale, de–acum înainte, domniță Serpega, pentru câtă vreme va hotărî Dumnezeu și cât îți va fi îngăduința, grăi domnița Oana. Să nu te sfiești a cere ceea ce–ți va fi de trebuință, vei porunci slujitoarelor și ele îți vor împlini poruncile, după cum îți va fi voia. Odihnește–te cât mai mult, vindecă–ți rănile sufletului și slobozește–ți inima către un alt început, pe drumul căruia

să purcezi cu încredere și fără teamă. Dacă îmi va sta în puteri să tămăduiesc durerile domniei tale, slăbește chingile sufletului în care le-ai adunat și destăinuiește-te.

– Bunătatea Măriei Voastre mi-alină sufletul hăituit de cele dureri. Cum aș putea îndrăzni mai mult?!

– Să îndrăznești, fata mea, să îndrăznești, îi răspunse domnița Oana.

Nu trecu multă vreme și domnița Serpega începu să se regăsească din ce în ce mai mult în odăile sale din casa părintească. Devenise mai slobodă în purtări, se apleca mai mult decât era îngăduit asupra nevoințelor celor care o slujeau și-i împlineau poruncile, dobândind acea tihnă sufletească de care avea trebuință un suflet rănit ca să-și afle tămăduirea deplină. Zile întregi stătea alături de domnița Oana, grăind una către alta ca două surori iubitoare, îmbărbătându-se la nevoie, încât zilele păreau încărcate de farmec și lumină. Ieșise la liman și se descătușase de zbuciumarea care pusese stăpânire pe toată făptura sa. Tânjea după meleagurile armene, din care fusese smulsă și aruncată în nedeslușitul vieții, de acea putere ticăloasă care-i răpise mama și frățiorii, răpuși de iataganul păgân sub privirile sale îngrozite. Nopți de-a rândul se zbătuse în chinurile cele mai groaznice ale acelor vedenii, de a căror frică se ridica din pat înspăimântată și-și căuta scăparea. O chinuia dorul de frații săi, de mama sa, pe care nu-i mai găsea nici unde pe lumea aceasta, în căutările sale zbuciumate. La vremea aceea, în clipele groaznicului măcel, petrecut în curtea casei părintești, când toți cei dragi fuseseră uciși și lăsați pradă flăcărilor ce cuprinseseră conacul și toate împrejurimile, când nu se mai afla nici o cale de scăpare, făcuse un jurământ, pe care nu-l va putea încălca niciodată. Jurase în fața morții că de va fi să scape cu viață, toată acea

viață care–i va mai sta în față, va fi trăită numai pentru a–și răzbuna mama și frații, dați morții fără nici o învinuire. Răzbunarea aceasta era hrana ei de zi cu zi, ceas de ceas și clipă de clipă, gândul acesta îi dădea puteri și–i îngăduia să se ridice deasupra durerilor care, uneori o îngenuncheau și o lăsau pradă șiroaielor de lacrimi ce–i secătuiau inima. Nu deslușise calea pe care ar fi trebuit să purceadă pentru înfăptuirea răzbunării sale, știa însă că totul era rânduit de Sus, că nimic nu se va afla la voia întâmplării și gândul său avea să se împlinească. Credința aceasta că cineva nevăzut îi oblăduia calea și–i îndruma pașii o făcea mai dârză și–i întărea hotărârea de–a lua voinicește calea vieții pe care o avea de urmat. De mii de ori se întorsese cu gândul la locul nașterii și copilăriei sale, la viața frumoasă și fără griji pe care a dus–o până la cei cincisprezece ani, când trăsnetul a căzut ca din senin asupra vieții sale, despicând–o în două, sortind–o disperării și pribegiei către necunoscut. În goana nebună către scăpare, în care tatăl său o luase, nu deslușea nimic în jurul ei, decât groază, durere și zbucium. Ar fi voit să adoarmă și să nu se mai trezească în lumea aceasta, ci undeva departe, unde să–și poată slobozi sufletul de povara durerii și să nu–și mai vadă părintele chinuit de atâtea griji pentru viața ei. Atunci simțea că o putere necunoscută o purta către alte zări, neștiute și nedeslușite, unde i se hărăzise cu totul altceva decât ceea ce voia. În clipa aceea a înțeles că destinul său va purta pe calea deslușirii sale împlinirea răzbunării pentru osândirea celor dragi. Acesta era gândul care–i dădea puteri și o făcea să calce apăsat și fără griji pe calea ce i se deschidea dinainte. Va ști să nu–și irosească puterile, decât numai pentru împlinirea gândurilor sale, iar de nu–i va fi îngăduit să–și vadă izbânda, împlinirea aceasta va rămâne urmașilor săi, cu aceeași poruncă.

În sufletul său nu se mai afla loc de milostivire pentru nici un păgân, care trebuia să plătească cu viața sa pentru înfăptuirile trecute. Jurământul acesta era toată taina vieții sale, nedesluşită de nimeni, nici chiar de părintele său care, ajuns dregător la Curtea Moldovei, visa pentru ea o viață fără griji, lipsită de nevoi, nebănuind că fiica sa se va agăța de orice i s-ar fi oferit pe cale, numai pentru a-şi răzbuna mama şi fraţii.

Puterea Cerească îi hărăzise mângâierea şi dragostea unor semeni care o primiseră ca pe o fiică a lor, o încurajau cu grijă şi-i stăteau de ajutor la nevoie. Recăpătase tot ceea ce pierduse, era iarăşi domnița Serpega, cu slujitori şi slujnice împrejur, care aveau menirea a-i împlini poruncile, iar în locul mamei pierdute, Dumnezeu îi îngăduise o soră mai mare, pe domnița Oana, care-i era şi mamă şi soră, atât de mult o îndrăgise. Cu toate acestea, Bunul Dumnezeu îi mai hărăzise ceva, ceva necunoscut până atunci, o bucurie luminoasă, care-i intrase în sufletul chinuit de durere, luminându-i zilele şi alungându-i durerile. Era taina vieții sale, bucuria neîmpărtăşită, ce coborâse asupra sa fără îngăduință, venise pe neaşteptate şi-o împresurase din toate părțile. Atunci când i-a simțit atingerea, un râu de foc şi lumină i-a cuprins toată făptura, fără putință de împotrivire, robind-o pe vecie. Purta în adâncul ființei sale lumina aceasta ca pe un odor de mare preț, era neprihănită şi nebănuită de cineva, era numai taina sa şi a sufletului său. Atingerea acestei bucurii o îmbărbăta şi-i dădea puteri nebănuite, o întărea şi mai mult în hotărârile sale, aducându-i în priviri o licărire tainică, nemaiîntâlnită. Lumina aceasta tainică, ce-i înrobise toată făptura şi-i încălzise sufletul chinuit de durere, era Ştefăniță Voievod, Domnul Țării Moldovei. Nu întrezărea calea împlinirii tainicei chemări care se pripăşise

în sufletul său, căci nu-și îngăduia să se ridice până la tânărul Voievod, aflat în floarea tinereții sale. Fiorul care-i străbătuse toată ființa, atunci când Voievodul Moldovei o luase de mână, venea către ea din ființa acestuia, ceea ce-i întărea credința că și Ștefăniță Voievod fusese cutremurat de același fior. Uneori alunga aceste gânduri care puneau stăpânire pe cugetul său, însă nu reușea să se elibereze de ele, căci se învârtejeau asupra făpturii sale ca furtunile cele de vară, copleșind-o cu totul. Nu știa nimic despre datina Țării și nici despre Pravila acesteia privind Domnia și pe Voievodul ei. Gândurile sale alergau nebune către tânărul Voievod, ca spre cineva drag și iubit sufletului său, fără a lua în seamă că acesta era Voievodul Țării Moldovei, căruia nu-i era îngăduit a se pleca spre simțirile sale sufletești, dragostea și viața acestuia fiind închinate Țării Moldovei și nu unei pământence. Însă, dacă Bunul Dumnezeu i-a îndrumat calea către Voievodul Țării, înseamnă că-i era hărăzită și vremea ce avea să urmeze, căreia nu-i putea sta potrivnică. Nu avea cu cine se sfătui, iar taina pe care o purta în adâncul sufletului său n-o putea aduce spre știință nimănui, nici măcar bunului său părinte, marele armaș al Domniei Moldovei și cu atât mai puțin domniței Oana, făptura cea mai apropiată de inima sa.

Zilele treceau una după alta, mărind necontenit pojarul care-i cuprinsese sufletul, mistuindu-i inima care se zbătea ca o pasăre în colivie, neaflându-și scăparea. Gândurile sale se buluceau către tânărul Voievod, îl căuta cu privirile și se hrănea cu vorbele grăite despre el. Se culca cu el în gând și se trezea cu gândul la el și altceva nu-și mai afla loc în mintea sa. Se lăsase cu totul luată de acest val nebun, căruia nu i se putea împotrivi și care o ducea către niciunde, căci nu-i deslușea calea spre care se îndrepta.

De câte ori îi auzea graiul, se mângâia cu auzul vorbelor sale, care–i mai ostoiau pojarul din suflet, iar atunci când îl putea învălui cu privirile, nimic nu se mai afla împrejur, toate dispăreau și rămânea numai el, omul care o înrobise pe vecie.

La rândul său, Ștefăniță Voievod se afla copleșit de frumusețea domniței Serpega și nu lăsa să treacă nici o zi, în care să nu–și facă drum către odăile mătușii sale, Oana, unde o putea vedea și auzi pe aceea care–i aprinsese întregul suflet ce ardea ca o vâlvătaie nepotolită. Nu înțelegea domnița Oana de ce apucase Voievodul să poarte atâta grijă mătușii sale. Până–ntr–o zi, când privindu–i pe cei doi, care se pierdeau cu privirile și cu gândurile într–o lume numai de ei știută, neîngăduită celor din jur, când Ștefăniță, ținând–o de mână pe Serpega, i–a grăit:

– Domniță, am cutezat a–mi ridica privirile asupra frumuseții tale și sufletul mi s–a umplut de farmec și nebănuite dorințe. Voiesc a te păstra în făptura mea ca pe un zălog de mare preț, de dulci și–ncântătoare nădejdi. Nu voiesc a te prăpădi și a rămâne ca o nălucă trecută prin viața mea, ci voiesc să luminezi cu tărie toată viața pe care Dumnezeu mi–a hărăzit–o și să nu te stingi niciodată, ca să nu cobor iarăși în negurile de până acum. Primește, dară, chezășia simțirilor răsărite în adâncul meu și nu–mi întoarce amăgirea deșertelor dorințe.

– Măria Ta, iertată–mi fie îndrăzneala și–ngăduie a–ți grăi fără ascunziș.

– Să–ți fie după voie, frumoasa mea domniță.

– În Țara mea aș fi fost o domniță de rang, însă în Țara Măriei Tale nu mă aflu decât o pribeagă lipsită de apărare. Cum aș putea avea îndrăzneala să ridic ochii asupra Voievodului Țării Moldovei, lăsând cale slobodă nevredniciei

în care mă aflu?! Măria Ta ești Domnul Țării Moldovei, eu, o pribeagă de pe alte tărâmuri, care în afară de virtute și frumusețe, nu a dobândit nici ranguri și nici măriri. A da inimii mele slobozită cale către Măria Ta, a râvni, fără nici o nădejde de-mplinire, la cumpăniri deșarte, nu-mi este îngăduit și de nici un folos pentru Măria Ta. Lumea mea nu este și aceea a Măriei Tale, oricât am voi a ne supune voinței noastre lăuntrice. Așteptarea în tăcere, fără nici o nădăjde, mi-ar sugruma sufletul și durerea care m-ar cuprinde ar spinteca zarea, săgetând depărtările, căutându-te peste tot cuprinsul fără putința de-a te afla undeva. Ce-aș mai putea face atunci, Măria Ta?!

– Nezdruncinat rămân în hotărârea Domniei Mele, domniță Serpega.

– Un strop de zăbavă, Mărite Doamne. Pune frâu inimii și sufletului și dă slobod cugetărilor și cumpănirilor înțelepte, ca să nu pui în primejdie de moarte viața unei nefericite ca mine.

– Cum poți grăi astfel, domniță Serpega?! Au te-ndoiești de vorbele Domniei Mele?

– Măria Ta ești stăpânul Moldovei și al nostru al tuturor, poți porunci chiar și peste voința supușilor Măriei Tale, care datori se află a ți se supune.

– Nu voi îngădui nicicând aceasta, domniță Serpega și nu vei fi silită, împotriva voinței și dorințelor domniei tale, a împlini ceea ce nu-ți va fi după voie.

Atunci, domnița Oana înțelese pe dată nebunia de care se lăsaseră cuprinși cei doi tineri și se înspăimântă. Nu aflase curajul și tăria de a se împotrivi acestei chemări lăuntrice, care-i aducea la un loc pe cei doi și-i îngăduia sub privirile sale ca pe niște copii neștiutori, cuprinși cu totul de joaca lor nebună, în care cei mari nu aveau loc și

nici căutare. Îngrijorată de ceea ce se înfiripase sub ochii săi, domnița Oana ceru să se înfățișeze Voievodului, pentru a-i vorbi mai pe îndelete.

– Voiesc a mă înfățișa Măriei Sale, Voievodului, grăi domnița Oana către Ștefăniță, care nu-și mai lua ochii de la domnița Serpega.

– Te-ascult, iubită mătușă.

– Acum nu mă poți asculta, Măria Ta, că-nvăluite ți-s gândurile și mult prea departe de domnia mea.

– Voia domniei tale, mătușă. Ai îngăduința de-a intra la Voievodul Țării, după pofta inimii domniei tale, fiindu-ți slobodă calea.

– Așa am să fac, Măria Ta, grăi domnița Oana, ridicându-se să plece, ceea ce o sili pe domnița Serpega să se ridice, pentru a o urma.

– Mai îngăduie, iubită mătușă, nepotului domniei tale să mai zăbovească în preajmă-ți ca altădată, când nu te mai săturai de năzbâtiile copilului care eram și nu mă osândi grăbindu-te să pleci, căci nu ți-am greșit cu nimic.

– Trecute-s vremurile, iubite nepoate și nu ne stă în puteri a le-nturna. Ceea ce te mână astăzi pe Măria Ta către odăile mătușii de altădată nu-i tocmai ceea ce voiești a arăta prin grai, ci altceva, mult mai adânc, ceva ce-ar putea s-o pună-n primejdie pe copila mea de suflet și pentru aceasta nu se va afla îngăduință.

– Aprigă și neînduplecată, așa te-am cunoscut și tot așa ai rămas, cinstita, Domniei Mele, mătușă, grăi Voievodul apropiindu-se de mătușa sa, căreia îi luă mâna și i-o sărută.

– Cu îngăduința Voievodului Țării Moldovei, cinstite nepoate, răspunse domnița Oana sărutându-și nepotul pe frunte și binecuvântându-l.

Domnița Serpega stătea în picioare, cu privirile în pământ și se gândea că ar da orice i s–ar cere pe lumea aceasta numai să i se îngăduie a se lăsa cuprinsă de brațele tânărului Voievod, care să–i atingă buzele cu un lung și nesfârșit sărut. Tresări din visare la apropierea Voievodului, care îi luă mâna și o duse la buzele sale, sărutând–o. Când i–a simțit atingerea, un șuvoi de foc și moleșeală îi cotropi toată făptura și dacă Voievodul nu ar fi plecat în acea clipită, în fața sa și–ar fi aflat prăbușirea, căci picioarele n–o mai țineau. Se lăsă moale în jilțul din apropiere, istovită de toate puterile şi cu inima bătând de parcă voia să–i iasă din piept. Simțea o arșiță ce–i străbătea toată făptura, îi mistuia puterile și o făcea neputincioasă în toate cele, așa încât nu se mai putu ridica din locul în care căzuse.

– Ce–i cu tine, copila mea?! o întrebă îngrijorată domnița Oana.

– Mă simt slăbită, Mărită Doamnă, ca și cum n–aș mai avea putere să mă ridic.

– Ce te doare, fata mea?

– Nimic nu mă doare, Mărită Doamnă, simt doar o arșiță prin toată făptura, ce–mi mistuie puterile.

Domnița Oana chemă câteva slujitoare, care se grăbiră s–o readucă la viață și în puteri pe tânăra domniță Serpega.

Îngrijorarea pusese stăpânire pe domnița Oana care înțelesese pe deplin puterea vrăjii ce–i cuprinsese pe cei doi. Se simțea răspunzătoare pentru domnița Serpega, pe care o primise ca pe copila ei și de care se apropiase atât de mult, de aceea nu putea îngădui să i se pricinuiască asemenea răutăți. Față de nepot avea îndatoriri ca față de–un fiu, căci îl crescuse de mic și–i ocrotise copilăria, pentru că rămăsese fără mamă, încă de la naștere, îi îndrumase pașii pe cărările cele bune și chiar dacă acum era Domnul Țării, tot îl mai

dojenea cu blândețea aceea de mamă duioasă și grijulie, știind că tânărul Voievod nu-și cunoscuse mama, plecată din lumea aceasta mult prea devreme și mai înainte de a-și vedea feciorul făcând cei dintâi pași. De aceea ceruse să-i fie îngăduită înfățișarea, pentru că voia să-i grăiască despre toate cele întâmplate în vremea din urmă, să-i amintească îndatoririle pe care le are față de Țara Moldovei, nefiindu-i îngăduit a se lăsa pradă simțirilor lăuntrice, chiar dacă furtuna și pojarul se abătuseră asupra făpturii sale. Și dincolo de toate acestea, voia din tot sufletul său, ca ființa aceea neasemuit de frumoasă, pe care o adoptase ca pe fiica sa, să aibă parte de toate bucuriile unei vieți lipsite de griji și dureri, căci destule necazuri căzuseră pe capul tinerei copile. Nădăjduia că nepotul său se va apleca cu mai multă grijă asupra nevoințelor Țării, căreia îi datora întreaga sa viață și simțire; lăsând în urmă dragostea care-i cotropea făptura și-l silea să se abată de la calea pe care trebuia să purceadă. Cu această hotărâre în suflet, domnița Oana se înfățișă la Voievodul Ștefăniță, căruia îi ceru îngăduința de a-i vorbi ca unui fiu, pe care-l crescuse și-i ocrotise copilăria și în cele din urmă ca o mătușă către nepotul său drag.

– Cu toată îngăduința, iubita noastră mătușă, răspunse Ștefăniță Voievod, după ce porunci străjilor de la intrare să nu îngăduie nimănui a tulbura liniștea Domnului Țării.

– Ștefăniță, dragul meu fiu și nepot, începu a grăi domnița Oana, cumplita îngrijorare care mi-a cuprins sufletul, mi-a alungat toată tihna, bejenindu-mi cugetul și risipindu-mi gândurile în cele patru zări. Nu-mi mai aflu locul și odihna de când am deslușit pojarul care te mistuie lăuntric și te silește a te lepăda de sfintele tale îndatoriri către Moldova noastră, moștenirea părintelui și a măritului tău bunic

Ștefan Voievod cel Mare și Sfânt, neprețuitul meu părinte. Boierii sunt tot mai nemulțumiți dar și îngrijorați de Voievodul Țării, care nu mai ține de toată rânduiala cea bună și de folos Moldovei, lăsându-se pradă zbuciumărilor lăuntrice și pornirilor deșarte, uitând de nevoințele Țării și cele ale Domniei.

– N-am trecut sub puterea uitării datoria pe care o am față de Țara Moldovei, iubită mătușă.

– Dar de cerințele Domniei, iubite nepoate, care văduvesc Țara Moldovei de urmași în Scaunul Voievodal?!

– Destulă-i vremea, mătușă Oana și neîntârziat îi ceasul acestor împliniri.

– Așa-i, cinstite nepoate, însă ai trecut sub uitare datoria pe care o ai către viitoarea Doamnă a Țării, cu care ai făcut un legământ prin logodire, uitând de Ruxandra, fiica Măritului Neagoe Basarab, Domnul Țării Românești.

– Boierii Moldovei vor a mă vedea cât mai curând cu Doamnă la Palat, însă Domnia Mea mai îngăduie o vreme.

– Nu-i de nici o trebuință Țării și nici Domniei această îngăduință, Măria Ta. Boierii voiesc a te ști aplecat asupra nevoințelor Moldovei și nu risipit în cumpăniri ce bat poteci afundate spre niciunde.

– Boierii voiesc a mă ști legat de Domnie.

– Nu, Măria Ta, legătura aceasta îți vine din vremurile trecute și din porunci de dincolo de lumea aceasta, de la cei care te-au lăsat să duci mai departe, către cei care vor urma, Țara Moldovei, pe care ai datoria s-o ridici cât mai sus pe culmi, așa cum au făcut strămoșii noștri. Trecută-i vremea zburdălniciilor, cinstite nepoate și nici domnia mea nu te mai poate ține sub obroc, ești Voievodul Țării Moldovei, ai suit în Scaunul Măritului Ștefan Voievod cel Sfânt și nu-ți este îngăduit a te abate de la porunca străbună.

– Cu multă asprime mă judeci, cinstită mătușă.

– Nimănui nu-i este îngăduit a-l judeca pe Domnul Țării, pentru că judecarea sa se află în Ceruri la Scaunul Celui Preaînalt, însă poveștele cele bune și de folos pot veni de oriunde, Măria Ta, numai să îngădui a te apleca asupra lor. Grijește, Mărite Doamne, de ceea ce ți s-a dat să duci mai departe și nu de poticni de-o biată copilă bătută de soartă, căci fără folos s-ar afla atunci toată milostivirea cu care ai oblăduit-o, pentru că binele făcut unui semen la nevoie nu îngăduie recunoștință și nici întoarcerea acestuia.

– Bântuit mă aflu și fără scăpare de frumusețea acestei făpturi, cinstita Domniei Mele, mătușă. Mă aflu prins ca într-un clește ai cărui colți mă străpung și nu deslușesc nici o cale de slobozire.

– Ce blesteme s-au abătut asupra ta, copilul meu drag și cu ce-ai greșit în fața Celui de Sus de ți-a fost dat să înduri asemenea osândire?!

– Aceeași osândire, cinstită mătușă, s-a abătut și asupra domniței Serpega, căci cuprinsă-i și domnia sa de focul care mă mistuie pe mine.

– Îngăduie, Măria Ta, ca pentru o vreme să plecăm de la Curte, să ne retragem la Curtea Domnească de la Hârlău și poate se va mai ostoi vâlvătaia în amândoi.

– Zadarnică și fără nici un rost s-ar afla plecarea domniilor voastre, cinstită mătușă, căci pojarul care ne-a împresurat nu-și va afla ostoirea sub scurgerea vremii, ci numai prin împlinirea zbuciumărilor noastre. Știu că nu pot s-o fac Doamna Țării Moldovei, căci nu-mi este îngăduit, dar nici s-o scot din făptura mea nu mă aflu vrednic, de aceea îngădui-voi voia Celui Preaînalt în toate cele. Dacă așa ne-a fost sortit de Bunul Dumnezeu, potrivnicia

noastră zadarnică s–ar afla în toate cele. Voi duce mai departe acest blestem căzut asupra capului Domniei Mele, până la împlinirea lui, căci altă cale nu deslușesc.

Așa avea să se întâmple, pentru că neputându–se rupe unul de altul, Ștefăniță Voievod și domnița Serpega au împlinit cu bucurie tot ceea ce le fusese dat să trăiască, împlinindu–și dragostea care–i legase pe vecie, binecuvântată cu zămislirea uni fecior în văleatul 7032, Anul Domnului 1524, însemnat în uric domnesc ce grăia așa:

Să se știe că acest fecior, botezat cu numele Ion, este coborâtor din Ștefan Voievod cel Tânăr, feciorul Măritului Bogdan al III–lea Voievod și din domnița Serpega, armeanca, venit pe lumea aceasta cu voia lui Dumnezeu, în văleatul 7032 (1524), în luna lui Florar, în douăsprezece zile.

Copilul și mama sa au rămas pe mai departe la Curtea de la Suceava, sub ocrotirea Voievodului și a mătușii sale Oana, care îl îngrijea ca pe copilul ei. Tânăra mamă, vedea în venirea pe lume a feciorului ei nădejdea împlinirii jurământului de răzbunare împotriva păgânilor, pe care îl purta în sufletul ei ca pe o nădejde vie, încă din ziua în care îi pierduse pe toți cei dragi, pieriți sub ascuțișul iataganului păgân. De atunci focul acesta o ardea și o mistuia necontenit, până când ea, ori altcineva din neamul ei, avea să plătească păgânilor pentru groaznica lor înfăptuire. Dumnezeu îi dăduse un fecior, prin trupul căruia curgea sângele voievozilor Mușatini, un fecior de Domn care, în vremurile ce aveau să vină, va sui pe Scaunul părintelui său, de unde va împlini și gândul de răzbunare al mamei sale și al întregului ei neam, căci îl va crește în această credință. Zi de zi și clipă de clipă îl va hrăni cu datoria acestei împliniri.

Slobozit parcă de multe și grele poveri, Ștefăniță Voievod începu să se îngrijească de nevoințele Țării, cu mai

multă sârguință, aplecându-se cu luare-aminte asupra poveților boierilor din Sfat, de care s-a apropiat ca-n vremurile copilăriei sale.

În văleatul 7032 (1524), în cea de-a unsprezecea zi a lui Cireșar, în apropierea satului Tărsăuți, aflat pe malul râului Prut, Măria Sa, Ștefăniță Voievod, cu o parte din oștirea sa, a nimicit o ceată de turci, care năvăliseră în dobândă în țara leșească. În acest loc, marele armaș Alusan, părintele domniței Serpega, s-a întrecut pe sine, risipind moartea printre păgâni, cu atâta sârguință și încrâncenare de parcă toată ura de pe pământ adunată împotriva păgânilor își aflase sălaș numai în făptura domniei sale. Din cei patru mii de turci care se întorceau din Lehia împovărați de prada pe care o luaseră, numai câțiva au mai purces către Împărăția Otomană. Sabia marelui armaș hărnicea prin trupurile păgânilor, spintecându-i ori scurtându-i de capete, cu o râvnă nemaiîntâlnită, de parcă toată mânia unei lumi întregi stătea adunată numai în vârful sabiei nepotolitului armaș. Plin de sânge păgân din cap până-n picioare, marele armaș Alusan îngenunche în fața Voievodului Moldovei și grăi:

– Mulțumescu-ți, Mărite Doamne, că mi-ai îngăduit a-mi ostoi durerea lăuntrică și a-mi ușura îndureratul meu suflet, plătindu-le păgânilor după faptă. Scuturat-am povara ce mi se prăvălise în adânc și mulțumit mă aflu acum când am împlinit răzbunarea pentru moartea celor dragi domniei mele, care de acum înainte își vor afla liniștea și odihna în lumea în care au trecut înainte de vreme.

– Ne-ai încredințat astăzi, cinstite armașe, că sabia domniei tale se poate număra printre săbiile cele mai îndrăznețe ale oștirii noastre.

– Bunătatea Măriei Tale, Doamne.

– Ridică-te, cinstite armaşe şi primeşte-ţi locul care ţi se cuvine printre vitejii Ţării Moldovei.

– La porunca Moldovei şi a Măriei Tale, Doamne!

Vremea trecea în linişte şi pace peste Ţara Moldovei, toate păreau a se împlini cu voia cea bună, numai că boierii cei mari voiau ca tânărul lor Voievod să dea Ţării urmaş legiuit, după Pravilă, de aceea cerură Măriei Sale să-şi împlinească îndatoririle pe care le avea către fiica cea mică a Voievodului Neagoe Basarab, Domnul Ţării Româneşti, pe care s-o aducă Doamnă în Ţara Moldovei. Ştefăniţă Voievod îngăduia trecerea vremii şi zăbovea-n aşteptare, dar în cele din urmă nu mai avu încotro şi a trebuit să se supună voinţei boierilor. Dar vremea care trecuse, în care Domnul Moldovei n-a mai ţinut seama de logodirea făcută cu domniţa Ruxandra, o îndreptăţise pe aceasta şi mai cu seamă pe părintele ei, Neagoe Basarab Voievod, să încuviinţeze căsătoria Ruxandrei cu Radu de la Afumaţi, încălcând făgăduiala făcută Voievodului Ţării Moldovei, care se văzu nedreptăţit în datul său. Înfuriat peste măsură, tânărul Voievod al Moldovei porunci adunarea oştirii şi în fruntea acesteia, în cea de-a doua zi a lui Făurar, a văleatului 7034 (1526), dădu năvală în Ţara Românească pentru a spăla ruşinea ce i se făcuse de către Domnul Ţării Româneşti. Oştirea Moldovei, în frunte cu Voievodul său, a ajuns până la Târgşor, fără nici o împotrivire. Aici, Domnul Moldovei a fost întâmpinat de trimişii Domnului muntean, care-i înfăţişară rugămintea Voievodului lor. Domnul muntean îl ruga pe Domnul Moldovei să nu-i strice Ţara şi să nu oropsească poporenii, ci să îngăduie o înţelegere cu Domnia Sa. În cele din urmă, Măria Sa Ştefăniţă Voievod se învoi a se înţelege cu Voievodul muntean, după care făcu nuntă mare la Curtea Ţării Româneşti, căsătorindu-se

cu Stana, fiica cea mare a Voievodului Neagoe Basarab, în luna lui Cireșar, după care s-au întors la Suceava, încărcați de multe și bogate daruri.

După întoarcerea Măriei Sale la Suceava, Radu de la Afumați, urcat în Scaunul Țării Românești, întoarse paguba cumnatului său, Ștefăniță Voievod, năvălind cu oștirea în Moldova, jefuind și stricând tot ceea ce află pe cale, după care se înturnă în Țara Românească, încărcat de multă pradă. Și după cum Ștefăniță Voievod nu era Domnul care să rămână îndatorat unui astfel de musafir, adună Oștirea Țării și intră în Țara Românească, în care a umblat după cum i-a fost voia inimii, întorcându-se în Moldova încărcat de pradă, la începutul iernii văleatului 7034 (1526). Din această năvălire Domnul Țării Moldovei nu s-a mai întors teafăr, ci cu o răceală puternică din care nu s-a mai putut ridica la viață, pristăvindu-se în floarea tinereții, în cea de-a patrusprezecea zi a lui Gerar, a văleatului 7035 (1527), la Cetatea Hotinului, unde se afla cu oștirea, astrucat fiind la Mănăstirea Putna, alături de părintele său, Bogdan al III-lea Voievod și de bunicul său Ștefan Voievod cel Mare și Sfânt. După moartea soțului său, Doamna Stana, fiica Voievodului Neagoe Basarab și a Doamnei Despina, s-a întors în Țara Românească, unde s-a călugărit sub numele de monahia Sofronia, pristăvindu-se în văleatul 7039 (1531), în cea de-a patra zi a lui Făurar, fără a lăsa urmași.

Cotropită de durere după cel dispărut atât de repede, care-i înfrumusețase viața și-i dăduse un rost pe lume, ridicând-o deasupra nenorocirilor care se abătuseră asupra sa, domnița Serpega ceru noului Voievod al Moldovei, Petru Rareș, să-i îngăduie a se statornici la Curtea Domnească de la Hârlău, unde avea să-și crească feciorul ajuns la vârsta

de trei ani, plângându-l cu lacrimi amare pe cel care fusese neprețuitul ei sprijin și alinare, Ștefăniță, Voievodul Ștefan cel Tânăr, Domnul Țării Moldovei, vreme de zece ani.

Domnița Serpega, împreună cu fiul său Ion, au rămas la Curtea Domnească de la Hârlău vreme de unsprezece ani, până la sfârșitul văleatului 7046 (1538), când Domnul Moldovei, Petru Rareș Voievod, trădat de boieri în bătălia cu turcii, trecuse munții în Țara Ardealului, statornicindu-se pentru o vreme la Cetatea Ciceiului cu toată familia sa.

De la Curtea Domnească de la Hârlău, domnița Serpega se statornici, împreună cu feciorul ei, la curtea tatălui ei, marele armaș Alusan, din Ținutul Cârligăturii, unde și-a dus viața mai departe, până la sfârșitul acesteia, cu sufletul neostoit de durere pentru cel care fusese Ștefăniță Voievod, marea ei dragoste, care o părăsise atâta de repede.

Ion, fiul Voievodului Ștefăniță și al domniței Serpega împlinise vârsta de paisprezece ani, un flăcău vânjos, îndrăzneț și plin de curaj, plin de viață și putere, în sufletul căruia, pe lângă dragostea pentru părinții săi, își făcuse loc și ura împotriva păgânilor, picurată clipă de clipă de către mama sa, care îi amintea necontenit de jurământul pe care îl făcuse ea cu mulți ani în urmă, de a răsplăti păgânilor turci pentru toate înfăptuirile lor.

Domnița Serpega își crescuse feciorul în credința Țării Moldovei și în aceea a Marilor Voievozi Mușatini, al căror urmaș era, știind că va veni o vreme a sa, când va sui și el în Scaunul Țării Moldovei și când se va dovedi a fi oșteanul cel mai credincios și sabia cea mai neînfricată pusă numai în slujirea Moldovei, așa cum făcuse și se aflase marele său străbunic, Ștefan Voievod cel Mare și Sfânt. Temându-se pentru viața fiului său, crezând că noul Voievod al Țării, suit de turci în Scaunul Domniei ar putea să-și înlăture

potrivnicii cu drepturi la Domnie, domnița Serpega își luă feciorul și trecu în Lehia, unde află adăpost și ocrotire vreme de trei ani, până în văleatul 7049 (1541), când Petru Rareș Voievod se întorcea în Țara Moldovei, în cea de-a doua Domnie a Măriei Sale. Întorcându-se în Moldova, împreună cu fiul său, care împlinise șaptesprezece ani, Ion a fost chemat la Curtea Moldovei, unde își începu ucenicia într-ale ostășiei, recunoscându-i-se dreptul de urmaș la Scaunul Țării, după părintele său, Ștefăniță Voievod, nepotul de frate al Măriei Sale, Petru Rareș Voievod, care îl ridică în dregătoria de al doilea armaș al Țării Moldovei. Trimis de Măria Sa, Petru Voievod, să-l însoțească pe fiul acestuia, Ilieș, la Istambul, în inima Împărăției Otomane, Ion a rămas alături de viitorul Voievod Ilieș, până la săvârșirea din viață a Măriei Sale, Petru Rareș Voievod, când Ilieș Rareș s-a întors în Țara Moldovei și a suit în Scaunul Țării ca Voievod. La plecarea sa către Țara Moldovei, Ilieș Rareș i-a cerut lui Ion să-l însoțească pentru a-i fi cel mai apropiat dintre dregători, în Domnia sa. Atunci, Ion a cerut îngăduința noului Voievod de a rămâne la Țarigrad, unde va fi de mai mare folos noii Domnii, voind a se apuca de negoț, cumpănind în sinea sa că vremea întoarcerii sale în Țara Moldovei nu venise încă.

Ilieș Voievod îngădui cu bucurie voința nepotului său de văr, cumpănind a se bizui pe un om de credință la Țarigrad, locul în care se țeseau și se destrămau toate intrigile lumii, locul în care se întăreau și se desfăceau domniile și unde mulți voievozi și domni își aflau sfârșitul, după cum se afla voința Sultanului.

Negoțul de care se apucase tânărul fecior de voievod avea să-i poarte pașii prin toate colțurile lumii, pe la hanul tătarilor din Crimeea, pe la Curtea Împăratului german,

după care s-a întors iarăși la Istambul, pentru că de aici se putea ajunge mai lesne pe Tronul Țării Moldovei. Ion ajunsese să fie foarte cunoscut la Țarigrad, intrase în lumea marilor dregători ai Împărăției Otomane, pentru că mulți dintre puternicii Împărăției îl căutau pentru pietrele sale prețioase cu care făcea negoț. Aceștia îi deschiseseră toate ușile Palatului Imperial, până și pe cele ale Haremului Împărătesc, unde mai marii împărăției se întreceau unii pe alții, ca să câștige bunăvoința și prietenia moldoveanului. Harnic și bun gospodar, chivernisitor în toate, Ion ajunsese să fie cel mai căutat om și unul dintre cei mai bogați oameni ai Împărăției Otomane, de care se interesa și Sultanul. Cu toate acestea, Ion nu a căutat vreodată să înlăture voievozii aflați în Scaunul Domniei Moldovei, pentru a le lua locul, știind că vremea sa nu sosise încă și că aceasta avea să vină de la sine, atunci când va hotărî Bunul Dumnezeu.

Voievozii urcați în Scaunul Moldovei nu se temeau de puterea și trecerea pe care Ion le avea la Curtea Sultanului și de multe ori cereau ajutorul său, pe care feciorul de voievod îl dădea cu dragă inimă. Numai Alexandru Lăpușneanu, când s-a întors în cea de-a doua Domnie a sa în Scaunul Moldovei, temându-se de marea faimă de care Ion se bucura la Înalta Poartă și mai cu seamă de marea putere pe care o avea asupra înalților dregători otomani, de la pașalele cele mari până la Marele Vizir și atotputernicul Sultan, Voievodul Moldovei izbuti, cu ajutorul multor pungi cu galbeni, vărsate în poala Sultanului, să-l îndepărteze din Capitala Împărăției, pe Ion care, îngăduind voința Padișahului s-a statornicit la Rhodos.

Ion făcuse pe placul Sultanului fără a pune în zdruncin pe cei apropiați lui, fără a bănui că cineva îi purta sâmbetele

și îl voia cât mai departe de Tronul Moldovei, cumpănind că la sosirea vremii sale, de oriunde s–ar afla se va îndrepta către Moldova pentru împlinirea destinului său.

Ion iubea Țara Moldovei mai presus de orice. Spre ea îl mâna dorul, căci în afară că se născuse pe pământul acesteia, aici se afla mama sa, care–i purta dorul, neliniștită de atâta depărtare de feciorul ei. Ion purta în inima sa amintirea marilor săi înaintași, din care se trăgea ca urmaș al lor, cu toate drepturile de moștenire la Scaunul Țării Moldovei, de aceea nu se ridicase potrivnic, niciodată, voievozilor care au urmat tatălui său, îngăduind voia Celui de Sus, încredințat fiind că va veni și vremea sa. Cugetând în felul acesta, Ion nu greșea cu nimic cumpănind a nu face rău Țării, de aceea, atunci când a înțeles că i–a sosit vremea, când Dumnezeu nu l–a mai îngăduit pe Bogdan Lăpușneanu să strice Țara și rânduielile sale cele bune, pângărind moștenirea marilor săi voievozi, Ion și–a adunat prietenii, le–a umplut pungile cu bani și le–a cerut să–i înlesnească întoarcerea în Țara Moldovei, pe al cărei Scaun să urce ca Voievod de drept, urmaș al părintelui său, Ștefan Voievod cel Tânăr. La cei patruzeci și opt de ani ai săi, Ion se întorcea în Țara Moldovei ca Voievod și Domn, suind în Scaunul Țării, în cea de–a doua parte a lui Făurar a văleatului 7080, Anul Domnului 1572, însoțit de oștire munteană și câteva pâlcuri otomane, fiind întâmpinat la Suceava, Cetatea de Scaun a Țării Moldovei, cu mare bucurie de marii boieri ai Țării și de mulțimea norodului, care își punea toate nădejdile în Domnul cel nou.

Îi ieșiseră înainte boierii cei mari, Gavriil, logofătul cel mare, Crăciun, marele postelnic, Lupu Stroici, marele vornic al Țării de Sus a Moldovei și mulți alții, care i se închinară, jurându–i credință și supunere.

– Să trăiești, Măria Ta și să statornicești rânduiala cea bună în Țara Moldovei, glăsuiră boierii, plecându-se în fața Măriei Sale Ion Voievod.

– Dumnezeu îmi stă martor, cinstiți boieri, că nu voi îngădui să se facă într-altfel, răspunse, cu glas de tunet, Măria Sa Ion Voievod.

– Să-ngădui, Măria Ta, a-ți aduce aminte și de cei năpăstuiți de Bogdan Lăpușneanu, cel smintit în toate, care a dat Țara Moldovei pe mâna leșilor.

– Dar domniile voastre unde vă aflați, boieri dumneavoastră, de ați îngăduit Lăpușneanului atâtea răutăți?

– Păi...! Noi, Măria Ta, n-am mai avut nici o putere.

– Cum așa, vornice Lupu?!

– Iaca-așa, Mărite Doamne, răspunse marele vornic.

– Nu-mi plac vorbele-n doi peri, mărite vornice și nici felul în care vă codiți a răspunde cinstit și drept Voievodului vostru. Nu cumva v-a fost pe plac îngăduința Lăpușneanului în toate cele, care nu v-a întrebat nimic niciodată și ați făcut fiecare dintre domniile voastre după cum ați poftit, iar atunci când v-ați trezit din buimăceală ați început a fluiera a pagubă?

– Cam așa, Măria Ta, răspunseră boierii cu glasul stins.

– Păi dacă-i așa, va trebui să dați socoteală în fața Țării, boieri dumneavoastră, căci răspunzători sunteți de toate relele pe care i le-ați îngăduit Lăpușneanului.

Boierii n-au mai dat răspuns Măriei Sale, care-i certa cu asprime pentru îngăduința lor și se dădură în lături ca să facă loc de trecere Măriei Sale, către Palatul Voievodal.

– Nu vă trageți în lături, boieri dumneavoastră, căci va fi trebuință de domniile voastre la statornicirea noului Sfat al Țării, grija cea de căpătâi a oricărui Voievod, de aceea vă

poftesc pe toți mâine, după prânz, pentru a rândui dregătorii noii Domnii.

– Vom fi de față, Măria Ta, glăsuiră boierii.

– Așa să faceți, cinstiți boieri ai Țării Moldovei.

A doua zi, boierii se adunaseră cu toții în Spătăria cea Mare, așa cum fusese porunca, așteptând cu sufletul la gură intrarea Voievodului, nădăjduind, unii în păstrarea dregătoriilor avute sub Bogdan Lăpușneanu, iar alții, ridicarea lor în aceste dregătorii.

Bombardele Cetății detunară de trei ori, în vreme ce marele aprod, bătând cu toiagul de de trei ori în pragul ușilor deschise, glăsui ca tunetul în furtunile cele de vară:

– Măria Sa Ion Voievod, Domnul Țării Moldovei!

Voievodul intră, trecu printre boierii care i se închinau până la pământ, urcă treptele Tronului, se întoarse către boieri și grăi:

– Bine v–am găsit, cinstiți boieri!

– Bine–ai venit, Mărite Doamne, răspunseră boierii.

– Stați, cinstiți boieri și nu vă sfiiți a grăi slobod către Voievodul vostru, căci voiesc a afla starea în care se găsește Moldova și neputința în care a aruncat–o nesocotința unui voievod bezmetic dar și nepăsarea domniilor voastre.

– Nu ne ocărî, Măria Ta și nu–ți începe Domnia răstindu–te la boieri, căci nu purtăm vina celor înfăptuite de feciorul Lăpușneanului.

– Cum nu, boier Zbierea?! Ori nu domniile voastre vă aflați în Sfatul Țării? Unde erați când Bogdan Lăpușneanu, înconjurat de cavalerii leșești tăvălea prin glod obiceiurile cele sfinte ale Moldovei, bătându–și joc de Domnia Țării după cum îl călăuzea mintea sa cea bolnavă?

O tăcere de mormânt se așternu peste Sala de Sfat, boierii își lăsaseră privirile în pământ și nimeni nu mai cuteza să scoată o vorbă.

Voievodul, cu statura sa înaltă, de părea că stă în picioare atunci când se așeza pe Scaunul Țării, îi înfiora pe toți cei aflați de față.

– Cinstiți boieri, încep a deslușI că domniile voastre nu vă-nghesuiți la vorbă și nici să grăiți pe șleau tot ceea ce vă frământă. Vă ascundeți de Domnul Țării, foindu-vă în jilțuri, încurcându-vă în bărbi unii pe alții, strecurând vorbe șoptite de la unul la altul, fără să vă faceți auziți de Domnia Mea, care voiește să știe care este adevărata stare în care se găsește Țara Moldovei. Chiar atât de mari vă sunt temerile, încât v-ați pierdut graiul cu totul și îndrăzneala de a scoate la iveală adevărul? Nădăjduiesc să înțelegeți că a venit vremea Moldovei, iar vremea Țării este și vremea Domniei Mele, chiar dacă nu va fi să fie pe placul domniilor voastre.

Ați lăsat Țara Moldovei pe mâna unui tânăr bezmetic și v-ați mângâiat cu mulțumirea că nu vă mai tulbura cu poruncile sale, însă n-ați cugetat o clipită la ceea ce avea să se aleagă de biata noastră Moldovă. V-ați văzut liniștiți de treburile domniilor voastre, desfătându-vă din trudirea celor mulți, lăsând Țara la cheremul străinilor, care au călcat-o după bunul lor plac. Să nu uitați în veci, cinstiți boieri, că străinii de Țară, pripășiți pe meleagurile noastre, se ridică din nepăsarea lor nu pentru a întinde o mână de ajutor porului nostru, ci pentru a semăna dihonie în toate cele, ca să poată struni mai apoi, după bunul lor plac și după cumpănirea lor cea bolnavă. N-am să vă judec după relele pe care le-ați făcut sub Bogdan Voievod, cu toate că aceasta vi s-ar cuveni să vă fie răsplata și pe măsură osânda, ci am să vă poruncesc să puneți umărul la toate cele de trebuință Țării Moldovei, pentru a ridica Țara din prăpastia

în care ați lăsat–o să se prăbușească și s–o așezăm pe făgașul cel bun și pe culmile pe care ne–au lăsat–o voievozii săi cei drepți și buni. Domnia mea nu–și va afla odihna, nici liniștea și nu vi le îngăduie nici domniilor voastre, până când nu vom izbuti a așeza Moldova pe drumul cel bun. Aflați că voiesc să fiu un Domn cinstit și drept cu toți aceia care vor trudi pentru binele Țării Moldovei, pe care îi voi milostivi după osteneala și strădania lor, dar nemilos și neînduplecat mă voi afla cu aceia dintre domniile voastre, care încă mai cugetă că–și vor mai putea îngădui orice în Țara Moldovei. Neatârnarea Țării va aduce și libertatea domniilor voastre, nevoințele Moldovei, durerile și neîmplinirile ei, vor fi toate și ale noastre, de la cel mai mic și până la cel mai mare, după puteri și agoniseală. Și ca să nu mai lungim vorba și să risipim vremea, care de mare trebuință îi este Moldovei, vă voi face cunoscut Sfatul Țării, așa cum l–a cumpănit și îngăduit Domnia Mea.

Boierii se foiră în scaune a nerăbdare, însă privirile tăioase ale Voievodului, care îi săgetară de la înălțimea Scaunului Domnesc, îi făcură să se liniștească îndată.

– Am dat, grăi Măria Sa Ion Voievod, Logofeția cea Mare a Țării Moldovei boierului nostru Golăi.

Vornicia cea mare a Țării de Jos a Moldovei se îngăduie, după a noastră voință, boierului nostru Dumbravă și pe aceea a Țării de Sus a Moldovei, boierului Păcurar.

Cetatea Hotinului îi va primi pe pârcălabii Lupu Huru, Cozma Murgu și Ion Caraghiuzel.

Cetatea de la Neamț se va afla sub porunca pârcălabilor Maxim și Romașcu, iar Orheiul, cetatea de la Nistru, îi va avea pe pârcălabii Cârstea și Danciu. Cetatea Romanului se va afla sub porunca pârcălabilor Toader și Țopa.

Cetatea de Scaun a Țării Moldovei se va afla de azi înainte sub porunca și ascultarea hatmanului Gârlea.

Postelnicia cea mare i se va îngădui boierului Eremia Cernăuțeanu, pe când spătăria va sta în grija boierului nostru Grigorie. Vistieria cea Mare a Țării se va găsi sub ascultarea și porunca boierului Iane, care va trudi din greu pentru strângerea dărilor către Țară, cât și pentru plata haraciului către Înalta Poartă, de la care nu se va afla slobozit nici un supus al Moldovei, de orice rang ar fi el. Păhărnicia o dăm boierului Bucium, stolnicia, boierului Bilăi, pe când mare comis peste hergheliile domnești va fi să se afle boierul Nicoară, fratele Domniei Mele. Acesta este Sfatul Țării Moldovei, pentru care a binevoit Domnia Mea.

– Să trăiești, Măria Ta, grăiră boierii ridicați în ranguri și dregătorii, îngenunchind în fața Voievodului, pentru jurământul de credință.

– Să fiți cu mare credință către Țara Moldovei, boieri dumneavoastră și să nu dați uitării nicicând că în credința și tăria brațului vostru Moldova și-a pus astăzi toate nădejdile sale, la împlinirea cărora Domnia Mea va veghea necontenit.

– Așa să ne-ajute Bunul Dumnezeu, Măria Ta, grăiră dregătorii cei noi din Sfatul Țării Moldovei.

– Sloboziți vă aflați a merge la treburile și îndatoririle domniilor voastre, nu cele vechi de până acum, ci la cele noi, care vă așteaptă în dregătoriile în care ați fost ridicați astăzi, grăi Măria Sa ridicându-se.

– La porunca Măriei Tale, Doamne, răspunseră boierii, plecându-se în fața Voievodului, care porni către ieșire, însoțit de marele logofăt Golăi, de marele hatman Gârlea și de marele spătar Grigorie.

În pragul ușilor de la intrare Măria sa se opri și grăi către boieri:

– Voiesc să se înfățișeze la o vorbă de taină cu Domnia Mea, în Spătăria cea Mică, marele logofăt Golăi, vornicii cei mari ai Țării, boierii Dumbravă și Păcurar, marele hatman Gârlea și spătarul Grigorie.

– La porunca Măriei Tale, Doamne, răspunseră boierii.

Voievodul se îndreptă către Spătăria cea Mică, urmat de toți boierii pe care–i chemase la poruncă. După ce intrară, Voievodul ceru marelui spătar Grigorie să poruncească străjilor de la intrare să nu îngăduie nimănui a tulbura liniștea din Spătăria cea Mică. Înainte ca Măria Sa să se așeze pe Jilțul cel Mare, boierii se plecară în fața Voievodului.

– Nu vă trudiți de istov, cinstiți boieri, căci trebuință mare avem de domniile voastre, grăi Voievodul făcându–le semn să se așeze.

– Voia Măriei Tale, Doamne, răspunseră boierii.

– Cinstiții mei boieri, nevoințele Țării Moldovei, mai multe și mai grele decât cele de altădată, ne dau brânci și nu ne mai îngăduie zăbavă în izbăvirea lor. Chematu–v–am la poruncă de taină ca să statornicim drumul pe care vom da pas la izbăvirea Moldovei de toate relele abătute asupra sa. Voiesc să aflați de la bun început că n–am suit în Scaunul Țării pentru mărirea Domniei Mele, ci numai pentru a scoate Țara la lumină și a curăța ogorul acesteia de toată buruiana cea rău otrăvitoare care a năpădit din toate părțile. Un singur gând am, cinstiți boieri, cuibărit adânc în sufletul Domniei Mele încă din fragedă copilărie, să ridic Țara Moldovei din neputințele în care a fost lăsată și s–o statornicesc pe locul de cinstire care i se cuvine, răsplătindu–i după fapte pe toți cei care au trudit la batjocorirea sfintei noastre moșteniri. Acesta a fost gândul pe

care l–am purtat zi de zi, încă din anii copilăriei și hrana cu care m–am hrănit clipă de clipă în toată pribegia mea prin locuri străine. Potrivnice mi–au stat vremurile, de aceea am colindat lumea de la un cap la altul, am trecut prin împărății și regate, iar împărăția turcului am măsurat–o în lung și–n lat, la pasul calului Domniei Mele. Mi–a fost dat să îndur de toate, am cunoscut sărăcia și milostivirea, am urcat pe căile negoțului și am fost înconjurat de mari bogății care mi–ar fi îngăduit o viață petrecută numai în desfătări, lipsită de griji și nevoi. La porunca Domniei Mele se plecau cei mai înalți dregători ai Împărăției Otomane. Sultanul însuși îmi îngăduia să intru în palatele sale după buna mea voință. Puterea bogățiilor pe care le aveam îmi îngăduia să–i am la picioarele mele pe cei mai mulți dintre puternicii lumii, care–mi căutau prietenia și sfatul. Eram împlinit în toate iar vorbele mele erau ascultate peste tot. Cu toate acestea nu eram un om împlinit, pentru că aveam o durere în suflet, durerea Moldovei, care mă urmărea peste tot și mă răscolea necontenit, făcându–mă să înțeleg că menirea Domniei Mele nu era aceea de a aduna bogății și a–i avea sub ascultare pe puternicii vremii, ci ridicarea Țării Moldovei, neatârnarea, liniștea și izbăvirea ei de toate nevoințele în care se zvârcolește de atâta vreme.

Cunoscut–am lumea, așa cum am grăit și toate împărățiile la ele acasă, însă niciunde n–am aflat un gând bun pentru Moldova noastră. Habsburgii ne–ar fi voit supușii lor, polonii s–au născut cu gândul acesta și numai iscusința și vitejia marilor noștri voievozi le–au mai ostoit râvna de–a ne aduce sub ascultarea lor. Împărăția moscalilor, departe de fruntariile noastre, poartă aceleași porniri către megieșii săi, iar împărăția turcului, nesătulă și însetată de noi cuceriri, ar voi să le–nghită pe toate. Cu atâția dușmani

la fruntarii, Dumnezeu a mai îngăduit o pedeapsă asupra Moldovei, potrivnicii și hainii dinlăuntru care, nărăviți în obiceiuri și porniri spurcate, aduc mai multe rele asupra Țării decât dușmanii de peste fruntarii. Iată, cinstiți boieri, de unde va trebui să purcedem la curățarea Țării, dinlăuntru către fruntarii și numai după ce vom statornici iarăși buna rânduială și ascultare în Țara Moldovei, după Pravilă și obiceiurile cele bune din bătrâni, vom rândui și cele de trebuință pentru neatârnarea Moldovei. Pentru aceasta am lăsat toate bogățiile și traiul fără griji cu care m-a blagoslovit Bunul Dumnezeu și am purces la moștenirea ce mi se cuvine de drept, nu pentru preamărirea Domniei Mele, așa cum am mai grăit, ci pentru binele Țării Moldovei și cel al poporului său. Până la împlinirea acestei meniri, nu voi afla nici liniște și nici răgaz, căci nimic nu s-ar alege de toată strădуința, dacă împlinirea nu se va afla pe cale. Cu domniile voastre vom începe a statornici rânduiala cea bună în Țara Moldovei.

– La porunca Măriei Tale, Doamne.

– Mărite logofete Golăi, domnia ta vei statornici rânduiala cea bună la Logofeția cea Mare a Țării, grijind de treburile diplomaticești, slobozind căpitanii treburilor tăinuite cu toate iscoadele lor către toți megieșii noștri, pentru a le afla din vreme cugetările și cumpănirile care s-ar îndrepta asupra Țării Moldovei. Aceeași bună rânduială va trebui s-o statornicești și în lăuntrul Țării. Iscoadele noastre să calce potecile câinește, adulmecând zările sub care se risipesc năravurile potrivnicilor noștri boieri, pe care voiesc a le cunoaște din vreme, ca să nu ne îndatorăm acestora cu neplata faptelor lor.

– Precum ți-e porunca, Mărite Doamne.

– Vornicii cei mari ai Țării, veți purcede de îndată la statornicirea grabnică a căpităniilor de strajă, la hotare și pe culmile de veghe, la vămile de ținut și cele de la hotar, pe unde să nu poată trece nici pasărea cerului fără îngăduința domniilor voastre. Statorniciți-vă olăcarii care, cu merinde la oblânc, să străbată zările la poruncă, fără odihnă și fără răgaz. Starostii, pârcălabii și căpitanii pe care-i aveți sub ascultare și la poruncă să fie statorniciți după rânduiala cea bună și cu folos pentru Țara Moldovei, nemaiîngăduindu-se stricarea ori nesocotirea rânduielilor oricine s-ar afla acela care ar îndrăzni a nu se supune poruncii. Să fie rânduită oștirea, taberele de adunare și cele de muștru ale oștenilor, veghea să nu îngăduie răgaz și rânduiala cea bună să domnească peste tot.

– Supuși poruncii Măriei Tale, Doamne.

– Hatmane Gârlea, domnia ta vei statornici rânduiala cea bună în Cetatea de Scaun a Țării, unde vei purcede și la îndepărtarea tuturor celor nărăviți în rele obiceiuri. Vei primeni oștirea cetății și Garda Domnului, cu oșteni tineri, aleși după virtuți și credință și nu după agoniseala părinților lor. Vom ridica în ranguri oșteni de rând, căci la temelia Țării și a înfăptuirilor pe care voim a le aduce spre folosul Moldovei, credința și virtuțile acestora vor fi de mare trebuință. Olăcarii domniilor voastre vor avea slobodă intrare în Cetatea de Scaun a Țării, la marele logofăt. Vestirile de mare primejdie pentru Țară slobozite se vor afla, fără nici un răgaz, către Domnul Țării, pe orice vreme și la orice clipită din noapte sau zi.

– Precum Ți-e porunca, Măria Ta, așa se vor împlini toate cele poruncite.

– Voiesc a deslușî în domniile voastre nu numai pe acei credincioși dregători ai Domniei și ai Țării Moldovei,

ci și pe acei oameni apropiați de Domnia Mea, cărora să le pot împărtăși toate temerile pe care le port în suflet ca orișicare om, ca să izbutesc a desluși neîmplinirile laolaltă cu domniile voastre. Ca să ne putem ridica zid de netrecut în calea vrăjmașilor noștri, de trebuință ne stă să ne întărim în noi înșine ca să putem purcede pe cale hotărâți și încrezători în izbânda noastră.

– Supuși Măriei Tale în toate, Doamne.

– Dumnezeu să ne-ajute, cinstiți boieri, în toate gândurile noastre cele bune și de folos Țării Moldovei, grăi Voievodul ridicându-se.

– Să ne trăiești întru mulți ani, Mărite Doamne!

– Dimpreună cu domniile voastre, cinstiți boieri, căci înfăptuirilor cele mari și de folos numai laolaltă le vom afla împlinirea.

– La porunca Măriei Tale, Doamne și a Țării Moldovei, răspunseră boierii închinându-se în fața Voievodului, care ieși urmat de acești.

§§§

– Ai băgat de seamă, boier Drăgan, că dintre boierii cei vechi în Sfatul Țării n-a mai rămas nimeni în afara boierului Ion Caraghiuzel, care din cel dintâi pârcălab al Cetății Hotinului, a ajuns să fie al treilea pârcălab, pus sub porunca și ascultarea altora?

– Da, boier Albotă, dar ce poți face când voia Domnului este alta decât aceea a noastră? Domniile noastre, cei ce am fost vornicii cei mari ai Țării, nici nu am fost luați în seamă, ba mai mult decât atât, nici nu s-a amintit de numele noastre, ca și cum nici n-am fi fost în slujba Țării.

– Cumpănesc în adâncul domniei mele, boier Drăgan, să mă aciuez pe la conacele mele de la moșii, să mă trag către odihnă și să las de istov toate nevoințele Domniei, fără a mai pune vreun temei pe ele.

– Ce grăiești domnia ta, boier Albotă?! Să lăsăm Țara Moldovei pe mâna acestui vântură-lume, ca să ne prăpădim agoniseala de-o viață și truda domniilor noastre din vremi și colac peste pupăză, să ne aflăm și preaplecați supuși ai Măriei Sale Ion Voievod?!

– Ne-am mai liniști și domniile noastre, boier Drăgan, și-am mai rândui pe alții să trudească în slujba Domniei.

– Dar rânduiala Țării, boier Albotă? Rânduiala aceea statornicită de domniile noastre, de boierii Țării, ce se va alege de ea? Se va duce de râpă și cine știe ce-i mai trece prin cap noului Voievod, că-l văd neostoit în schimbări. După a sa chibzuință ne va întoarce la rânduielile cele vechi, când boierii se osteneau pentru birul cel mare precum cei de rând, când nevoințele Țării apăsau pe umerii noștri mai dihai decât pe ai celor de jos, de ziceam că s-a întors lumea cu capul în jos. Ar trebui să ne dumirim din vreme și să ne ridicăm potrivnici cu toții, acestui Ion Voievod, care cumpănește că Țara este moșia sa și boierii cei mari slugile sale. Prea ne-a tunat de sus cu vorbele, cugetând a ne risipi în sperieturi, însă și-a cam aflat potrivnicii și va deslușì în cele din urmă că și-a răcit gura în van.

– Să nu ne facem de lucru cu noua Domnie, boïer Drăgan și să atragem prigoana asupra domniilor noastre câtă vreme încă nu deslușim pornirile Voievodului.

– Anevoie ne va fi până-i vom pune frâul și zăbalele, boier Albotă, căci mai apoi îl vom struni după voința domniilor noastre.

– Bag seamă că domnia ta n–ai fost cu luare–aminte la vorbele Voievodului, boier Drăgan. După socotința domniei mele, noul Domn nu–i nici pe departe ca Bogdan Lăpușneanu, care ne–a îngăduit voința după toate poftirile domniilor noastre. Am mare temere că Ion Voievod aduce mai mult cu răposatul Petru Rareș Voievod, ca să nu mă las mai adânc sub vremi, până la Ștefan Voievod Bătrânul.

– După cum ne–a grăit și s–a răstit la domniile noastre, îți îngădui dreptate, boier Albotă, însă vremea care va veni îl va mai domoli din porniri, căci orice naș își află nașul, după graiul cel din bătrâni și dacă noi, boierii cei mari ai Țării nu vom izbândi să–l dăm după noi, împlininduni–se voința, atunci una din două, ori Voievodul Moldovei, ori domniile noastre, căci altă cale nu deslușesc.

– Ne vom primejdui capetele, boier Drăgan.

– Ne–a pedepsit Dumnezeu, boier Albotă, pentru că sub Bogdan Lăpușneanu nu ne iscodea nimeni, nu ne întreba de sănătate, nici nu ne lua nimeni la rost și de bine ce ne era am vrut alt Voievod, care ne va pune pielea–n băț și ne va înjuga la carul cel greu al Țării mai ceva decât Ilieș Voievod, feciorul Bătrânului Rareș.

– Intrase Moldova pe mâna lui și–a leșilor, boier Drăgan, iar boierimea Țării era lăsată de–o parte și neluată în seamă. Se înconjurase numai de străini, datinile și obiceiurile noastre erau scoase din rânduială și nu–mi era la–ndemână să mă lepăd de toate cele știute din tată–n fiu.

– Vom trăi și vom afla mersul vremii, boier Albotă, însă ceea ce ne este de trebuință acum e să ne strângem laolaltă cu toții și la vreme prielnică să ne ridicăm potrivnici Voievodului Ion, ca un zid de netrecut, de care izbindu–se să se prăbușească în neputință, fără a se mai ridica. Abia atunci va deslușI că nu mai are încotro și ne va intra în voie.

– Să fie împlinirea după cum ți-e cumpănirea, boier Drăgan, însă nu strică să fim cu băgare de seamă, căci din neștiință am putea nimeri direct sub securea călăului.

– Pușchea pe limba domniei tale, boier Albotă, căci tot cobești atâta. Te-a cuprins frica încă de pe-acum? Atunci cum voiești să-i stai potrivnic Voievodului, când domnia ta ai început să tremuri numai cât i-ai auzit graiul?!

– Nici chiar așa, boier Drăgan, a fost o vorbă proastă la vreme nepotrivită, scăpată de domnia mea, pe care voiesc a n-o lua în seamă. Acum alte griji ne stau pe cale și va fi de trebuință să dăm zor iar către Bogdan Lăpușneanu, căruia să-i dăm de veste că i-am rămas cu credință și-l voim a se întoarce în Scaunul Țării.

– Așa mai vii de-acasă, boier Albotă. Vom slobozi olăcari tainici către Lehia, la Bogdan Lăpușneanu, fără zăbavă, cu făgăduiala că-i vom sta de ajutor la întoarcerea sa în Țară, pentru care vom osteni din toate puterile noastre, iar Măria Sa să ne vestească din vreme despre toate cele puse la cale și înfăptuite.

– De folos, dar primejdioasă cumpănire, boier Drăgan.

– Cu primejdie se-mplinesc toate, boier Albotă.

– Așa-i, domnia ta.

– Atunci să dăm pas către înfăptuirile cumpănite și să nu mai îngăduim zăbavă, boier Albotă.

– Dumnezeu cu domniile noastre, boier Drăgan și ceea ce ne-o fi hărăzit să se împlinească după voința Sa.

§§§

După ce ieși din Spătăria cea Mică, Voievodul porni către odăile sale de odihnă, poruncind căpitanului Ilarie să nu fie tulburat. Măria Sa se pregăti de culcare, se lăsă pe

divanul moale și odihnitor, însă somnul hălăduia pe poteci depărtate și nu s-apropia de Voievod. Văzând că somnul nu-i dădea târcoale, Măria Sa s-a întors cu gândurile către întâmplările de până atunci și mai cu seamă către ceea ce avea de împlinit în Țara Moldovei, stoarsă și vlăguită de poftirile cele lacome ale marilor boieri și de nepăsarea fostului Voievod, Bogdan Lăpușneanu, care o lăsase la cheremul străinilor, încât au fost înstrăinate și batjocorite toate obiceiurile cele sfinte, moștenite din strămoși. Grea povară stătea pe sufletul Măriei Sale Ion Voievod, ce râvnea la o Moldovă neatârnată, cinstită și prețuită de megieși în care poporul de rând să se poată bucura de agoniseala trudei sale în liniște și pace și de rânduielile cele bune și de folos. Se întorcea Ion Voievod cu gândurile către Atotputernicul Cel Preaînalt, în ajutorul căruia nădăjduia, zicând:

– Ajută, Doamne, caznelor mele și nu mă lăsa pradă deznădejdii, dă putere brațului meu să lipsească Moldova de toți răii, s-o pot ridica din nevoi și să picur nădejdea în inimile celor de jos. Ajută, Doamne, neputințelor mele și luminează-mi calea pe care să purced la ridicarea Țării pe locul cinstirii și prețuirii din vremurile trecute. Îngăduie, Doamne, să împlinesc jurământul făcut mamei mele, mântuind Țara Moldovei de lifta păgână și poftele nesățioase ale marilor boieri, nărăviți în toate relele cele stricăcioase și viclene, plătindu-le nelegiuirile după a lor înfăptuire. Potolește, Doamne, pojarul care-mi mistuie sufletul și dă-mi puterea împlinirilor cele bune și de folos, nu pentru mărirea păcătoasei mele făpturi, ci pentru miluirea acestui popor împovărat de nevoi și dureri, pe care să-l ridic la împlinirea virtuților de altădată și la bucuria ostenelilor sale. Învrednicește-mă, Doamne, să duc la împlinire toate

cugetările mele cele bune și de folos Țării, să pun rânduială în toate și s–o îndrept pe calea cea bună.

Căuta Măria Sa să se dumirească asupra tuturor nevoințelor Țării Moldovei, ostenindu–se a deslușì calea pe care să purceadă mai întâi de toate, căci atât de multe rele se abătuseră peste Țară încât, dacă ar fi fost cu putință, ar fi trebuit să fie împlinite toate deodată. Știa Măria Sa că nu mai era vreme de îngăduit și cumpănea cum să purceadă pe cale, căci oamenii pe care îi ridicase în dregătorii nu erau știutori a toate și vremea nu mai îngăduia răgaz. Va începe să curețe ogorul Țării de otrava apucăturilor boierești și nu cu graiul cel bun, căci n–ar sta de nici un folos, ci cu poruncă aspră și osândire pe măsura faptelor săvârșite. Mai întâi le va pune în vedere celor nărăviți rânduiala cea nouă pe care o va statornici în Țara Moldovei, cu învoirea sau fără învoirea lor și de nu se vor supune poruncii își vor afla calea către tărâmuri mai îngăduitoare cu ei, căci Moldova nu–i mai putea îngădui. Grea și anevoioasă cale avea de purces Voievodul, însă cum alta nu aflase, se hotărî s–o ia pieptiș pe aceea care–i stătea în față, pentru că începutul se cerea înfăptuit și vremea nu mai adăsta.

Zorii se arătau pe la ferestre prevestind ziua care începea, aflându–l pe Ion Voievod tot cufundat în gânduri, fără să fi pus geană pe geană. Măria Sa se ridică de pe divan, se apropie de ferestrele palatului și–și aruncă privirile afară. Se crăpa de ziuă și peste târgul Sucevei lumina se statornicea din toate părțile, lăsând privirii deslușirea colinelor din jur și a bisericilor care înțepau cu turlele lor cerul senin ce începuse a se însângera din răsărit, slobozind calea Soarelui către înalturi. O nouă zi, cugetă Măria Sa, o zi în care va da pas cumpănirilor din noaptea aceasta care se subția și se făcea nevăzută în calea luminii biruitoare a zilei. Tot

așa avea să subțieze și să risipească Măria Sa toate relele din Țara Moldovei, până când liniștea, pacea, bunăstarea și rânduiala cea cu folos se vor statornici iarăși ca–n vremurile cele de demult. Va trebui să fie cu stăruință în toate cele, unde îndărătnicia și potrivnicia i se vor ridica pe cale și cu sabia să le risipească în cele patru vânturi. În cele din urmă Voievodul pusese frâu cugetărilor sale și bătu din palme, chemând straja.

– Poruncă, Mărite Doamne, grăi căpitanul Ilarie intrând și punând un genunchi în pământ în fața Măriei Sale.

– Ridică–te, căpitane, că nu–i vreme de pierdut și du poruncă marelui logofăt Golăi că–l poftesc în Spătăria cea Mică într–o frântură de ceas.

– Întocmai poruncii, Măria Ta, răspunse căpitanul grăbindu–se să iasă.

Măria Sa se îmbrăcă, își puse sabia la cingătoare și însoțit de patru străjeri din gardă, se îndreptă către Spătăria cea Mică, unde îl află pe marele logofăt așteptându–l.

– Să trăiești, Măria Ta, grăi marele logofăt închinându–se în fața Voievodului.

– Stai, logofete Golăi și mai lasă cele plecăciuni căci nu–s de nici un folos, alte nevoințe ne dau brânci și nu ne îngăduie răgaz.

– La poruncă, Mărite Doamne.

– Mărite logofete, răgazul nu mai stă în datul nostru, iar nevoințele Țării ne strigă din toate părțile, de aceea voiesc să slobozești olăcari peste tot în Țară și de azi în trei zile să fie adunat Sfatul Țării, la care sunt poftiți și boierii cei mari care n–au dregătorii. Voiesc a face cunoscut tuturor calea pe care vom purcede la împlinirile cele mari și de folos Țării.

– Porunca Măriei Tale, Doamne.

§§§

În Sala cea Mare a Tronului era forfotă mare, boierii din Sfat, cât și cei aflători în afara acestuia se aflau de față la chemarea Voievodului Țării Moldovei. Grăiau unii către alții și toți își dădeau cu părerea, căci nu deslușeau cam ce-ar mai voi Măria Sa de la cinstitele lor fețe, de vreme ce nu se mai aflau în dregătorii și grijile Țării Moldovei nu mai apăsau pe umerii lor.

– Oare ce-o mai vrea Vodă de la noi, boier Albotă? întrebă grijuliu boierul Drăgan.

– Nu-mi trece prin cuget, boier Drăgan și nici nu știu de ce ne mai pierdem vremea la chemarea Voievodului.

– Ne-mpinge dorința, boier Albotă, care ne-a dat brânci către Suceava, căci într-altfel de porunca Voievodului Ion nu se sinchisea domnia mea.

– De folos ne va sta să deslușim ce voiește Ion Vodă, boier Drăgan, măcar așa de flori de măr, că doar nu ne vom buluci cu toții în ajutorul său ca să strice rânduielile cele tocmite și statornicite de domniile noastre, cu care abia i-am obișnuit pe cei de jos.

– Ba tocmai la aceasta îmi stă temerea, boier Albotă, căci Vodă va voi să înceapă chiar cu voința boierilor înstăpânită peste Țară, care nu-i stă pe plac și nici la-ndemână nu i se află.

– Și-atunci ce ne facem, boier Drăgan? Ne supunem voinței Voievodului, au ne ridicăm potrivnici în apărarea drepturilor noastre?

– Potrivnici nu-i putem sta numai domniile noastre, boier Albotă, căci n-am avea nici un folos, ci va trebui să-i aducem alături de noi și pe ceilalți boieri. De aceea grăiesc acum către domnia ta, zicând că mai înainte de toate

va trebui să aflăm ce voiește Vodă și mai apoi să strângem laolaltă toți boierii potrivnici, ca să izbutim a curma calea înfăptuirilor voite de Măria Sa, dacă acestea vor pune în primejdie statornicirile noastre asupra celor de jos și chiar față de Domnie, pe care o vom îngădui fără risipirea voinței boierilor Țării.

– Că bine zici, domnia ta, boier Drăgan! Vom face precum zici și–apoi vom mai vedea ce–i de făcut.

– Măria Sa Ion Voievod, fiul Măriei Sale Ștefan Voievod cel Tânăr, glăsui puternic, bătând cu toiagul său în pragul ușilor deschise, marele aprod de ceremonii.

Boierii amuțiră și la intrarea Voievodului se frânseră de mijloc în fața Măriei Sale, care mai de care mai mult, de atingeau podeaua cu bărbile, ca nu cumva privirile pătrunzătoare ale Domnului să deslușească ascunzișul cugetărilor cele rele din adâncul făpturilor lor.

– Nu vă mai osteniți într–atât, cinstiți boieri și așezați–vă, căci de mare trebuință va fi să fie pentru Țară și râvna, dar și nevoirea domniilor voastre. Mai bucurați–vă de răgaz acum cât îl mai puteți avea, căci mai de preț se află o clipită de odihnă în liniște și împăcare, decât o viață de trudă zadarnică în vânare de vânt.

– Ce–o fi voit să zică Măria Sa, boier Drăgan, cu vorbele acestea?!

– Deslușì–vom îndată, boier Albotă. Mai îngăduie o vreme și ne vom lumina cu toții.

– Că bine zici domnia ta, boier Drăgan!

– Cinstiți boieri ai Țării Moldovei și dregători ai Domniei Mele, grăi Voievodul așezându–se pe Scaunul Moldovei. V–am poftit aici pentru a ne sfătui cu toții, cu cei din Sfatul Țării, cât și cu cei care nu–s în Sfat, cum să pornim mai cu folos la împlinirea nevoințelor Țării

Moldovei, nevoințe care nu mai pot îngădui răgazul, cu cât pe la fruntarii au început a se ivi neprietenii, atât din apus, cât mai cu seamă din miazănoapte, de unde Bogdan Lăpușneanu voiește a ne păli cu oștire leșească. Țara Moldovei, cinstiți boieri, se află încolțită din toate părțile și mai cu seamă din lăuntrul ei, unde dezmățul și nepăsarea s-au lățit peste tot pământul Țării, nădușindu-l cu totul. Vom pune strajă îndoită la hotare și vom porunci căpitanilor noștri să stea gata la poruncă, neîngăduind dușmanilor să-și înfăptuiască voința, iar de nu vor înțelege strădania noastră, vom da pas oștirii către ținuturile lor, ca să ne facem cunoscută voința, pe care o vom statornici cu sabia și puterea brațului nostru. Ne vom întoarna apoi către nevoințele cele lăuntrice ale Țării Moldovei și vom pune iarăși la locul lor și pe făgașul cel bun legiuirile cele din vechime și obiceiurile noastre cele bune, nemaiîngăduind, sub aspră osândă, poftirile cele rele și stricăcioase în Țara Moldovei. Voiesc a vă aduce spre știință că va trebui să vă lepădați de năravurile cele rele și să ridicați zid de netrecut în calea poftirilor celor lacome, îngăduind ușurarea nevoințelor Țării, la care vă poftesc pe toți să puneți umărul. Voim a lăsa pierdute-n negura vremii obiceiurile cele rele și toate înfăptuirile stricăcioase de până acum, ca să purcedem pe calea cea bună, pentru binele nostru, al tuturor și spre folosul și slava Țării Moldovei, pentru că lumea aceasta nu-i numai atâta cât o puteți cuprinde cu privirile domniilor voastre, ci și dincolo de ele, iar celor care vor veni după noi, datori suntem a le lăsa Moldova neatârnată, în bună stare, cinstită de megieși, care să-i râvnească prietenia și nu pământurile. Cu îngăduință, dreptate și mare milostivire se va arăta Domnia Mea către toți cei care vor fi cu credință Țării Moldovei și vor trudi pentru binele ei. Neînduplecat însă

și nemilos voi fi cu toți cei potrivnici și stricători de bune rânduieli, care nu vor a înțelege că Moldova este a noastră a tuturor, nu numai a boierilor și pentru slava ei vom pune în zdruncin toată trudirea noastră, știind că binele și folosul Țării vor sta și în folosul nostru. De aceea vă poftesc să lăsați de bunăvoie gâlcevile dintre domniile voastre, să vă aplecați asupra nevoințelor Țării, punând cu sârg umărul la urnirea carului cu foloase pentru Țară, pe calea pe care o vom statornici și pe care vom purcede de-a pururi.

– Ne pui în rând cu prostimea, Măria Ta?!

– Nicidecum, boier Zberea.

– Atunci cum, Măria Ta, că nu deslușesc încotro s-apucăm și nici ce-ar trebui să facem noi, boierii?!

– S-apucați pe calea cea bună și îngăduitoare, boier Zberea, lepădându-vă de cea pe care apucaserăți. Până la vremea aceasta ați jecmănit Țara Moldovei după cum v-a fost pe plac, după cum v-a tăiat capul și după cum v-au dat brânci poftirile cele nesățioase. Sosit-a vremea să mai dați și-ndărăt din ceea ce ați apucat cu atâta sârg, pentru nevoințele Țării, căci nu pentru Domnia Mea vă cer, ci pentru Moldova noastră care ne ține și ne îngăduie pe toți pe vatra ei, pe care ați cam uitat-o.

– Și cam cât ar trebui să dăm, Măria Ta și câtă vreme?

– După putință, boier Zberea, și nu după cum vă îngăduie inima, căci nu ne târguim pentru Moldova și câtă vreme va fi de trebuință. Fiecare dintre domniile voastre își cunoaște puterile, aceasta ca să nu fiți siliți cu porunca și numai dacă voința vă va fi umbrită de îndărătnicie, porunca se va face simțită, altfel nu. Voiesc să cred că bunăvoința boierilor Țării se va afla deasupra îndoitei râvne cu care ați agonisit pe nedrept în Țara Moldovei.

– Ne sărăcești, Măria Ta și ne lași pe drumuri precum cerșetorii și–atunci nu vom mai fi de nici un folos pentru Țara Moldovei.

– Dar până acum ce folos i–ați adus, boier Albotă? Faptul că ați făcut cu averea Țării ceea ce ați poftit domniile voastre, îmbuibându–vă cu toate cele și lățindu–vă peste poate moșiile, de nu se mai știe pe unde s–or mai afla cele ale răzeșilor, vă îndatorează acum, boieri dumneavoastră, în aceeași măsură. Se pare că cinstitele dumneavoastră fețe au trecut sub uitare povața din bătrâni, care zice că: în măsura cu care vei lua, tot cu măsura aceea vei da.

– Cauți gâlceavă cu boierii, Măria Ta și nu–i cu folos.

– Nu caut gâlceavă, boier Albotă, ci voiesc a vă lumina cugetele și a vă face să înțelegeți că de la domniile voastre, Țara Moldovei așteaptă mai mult decât de la cei de rând, necăjiți și oropsiți, încovoiați de atâtea griji și nevoi.

– Îți vei ridica în cap boierimea Țării, Măria Ta.

– De ce să mi–i ridic în cap dacă sunt ai Țării, boier Albotă, căci doar Moldova le cere și nu Domnia Mea?

– Grăiești în pilde, Mărite Doamne.

– Nicidecum, boier Albotă, nicidecum. Voiesc doar a vă deschide ochii, ca să priviți mai întâi către Moldova și mai apoi către ocinile domniilor voastre și nu într–altfel, după cum fac mai toți cinstiții noștri boieri. Fiecare dintre domniile voastre trebuie să se afle răspunzător de împlinirea nevoințelor Țării Moldovei, de așezarea ei pe calea cea bună și cu folos pentru toți, de pacea și liniștea care trebuie să dăinuiască la fruntarii și de împlinirea îndatoririlor ei către Înalta Poartă Otomană, sub a cărei proteguire ne aflăm. Și mai voiesc să aflați că acela care se va ridica potrivnic bunelor rânduieli, pe care le vom statornici în Țara Moldovei, din clipita de față potrivnic se va afla și proteguitorului

nostru, căci nu-și va aduce obolul la împlinirile care se cer. Aceluia nu i se va îngădui milostivirea și bună-voirea Țării. Mai înainte de toate va trebui să dați, ca să aveți de unde lua, boieri dumneavoastră, mai cu seamă că până acum ați tot luat și slavă Domnului, după cum a apucat fiecare, fără să vă doară durerea Țării.

– Vom căuta să îngăduim porunca Măriei Tale.

– Vă veți supune poruncii Voievodului Țării Moldovei, boier Albotă, căci nu ne va fi de nici o trebuință îngăduința domniilor voastre, mai cu seamă că știm cu toții cum îngăduiesc cinstiții noștri boieri, atunci când Țara le cere.

– Nu ne ridica potrivnici, Măriei Tale, Doamne, că nu-i cu folos pentru Domnie.

– Nu vă ridic potrivnici, boier Albotă, ci vă poruncesc să vă aplecați mai cu luare-aminte asupra nevoințelor Țării și cel ce va sta potrivnic Țării, potrivnic și Voievodului său se va afla, iar împotrivirea nu are decât un singur leac, scurtarea de capul nevolnic al celui care l-a călăuzit către securea călăului.

– Nu ne amenința, Măria Ta, căci neputincios te afli fără puterea brațului nostru.

– Nu vă amenințț, boier Drăgan și nici nu voiesc a vă înfricoșa, ci doar a vă arăta calea cea bună de ridicare a Țării Moldovei, care se va ridica numai cu osteneala fiilor săi și nu cu osteneală străină, care ar apăsa și mai mult asupra îndatoririlor noastre. Și mai voiesc să nu treceți sub uitare, cinstiți boieri, că Domnia Mea nu va avea odihnă și nici răgaz, până când Moldova nu va fi slobozită de toate relele și apucăturile care au afundat-o în mocirla în care se zbate. Voi împlini toate acestea cu îngăduința sau fără îngăduința domniilor voastre, cu vorbă bună și îndemnul cel bun ori cu ascuțișul sabiei, căci altă cale nu se mai află. Și din clipita aceasta,

cine nu voiește a-mi sta de sprijin în ridicarea Țării se va afla potrivnic pe cale, iar potrivnicilor și neprietenilor li se cuvine numai plata înfăptuirilor lor. Voiesc a fi deslușit pe deplin că nu voi îngădui îndărătnicie potrivnică Țării și aștept de la domniile voastre, fără zăbavă, învoirea de-a vă alătura tuturor celor care vor trudi pentru ridicare Moldovei, la statornicirea păcii, liniștii și neatârnării sale. Vă poftesc să mergeți la casele domniilor voastre și să răspundeți la chemările Țării ori de câte ori vă va striga în ajutor, ca să nu vă ajungă porunca domnească.

Un murmur prelung se ridică din bărbile nemulțumite ale boierilor, care se urniră anevoie din jilțuri.

– Să ne vedem sănătoși, boieri dumneavoastră și cu mai multă îngăduință pentru Moldova, grăi Voievodul.

– La bună vedere, Măria Ta, răspunseră mai mult în silă cinstiții boieri.

– Cei cu dregătorii în Sfatul Țării să îngăduie a mai rămâne, porunci Voievodul.

– La poruncă, Măria Ta, răspunseră acești.

– Cinstiți dregători ai Țării și ai Domniei Mele în aceeași măsură, continuă Măria Sa, împlinirea nevoințelor celor mari stă mai mult pe umerii domniilor voastre, aflați cei dintâi chemați la poruncă. În puterea brațului vostru și în credința cu care veți sluji Țării Moldovei stau toate nădejdile Domniei Mele pentru împlinirea celor de trebuință.

– La porunca Măriei Tale, Doamne, oricând.

– Din partea megieșilor noștri avem răgaz îndestulător pentru toate și dacă Bogdan Lăpușneanu, fostul Domn, ce se află în Lehia, nu ne-ar zădărî cu apucăturile sale, ne-ar fi îngăduită și tihna cea bună și de folos Țării Moldovei. De aceea, mai înainte de toate poruncim marelui nostru logofăt să slobozească solia noastră către

Sigismund al Lehiei, căruia să-i facem cunoscută voința noastră de pace și bună înțelegere cu regatul său, cerându-i să-l alunge din Lehia pe fostul Voievod Bogdan Lăpușneanu, amintindu-i că Țara Moldovei se găsește sub proteguirea Înaltei Porți, cu care Majestatea Sa are tratate și înțelegeri încheiate care nu-i îngăduie a unelti împotriva Țării Moldovei și a Voievodului ei. Vom mai cere regelui Sigismund să lase slobodă Cetatea Hotinului, care-i a Țării Moldovei, poruncind oștenilor săi să iasă din ea, ca să nu ne vedem siliți a o lua cu sabia noastră.

– Precum ți-e porunca, Mărite Doamne.

– De asemenea, poruncim marelui nostru vornic al Țării de Sus, boierului Păcurar, să strângă oștirea cu care să stea gata la poruncă, să îndoiască straja la hotare și să vegheze cu strășnicie asupra poftirilor de întoarcere în Scaun ale feciorului Lăpușneanului. După răspunsul pe care ni-l va aduce la întoarcere solia noastră, vom hotărî și calea pe care vom purcede.

– Porunca Măriei Tale, Doamne.

– De vreme ce la celelalte fruntarii ale Moldovei domnește liniștea, nu avem a ne teme, de aceea poruncesc celor îndreptățiți să îngrijească de împlinirea poruncilor la vreme și să fie cu băgare de seamă la toți cei care s-ar putea ridica potrivnici. Veți pune iscoade pe urmele celor bănuiți și nu le veți îngădui a umbla după voie, aflați-le din vreme pornirile și sloboziți olăcari către marele logofăt, ca să se știe cumpănirile acestor boieri. Nimic să nu fie lăsat la voia întâmplării, porunca și voința noastră să stăpânească peste tot în Țara Moldovei.

– După poruncă, Măria Ta, răspunseră dregătorii.

– Atunci vă aflați slobozi să purcedeți la îndatoririle domniilor voastre, cinstiți boieri, grăi Voievodul ridicându-se de pe Scaunul Țării.

– Să trăiești, Măria Ta, glăsuiră boierii ridicându-se cu toții și închinându-se în fața Voievodului, după care ieșiră din sală, lăsându-l pe Măria Sa la o vorbă de taină cu marele logofăt, pe care îl întrebă:

– Slobozite au fost iscoadele noastre în Lehia, mărite logofete?

– Slobozite, Măria Ta.

– Și nici o veste?

– În dimineața aceasta a sosit căpitanul Gorun și nu am mai avut vreme să mă înfățișez la Măria Ta.

– Să le-auzim, cinstite logofete.

– Măria Ta, Sigismund al Lehiei a căzut în neputință și își așteaptă sfârșitul. Ca să nu tulbure liniștea Înaltei Porți, cu care are încheiate tratate și înțelegeri, a poruncit oștirii sale și marilor săi hatmani să nu-l mai sprijine pe Bogdan Lăpușneanu în cumpănirile sale și nici să nu înlesnească tulburări la hotarele Țării Moldovei. Cu toate acestea, regele a lăsat cale slobodă unor mari palatini ai regatului, precum voievodul Podoliei, Nicolae Mielcki, fostului castelan de Beltz, Nicolae Sieniawski, palatin al Rusiei Mici și cârmuitor al provinciei Stryli, ca să-l sprijine pe feciorul Lăpușneanului, ce se află înconjurat de o mică oștire, cam la două mii de oameni. Cu aceștia, fostul Voievod voiește să năvălească în Țara Moldovei pentru a se sui iarăși în Scaunul Țării, însă până la vremea aceasta nu a dat pas oștirii sale către fruntariile noastre.

– Să aflăm din vreme pe când va fi pornirea, cinstite logofete Golăi.

– Fără nici o grijă, Măria Ta.

– Așa să fie, logofete Golăi.

– După poruncă, Doamne.

La câteva zile de la Sfatul Țării, marele logofăt Golăi se înfățișă iarăși la Măria Sa.

– Ce te-aduce, mărite logofete?!

– Bogdan Lăpușneanu, Măria Ta, a dat pas către noi.

– Când, logofete Golăi?

– Ieri, Mărite Doamne.

– Să-l chemi la poruncă pe marele vornic Dumbravă și să fie înștiințat și marele vornic Păcurar.

– A fost înștiințat vornicul Păcurar, Măria Ta.

– Marele vornic Păcurar să țină bine hotarul Țării de Sus, iar marele vornic Dumbravă să iasă în calea fostului Voievod ca să nu-i îngăduie a intra pe pământul Țării și la nevoie să mai ceară oștire.

– Așa voi face, Măria Ta.

– Marele hatman Gârlea să pornească în ajutorul marelui nostru vornic cu o mie de oșteni din călărimea Cetății noastre de Scaun.

– Numaidecât, Măria Ta.

Bogdan Lăpușneanu, însoțit de două mii de oșteni polonezi venea către Moldova, însă la Ștefănești îi ieși înainte marele vornic Dumbravă, care-l sili pe fostul Voievod să se întoarcă pe cale, fără a pricinui pagube Țării, decât câteva pierderi în rândul oștenilor, căzuți în încăierarea ce avusese loc la întâlnirea cu detașamentele de recunoaștere ale moldovenilor. Graba cu care oștenii poloni, aflați sub porunca voievodului Podoliei, Nicolae Mielcki, care-l aduceau pe Bogdan Lăpușneanu cu ei, făcuseră întoarcere pe cale, îl uimi pe marele vornic Dumbravă care nu deslușea taina acestei încercări fără izbândă. Adevărul avea să-l afle marele vornic Dumbravă chiar de la Măria Sa, Ion Voievod, adevăr dezlegat de căpitanul Nicoară, întors din Lehia cu vești pentru Măria Sa. Căpitanul grăbise

spre Voievod însoțit chiar de marele logofăt Golăi, care nu mai îngăduise răgaz și-l mânase pe căpitan taman la Domnul Țării.

– Îngăduie de iertare, Mărite Doamne, grăi marele logofăt intrând, trăgându-l după domnia sa și pe căpitan.

– E-atât de mare zor, mărite logofete?!

– Nespus de mare, Măria Ta, de aceea mi-am îngăduit a-l aduce și pe căpitanul Nicoară.

– S-auzim, cinstite logofete.

– Îngăduie cinstitului nostru căpitan, Mărite Doamne, să grăiască chiar domnia sa despre cele aflate.

– Ai slobezenie, căpitane Nicoară.

– Măria Ta, începu căpitanul Nicoară, înainte de a da pas către Țara Moldovei, voievodul Podoliei, care-l însoțea cu oștire pe Bogdan Lăpușneanu, se înțelesese în taină cu boierul Zberea, fostul mare vornic al Țării de Jos sub Domnia Lăpușneanului. Vornicul Zberea îi trimisese din vreme în Lehia pe boierii Albotă și Drăgan care, în numele fostului Voievod, cerură ajutor împotriva Măriei Tale. La intrarea în Țară a oștirii leșești, cea care îl aducea pe Bogdan, în fruntea oștirii moldovene care le ieșise înainte trebuia să se afle fostul mare vornic Zberea, care avea să treacă de partea leșilor, lăsându-le cale slobodă către Suceava. Însă graba cu care Nicolae Mielcki pornise către Moldova nu a mai dat răgaz fostului mare vornic să-și înfăptuiască planurile și astfel voievodul Podoliei, când îl văzu pe marele vornic Dumbravă în fruntea oștirii moldovene, se întoarse grabnic pe cale, căci în luptă ar fi fost zdrobiți cu toții de oștenii moldoveni, de aceea s-a retras cu mica sa oștire în Cetatea Hotinului, la adăpost.

– Zberea, Albotă și Drăgan, cei care se împotriveau în grai cu Domnia Mea la Sfatul trecut, nu-i așa?

– Ei sunt, Doamne.

– Să vină la porunca noastră marele spătar Grigorie, porunci Măria sa căpitanului de la strajă.

– Numaidecât, Măria Ta, răspunse căpitanul Radu.

În scurtă vreme marele spătar Grigorie intra la Voievodul Țării.

– Gata la porunca Măriei Tale, Doamne, grăi marele spătar, închinându–se în fața Voievodului.

– Spătare Grigorie, iei cu domnia ta două sute de călăreți de la Straja Cetății de Scaun, cu căpitanii lor și împresori curțile boierilor Zberea, Drăgan și Albotă, pe rând și nu deodată, pentru că acestea nu se află la un loc. Îi pui în butuci și–i dai pe mâna marelui armaș Petru care îi va aduce la Cetatea de Scaun cu oamenii domniei sale, în așa fel, încât domnia ta să poți purcede către celălalt boier, după ce l–ai cetluit pe cel dintâi.

– Precum porunca, Mărite Doamne.

– Dă pas la împlinirea poruncii, spătare și grijește să se împlinească la vreme, altfel răspunzi cu capul.

– Am înțeles, Mărite Doamne, răspunse marele spătar ieșind grăbit să împlinească cele poruncite.

La numai o săptămână de la porunca primită, de marele spătar Grigorie, cei trei boieri potrivnici se aflau cetluiți în temnița Cetății de Scaun de la Suceava.

– Împlinită se află porunca, Măria Ta, grăi marele spătar intrând la Voievodul Țării.

– Bucuros mă aflu să aud aceasta, cinstite spătare. Voiesc a–l înștiința pe marele logofăt Golăi că–l poftesc la poruncă în Spătăria cea Mică, unde domnia ta îi vei aduce pe rând pe cei trei boieri haini.

– După cum ți–e porunca, Mărite Doamne.

– De față, poruncesc să se afle marele hatman Gârlea și marele armaș Petru.

– După voia Măriei Tale, Doamne.

Cei înștiințați se înfățișară la Voievodul Țării, așa cum primise porunca.

– Să trăiești, Mărite Doamne, grăi marele logofăt Golăi care intră urmat de marele hatman și de marele armaș. Ne-am înfățișat la porunca Măriei Tale.

– Prea bine, cinstiți dregători. Voiesc să stați de față la înfățișarea celor trei boieri potrivnici, haini și vânzători de Țară și Domn, care au nesocotit porunca Voievodului Țării Moldovei, cu toate că au jurat credință acestuia.

– Îngăduie, Mărite Doamne, grăi marele spătar Grigorie intrând, urmat de doi oșteni care-l aduceau legat în lanțuri pe boierul Zberea, fost mare vornic al Țării de Jos, care se prăbuși în fața Voievodului, cerând iertare.

– Pentru ce să-ți îngădui iertare, boier Zberea?!

– Greșit-am Țării și Măriei Tale, Doamne.

– Cum așa, boier Zberea?

– Vânzându-te Lăpușneanului, Doamne.

– Orice vânzare își află și-un preț, boier Zberea, știut-ai aceasta?

– Știut, Măria Ta.

– Dac-ai știut, atunci primește-ți plata, boierule, după faptă și lege, căci nu stă în puterea Domniei Mele de-a risipi înțelegerea făcută de domnia ta cu cel ce cumpăra.

– Iertare, Mărite Doamne!

– Iertat să fii boierule, însă prețul trebuie plătit.

– Plătesc oricât, Măria Ta, numai scapă-mă de osândă.

– Nu oricât, boier Zberea, ci doar cu cât te-ai înțeles cu Vodă Lăpușneanu, care-ți cerea capul Domniei Mele

și nu se cade a plăti cu mai puțin, decât cu capul domniei tale. E plata cinstită și dreaptă la târgul făcut de domnia ta cu Vodă Bogdan.

– Iertare, Măria Ta, iertare!

– Dumnezeu să te ierte, boier Zberea, însă Moldova nu-mi îngăduie să te milostivesc cu iertarea Domniei Mele, pentru înfăptuirea domniei tale. Dacă cu tărie și îndrăzneală ai purces la încheierea târgului, nu te clinti în hotărârea luată și nu te clătina la sorocul plății, că-i păcat de osteneala domniei tale.

– Măria Ta...!

– Îngăduie a primi dară, preacinstite boier Zberea, plata înfăptuirilor domniei tale, după osârdie și râvnă, spre ispășirea păcatelor.

– Măria Ta...!

– Luați-l și împliniți osândirea, după Pravila Țării și porunca cea din veac.

Boierul Zberea fu târât în temnița Cetății de Scaun, în așteptarea osândei.

În fața Măriei Sale fuseseră aduși și ceilalți doi boieri, Albotă și Drăgan, care de cum intrară se și prăbușiră la pământ, cerând îndurare și iertare.

– Cum ziceai, boier Albotă, acum câtăva vreme, îți mai aduci aminte? Ziceai că Voievodul Țării caută gâlceavă cu boierii, pe care voiesc a-i ridica în capul Domniei Mele. După cum văd, domnia ta nu te-ai ridicat în capul Voievodului, ci asupra capului său, în chip tâlhăresc și hain.

– Îndurare, Mărite Doamne, îndurare!

– Țara Moldovei ți-a îndurat destul nărăvirile cele rele, boier Albotă, acum a venit vreme să înduri și domnia ta măcar o fărâmă din îndurarea ei. Ce zici, boierule, am dreptate, ori ba? Ai nesocotit porunca Voievodului Țării

încă de la început și ai batjocorit–o în sinea domniei tale, de aceea ai apucat poteca hainiei și vânzării de Domn, deși știai că la capătul ei te putea aștepta securea călăului. Iată că ai izbândit. Ori nu–ți este pe plac împlinirea?

– Rătăcirea cugetului necumpănit, Măria Ta.

– Rătăcit te–ai arătat întotdeauna de la calea cea bună, boier Albotă, cu toate că ți s–a arătat din vreme drumul cel drept. Necugetat n–ai fost, precum grăiești domnia ta, pentru că le cumpăneai încă din Sala de Sfat, boierule.

– Vorbe grăite la vreme de restriște, Măria Ta.

– Faptele, boier Albotă, faptele pe care le–ai înfăptuit, ele sunt cele care cer acum capul domniei tale. Ți–ai hotărât soarta împreună cu boierii Drăgan și Zberea, boierule. De ce mai ceri îndurare când știi că nu se află?

– Măria Ta le poți îngădui pe toate, Doamne.

– Ai prins grai, boier Drăgan?!

– Măria Ta...!

– Cu vorba cea bună v–am poftit să puneți umărul la ridicarea Țării Moldovei iar domniile voastre ați vrut s–o țineți tot jos, acolo unde ați prăbușit–o. Și dacă nu v–ați putut învrednici să vă alăturați celor care trudesc pentru Moldova, atunci de ce v–ați ridicat împotriva ei?!

– N–avem nimic cu Țara Moldovei, Măria Ta.

– Aha, nu vă este pe plac Voievodul!

– Cele poruncite de Măria Ta.

– Și–atunci ce v–ați zis domniile voastre, să vă–ntoarceți la Bogdan Lăpușneanu, care deși v–a făcut pre voie, tot l–ați pârât Sultanului, de parcă acesta s–ar afla stăpânul Țării Moldovei și nu Voievodul ei. Așa l–ați făcut pe Sultan să ia hotărâri asupra Țării Moldovei, unde nu are nici un drept și l–ați făcut stăpânul Țării, nemaiascultând de Voievodul vostru cel legiut, iar pentru vânzare de Țară și

Domn nu se află îngăduință, decât aceea a călăului, care are poruncă să vă scurteze de capetele voastre cele seci.

– Îndură-te de noi păcătoșii, Măria Ta!

– Luați-i și împliniți osânda!

– Porunca Măriei Tale, Doamne, răspunse marele armaș, poruncind străjerilor să-i scoată afară pe cei doi boieri osândiți pentru faptele lor.

– Îndurare, Măria Ta, îndurare! cereau osândiții.

– Dumnezeu să se-ndure de sufletele voastre cele haine și păcătoase, căci Voievodului Țării Moldovei nu-i stă în putere s-o facă.

Împreună cu cei doi boieri, Albotă și Drăgan, boierul Zberea își află și el sfârșitul sub securea călăului, plătind cu viața îndrăzneala de-a se ridica asupra capului Măriei Sale, Ion Voievod.

Osândirea la moarte a celor trei boieri hainiți îi înspăimântă pe ceilalți boieri potrivnici și clevetitori, care se risipiră ca potârnichile, nevăzuți și nemaiauziți, pe la moșiile lor, cumpănind a fi trecuți sub uitare de Ion Voievod. Moșiile și averile celor trei boieri hainiți au fost luate în folosul Domniei și dăruite de Măria Sa răzeșilor și unor boieri mai mici, cu credință pentru Țara Moldovei, pe care Voievodul îi ridicase din rândul răzeșilor.

Ion Voievod era încredințat că bătălia împotriva lăcomiei boierilor, nărăviți în toate cele rele, era de lungă cale și mai anevoioasă decât lupta împotriva dușmanilor de dincolo de fruntarii, de aceea cumpănea în fel și chip, căutând să afle calea cea mai lesne de apucat. Mai știa, Măria Sa, că pentru a izbândi dincolo de fruntarii, mai întâi de toate trebuia să izbândească înlăuntrul Țării, căci numai așa avea calea slobodă către biruință. Începuse Măria Sa să se apropie cât mai mult de boierii care slujeau cu credință, în

dregătoriile pe care le aveau. Grija Măriei Sale îi îndemna din toate părțile și cobora până la cei de rând, în puterea cărora Voievodul își pusese mari nădejdi. Vremea pentru împlinirea marilor sale gânduri i se părea destul de scurtă, de aceea simțea amărăciunea neîmplinirilor sale. Atunci se răzvrătea în adâncuri și se ridica mai hotărât ca oricând să ducă la împlinire marile sale cumpăniri. Din Lehia, veștile veneau una după alta, care mai de care mai vrednică de luat în seamă. Fostul Voievod, Bogdan Lăpușneanu, oblăduit pe mai departe de palatinii regatului, tulbura liniștea Măriei Sale și pe aceea a Moldovei, prin soliile pârâcioase și răuvoitoare pe care le trimitea la Înalta Poartă, tulburând liniștea Sultanului cu tot felul de vorbe mincinoase, cugetând că-l va îndupleca să-l scoată pe Ion Voievod din Scaunul Țării Moldovei. În marea lui sminteală, Bogdan Lăpușneanu cugeta că de folos s-ar afla pentru el să trimită la Voievodul Moldovei o solie alcătuită din mai mulți nobili poloni, care să-i ceară Măriei Sale Ion Voievod să lase Scaunul și să părăsească Țara, întrucât boierii nu voiau să-l mai îngăduie în Domnie.

Ion Voievod nu numai că nu a dat ascultare trimișilor lui Bogdan Lăpușneanu, ci i-a arestuit și i-a dat pe mâna unui ceauș împărătesc pentru a-i duce Sultanului, ca prinși de război, pentru a da seamă în fața Împăratului de uneltirile Lăpușneanului, îngăduite de regele Lehiei. După ce înlătură pericolul cu care Bogdan Lăpușneanu amenința Țara Moldovei, Ion Voievod trecu la împlinirea celorlalte cugetări, pe două căi, una pe cea a armelor și cealaltă diplomatică, pe lângă Sultanul Selim și pe lângă marii dregători ai Porții Otomane.

Porunci marelui logofăt Ion Golăi să adune la Sfat pe cei doi mari vornici ai Țării, pe marele hatman și pe marele

spătar, precum și pe cel dintâi pârcălab al Cetății Hotinului. La vremea sorocită, în Cămara de taină a Palatului Voievodal se aflau la porunca Măriei Sale toți cei chemați.

– Boieri dumneavoastră, grăi Măria Sa după ce intră și răspunse la închinăciunile celor de față, voiesc a mă sfătui și cumpăni cu domniile voastre asupra celor ce vor urma.

– După cum ți-e voia, Măria Ta, răspunseră boierii.

– Așa cum ați aflat și domniile voastre, Lehia ne stă ca un junghi între coaste și ne tot zădărăște, ba cu una, ba cu alta, de nu mai putem avea liniște, odihnă și nici îngăduința de a ne gospodări la noi acasă așa cum ni-i vrerea. De aceea cugetat-am că de folos ne-ar fi să le întoarcem faptele și să dăm o raită prin ținuturile ei, să-i alungăm liniștea, să risipim cuiburile neprietenilor noștri pe care să-i împrăștiem prin cele zări depărtate, punându-le în vedere în felul acesta că nu le mai îngăduim pornirile războinice și nici călcarea hotarelor noastre.

– Cum nu se poate mai bine, Măria Ta.

– Cu acest prilej poate avem norocul să ne vedem la față și cu Bogdan Lăpușneanu pe care să-l întrebăm de sănătate, așa ca-ntre prieteni și mai cu seamă de ce necăjește Țara Moldovei și nu-i îngăduie răgaz să se ridice din prăpastia în care a aruncat-o cu bună știință? Și dacă nu ne va-nțelege prin grai, atunci îl vom face să ne înțeleagă și-ntr-altfel, căci cale de-ntors nu se află.

– Cumpănit-ai bine, Măria Ta.

– De aceea poruncesc adunarea Oștirii Țării de Sus și ținerea ei sub ascultare.

– Precum porunca, Mărite Doamne, răspunse marele vornic al Țării de Sus.

– Pârcălabul de la Hotin, cinstitul nostru boier Cozma Murgu, va întări Oștirea Țării de Sus cu garnizoana cetății, până vom aduce cetatea înapoi la Țara Moldovei.

– La porunca Măriei Tale, răspunse pârcălabul.

– Vom trimite solie la hanul tătarilor, cerându-le ca la vremea în care oștirea noastră va intra în Lehia, să-și slobozească și el hoardele pe pământurile regatului, în dobândă și nu altfel, căci este loc pentru toată lumea. La puterea Oștirii Țării de Sus se vor mai adăuga și câteva sute de păgâni, de la Sangeacul Tighinei, așa ca să vadă polonii că suntem destui și să înțeleagă că Țara Moldovei se află sub proteguirea Înaltei Porți. Cu toții vom da pas pe la curțile castelanilor atât de războinici, ca să-i întrebăm de sănătate, să ne încredințăm cu ochii domniilor noastre cam cât de mănoase le sunt moșiile, din ale căror roadă ne vom înfrupta după bunul nostru plac, poftindu-i a ni se arăta gazde primitoare. Și de nu le va fi după plac, atunci îi vom sili să le fie, îmboldindu-i cu vârfurile săbiilor noastre, să hărnicească și să trudească pentru ospătarea noastră, ca să le intre mințile în capetele cele seci și să nu se mai creadă atât de puternici nici în țara lor, dară-mi-te să ne mai calce hotarele. Le vom aduce spre știință marilor palatini ai regatului că vom mai avea plăcerea să mai mergem în asemenea ospeții pe la domniile lor, ori de câte ori vor mai îngădui să ni se tulbure liniștea și dacă se vor învoi asupra cerințelor noastre, ni-l vor da în schimb pe Bogdan Lăpușneanu, ca să statornicească liniște deplină și de o parte și de cealaltă.

– Bine cumpănit, Măria Ta.

– La vremea cerută vom slobozi solie și la Țarigrad, ca să aducem spre știință Sultanului că Voievodul Moldovei nu va mai îngădui Lehiei și marilor săi palatini să-i calce hotarele și să dea năvală pe pământurile Țării Moldovei.

– Cum nu se poate mai bine, Măria Ta, glăsuiră boierii.

– Marele nostru vornic Dumbravă să țină sub priveghere strașnică hotarul nostru de la Dunăre și Mare, să aibă gata la poruncă Oștirea Țării de Jos, la vreme de nevoie.

– Precum porunca Măriei Tale, Doamne.

– În două săptămâni, cele poruncite să fie împlinite.

– Precum ți-e porunca, Mărite Doamne.

– Mergeți cu bine, domniile voastre, la treburile care-și așteaptă împlinirile cele bune.

– Să trăiești, Măria Ta! glăsuiră boierii, plecându-se în fața Voievodului mai înainte de a ieși.

– Logofete Golăi, domnia ta mai îngăduie o vreme.

– La poruncă, Măria Ta.

– Mărite logofete, voiesc a afla cam ce se mai află prin Țară, dacă s-au mai liniștit boierii potrivnici și mai cu seamă dacă celor nevoiași, apăsați de atâtea nevoi li s-a mai ușurat povara.

– Cei de rând au început să se bucure de milostivirea Măriei Tale, Doamne și se roagă la Dumnezeu să-ți dea sănătate și mulți ani de Domnie, că i-ai izbăvit de toate relele și necazurile la care erau osândiți. Boierii cei mari nu mai îndrăznesc să-ți calce poruncile, de când ai intrat cu sabia în ei ostoindu-le poftirile nesățioase și pornirile cele rele și obraznice. Stau potoliți și-și văd de ale lor pe la moșii și chiar dacă mai cârtesc împotriva Măriei Tale, nu se mai arată pe față, o fac pe ascuns și în mare taină. Au scos capul câteva fețe mănăstirești, care-și dau arama la iveală și se sumețesc în puterile lor, încălcând rânduielile cele sfinte, de care își bat joc de multă vreme, dar și pe cele statornicite de Măria Ta.

– Cum așa, mărite logofete?!

– Măria Ta, egumenul Gheorghe de la Neamț, fost mitropolit al Țării, nesocotind canoanele și sfintele rânduieli, cât și pe cele de obște, s-a dedat desfrâului și dezmățului,

de-și fac sfânta cruce și-și scuipă în sân bieții oameni când îl văd, de parcă li s-ar arăta Satana. Umblă vorba că fostul vlădică s-ar fi nărăvit la spurcăciuni urâte, neîngăduite nici oamenilor de rând și nici animalelor. Mulți oameni au avut de îndurat metehnele starețului și mulți s-au plâns de purtările lui, care nu numai că face rânduiala la mănăstire după poftele sale cele păcătoase și urâte, scoțând-o pe cea de folos și trebuincioasă pentru obște, dar s-a nărăvit la spurcate obiceiuri și în afara mănăstirii, spurcând până și pământul pe care-l mai calcă.

– Ce grăiești acolo, logofete Golăi?!

– Ce grăiesc oamenii, Măria Ta.

– Domnia ta ești încredințat de înfăptuirile egumenului Gheorghe, cinstite logofete?

– De cele mai multe întâmplări și aplecări urâte ale starețului sunt încredințat, Măria Ta, căci pe vremea Voievodului Bogdan Lăpușneanu nu-l întreba nimeni de sănătate, însă pentru altele va trebui să statornicesc adevărul.

– Și când vom afla adevărul, cinstite logofete?

– În scurtă vreme, Măria Ta. Iscoadele domniei mele se află de mai multă vreme pe urmele fostului vlădică și s-au lipit de umbra cuviosiei sale ca iarba de pământ și nu-l scapă din ochi nici zi și nici noapte.

– Voiesc a afla din vreme în ce ape se scaldă cuviosul.

– Murdare, urâte și puturoase, Măria Ta. Se bălăcește în ele precum porcul în glod, grohăind a poftire spurcată.

– Stai cu ochii pe el, mărite logofete Golăi.

– Nu numai pe el, Măria Ta, că nu-i singur.

– Ce tot zici, logofete Golăi, mai sunt și alții?!

– Întocmai, Doamne. Iacob Molodeț, egumenul de la Slatina și preotul Cozma, căzuți și ei în patimi urâte și grele ce aduc spurcăciune și osândire asupra sfintei mănăstiri.

Nici ei nu țin socoteala rânduielilor sfinte și nici a celor mănăstirești, își fac de cap, petrec după voie și după poftirile lor cele bolnave și drăcești, neîngăduite și nemaiauzite de când e lumea. Huzuresc în bogățiile mănăstirii și în agoniseala acesteia pentru care trudesc atâția călugări și atâția nevoiași de pe moșiile mănăstirești și în loc să aducă mulțumire Bunului Dumnezeu pentru marea sa milostivire, se desfată în păcate diavolești, grele și fără iertare, batjocorind rânduiala cea bună și de folos.

– În vremurile trecute, mănăstirile Țării înlesneau puterea Domniei, cinstite logofete, alături de satele și moșiile domnești, care umpleau Vistieria Țării, dădeau putere Voievodului și bunăstare poporului.

– Așa-i, Măria Ta, însă de când în mănăstirile Moldovei s-au așezat mulți greci, pripășiți de nu se știe de pe unde și multe dintre acestea au fost închinate altor mănăstiri din Grecia, avutul acestora se scurge din Țara Moldovei către cele de-acolo, iar egumenii lor nu mai dau ascultare Voievodului Țării, de aceea se poartă după cum le este voia și bunul plac.

– Iată răul care trebuie tăiat din rădăcină, cinstite logofete și înlăturarea acestuia trebuie săvârșită cu atâta înfricoșare, încât nimeni să nu mai îndrăznească vreodată a mai cugeta la asemenea fapte, căci altfel se prăpădește cu totul biata noastră Moldovă și poporul piere în rătăciri drăcești.

– Drept ai grăit, Mărite Doamne.

– Nimic nu mă tulbură mai mult și nu mă scârbește în aceeași măsură, decât faptele cele rele, făcute cu bună știință și multă îngăduială de către cei chemați să păstorească peste oameni, care în loc să le fie pildă de urmat în fapte și viețuire, învolburează mințile oamenilor și-i mână pe calea pierzaniei. Îngăduința Domniei

Mele pentru acești nemernici și rău făptuitori se va sfârși curând, logofete Golăi, de aceea voiesc a afla grabnic și fără tăgadă toate cele săvârșite de acești întunecați ai iadului, strecurați printre creștini pe acest pământ.

– Precum ți-e porunca, Mărite Doamne.

– Să ai pregătite din vreme hrisoavele de trecere a tuturor averilor mănăstirilor închinate către Țara Moldovei iar acolo unde a fost săvârșită încălcarea rânduielilor sfinte și îngăduite altele decât cele statornicite în Țara Moldovei să fie desființate și obștile lor să fie risipite pe la altele. Cei ce se vor găsi vinovați de stricarea celor sfinte și încălcarea bunelor rânduieli își vor primi osânda după ale lor fapte.

– Așa voi face, Măria Ta.

– Acum să grijim mai întâi de acele trebuințe ale Țării care nu mai îngăduie nici un răgaz.

– Precum ți-e porunca, Mărite Doamne, răspunse marele logofăt Golăi, care ceru îngăduința pentru a se retrage.

– Slobod te afli a merge la îndatoririle domniei tale, cinstite logofete, îi răspunse Voievodul.

După plecarea marelui logofăt, Măria Sa își mai îngădui a rămâne în Cămara de taină, cumpănind a-și aduna gândurile și a le orândui pe fiecare pe calea cea bună. Se afla cutremurat în adânc Măria Sa de cele aflate de la marele logofăt și nu-și putea închipui cum cei chemați a păstori peste poporul Moldovei, nesocotindu-și chemarea pentru care îi îngăduise Bunul Dumnezeu, batjocoreau rânduielile cele sfinte și stricau Țara de la un cap la altul, înspăimântând poporul cu înfăptuirile lor cele spurcate și rele. Iată cum se înrădăcinaseră în Țara Moldovei, cugeta Voievodul, obiceiurile cele rele și spurcate, nu numai printre marii boieri, ci și printre cei rânduiți a veghea la apărarea bunelor rânduieli și călăuzirea celor mulți pe calea

dreptății și cea a adevărului. Va trebui împlinită osândirea acestora, pe măsura groaznicelor înfăptuiri și nu osândirea în taină ci în văzul tuturor, pentru a lua aminte fiecare om că greșelile trebuiesc plătite, iar Măria Sa Ion Voievod nu va îngădui într-altfel să se facă.

§§§

La vremea sorocită, Măria Sa Ion Voievod porunci oștirii, al cărei cap se afla, să dea pas către Lehia, peste ale cărei fruntarii trecu voinicește, împresurând toate ținuturile Pocuției și pe acele ale Podoliei, arzând orașele și satele, bejenind locuitorii, încărcându-se de pradă și de avuții nemăsurate, cu care plăti birul către Împărăția Otomană. Nu se afla mulțumit Măria Sa că era nevoit să îngrozească și să păgubească atâta amar de omenire, însă nu avea cum să-i înduplece într-altfel pe îngâmfații pani polonezi și mai cu seamă pe regele acestora, ca să nu mai calce hotarele Țării Moldovei, să nu mai oblăduiască pe la curțile lor pe toți pofitorii de Domnie și pe toți boierii care, apucând rele obiceiuri, nu îngăduiau rânduielile statornicite de Voievod.

În vreme ce Măria Sa pusese stăpânire pe toate ținuturile Pocuției și pe cele ale Podoliei, așa cum fusese statornicită înțelegerea, tătarii atacau și ei Lehia, pustiind ținuturile Volhiniei. Prin năvălirea oștirii moldovene pe pământurile Lehiei, Măria Sa Ion Voievod căuta să-l silească pe regele Sigismund și pe palatinii acestuia să se lepede de pornirile lor cele războinice îndreptate împotriva Moldovei și să nu-l mai îngăduie pe Bogdan Lăpușneanu pe pământul regatului, ci să-l dea prins în mâinile Voievodului Ion ori să-l trimită cât mai departe de hotarele Moldovei, ca să nu mai tulbure liniștea și pacea acesteia.

Înaintarea oștirii moldovene tot mai adânc în regatul Lehiei, atacurile tot mai pustitoare și mai amenințătoare ale moldovenilor, i-au silit pe marii palatini ai regatului, aflați în Seimul Lehiei, să primească și să respecte hotărârile Voievodului Țării Moldovei, peste îngăduința regelui lor, Sigismund, care nu voia să se lepede de Bogdan Lăpușneanu, dar fiind silit de împrejurări, îngădui și regele cerințele Măriei Sale Ion Voievod. Cu toate că s-a arătat mulțumit de hotărârea Seimului, în taină, regele Sigismund a continuat să-l sprijine pe Bogdan Lăpușneanu, mai cu seamă pe cale diplomatică, prin solii către Sultan. Așa se face că regele l-a trimis la Înalta Poartă pe Andrei Tarnowski, cel mai de seamă, dar și cel mai iscusit în treburile diplomatice din toată Lehia care, ajuns în fața Sultanului, a încercat să arunce toate nelegiuirile înfăptuite de Bogdan Lăpușneanu în Țara Moldovei, pe seama tinereții și neștiinței acestuia. Stăruința cu care palatinul Tarnowski voia să-l înduplece pe Sultan s-a arătat a fi fără de folos, deoarece Padișahul nu voia să renunțe la capul Lăpușneanului care făcuse atâta pagubă în Țara Moldovei și stricase toate rânduielile cele bune, încât Țara nu mai putea plăti tributul datorat Porții, pentru oblăduirea sa.

– Spune-i regelui tău, grăi Sultanul, că de nu-mi va trimite capul beiului Bogdan ori chiar pe acesta legat în lanțuri, voi slobozi urdiile împărăției mele peste toată Lehia, vânturându-vă ca pleava în cele patru vânturi, înstăpânind pașale otomane peste toate pământurile voastre, ca să nu se mai uite că Țara Moldovei se află sub proteguirea Înaltei noastre Porți Otomane și-n afară de Voievodul ei legiuit, nimănui nu-i este îngăduit a strica pacea și liniștea acesteia și a porunci în această Țară. Palatinul Tarnowski nu a primit pe loc hotărârea Sultanului, ci a fost lăsat să

aștepte mai multă vreme, după care un trimis al Sultanului a plecat către Lehia, care grăi astfel regelui Sigismund:

– Stăpânul Lumii, regele regilor și împăratul împăraților, Mare Emir și Mare Sultan, trimisul lui Allah pe pământ, îți poruncește ție, Sigismund, crai al Lehiei să te lepezi grabnic de toate pornirile tale cele războinice și să nu mai îndrăznești a tulbura liniștea Țării Moldovei și a Voievodului Ion, aliatul împărăției noastre. Să ni-l trimiți grabnic la Înalta Poartă pe beiul Bogdan, de care ne-am milostivit lăsându-i capul, însă va trebui să se plece la picioarele noastre, pentru a ne încredința că a fost vrednic de milostivirea noastră cea împărătească. Și altfel să nu faci, că mila noastră e ca negura pe văi, se ridică la cea dintâi adiere, ca să-ți fie bine ție și la toți supușii regatului tău.

Mâniat de îndrăzneala Sultanului care-i poruncea ca unei slugi, regele Lehiei abia s-a putut stăpâni să nu poruncească tăierea turcului care-i adusese solia. Se hotărî însă să purceadă pe altă cale și fără a lua în seamă amenințările Sultanului, porunci oștirii sale să intre în Țara Moldovei.

Voievodul Moldovei slobozi o altă solie către Sultan, prin care îl înștiința că oștirea leșească a călcat hotarele Moldovei și-i cerea împăratului sprijin în oștire. Mâniat în toate cele, Sultanul mână altă solie către Lehia, care ceru regelui Sigismund să hotărască pe loc ce voiește: pace sau război. La hotarele Lehiei se aflau în așteptare hoardele tătare care adăstau la porunca Sultanului, gata să năvălească pe pământurile Lehiei. Regele hotărî adunarea Seimului, în statornicirea unei hotărâri. Marii palatini ai regatului au cerut regelui să renunțe la pretențiile sale și să nu strice pacea cu Împărăția Otomană, care putea aduce mari nenorociri asupra regatului, mai cu seamă că la fruntarii turcii și tătarii așteptau doar porunca Sultanului. Regele Sigismund

stăruia mai departe în planurile sale, fără a lua în seamă primejdia de la hotare, care stătea gata să se prăvălească asupra Lehiei. Salvarea regatului a venit însă de la Cel de Sus, care nu l-a mai îngăduit pe rege pe fața pământului, chemându-l la porunca Sa Preaînaltă, mai înainte ca acesta să poată dezlănțui nenorocirea asupra țării sale. Moartea regelui Sigismund și succesiunea la Tronul Lehiei nu mai îngăduiau războiul, de aceea Seimul hotărî să se aplece către statornicirea unor înțelegeri cu Țara Moldovei. Cea dintâi măsură către o înțelegere deplină, a fost retragerea garnizoanei leșești din Cetatea Hotinului, întoarcerea cetății la Țăra Moldovei și recunoașterea Voievodului Ion ca singur stăpânitor și Domn peste toată Țara Moldovei. Cetatea fusese ocupată de poloni încă de pe vremea Domniei Voievodului Bogdan Lăpușneanu, cu îngăduința acestuia.

Ca să mai domolească mânia Sultanului, care nu voia să renunțe la pedepsirea Lehiei, Seimul l-a trimis la Înalta Poartă pe fratele lui Bogdan Lăpușneanu, cu daruri pentru Sultan, rugându-l să poruncească oștirilor sale să se întoarcă pe cale. Seimul i-a îngăduit fostului Domn, Bogdan Lăpușneanu, să plece din Lehia, înștiințându-l pe Sultan că acesta fugise din regat, aciuindu-se la imperialii austrieci. În felul acesta Sultanul a poruncit oștirii sale să lase în pace hotarele Lehiei și să se întoarcă la locurile de unde au purces, înstăpânind pacea și liniștea la hotarul Lehiei cu Țara Moldovei.

Ion Voievod avea acum răgazul și tihna cea bună, care-i îngăduiau să cumpănească la împlinirea marelui său jurământ făcut mamei sale Serpega, căreia îi făgăduise că de se va sui pe Tronul Moldovei, moștenire dreaptă de la părintele său, Ștefan Voievod cel Tânăr, nu-și va afla pacea și liniștea până nu va scoate Moldova de sub puterea

turcilor, cărora le va întoarce, cu vârf și îndesat, plata tuturor nenorocirilor aduse de aceștia asupra Moldovei. Pentru împlinirea acestui vis începu Ion Voievod să trudească din toate puterile sale și pentru că puterea cea mare a Țării venea de la cei mulți și necăjiți, către aceștia și-a plecat Măria Sa urechea, ascultându-le durerile și necazurile pe care le îndurau din pricina boierilor și a egumenilor mănăstirilor închinate, pe moșiile cărora se aflau. Unii dintre marii boieri, nărăviți în obiceiuri rele și neascultare față de Voievodul Țării, nu îngăduiau milostivire și înțelegere față de cei de rând și-i apăsau din ce în ce mai mult cu tot felul de poveri, de pe urma cărora își măreau averile și-și lățeau moșiile fără a le mai cunoaște numărul. Obiceiul acesta urât îl apucară și unii dintre stareții mănăstirilor, care lepădându-se cu totul de cele sfinte, s-au afundat în grele și ucigătoare păcate, nesocotind cu desăvârșire rânduielile și legiuirile asupra cărora fuseseră chemați să vegheze. De aceea Măria Sa Ion Voievod, care voia un trai bun pentru poporul său și libertate deplină pentru Țara sa, trecu la curățarea Moldovei de toți înrăiții și nelegiuiții, înrobiți de rele și spurcate apucături și-i slobozi pe cei de jos de toate poverile cu care-i îngenunchează acești nemernici călcători de legi și datini, împlinire pentru care îl pofti la poruncă pe marele logofăt al Țării Moldovei.

– Iată-mă la porunca Măriei Tale, Doamne, grăi marele logofăt, intrând la Voievod.

– Așază-te, mărite logofete și deslușește-mi cum a fost cu putință ca răii și nemernicii să cuprindă Moldova de la un cap la altul, să-și întindă stăpânirile samavolnice și să îngenuncheze poporul de rând? A intrat cu sabia-n ei Ilieș Voievod și mai cu seamă Alexandru Voievod Lăpușneanu, care mântuiseră Țara de apucăturile cele rele

ale boierilor și le-mpuținaseră sămânța încât nimeni nu bănuia că vor mai odrăsli vreodată. Și iată că sămânța cea rea și otrăvitoare n-a fost stârpită cu totul, ba s-a ridicat, parcă și mai întărită în fapte și nelegiuiri.

– Așa-i, Măria Ta. Mulți dintre aceștia au ridicat capul în Domnia Voievodului Bogdan Lăpușneanu, alții au făcut-o numai pe ascuns și în mare taină și se ițesc acum la început de nouă Domnie, cumpănind la neputința Măriei Tale în fața puterii lor.

– Neputincios, zici?!

– Așa te-nțeleg ei, Măria Ta.

– Atunci mă voi ridica din neputința aceasta închipuită, logofete Golăi și le voi arăta că Vodă Lăpușneanu, cel bătrân, s-a arătat a fi cu mult mai jos decât Domnia Mea în osândirea celor nărăviți la rele și apucături spurcate. Și dacă cei osândiți până acum, plătindu-și relele fapte cu capul lor, nu i-au înfiorat pe cei care mai năzuiesc către asemenea fapte, osândirea celor care vor urma a da socoteală pentru faptele lor îi va cutremura pe toți răii până în afundul sufletului lor cel întunecat. Și dacă nici așa nu-i voi putea liniști și dezbăra de cele rele apucături, atunci afla-voi și alte căi de pocăire pentru ei, cinstite logofete, pentru că nimic nu mă mâhnește și nu mă amărăște mai mult, decât să văd poporul Moldovei și Țara întreagă sub tălpile întinate ale acestor răufăcători.

– La grea și anevoioasă înfăptuire te înhami, Măria Ta.

– Drept ai grăit, mărite logofete, însă aceasta-i menirea Domniei Mele, să scot Moldova de sub puterea Sultanului și s-o curăț de apucăturile tuturor nemernicilor, slobozindu-i pe cei de rând din nevoi. Și cum la fruntarii liniștea domnește peste tot, ne putem apleca cu toată

faptura și puterea noastră asupra dușmanilor dinlăuntru, ca să slobozim Țara de apăsarea lor netrebnică.

– Bunul Dumnezeu să te-ajute, Măria Ta.

– Cerut-am limpezire asupra înfăptuirilor egumenului de la Neamț, asupra celui de la Slatina și asupra duhovnicului de la acea mănăstire.

– Înfăptuitu-s-au toate după poruncă, Mărite Doamne și la vremea aceasta cei trei nelegiuiți se află la mila Măriei Tale, în temnița Cetății de Scaun.

– Ce învinuiri li se aduc acestor nenorociți, logofete?

– Măria Ta, starețul Gheorghe de la Neamț, a fost mitropolitul Moldovei și-i nărăvit la rele și spurcate apucături de mai multă vreme. Pentru aceste înfăptuiri și-a pierdut cârja de mitropolit și a fost surghiunit la mănăstire pentru îndreptare și pocăință. În vremea Voievodului Alexandru Lăpușneanu s-a aflat în capul celor potrivnici Domniei, a luat calea Țarigradului împreună cu boierul Simion Negrilă, purtând vorbe mincinoase către Sultan. Împăratul nu s-a lăsat ademenit de pârile nedrepte aduse împotriva Lăpușneanului și deslușind adevărul, a poruncit întemnițarea celor doi purtători de vorbe mincinoase, care au petrecut mai multă vreme în temnița împărăției. După ce a pierdut rangul de mitropolit, fiind trimis la mănăstire pentru pocăință și îndreptare, egumenul Gheorghe, stăpân peste obștea Mănăstirii Neamț, a purces cu și mai mare râvnă pe calea cea rea, apucând obiceiuri spurcate, neîngăduite de Dumnezeu pe lume nici animalelor. A stricat rânduiala cea bună a mănăstirii, atrăgând asupra sa și asupra întregii obștii mănăstirești grele blesteme și nenorociri. Pe supușii mănăstirii, atât pe cei din obștea călugărească, dar și pe cei ai satelor mănăstirești, starețul Gheorghe i-a supus la grele înfăptuiri pentru poftirea sa

nesăţioasă şi spurcata sa desfrânare, stropşind cele sfinte şi obiceiurile cele bune şi de folos. Datorită apucăturilor sale spurcate, multe sate s–au bejenit peste munţi ori s–au ascuns prin păduri, numai ca să scape de puterea acestui diavol cu chip de om, care a înspăimântat tot Ţinutul Neamţului. În aceste blestemate înfăptuiri, stareţul de la Neamţ şi–a dat mâna cu Molodeţ, stareţul de la Slatina, care l–a ademenit la rele şi pe duhovnicul mănăstirii. Împreună înspăimântau satele din împrejurimi, mai cu seamă când se adunau toţi trei la un loc şi porunceau să li se aducă tinere copile răpite de prin satele de pe moşiile mănăstireşti, cu care se desfătau în băutură şi dezmăţ, dar şi copii mai tineri pe care–i puneau la multe spurcăciuni despre care nu se poate nici grăi, ca şi cum n–ar fi fost îndeajuns numai nenorocirile aduse asupra tinerelor copile.

– Mă cutremur de cele ce–mi spui, logofete Golăi!

– Cutremurătoare–s faptele acestor diavoli cu chipuri de oameni, Măria Ta.

– Dovedite li–s înfăptuirile, logofete Golăi?

– Dovedite–s, Doamne, căci prinşi au fost asupra faptelor, iar dacă Măria Ta voieşte a le asculta şi din gurile celor nedreptăţiţi de aceşti diavoli, mărturie pot sta toate satele din cele ţinuturi, călcate din porunca acestor netrebnici.

– Poruncesc adunarea Sfatului Ţării, de azi în şapte zile, la care să stea de faţă şi marii boieri fără dregătorii în Sfat, dar şi cei care au fost în Sfaturile trecute.

– Porunca Măriei Tale, Doamne.

– Nu îngădui nici o lipsire, logofete Golăi, chiar şi cei neputincioşi, aflaţi în suferinţă, să fie aduşi de oşteni cu tot cu jilţurile în care–şi îndură neputinţa şi cu toţii să stea de faţă, în Sala Tronului, la judecarea domnească asupra celor

întemnițați și să vadă cu ochii lor, până unde a putut ajunge nepăsarea în care au lăsat Țara Moldovei.

– Se va–mplini porunca, Măria Ta.

– Nimeni nu trebuie să afle taina poftirii la Sfatul Țării și nimănui nu stă în îngăduință a nesocoti porunca, pentru care se va da seamă cu capul.

– Înțeles–am, Doamne și nu se va afla într–altfel.

– Prea bine, mărite logofete. Slobod te afli să purcezi la împlinirea celor de trebuință și dă pas olăcarilor către cei poftiți la Sfatul Țării.

– Voia Măriei Tale, Doamne.

În ziua sorocită de Voievod, în Sala Tronului se aflau toți cei chemați la Sfat, de la boierii cei mari și până la cei fără dregătorii, așa cum fusese porunca Măriei Sale care nu îngăduia lipsirea nimănui. Boierii din afara Sfatului erau temători și se întrebau unii pe alții ce poftea Voievodul de la domniile lor, de vreme ce nu se aflau răspunzători de împlinirea poruncilor domnești și nici de grijile Domniei care nu mai apăsau pe umerii lor.

– Ce zici, domnia ta, boier Gavril, c–ar voi Măria Sa de la domniile noastre?

– Nu mi–a stat în puteri să deslușesc înțelesul acestei chemări, postelnice Dinga.

– Ca fost mare logofăt sub Bogdan Lăpușneanu ar fi trebuit să pătrunzi în adânc și să deslușești mai lesne tainele poruncilor domnești, boier Gavril.

– Ar fi trebuit, domniile voastre, însă s–au mai așternut anii asupra domniei mele.

– Să–l întrebăm atunci pe boierul Lupu Stroici, poate domnia sa e mai ager la minte și–a deslușit înțelesul poruncii Voievodului, grăi fostul mare hatman Dumitru, apropiindu–se de marele boier.

– Nu deslușesc, boieri dumneavoastră, taina poruncii Măriei Sale, neștiutor mă aflu ca și domniile voastre. Însă nu cred că ne-a chemat la ospăț, precum a făcut Vodă Lăpușneanu cu boierii săi, pe care i-a osândit la moarte pe toți odată și i-a înjunghiat ca pe niște porci în ziua de Ignat.

– Mușcă-ți limba, boier Lupu și nu îngădui să-ți treacă prin gând asemenea faptă, care ne mai cutremură și acum după atâta vreme trecută de la înfăptuirea ei.

– Ce-i, boier Crăciun, domnia ta nu mai știi de șagă?!

– Nu se șuguiește cu viața, domnia ta, boier Lupu!

– Nu se șuguiește, boier Crăciun, însă nici să stăm în așteptare cu sufletul la gură nu se cade.

– Dar dacă ne-a deslușit cărările, boieri dumneavoastră și ne întreabă către cine se îndreaptă acestea, ce-i răspundem Voievodului?

– Că doar nu i-ai spune Măriei Sale c-am fost înțeleși cu Ionașcu Zberea, boier Lupu?!

– Și dacă ne întreabă de el, ce-i răspundem?

– De ce tocmai pe noi să ne întrebe Voievodul, boieri dumneavoastră?!

– Pentru că tocmai noi ne-am strâns în jurul boierului Zberea atunci când domnia sa stătea adăpostit în Lehia, alături de Bogdan Lăpușneanu.

– Ți-e graiul slobod, boier Dinga și ne pui în primejdie de moarte pe toți, grăind astfel.

– Nu ne ia nimeni seama, boier Crăciun.

– Pereții Palatului au multe urechi, boier Dinga.

– Atunci să schimbăm vorba, cinstiți boieri.

– Îi vom pune capăt, boier Dinga, căci dintr-o clipită în alta va intra Voievodul.

Nu sfârși bine vorba boierul Crăciun, când marele aprod Luca dădu glas de strigare:

– Măria Sa Ion Voievod, Domnul Țării Moldovei!

Boierii se ridicară și se închinară în fața Măriei Sale, care trecu printre boieri, sui treptele Tronului, se întoarse către cei din sală și înainte de-a se așeza, grăi:

– Mă bucur că ați împlinit porunca, cinstiți boieri și ați venit cu toții la chemarea Voievodului Țării. Ședeți și fiți cu luare-aminte la ceea ce vă va aduce spre știință marele nostru logofăt Golăi, după care veți da glas cugetărilor cele adânci, cumpănind cu dreptate asupra spurcatelor înfăptuiri ale celor aduși spre judecarea domniilor voastre, pentru care Domnia Mea va hotărî osânda ce li se cuvine.

Un fior rece ca gheața trecu prin toate spinările boierilor potrivnici, care își plecară bărbile către podea aruncându-și priviri furișate.

– Asta aștept astăzi de la domniile voastre, cinstiți boieri, o judecată dreaptă și fără părtinire.

– Precum ți-e porunca, Mărite Doamne.

– Atunci să-l poftim pe marele nostru logofăt să dea glas de înștiințare pentru domniile voastre asupra înfăptuirilor săvârșite de egumenul Gheorghe de la Neamț, împreună cu egumenul Molodeț și duhovnicul Cozma, de la Mănăstirea Slatina. Să fiți cu luare-aminte, cinstiți boieri, căci astăzi veți hotărî asupra celor întemnițați și nu voiesc a vă împovăra cu păcatele lor, hotărând cu strâmbătate.

– Precum spui Măria Ta, așa vom face, răspunseră boierii, unii dintre ei răsuflând ușurați că nu despre domniile lor fusese vorba.

Marele logofăt Golăi dădu glas, pe înțelesul tuturor, asupra înfăptuirilor celor trei întemnițați. În vreme ce marele logofăt grăia despre apucăturile cele rele și spurcate, de care cei trei se făceau vinovați, mulți boieri își făceau cruce și-și scuipau în sân de parcă ucidă-l toaca s-ar fi aflat

printre ei. După ce marele logofăt sfârși de adus lămuriri asupra celor întâmplate, Măria Sa grăi către boieri:

– Acestea sunt înfăptuirile unor oameni pe care Bunul Dumnezeu i-a hărăzit să păstorească peste semenii lor, însă ei, încălcând sfintele porunci, au apucat năravuri spurcate, nemaipomenite pe lume, călcând și stropșind bunele rânduieli, atrăgând blestemul și mânia Cerului asupra noastră și a Țării Moldovei. Judecați, boieri dumneavoastră și nu îngăduiți milostivire asupra unor asemenea fapte, ce trebuie să piară pentru vecie din cugetele semenilor noștri, din Țara Moldovei și de pe toată fața pământului.

– Să fie osândiți la moarte, Măria Ta, răspunseră boierii într-un singur glas.

– În ce fel, domniile voastre, căci ștreangul ori satârul călăului le-ar curma viața ușor și nici învățătură pentru alții nu s-ar afla, pentru că asemenea osândiri au mai fost și s-au trecut în uitare, de aceea s-au mai ridicat și alții în rele și spurcate înfăptuiri.

– Trage-i în țeapă, Măria Ta, precum Vlad Voievod, Domnul Țării Românești, care a izbutit să stârpească toți răufăcătorii din Țară, iar cei care au scăpat, câte unul pe ici colea, au trăit cu moartea-n suflet și cu frica-n oase, până la sfârșitul cel de obște.

– V-am ascultat cu luare-aminte, cinstiți boieri și am deslușit în hotărârile domniilor voastre că n-ați îngădui, nici în ruptul capului, asemenea înfăptuiri despre care n-ați avut știință până în ziua de astăzi. Ca să fie spre veșnică aducere-aminte și pentru a nu se mai înfăptui asemenea grozăvii pe pământul Țării Moldovei, Domnia Mea a hotărât ca egumenul Gheorghe să fie legat de un copac uscat și sub tălpile sale se va prinde focul, care-l va arde de viu, încet și pe-ndelete, ca să aibă vreme fostul vlădică să-și

amintească de toate înfăptuirile cele rele și spurcate. Urletele sale de durere se vor înălța către Cer ca o rugăciune pentru iertarea groaznicelor sale păcate, curățind totodată pământul nostru de blestemăția înfăptuirilor sale. Moldodeț, fostul stareț de la Slatina, împreună cu popa Cozma, își vor săpa singuri gropile în care vor fi astrucați de vii în ele, odată cu spurcatele lor apucături. Osânda celor trei se va împlini de astăzi în trei zile, în văzul mulțimilor adunate și mai cu seamă a oamenilor care au avut de îndurat din cauza acestor netrebnici, în văzul boierilor și dregătorilor domnești, spre a fi pildă și învățătură tuturor.

– Cumplită osândire, Măria Ta!

– Cumplite li-s faptele, boieri dumneavoastră și nu se cuvine a-și primi răsplata faptelor cu altă măsură.

– Precum ți-e porunca, Măria Ta, răspunseră boierii cutremurați de groznicia cumplitei osânde la care trebuiau să fie de față cu toții.

– Marele armaș împreună cu marele spătar vor răspunde cu capul domniilor lor pentru înfăptuirea întocmai a poruncii, de la care nu se vor abate cu nici un chip.

– Precum ți-e porunca, Doamne, așa se vor înfăptui și cele poruncite, răspunseră cei doi înalți dregători.

– Osândirea vinovaților să se facă pe locul înfăptuirilor lor, a fostului egumen Gheorghe, pe locul din fața Mănăstirii Neamțului, în văzul mulțimii, a obștei mănăstirești și a celorlalți doi în fața Mănăstirii Slatina, dar în afara zidurilor care înconjoară mănăstirile. Cenușa rămasă de la arderea egumenului Gheorghe să fie risipită în bătaia vântului, iar la căpătâiul celor doi de la Slatina nu le sunt îngăduite crucile și nici îngrijirea mormintelor.

– Așa se va face, Măria Ta.

Osândirea groaznică a celor trei nemernici a cutremurat și a înspăimântat boierimea cea mare și pe toți acei care erau nărăviți la rele obiceiuri, care i-au zis Voievodului Țării Moldovei, „Ion Vodă cel Cumplit" iar mulțimea de rând, cei sloboziți de Voievod din nevoi și de sub apăsarea boierilor, i-au zis, „Ion Vodă cel Viteaz, cel Bun și Drept".

Toate averile celor două mănăstiri au fost trecute în folosul Domniei Țării Moldovei. Aceeași soartă au avut și averile altor mănăstiri ai căror egumeni uitaseră că datorează ascultare și supunere Voievodului Țării Moldovei și că averile acestora erau ale Moldovei și nu ale unor stăpânitori de obștii, care uneori se ridicau potrivnici Voievodului.

Osândirea celor vinovați cu măsura faptelor săvârșite la care se nărăviseră mai ostoi o vreme pornirile marilor boieri, care se făcură nevăzuți și nebănuiți pe la moșiile cele mai depărtate aflate prin locuri pustii și neumblate de slujbașii domnești. O bună bucată de vreme, boierimea cea mare și cea mai nărăvită în neascultare a stat liniștită și neștiută de nimeni, căci dacă nu s-ar fi gâlcevit și împotrivit Voievodului și nu s-ar fi ridicat cu primejdie asupra capului Măriei Sale, multă liniște și pace s-ar fi aflat în Țara Moldovei. Dar cum nu le stăteau pe plac înnoirile pe care Ion Voievod le voia statornicite în Țară, chiar cu frica în oase și moartea în suflet, temându-se pentru pierderea capului, boierii hainiți cloceau cumpăniri ucigașe asupra Măriei Sale, cugetând a sui în Scaunul Țării pe Petru Șchiopul, fratele Voievodului Țării Românești, Alexandru al II-lea, care ar fi îngăduit să domnească în Țara Moldovei după voința marilor boieri.

Mai înainte de toate, marii boieri au început a bătători calea către Istambul cu jalbe și plângeri la Sultan, pe care îl rugau să-i scape de Ion Voievod, zicând că Domnul s-a

arătat cumplit în toate înfăptuirile sale asupra marii boierimi, care se bejenea peste fruntarii și lăsa Țara pe seama celor de rând. Mai ziceau boierii Moldovei că Ion Voievod caută sprijin la megieșii săi pentru a se ridica potrivnic Împărăției Otomane, de sub a cărei oblăduire voia să scoată Țara Moldovei. În jeluirea lor mincinoasă către Sultan, marii boieri se tânguiau după privilegiile pierdute, de care Măria Sa i-a despuiat și i-a pus în rând cu cei mulți, silindu-i la plata haraciului și la multe alte îndatoriri pentru Țară, cu toate că la începutul Domniei Sale s-a arătat a fi un Domn pre voia boierilor. Pentru aceasta și pentru multe alte rele, marii boieri ai Țării Moldovei se plecau la picioarele Sultanului de la care așteptau să le vină milostivirea. Mai spuneau marii boieri în plângerea lor către Luminatul Sultan că Petru Șchiopul s-ar lega cu jurământ în fața Împăratului să plătească haraciul mărit, arătându-se supus în toate cele, fiind cu mare ascultare și față de boierii Țării, din voința cărora nu ar ieși niciodată. Pentru împlinirea acestora, grăiau marii boieri către Sultan, oștirile otomane ar trebui să împresoare Țara Moldovei din toate părțile, căci Ion Vodă, fiind lipsit de steagurile boierești, nu ar mai avea cum să stea potrivinic, iar boierii îl vor da prins în mâinile Sultanului.

– Ce-i, logofete Golăi, de tulburi liniștea Voievodului Țării, în cumpăna nopții?!

– Vestirile cele rele, Măria Ta, ele nu-mi îngăduie răgaz, de aceea te tulbur, Doamne.

– Cât de rele pot să fie aceste vești, cinstite logofete?

– Într-atât încât să-ți alunge liniștea și odihna pentru multă vreme, Măria Ta.

– Sloboade-le, logofete Golăi, căci altă scăpare nu se află pentru Domnia Mea.

– Răzbit-au boierii la Înalta Poartă, cu plângeri la Măritul Sultan, pe care l-au rugat să se milostivească de ei și să-i scape de Măria Ta, Doamne.

– Cu ce plângeri au purces la Împărat, logofete Golăi?

– Te învinuiesc de toate relele, Măria Ta, zicând că i-ai despuiat de averi și i-ai adus în rând cu mulțimea, că nu iei în seamă voințele lor, c-ai ridicat în ranguri și dregătorii pe boierii cei mici și chiar pe răzeși, iar pe cei mari i-ai trimis pe la moșii, că i-ai pus la plata dărilor ca pe cei de jos, nesocotind privilegiile pe care le aveau din vechime. Mai spun că te-ai înrăit în toate cele și-ai înfăptuit păcate neîngăduite pe lume dând focului de vii pe cei vinovați, înspăimântând poporul Țării, care tremură de frică.

– În toate acestea nu-i nimic măsluit, logofete Golăi. Boierii i-au adus spre știință Sultanului adevărul înfăptuirilor statornicite de Domnia Mea în Țara Moldovei. Că împlinirea acestor înfăptuiri a căzut greu peste rânza marii boierimi de nu le mai îngăduie râșnirea după voirea lor cea bună, e pedepsirea Cerului căzută pe capul cinstiților boieri pentru toate relele făcute Țării Moldovei.

– Boierii au cerut Sultanului să mărească tributul încât Măria Ta să nu-l poți plăti, motiv pentru care oștile Împărăției să împresoare Moldova, să te scoată din Scaunul Țării și să te înlocuiască cu Petru Șchiopu, fratele Voievodului Alexandru, Domnul Țării Românești, care stă gata sub jurământ să plătească tributul cerut de Sultan și să domnească pre voia boierilor.

– Doamne, cum poți îngădui asemenea netrebnici pe fața pământului? Cu ce ți-a greșit poporul Moldovei și Țara aceasta, de îngădui voința unor asemenea fiare?

– Dumnezeu pune la încercare puterea credinței noastre, Măria Ta.

– Dar cu ce–au greșit cei de rând, cinstite logofete, ca să tot îndure nesațul poftirilor boierești?!

– Așa s–au trezit pe lume, Măria Ta.

– Și–atunci nu stă în datul nostru ca să–i izbăvim de cele rele, cinstite logofete?!

– Stă, Măria Ta, însă pentru această înfăptuire trebuie să iei de la cei mari și avuți ca să–i scutești pe cei nevoiași, ori tocmai aceasta nu voiesc marii boieri. De aceea s–au ridicat potrivnici Măriei Tale, așa cum s–au ridicat și–mpotriva altor voievozi, căci se tem pentru agoniseala lor, cu toate că n–au trudit pentru ea, ci au adunat–o din sudoarea celor mulți, pe care i–au tot împovărat după bunul lor plac și după nesațul cel fără de capăt. De la Măritul Ștefan Voievod cel Sfânt încoace, mai toți voievozii au intrat cu sabia în marea boierime, unii mai cu sârg, alții mai cu îngăduință, dar tot nu le–a pierit sămânța.

– Ca să–i dăm pierzaniei pe toți, mărite logofete, ar fi de trebuință să ducem război în Țara Moldovei de la un cap la altul și asta pentru multă vreme. Ori asta nu se poate îngădui, pentru că am arunca Moldova în neputință. Boierii se bizuie pe steagurile boierești, oșteni ridicați din satele aflate pe moșiile lor, care–s destul de numeroși, cu care s–ar putea împotrivi Domniei mulți ani la rând, lăsând pradă Țara Moldovei la–ndemâna neprietenilor noștri. Iată, cinstite logofete, de ce nu putem ridica Oștirea Moldovei împotriva dușmanilor lăuntrici, pe care trebuie să–i înfrângem cu alte puteri. A mă gâlcevi cu toți boierii, ridicându–le potrivnică oștirea, ar însemna să văduvesc Țara Moldovei de veghea și brațul care o apără, lăsând la voia întâmplărilor poftirile lacome ce ne pândesc de dincolo de fruntarii. Însă nici poftirilor boierești nu le putem îngădui nesațul, căci iarăși ar aduce prăpădul peste Țara

Moldovei. De aceea va trebui să stau cumpănă dreaptă și neclintită între nesațul și poftirea acestor dușmani cu apucături de fiară.

– Dreaptă ți-e cumpănirea, Mărite Doamne.

– Care-a fost răspunsul Sultanului la plângerea marilor noștri boieri, logofete Golăi?

– Sultanul nu s-a aplecat asupra plângerilor marilor boieri, pentru că a început a-i cunoaște și-i știe cât de nesățioși se află în toate, Măria Ta, însă i-au sclipit ochii la aur și la gândul măririi haraciului, pe care, cel care ar urca în locul Măriei Tale, s-a legat cu jurământ că-l va plăti Înaltei Porți Otomane.

– Nu se poate, cinstite logofete, ca Dumnezeu să îngăduie la nesfârșit poftirile spurcate ale marilor boieri, care tot pe grumazul celor de jos apasă și-odată tot se vor trezi aceste mulțimi și se vor ridica asupra năpăstuitorilor. Abia atunci va coborî Mânia Cerului asupra marii boierimi, care va plăti pentru toate vremurile de năpăstuire aduse asupra celor necăjiți.

– Necuprinse-s căile Domnului, Măria Ta și neștiute de pământeni.

– Ce-a hotărât Sultanul, logofete Golăi?

– Hotărârea Sultanului va fi adusă spre știință Măriei Tale prin solie împărătească. Până atunci boierii, stau cu sufletul la gură. Luminatul Sultan stă în cumpănă, căci nu voiește să strice liniștea Țării Moldovei, care ar aduce neliniște și la hotarele Împărăției, iar sfaturile cele bune, cu care prietenii Măriei Tale de la Istambul îl înconjoară pe Împărat, îl țin în cumpănă, îngăduind răgaz în luarea vreunei hotărâri.

– Mai avem vreme să cumpănim asupra potrivnicilor noștri lăuntrici, logofete Golăi, însă nu vom îngădui prea

mult. Vom da pas către ei și-i vom întreba de sănătate și de cele poftiri nesățioase. Iar dacă nu ne vom afla pe-nțelesul lor cu sfatul și cu vorba cea bună, atunci îi va sfătui călăul, care nu știe decât una și bună, să despartă căpățâna cea înrăită în apucături de trupul cel neputincios a-i sta potrivnic. Va trebui să izbândim cândva a curăța pământul Țării atât de frământat de griji și nevoințe, de toate apucăturile cele rele ale boierilor nărăviți.

– Îngăduința Măriei Tale, Doamne.

– Și dacă tot vom purcede la schimbări în Țara Moldovei, vom începe chiar cu Sfatul Țării, pentru care domnia ta vei întocmi hrisoavele de trebuință.

– După cum ți-e voia, Măria Ta.

– Voiesc a ridica în dregătoria de mare hatman pe boierul Eremia Cernăuțeanu, înlocuindu-l pe boierul Gârlea care rămâne în Sfat fără dregătorie.

– Precum porunca, Măria Ta.

– Boierul Lupu Huru, socrul Domniei Mele, urcă în dregătoria de cel dintâi pârcălab al Cetății Hotinului, în locul boierului Cozma Murgu. Pârcălabul Toader de la Cetatea Romanului va merge la Cetatea Neamțului, unde va fi cel dintâi pârcălab. Postelnicia cea mare o primește boierul Petru Mălai, iar boierul Cozma Murgu, fost pârcălab la Hotin, va rămâne în Sfatul Țării, fără dregătorie.

– Boieri tineri, Măria Ta, din rândul celor mici, curați la suflat și cu credință Moldovei.

– Tineri, cinstite logofete și neînvățați cu apucături rele precum marii boieri.

– Deie Domnul să rămână tot așa, Măria Ta, cinstiți, drepți și cu mare credință pentru Țara Moldovei, feriți de apucăturile cele urâte și rele, care-i vor preschimba și pe ei în fiare sălbatice.

– Te-ndoiești de cinstea și credința lor, logofete Golăi?

– La cea dintâi uitătură par a fi oameni de nădejde, cinstiți și drepți în fapte, Măria Ta, însă nu într-atât încât să-mi îngăduie a mă liniști în privința lor.

– Ai bănuieli întemeiate, pe care Domnia Mea încă nu le cunoaște, logofete Golăi?

– Asupra unora dintre dânșii, Măria Ta.

– Să le afle și Domnia Mea, cinstite logofete.

– Măria Ta, ai trecut în mâinile boierului Eremia hătmănia cea mare a Țării, dându-i pe mână, nu numai Oștirea Moldovei și Cetatea de Scaun a Țării, ci și viața Măriei Tale. Chiar atât de mult te-ncrezi în acest boier, Măria Ta?!

– Mi-e prietenul cel mai bun și omul cel mai apropiat încă din copilăria mea, logofete Golăi.

– N-am deslușit încă bine, Măria Ta, dacă prietenia care te leagă de acest boier îi dă acea îndrăzneală, uneori nechibzuită, ori alte gânduri îl poartă pe aceste cărări.

– Ce vrei să zici, logofete Golăi?!

– Prea multă crezare în boierul Eremia, de nici un folos nu este, Măria Ta, nici Voievodului Țării și nici Domniei Moldovei. Nu-i om rău, este harnic și răzbătător în toate, însă-i stăpânit de-o fire nestatornică, aplecată mai cu seamă spre cele de trebuință domniei sale, decât către virtuțile cele mari și înalte.

– Sumețiri tinerești, cinstite logofete, nimic mai mult. Așa s-a arătat a fi încă din copilărie, când nimic nu-l răscolea mai mult decât izbândirea Domniei Mele în jocurile noastre de copii. Înfrângerea îl cătrănea și-l înrăia pentru o vreme, însă se îmbățoșa și răzbătea în altele.

– Tocmai ceea ce-am grăit către Măria Ta, Doamne. Năbădăile copilăriei nu l-au părăsit, ci s-au adâncit și

mai mult în făptura sa. Omul acesta se va afla călăuzi de înfăptuirea ambițiilor sale, spre nefolosul Țării Moldovei. Și iată cum, aburcându-l în una dintre cele mai de seamă dregătorii ale Domniei Moldovei, Măria Ta îi înlesnești calea. Să dea Bunul Dumnezeu să mă-nșel asupra părerilor domniei mele și adevărul să se aleagă de partea Măriei Tale, însă îndoielile mele lăuntrice nu-mi vor îngădui să-mi desprind privirile de pe domnia sa și mai cu seamă de la înfăptuirile domniei sale, pe care le voi aduce spre știință Măriei Tale la vremea potrivită.

– După cum ți-e voia, cinstite logofete.

– Mă bucur de-nțelegerea Măriei Tale, Doamne.

– Deslușește-mi pe-ndelete, cinstite logofete, ce-i cu acest Petru din Muntenia și de ce tânjește după Scaunul Țării Moldovei?!

– Măria Ta, Petru este fratele Voievodului Țării Românești, cel de-al doilea fecior al Doamnei Chiajna, fiica Voievodului Petru Rareș și al Voievodului Mircea Ciobanul, strănepot al Măritului Ștefan Voievod cel Sfânt. Neavând cum domni în Țara Românească, căci pe Tronul acesteia se află fratele său mai mare, Alexandru al II-lea, asupra căruia nu poartă gânduri de răsturnare din Scaun, râvnește la Scaunul Țării Moldovei, ca urmaș al Marilor Voievozi Mușatini, precum te afli și Măria Ta.

– Ar fi cel dintâi Basarab pe Tronul Țării Moldovei, cinstite logofete, dacă Dumnezeu ar îngădui aceasta, căci după câte am aflat, voința Sultanului ar cam avea-o.

– Cam așa ceva, Măria Ta. Însă până la această vreme Sultanul nu s-a învoit asupra poftirii prințului Petru, cu toate că i-au scânteiat ochii la galbenii făgăduiți și la cei adunați din îndoirea haraciului, pentru care Petru s-a legat cu jurământ că-l va plăti către Înalta Poartă. Pe lângă toate

acestea, Petru este împins către Scaunul Țării Moldovei și de Mehmed Sokoli, Marele Vizir, unchiul turcit al Doamnei Chiajna, care are mare trecere la Sultan, fiind cel dintâi, dar și cel mai apropiat sfetnic și sfătuitor al Împăratului. De aceea mă tem că asupra Măriei Tale grea cumpănă stă să se prăvălească.

– Îi vom sta potrivnici, mărite logofete și nu ne vom pleca în fața voinței Sultanului, dar nici nu voi îngădui statornicia Domniei Mele în Scaunul Moldovei cu prețul neatârnării Țării și cu împovărarea celor de rând. Mă voi ridica împotriva poftirilor otomane și le voi ostoi cu sabia, iar pe Petru al Chiajnei îl voi face să-și înghită, nedumicată, toată poftirea de Domnie în Țara Moldovei.

– Să te-ajute Bunul Dumnezeu, Măria Ta!

– Pentru aceasta va trebui să ținem oștirea gata la poruncă, iar domnia ta, logofete Golăi, prin iscoadele pe care le ai sub ascultare să veghezi necontenit asupra celor clătinători în credința lor către Moldova, care se frâng ca trestia în bătaia vântului, atunci când furtuna se dezlănțuie asupra domniilor lor.

– În grijă-mi vor sta toate cele, Măria Ta.

– Așa să faci, logofete Golăi.

– Precum am grăit, Măria Ta.

– Să fim vestiți din vreme de intrarea soliei păgâne pe pământul Moldovei, ca să avem vreme să adunăm Sfatul Țării și a tocmi cele de trebuință.

– Precum ți-e porunca, Mărite Doamne.

§§§

Marele logofăt Ion Golăi trebăluia la Cancelaria Domnească, orânduind treburile Țării după știința domniei sale, împărțind porunci celor pe care-i avea sub

ascultare, pe care–i slobozea apoi către cele patru zări, pentru împlinirea acestora. La cel de–al doilea logofăt al Țării Moldovei, năvala era în toi. Olăcari neobosiți descălecau la domnia sa cu vești din toate colțurile Țării, alții se aruncau în șeile cailor și se făceau nevăzuți către locuri numai de ei știute, pe când alții, abia descălecați în Cetate, cereau înfățișare grabnică la marele logofăt Golăi.

– Mai îngăduie oleacă de vreme, căpitane Gorun.

– Nu–i vreme de tăgadă, logofete Toader.

– Chiar așa de tare arde, căpitane Gorun?!

– Mai tare de–atât nici că se poate, domnia ta!

– Olecuță de îngăduință, căpitane Gorun și vei intra la marele logofăt, până ce va izbuti să rânduiască cele poruncite de Măria Sa.

– Nu–i îngăduință de adăstare, logofete Toader, căci primejdia stă gata să cadă asupra hotarelor noastre, de aceea mi–e grabnică înfățișarea la marele logofăt.

– Voi purcede către marele logofăt să–i cer îngăduință pentru domnia ta, căpitane Gorun, grăi cel de–al doilea logofăt, ridicându–se și îndreptându–se către ușa marelui logofăt Golăi.

– Ce–i, logofete Toader?! De ce–mi tulburi liniștea?!

– Căpitanul Gorun a dat năvală și cere grabnică înfățișare la domnia ta.

– Slobozește–l încoace, logofete al doilea!

– Numaidecât, domnia ta, răspunse logofătul Toader.

– Mi–s slobod la intrare, logofete Toader? întrebă nerăbdător căpitanul Gorun.

– Slobod, domnia ta.

Căpitanul Gorun numai cât nu dădu buzna la marele logofăt, așa se năpusti către ușa acestuia.

– Ce vijelie te mână, căpitane Gorun, de zorești într–atât de mult?!

– Solia turcului, domnia ta, care a intrat pe pământul Țării și grăbește către Cetatea de Scaun.

– Deslușit–ai cine poartă solia, căpitane Gorun?

– Un ceauș împărătesc, domnia ta.

– Nu–i a bună, cinstite căpitane.

– Nicicum, domnia ta.

– Însoțit–îi ceaușul?

– De două sute de ieniceri, domnia ta.

– Cât de departe–i solia păgânului?

– Cale de cinci zile, mărite logofete.

– Așteaptă la poruncă, Gorune, până mă voi înturna de la Măria Sa.

– Așa voi face, mărite logofete, răspunse căpitanul ieșind. Se opri la cel de–al doilea logofăt, căruia îi lăsă vorbă unde putea fi aflat la vreme de nevoie, dacă marele logofăt avea trebuință de domnia sa.

– Stai fără grijă, căpitane Gorun, căci la vreme de nevoie oamenii domniei mele te vor afla acolo unde zici domnia ta.

– Mulțumesc domniei tale, logofete Toader, căci numai așa îmi pot îngădui oleacă de odihnă, stând gata la poruncă, răspunse căpitanul Gorun ieșind și îndreptându–se pe cale spre Căpitănia Străjii Domnești.

În vremea aceasta, marele logofăt Golăi grăbea către Voievodul Țării. Intră grăbit în Palatul Voievodal și numai cât nu dădu buzna în Spătăria cea Mică, unde Măria Sa grăia cu marele hatman Eremia.

– Bat turcii la poarta Cetății de Scaun, de zorești într–atât, mărite logofete?!

– Nu chiar la poarta Cetății, Măria Ta, dar peste patru, cinci zile se vor afla aici.

– Cum așa, mărite logofete?!

– Un ceauș împărătesc, Măria Ta, însoțit de două sute de ieniceri sub arme, au intrat pe pământul Țării și grăbesc spre Cetatea noastră de Scaun.

– Ceauș împărătesc, zici?!

– Întocmai, Măria Ta.

– Nu-i a bună, mărite logofete.

– Nu, Mărite Doamne.

– Ceaușii sunt vestitori de rele și mari amenințări.

– Așa-i, Mărite Doamne.

– Poruncesc adunarea Sfatului Țării, logofete Golăi.

– Pe când, Măria Ta?

– De azi în cinci zile, logofete Golăi.

– Așa voi face, Mărite Doamne.

– Cei chemați să fie de față la sosirea ceaușului împărătesc și nimănui nu i se îngăduie a nu se afla de față. Voiesc să afle cu toții, chiar din gura trimisului împărătesc cu ce ne milostivește Măritul Padișah.

– Precum porunca, Măria Ta.

– Vornicii cei mari ai Țării să se înfățișeze la porunca Domniei Mele mai înainte de venirea ceaușului.

– Precum ți-e voia, Măria Ta, răspunse marele logofăt ieșind să împlinească cele poruncite de Voievod.

Cu mare îngândurare ieșise marele logofăt din Palatul Voievodal. Se îndreptă grăbit către Logofeția Moldovei și porunci căpitanilor să slobozească olăcarii cu porunca Măriei Sale către cei chemați la Sfat.

Marele logofăt prinsese un fel de silă față de marele hatman Eremia, pentru că nu-i stătea pe plac purtarea hatmanului și nu putea îngădui fățărnicia acetuia față de

Măria Sa și nici cum se gudura pe lângă Voievodul Țării, care–l îngăduia în toate cele. La toate acestea se mai adăugau și altele, pe care marele logofăt le deslușea cu fiecare zi care trecea, însă nu le făcuse cunoscute Măriei Sale, cumpănind că mai are nevoie de multe dovediri. Acestea însă începuseră să vină unele după altele, ca și cum marele hatman nu s–ar mai fi temut de nimic și s–ar fi aflat singur stăpânitor în Țara Moldovei. Hatmanul Eremia era un om alunecos și nesătul în toate, pofta de a cuprinde cât mai multe avuții îi era neostoită și nu se dădea în lături de la nimic, atunci când era vorba de mărirea averilor sale.

Măria Sa Ion Voievod îl credea cinstit și drept, așa cum îl știa încă din copilărie, unde îi fusese prieten de joacă și chiar de năzdrăvănii, când împreună cu frații Nicoară și Bogdan îl luau alături de ei și pe Eremia, care era nelipsit de la joaca lor. Dar vremea care a trecut l–a schimbat pe Eremia care, pentru împlinirea năzuințelor sale, se afla gata să–l vândă chiar și pe Măria Sa, Ion Voievod. Marele logofăt adusese vorba despre Eremia în fața Măriei Sale, cu ceva vreme în urmă, însă Voievodul a îngăduit înțelegere nevenindu–i să creadă cele grăite de marele logofăt. Așa a trecut vremea și în amintirea celor petrecute în copilărie, Măria Sa îl urcă pe Eremia în dregătoria de mare hatman al Țării Moldovei, dându–i pe mână grija Cetății de Scaun și străjuirea Voievodului Țării, fiind după Măria Sa, cel de–al doilea cap al oștirii. Și nici acum când norii cei negri și prevestitori de furtună stăteau adunați pe cerul Moldovei vestind mari primejdii, marele hatman nu se lepădase de apucăturile cele rele. Toate acestea umplură paharul îngăduinței marelui logofăt care se zbuciuma în căutările domniei sale, ostenind a deslușì calea pe care ar putea purcede ca să dea de știre Măriei Sale despre apucăturile marelui hatman Eremia Cernăuțeanu.

Intrând în Logofeția cea Mare, marele logofăt porunci celui de-al doilea logofăt să slobozească olăcarii către boierii din Sfatul Țării pe care să-i înștiințeze de porunca Voievodului, după care îl chemă la sine pe căpitanul Gorun.

– La porunca domniei tale, mărite logofete, grăi căpitanul Gorun, intrând.

– Stai colea, căpitane și ia aminte la ceea ce am a-ți zice, căci vorbă de mare taină am cu domnia ta.

– Precum ți-e porunca, mărite logofete.

– Căpitane Gorun, voiesc să iei urma marelui hatman pentru a-i desluși cărările pe care-și mână oamenii de credință, să afli din vreme încotro pornesc aceștia și cu ce vorbe. Pe urmele acestor oameni pui iscoadele, iar domnia ta te faci umbra marelui hatman, pe care să nu-l scapi din vedere nici când doarme. În afară de domnia ta nimeni altcineva să nu aibă știință de taina aceasta. Tot ceea ce vei afla despre marele hatman nu destăinui decât domniei mele.

– Așa voi face, mărite logofete.

– Cu mare băgare de seamă în toate, căpitane Gorun și tăinuire desăvârșită.

– Precum porunca, mărite.

– Slobod la-mplinirea poruncii, căpitane Gorun.

– Să trăiești, domnia ta, grăi căpitanul, făcând o plecăciune în fața celui care ținea în mâinile sale toate treburile Țării Moldovei.

§§§

Sala Tronului a Palatului Voievodal era plină ochi de boierii chemați la Sfat. De o parte și de alta a sălii se aflau rânduite jilțurile dregătorilor, începând cu dregătoriile cele mari și până la cele mai mici, pe care boierii se așezară după

cum le era dregătoria cu care Voievodul Țării Moldovei îi învrednicise la urcarea sa în Domnia Țării. Pe mijlocul sălii, de la intrare și până la treptele podiumului pe care se găsea Scaunul Țării se afla locul gol, căci pe aici avea să treacă Voievodul Țării. Se aflau de față marele logofăt, Ion Golăi, cel care ținea locul Voievodului, în lipsa acestuia, boierul Dumbravă, mare vornic al Țării de Jos a Moldovei, boierul Păcurar, marele vornic al Țării de Sus, pârcălabul Hotinului, Lupu Huru, socrul Măriei Sale, Toader, pârcălabul de la Neamț, Caraghiuzel, pârcălabul de la Cetatea cea Nouă, de la Roman, marele hatman Eremia, pârcălabul de la Orhei, Danciu, marele postelnic Petru Mălai, marele spătar Grigorie, marele vistiernic Iane, Bucium, marele paharnic, Bilăi, marele stolnic, Nicoară, marele comis, fratele Măriei Sale și boierul Cozma Murgu și alți boieri mari, fără dregătorie în Sfat. Pe umerii acestor boieri apăsau toate nevoințele Țării Moldovei, fiind cei dintâi sfetnici ai Domniei și cei dintâi chemați la vreme de cumpănă. Mulți dintre ei aveau mare credință în Voievodul Țării și și-ar fi pus viața pentru Măria Sa, alții însă aveau căutări piezișe în priviri și îndoieli adâncite în făptura lor, năzuind către alte zări de unde le-ar fi putut veni măriri și bogății multe, dându-și sufletul pe mâna necuratului. Sufletele acestor boieri nu erau atinse de poverile sub care se zvârcolea Moldova, cumpănirile lor băteau pe la alte porți, de la care așteptau împlinirea poftelor nesățioase, dând cinstirea în care îi ținea Măria Sa, pe rușine și neomenie. Cu cât Domniile se schimbau mai des, cu atât creșteau averile lor și ei suiau în ranguri, căci hainindu-se la suflet, nu se mai aplecau asupra durerilor celor mulți, care gemeau și asudau sub poveri de tot felul. Și pe cât creșteau aceste averi încăpute pe mâinile hainilor, vânzători de Țară și Domn, cu atât sărăcea Țara și

se adâncea în neputință. De aceea marii voievozi voiau să ridice Moldova din nenorocirile în care o afundaseră marii boieri, potrivnici acestor voievozi cu dragoste pentru Țară și pentru poporul ei. Așa se nevoia și Măria Sa, Ion Voievod, ridicându-se potrivnic marilor boieri, care nu voiau să vadă că Țara Moldovei se afla pe marginea prăpastiei, că turcul o pândea de la hotare gata să năvălească asupra ei, pe când poporul de rând se afunda în neputința trudei sale.

Trâmbițașii dădură glas de vestire că Măria Sa intra în Palatul Voievodal, după care marele aprod Ignat, bătând cu toiagul său în pragul ușilor deschise, strigă puternic:

– Măria Sa, Ion Voievod, Domnul Țării Moldovei!

La intrarea Voievodului, boierii se ridicară, unii mai zoriți, alții mai anevoie, după cum atârna în desaga sufletelor lor povara păcatelor înfăptuite.

Înalt și falnic, Măria Sa trecea parcă pe deasupra boierilor încovoiați de spinări în plecăciunea lor către Voievodul Țării. Măria Sa urcă treptele Tronului și de la înălțimea acestuia grăi către boieri:

– Bine-ați venit, boieri dumneavoastră!

– Bine te-am găsit sănătos, Măria Ta, răspunseră boierii într-un singur glas.

– Așezați-vă, cinstiți boieri și nu vă osteniți prea mult, căci după ce-l vom primi și-l vom asculta pe ceaușul împărătesc, veți trudi din greu pentru a potoli nesațul Împărăției Otomane, aiasta numai dacă nu vă veți încumeta să-mi stați aproape, cu sabia în mână, ca să ostoim și-ntr-altfel poftirile Măritului Sultan.

– Potrivnici Împărăției Otomane, Măria Ta?! întrebară boierii, mirându-se.

– Nu numai Împărăției, boieri dumneavoastră, ci tuturor acelora care cred că Țara Moldovei le este ocină

rânduită și-o pot despuia după poftă și cumpănire, cugetând a le fi robi și slujitori supuși.

O tăcere adâncă se așternu peste boierii din Sfat, de se părea că au mutit cu toții. Bărbile înțepeniră și ele, atârnând ca niște fuioare către pământ, zburlite și înfiorate de parcă poveri nevăzute și nebănuite s-ar fi desprins din tavanul încăperii și s-ar fi rostogolit peste capetele boierilor.

– V-ați pierdut graiul, cinstiți boieri ori nu bănuiați că Voievodul vostru se află hotărât a tăia poftirea tuturor celor care jinduiesc la agoniseala altora, fără a fi îndrituiți?!

– Îți vom sta alături în toate, Măria Ta, grăi ridicându-se, boierul Dumbravă, marele vornic al Țării de Jos a Moldovei. Ne-am trezit oșteni, iar oșteanului dârz și cinstit îi șade bine cu sabia în mână și nu cu ea la cingătoare. Menirea noastră este aceea de a apăra Țara Moldovei de toți neprietenii ei și dacă Pronia Cerească va hotărî să-l înfruntăm pe turc, o vom face cu toată tăria brațului nostru, căci nu-i chip de scăpare.

– Cinstire domniei tale, boier Dumbravă și dacă toți cei din Sfat îți împărtășesc cugetarea, atunci Moldova nu se mai teme de nimic.

– Datoria de oștean al Țării, Măria Ta, care nu ne îngăduie a cugeta într-alt fel.

– Ce ziceți, boieri dumneavoastră, împărtășiți vorbele marelui nostru vornic, au vă îndoiți de ele?

– Într-același cuget cu domnia sa, Mărite Doamne, dădură răspuns câțiva boieri.

– Cam puțini vă-ncumetați a-i sta alături marelui nostru vornic Dumbravă, boieri dumneavoastră, au pe domniile voastre nu vă doare neputința în care ați aruncat Moldova de nu se mai poate ridica la lumină?

– Ba ne doare, Măria Ta, răspunse marele hatman.

– Atunci s–o scoatem din neputință, hatmane Eremia și s–o ridicăm acolo sus unde a suit–o Măritul Ștefan Voievod cel Sfânt, străbunicul Domniei Mele și cei de rând să nu mai trudească pentru străini, ci pentru binele și neatârnarea Moldovei noastre.

– Lesne de zis, Măria Ta și anevoie de înfăptuit.

– Nu–i anevoie, hatmane Eremia, dacă–n faptă și–n cuget suntem tot una.

– Cum să ne ridicăm împotriva Împărăției, Măria Ta, când nu avem cu ce?!

– Cum n–avem cu ce, hatmane Eremia?! Avem oștire și mai presus de toate avem credința că ne apărăm Țara și trudirea celor mulți din popor.

– Să nu îndrăznim a ne ridica împotriva Împărăției, Măria Ta, că ne va stropși ca pe niște neputincioși.

– Aha, îndrăzneală n–ai, mărite hatmane! Dar dacă ți s–ar lua moșiile, satele, toate avuțiile pe care le ai și pe domnia ta te–ar face rob și te–ar pune cineva să trudești în rând cu cei de jos, atunci te–ai încumeta, Eremio?

– N–aș avea încotro, Măria Ta.

– Și–acum ai încotro, hatmane Eremia?

– Nu–i același lucru, Măria Ta.

– Păi sigur că nu–i același, mărite hatmane, căci chiar dacă Moldova s–ar afla îngenuncheată de dușmani, tot cei de rând vor trudi și vor fi robi, pentru că domniei tale nu i se va lua nimic ori aproape nimic.

– Măria Ta ...!

– Dacă nu ne–am ști încă din copilăria noastră, hatmane Eremia, aș zice că ești hain și vânzător de Țară și Domnie, însă voiesc a crede că–i numai o părere tot ceea ce–ai grăit și că de fapt domnia ta vei sta în fruntea oștenilor noștri dacă nevoia ne va–mpinge să–i înfruntăm pe păgâni.

– Precum zici Măria Ta, Doamne, răspunse hatmanul.

– Așa să fie, Eremio și nu într–altfel.

– Precum ți–e voia, Măria Ta, mârâi marele hatman printre dinți.

– Mă rog de iertare, Măria Ta, grăi căpitanul Ilarie intrând și punând un genunchi în fața Voievodului.

– Ce–i, căpitane Ilarie.?!

– Ceaușul împărătesc a ajuns la porțile cetății și cere să fie primit.

– Spătare Grigorie, grijește domnia ta de primirea ceaușului și–ți voi trimite poruncă să ni–l aduci spre înfățișare. Până la vremea sorocită să fie primit după datină și după obiceiul pământului nostru.

– Porunca Măriei Tale, răspunse marele spătar ieșind să împlinească porunca, urmat de căpitanul Ilarie.

– După cum ați aflat și domniile voastre, ceaușul nu–i purtătorul soliei Sultanului, ci purtătorul poruncilor acestuia, care nu îngăduie neîmplinire. De aceea vă poruncesc să deschideți bine urechile și să fiți cu luare aminte la cele pe care le va grăi ceaușul, ca să nu îngăduim pierderea vremii în ceea ce va trebui să hotărâm.

– Să–l ascultăm mai înainte pe trimisul împăratului, Măria Ta și să nu dăm zor spre hotărâri înainte de vreme.

– Am trăit printre păgâni multă vreme, cinstite postelnice Petru și le cunosc obiceiurile, de aceea grăiesc domniilor voastre să vă așteptați la ce–i mai rău și nu la vreo milostivire de la Sultan, care ne caută tot felul de pricini, pentru a–l sui în Scaunul Țării Moldovei pe feciorul Chiajnei, Doamna Țării Românești.

– Este nepotul Măritului Petru Rareș Voievod, Măria Ta și–ar putea sui în Scaunul Moldovei la o adică.

– Da, boieri dumneavoastră, adevăr grăiți, însă dreptul său la Domnie se află la Scaunul Țării Românești, ca fecior al Voievodului Mircea Ciobanul, ginerele Măritului Petru Rareș Voievod și nu la Scaunul Țării Moldovei

– S–or mai schimba și vremurile, Măria Ta, răspunse pârcălabul Danciu de la Orhei.

– După cum grăiești domnia ta, pârcălabe Danciu s–ar părea că ți–ar fi cu priință alt Voievod.

– Ferească Dumnezeu, Măria Ta! Am scăpat o vorbă proastă și mă rog de iertare.

– O vorbă cugetată, pârcălabe, care te–ar putea îndruma tocmai sub securea călăului.

– Iertare, Măria Ta. Nu–mi stă nici în cuget și nici în faptă vorba grăită.

– Să fie după cum grăiești, pârcălabe Danciu.

– Așa și este, Mărite Doamne.

– Ce ziceți, boieri dumneavoastră, pregătiți vă aflați să–l primim pe ceaușul împărătesc, de la care vom afla ceea ce poftește Sultanul?

– Pregătiți, Doamne.

– Atunci să poruncim căpitanului Ilarie să ducă porunca noastră marelui spătar Grigorie, care să–l îndrume pe trimisul împărătesc și să–l aducă înaintea noastră.

– La poruncă, Măria Ta, răspunse căpitanul ieșind să împlinească porunca.

Boierii începură să șușotească între ei, arătându–se cu mare fereală față de urechile marelui vornic Dumbravă, cel mai credincios dregător al Măriei Sale și cu mare dragoste pentru Țara Moldovei.

De la locul său, marele vornic Dumbravă, fără a scoate un cuvânt, îi săgeta cu privirile ochilor săi negri, care

ardeau ca două făclii sub sprâncenele–i stufoase, pe boierii care cleveteau între ei.

Eremia, marele hatman, stătea mut și adâncit în gânduri. În adâncul făpturii sale rumega alte cumpăniri despre care nu aflase nimeni în afară de domnia sa. Nimeni nu–l putea bănui de trădare și hainie, în afară de vornicul Țării de Jos, boierul Dumbravă, care–l simțise din vreme. Se ferea de privirile marelui vornic, care parcă–l dezgoleau de straie și–i pătrundeau până–n cele mai afundate taine ale făpturii. Vornicul Dumbravă deslușise la marele hatman o fire nestatornică, dornică de măriri și avuții nemăsurate, în care credința pentru Țara Moldovei și Voievodul acesteia se topea încet, dar sigur la dogoarea făgăduielilor deșarte pe care i le făcuse, prin oameni tăinuiți și pe cărări neștiute, Petru, feciorul Chiajnei, Doamna Țării Românești. Aceasta râvnea, pentru cel de–al doilea fecior al său, Tronul Țării Moldovei, celălalt fecior al Măritei Doamne, Alexandru, aflându–se pe Tronul Țării Românești. Și după cum strălucirea aurului îngenunchea până și voințele cele mari, luase și mințile măritului hatman al Moldovei, în care Măria Sa, Ion Voievod, se încredea cel mai mult, punându–și mari nădejdi în credința și tăria brațului său.

Marele vornic Dumbravă avea unele bănuieli asupra măritului hatman, însă nu îndestulătoare pentru a–l pune de față cu ele, de aceea adăsta, chibzuind că odată pornit pe calea hainiei, hatmanul nu se va mai putea opri, dând prilejul unor noi dovezi de necredință față de Măria Sa. De aceea privirile sfredelitoare ale marelui vornic îl ardeau în ceafă pe marele hatman, care începuse a se teme. Își ridică privirile către Măria Sa, care adâncit în cumpăniri privea peste boierii din Sfat, pierdut undeva, departe către fruntariile Moldovei. În Scaunul Voievodal, Ion Voievod părea

un munte de granit, privirile sale aveau semeția vulturului, stăpânitor peste înălțimi, fruntea îi era largă, cu două brăzdături pe mijloc, brațele–i erau vânjoase și păreau de fier, puternice și neiertătoare, oțelite în bătălii. Părea de neînvins Voievodul. Pe statura sa impunătoare, temătoare pentru cei cu gânduri ascunse, se deslușea o voință statornică, ce rămânea neclintită chiar și în fața morții. Trezit din cugetarea sa de glasul marelui aprod, care vesti intrarea ceaușului împărătesc, marele hatman tresări fără voie.

– Trimisul Luminăției Sale, Selim al II–lea, la Măria Sa, Ion Voievod, Domnul Țării Moldovei!

Ceaușul împărătesc intră și se opri în fața Măriei Sale, căruia i se închină până la pământ.

– Bine–ai venit în Țara Moldovei, Ibrahim efendi, grăi Măria Sa în turcește către ceaușul împărătesc. Mai înainte de toate te afli oaspetele nostru și datori suntem, după datină și obiceiul pământului nostru, să te omenim.

– Aduc mulțumiri Măriei Tale, Doamne, pentru îngăduința arătată.

– Dă–ne de veste, efendi, cu ce poruncă te–a mânat Luminatul Sultan către Țara Moldovei.

– Îndată, Măria Ta. Ceaușul scoase de la piept sulul din piele de vițel, pe care se afla scris hatișeriful împăratului, îl desfăcu și la semnul făcut de Măria Sa, începu să dea citire acestuia:

Eu, Selim al II–lea, fiul și urmașul Măritului Sultan Soliman Magnificul, rege peste toți regii pământului, împărat al împăraților, cel ce binevoiește a da pace Lumii și a–i osândi cu război pe cei neascultători, Mare Emir și Mare Sultan, îți poruncim ție Ion Voievod, Beiul nostru de la Moldova, să te supui deîndată poruncii noastre împărătești și altfel să nu îndrăznești a face. Îți poruncim să

ne aduci chiar tu, la Înalta noastră Poartă haraciul, pe care ţi-l cerem îndoit de-acum încolo şi să cazi la picioarele noastre pentru a te milostivi cu marea noastră milă, arătându-ne că te-ai lepădat de toţi sfătuitorii cei răi, duşmani ai noştri şi că te afli pe mai departe credincios supus al Înaltei noastre Împărăţii Otomane. Să ne trimiţi degrabă toate ajutoarele de care Împărăţia noastră are trebuinţă şi să nu-ţi mai pleci urechea la vorbele cele mincinoase cu care te înconjoară neprietenii, ca să-ţi fie bine ţie şi Ţării tale, iar altfel să nu faci, căci mila noastră e adiere de vară şi se risipeşte ca roua în bătaia Soarelui. Purcede deîndată la strângerea haraciului şi vino grabnic de-l pune la picioarele noastre precum am grăit către tine, căci de nu, vom da Ţara ta altuia, care s-a arătat vrednic în toate cele faţă de împărăţia noastră, iar pe tine te vom scoate din Scaun şi te vom arunca în Temniţa celor Şapte Turnuri.

După ce dădu grai celor poruncite de Sultan, ceaşul Ibrahim făcu o nouă plecăciune în faţa Măriei Sale, ducându-şi mâna la frunte, la buze şi la piept, rămânând în aşteptarea hotărârii Voievodului.

Ion Voievod, care de când începuse să grăiască trimisul împărătesc strângea mânerul paloşului voievodal de parcă voia să-l fărâme în propriile-i mâini, rămăsese neclintit. Statura sa uriaşă, asemenea unui stei din piscurile cele mai înalte, stătea gata să se prăvălească parcă, nu numai prin grai, ci şi prin fapte, asupra întregii Împărăţii Otomane. Ochii săi scânteiau şi aruncau săgeţi de foc peste trimisul Sultanului, care încremeni cu capul în jos, de parcă pe umerii săi s-ar fi prăbuşit întreaga povară a Împărăţiei Otomane. Boierii din Sfat amuţiră şi nu se mai încumetau să privească unii către alţii, stăteau într-o aşteptare cumplită ce le furnica spinările şi le cutremura făpturile,

ca și cum tunetul și toate tăriile cerului stăteau gata să se prăvălească peste ei, stropșindu-i.

Și atunci când Măria Sa, Ion Voievod, se ridică de pe Tron, celor din Sfat și mai cu seamă trimisului împărătesc, li s-a părut că un munte întreg s-a ridicat din adâncuri și se va prăvăli peste ei zdrobindu-i ca pe niște gângănii neputincioase, iar când Măria Sa și-a slobozit glasul, au crezut că tunetul cel mai aprig și mai nimicitor s-a dezlănțuit asupra tuturor.

– Cum îndrăznește acest nemernic istovit de băutură să ne poruncească precum slugilor sale, Ibrahim efendi?

– Aman, aman, Mărite Doamne!

– Cine se crede Selim Sultan, de îndrăznește să neguțeze Țara Moldovei, ca pe vitele din iarmaroc? Într-atât și-a băut mințile încât a ajuns să creadă că Țara Moldovei și Voievodul ei vor adăsta la milostivirea sa bolnavă?! A uitat oare, Sultanul, că Țara Moldovei se află neatârnată și nu face parte din Împărăția Otomană? Cum îndrăznește acest bețiv nenorocit, care a ajuns de pomină în toată împărăția să calce înțelegerile încheiate de înaintașii Domniei Mele cu ceilalți sultani de dinaintea sa?

– Măria Ta, îngână ceaușul.

– Dă-i de știre Sultanului Selim că Domnul Moldovei și Țara sa nu i se află supuși și nu-i îngăduim a ne porunci. Pentru proteguirea Țării noastre îi plătim haraciul care a fost cuprins în înțelegerile încheiate, de care ținem și le păzim și nu vom îngădui, în ruptul capului, încălcarea lor, chiar dacă acesta se arată a fi însuși Sultanul, care cu osârdie desăvârșită ar trebui să le păzească, pentru că sunt iscălite și de înaintașii săi, alături de voievozii Moldovei. Iar dacă voiește a schimba aceste înțelegeri, mai înainte de toate va trebui să-l întrebe pe Domnul Moldovei, cu care să ajungă

la alte înțelegeri, nu să ne poruncească precum supușilor săi. Te vei întoarce la stăpânul tău, Ibrahim efendi, însoțit doar de doi din cei două sute de ieniceri cu care ai pășit pe pământul Țării Moldovei, ca o răsplată pentru nesăbuința și obrăznicia Sultanului, care l-a înfruntat pe Voievodul Țării Moldovei la el acasă. Și să mai ții minte, ceaușule, că numai legile ospeției și obiceiul pământului nostru mă opresc să nu-ți iau capul, pentru cuvintele grăite în fața Sfatului Țării Moldovei, cu toate că nu porți vina lor.

– Pre voia Măriei Tale, Doamne.

– Și dacă nu-i ajunge Sultanului tău ceea ce-am grăit, atunci să vină chiar el, că-l așteptăm cu nerăbdare, ca să-i aducem aminte dacă a uitat și să-i arătăm chiar lui, dacă ține să afle, dârzenia poporului nostru. Cât despre poruncile pentru care s-a nevoit într-atât, spune-i că s-a făcut de râsul curcilor cu ele, pentru că nu-l ia nimeni în seamă, nici măcar supușii săi peste care se crede dătător de pace sau război. Și dacă și-a rătăcit mintea, să vină la noi, să-l trimitem sus în munți unde-i aerul tare, ca să și-o limpezească deplin, să poată cugeta iarăși ca un om sănătos și cu picioarele pe pământ, să nu mai zacă în aburii beției și să creadă că tot ceea ce i se năzare se poate împlini.

– Așa voi face, Mărite Doamne.

– Vornice Dumbravă!

– Poruncă, Măria Ta!

– Poruncește unui căpitan de sub ascultarea domniei tale să-l însoțească pe ceaușul împărătesc cu cincizeci de oșteni călări, până la hotarul nostru de la Dunăre, de unde să treacă teafăr în împărăția sa.

– Precum ți-e porunca, Măria Ta, răspunse marele vornic, ieșind grăbit să împlinească porunca.

Ceaușul împărătesc ieși și el, odată cu marele vornic Dumbravă, însoțit de doi oșteni din Garda Palatului.

După plecarea ceaușului, Ion Voievod se așeză iarăși pe Scaunul Voievodal și cu grai liniștit se adresă boierilor:

– Acum voiesc a vă asculta pe domniile voastre, cinstiți boieri ai Țării Moldovei. Nu vă sfiiți și nu vă ascundeți îndărătul vorbelor, căci va trebui să stați cu sabia–n mână în fața turcului, așa cum va sta și Domnia Mea, dacă voiți a vă apăra agoniseala și neatârnarea Moldovei.

O liniște de moarte se înstăpâni peste Sala Tronului, boierii amuțiră cu totul, își lăsaseră bărbile în piept și privirile pironite–n podele, nu–și mai aruncau priviri furișate de la unii la alții, încremeniseră în mutenia lor de parcă moartea fâlfâia deasupra lor.

Măria Sa, Ion Voievod, părea o stană de piatră așezată pe Scaunul Țării. Pe chipul său se deslușea o voință nestrămutată, de tăria cremenii. Privirile sale, cu care îi învăluia pe boieri, aveau semeția vulturilor care se avântau în luptă cu prada pământeană, pe când fruntea, brăzdată de cele două cute adânci, ascundea zbuciumul cugetărilor sale în care se cuprindeau toate nevoințele și durerile Țării Moldovei. Întunecarea ce răzbătea din adâncul făpturii Voievodului dădea fiori de moarte celor din Sfat, care purtau în adâncul lor gânduri tăinuite. Aceștia se simțeau strâmtorați și nu–și aflau locul, dar nici nu îndrăzneau să–și dea în vileag zbuciumul lăuntric, de aceea adăstau într–o așteptare grea, ce se lăsase asupra loc ca o lespede de piatră.

– Nu v–aud graiul, boieri dumneavoastră. Vă deslușesc numai tăcerea care v–a cuprins precum tăcerea morții. Sloboziți–vă vorbele și dați pas graiului, căci într–altfel nu–i cu putință și vremea nu mai îngăduie așteptare.

– Cu îngăduință, Doamne, grăi marele vornic Dumbravă, care intră, după ce împlinise porunca Măriei Sale.

– Ai îngăduința, cinstite vornice. Împlinitu-s-a porunca dată?

– Precum ți-a fost voia, Măria Ta.

De la intrarea marelui vornic în Sala de Sfat, povara începuse să apese și mai mult asupra boierilor nărăviți la cugetări tăinuite față de Măria Sa, pentru că boierul Dumbravă era omul cel mai credincios Voievodului Ion, dar și cel care-i sfredelea cu privirile pe boierii bănuiți de domnia sa. De la locul său, de sub sprâncenele-i stufoase, săgeți de foc fulgerau din ochii săi negri, către fiecare boier în parte, săgetându-l până-n adâncuri, de-i dădea la iveală cugetările fără a scoate un cuvânt.

– Dacă ceaușul împărătesc v-a luat graiul, atunci ce s-ar fi întâmplat, boieri dumneavoastră, dacă în locul acestuia s-ar fi aflat în fața noastră un pașă cu cinci tuiuri? Vați fi smintit cu totul?!

Măria Sa își aruncă privirile către boierul Eremia, marele hatman. Era un om ascuns hatmanul, deși obrazul îi era însorit de un zâmbet slugarnic. Ținea, în adâncurile cele mai tăinuite, sub strașnic obroc, cugetările cele mai îndrăznețe, pe care le ferea până și de privirile Măriei Sale, care-l pătrundeau până-n rărunchi, dar nu-i deslușiseră tainițele sufletului. Cel mai tare se temea marele hatman de marele vornic Dumbravă, care-l despica cu privirile sale și-l cotrobăia prin toate măruntaiele, dându-i fiori de gheață. Să-l fi dibuit, oare, marele vornic?! Se întreba în sinea sa marele hatman, însă neaflând nici un răspuns, căuta să se liniștească singur și să-și păzească cu și mai mare strășnicie tainele adâncurilor sale.

– Nu ceaușul împărătesc, Măria Ta, grăi ridicându-se în cele din urmă, măritul hatman Eremia, ci înfricoșătoarele porunci ale Sultanului.

– De ce înfricoșătoare, mărite hatmane?!

– Pentru că nu lasă loc de îngăduință, Măria Ta.

– Te-nvârți împrejurul vorbelor, hatmane Eremia.

– Le caut înțelesul, Măria Ta.

– Îl vei afla în tăria brațului domniei tale, cinstite hatmane și nicidecum în poruncile Sultanului, care nu sunt pentru noi, pentru că Selim nu poate porunci Țării Moldovei și nici Voievodului ei. Dacă vei desluși că cele grăite de Sultan nu sunt altceva decât niște vorbe tâlcuite, grăite la mânie ori la-ndemnul cuiva, vei desluși că Sultanul se află neputincios în fața tăriei și dreptului nostru.

– Cum așa, Măria Ta?!

– Poruncile cu care Sultanul, în nechibzuința sa, a voit a ne înfricoșa, nu sunt cumpănite de el, căci îl cunosc prea-bine pe Selim, ci sunt scornelile altcuiva, ale celui care ține puterea în Împărăția Otomană și n-a putut ajunge Sultan numai pentru că nu se trage din păgâni, cinstite hatmane.

– Despre cine grăiești, Doamne?!

– Despre Marele Vizir Socoli, hatmane Eremia.

– Și nu-i păgân, Măria Ta?!

– Nu, cinstite hatmane.

– Cum se poate, Mărite Doamne?!

– A fost creștin ca noi toți, însă s-a lepădat de credința străbună a părinților săi sârbi și a trecut la Islam, suind prin ambiția sa nemăsurată până la cea mai înaltă dregătorie a Împărăției Otomane, cea de mare vizir, ajungând în cele din urmă adevăratul stăpân al împărăției, căci în mâinile sale se află toată puterea Înaltei Porți Otomane. Marele Vizir Mehmed Socoli, prinț sârb din neamul Brancovicilor,

văr bun cu fosta Doamnă a Țării Moldovei, Elena Rareș, unchi al voievozilor Ilieș și Ștefan Rareș, dar și al Doamnei Chiajna, Doamna Țării Românești, fiica Măritului Petru Rareș Voievod, care voiește a-l aburca în Scaunul Moldovei pe cel de-al doilea fecior al său, căci în cel al Țării Românești domnește primul fecior, Alexandru, s-a aplecat asupra poftirii nepoatei sale, Chiajna și a mijlocit pe lângă Sultan voința acesteia. De aceea Sultanul ne-ncearcă cu poruncile sale. Iată, cinstiți boieri, cum se leagă unele de altele. La mijloc nu se află numai voințele Marelui Vizir și cea a Sultanului, ci și aceea a Doamnei Chiajna, care nevoindu-se cu multe pungi de galbeni pe lângă Împărat, își vede feciorul suit în Scaunul Moldovei.

– Voința Sultanului poate să fie tot una cu aceea a Marelui Vizir, Măria Ta?

– Peste voința Marelui Vizir, Sultanul nu trece niciodată, cinstiți boieri, pentru că Marele Vizir a fost cel care a îngăduit urcarea prințului Selim în Scaunul Sultanilor, știindu-l fire deschisă și mai blândă decât aceea a fratelui său Mehmet, celălalt fecior al Sultanului. Pe Soliman Magnificul l-a ajuns sfârșitul în cortul său, aflat în campania din Balcani. Marele Vizir Mehmed Socoli a tăinuit moartea Sultanului, pe care l-a ținut ascuns în cortul său, spunând marilor pașale că Sultanul, slăbit de boala sa, a rămas în cort la odihnă, de aceea Marele Vizir hotăra în toate cele. Mai zicea Marele Vizir că Măritul Sultan poruncise, sub aspră osândă, să nu fie tulburat de la odihna sa. În fiecare dimineață Mehmed Socoli ieșea din cortul Sultanului și poruncea în numele acestuia, hotărând mersul războiului, ridicând și dând jos din dregătorii, după interesul pe care-l avea. Sultanul Soliman a fost îmbălsămat în taină și ținut sub strașnică păzire în cortul său, până ce trimișii

Marelui Vizir au ajuns la prințul Selim, care lupta cu oștile sale tocmai prin părțile Siriei. Pe acesta l–a înștiințat în taină de săvârșirea din viață a părintelui său, sfătuindu–l să se îndrepte cât mai grabnic cu putință către Istambul, de unde să–i dea de veste că a ajuns cu bine, ca să poată anunța moartea Sultanului și urcarea pe Tronul Sultanilor a prințului Selim. După trei săptămâni de așteptare, Marele Vizir a fost înștiințat în taină de trimișii prințului Selim că acesta intrase în Istambul cu oștile sale și se afla la Palatul Imperial. Atunci Marele Vizir porunci întoarcerea oștirii în Capitala Împărăției. A trimis olăcari în toate colțurile Împărăției, ca să vestească izbânda câștigată pe câmpurile de luptă și întoarcerea oștirii la Istambul. Corpul neînsuflețit al Sultanului a fost așezat în carul împărătesc, în așa fel încât să se creadă că Sultanul se află suferind de boală și însoțit de pază strașnică, aflată sub porunca directă a Marelui Vizir, întreaga oștire se întorcea la Istambul în frunte cu Sultanul care, deși bolnav, dădea crezarea că–și conducea triumfător oștirea victoriasă pe drumul de întoarcere în Capitală. Intrarea în Palatul Imperial s–a făcut sub detunăturile bombardelor de la Palat și a muzicilor militare, care arătau mulțimii întoarcerea victorioasă a stăpânului lor, la Palatul Imperial. În aceeași noapte, către vărsatul zorilor, Marele Vizir a trimis olăcari către toți guvernatorii de provincii de pe tot cuprinsul Împărăției Otomane și către toate pașalele cele mari vestindu–le săvârșirea din viață a Sultanului Soliman și suirea pe Tron a prințului Selim, devenit Sultan. Din vremea aceea Mehmed Socoli, Marele Vizir, a devenit adevăratul stăpân al Împărăției Otomane, peste a cărui voință Sultanul nu a trecut niciodată. Înțelegând că împotriva Marelui Vizir nu va avea niciodată sorți de izbândă, pentru că apucase în mâinile sale toată puterea

Împărăției Otomane, Sultanul Selim al II–lea a lăsat Împărăția pe mâinile Marelui Vizir, iar el s–a aplecat către plăcerile vieții de huzur, cufundându–se în beție și desfrânări de tot felul. De aceea grăiesc astăzi către domniile voastre, cinstiți boieri, zicând că poruncile cu care ne–a amenințat Sultanul nu sunt vorbele sale, despre care, poate, nici nu are știință, ci ale Marelui Vizir Mehmed Socoli, creștinul turcit și înrăit în toate cele, care în loc să–și apere semenii, așa cum a făcut–o ani de–a rândul vrednicul de cinstire Ilieș Rareș, Voievod în jurul Țării sale, dezlănțuie prigoana împotriva creștinilor. Iată cine se ascunde îndărătul poruncilor Sultanului, cinstiți boieri și cine negustează Țara Moldovei ca la iarmarocul de vite, un creștin turcit, care a ajuns să fie cel mai rău dintre cei mai răi păgâni.

– Ne vom ridica potrivnici, Măria Ta, oricare ar fi să fie dușmanul nostru, creștin ori păgân, grăi ridicându–se boierul Dumbravă, marele vornic al Țării de Jos și nu vom îngădui nemerniciei să–și facă mendrele prin Țara Moldovei după placul unuia sau altuia. Pentru aceasta îndrăznesc a cere Măriei Tale să ridici norodul la oaste, căci în mulțimea celor de jos a stat întotdeauna tăria și puterea marilor noștri voievozi.

– Dreaptă și cinstită ți–e judecata, mărite vornice și în cuget cu Domnia Mea, de aceea mă bucur pentru asemenea vorbe și îndemn.

– Mulțumesc Măriei Tale, Doamne, că mi–ai îngăduit sfatul și îndemnul.

– Vom întreba norodul, cinstite vornice, dacă–i este pe plac ceea ce poftește Sultanul, pentru că norodul plătește toate angaralele și nevoințele Țării Moldovei și de nu–i va sta pe plac, să se ridice la oaste alături de Domnia Mea

și de domniile voastre, ca să risipim pofta păgânilor de a-și umple punga din trudirea și sudoarea noastră.

– Să mai îngăduim oleacă, Măria Ta și să nu ridicăm Țara înainte de-a năvăli urdiile asupra noastră, căci am risipi munca oamenilor, grăi marele hatman Eremia.

– Truda oamenilor, ori averile domniei tale, hatmane?!

– Și una și alta, Măria Ta.

– Dar care te doare mai mult, hatmane Eremia, truda celor de jos, ori avuțiile domniei tale?

– Nu-mi răstălmăci vorbele, Măria Ta, căci nu-s potrivnic Moldovei și-s cu credință Domniei.

– Cărei Domnii, hatmane Eremia?!

– Nu mă osândi cu vorbele, Doamne, căci Domniei Măriei Tale îi slujesc cu credință.

– Țării Moldovei să-i slujești cu credință, mărite hatmane, căci atunci fi-vei cu credință și Voievodului ei.

– Precum ți-e voia, Măria Ta.

– Eremia, dacă nu te-aș cunoaște încă de pe vremea copilăriei noastre, când hălăduiam pe coclaurile Cârligăturii, aș zice că te afli departe de ceea ce cumpănește Domnia Mea. Grăiești în doi peri și nu dai de-a dreptul așa cum face tot omul care nu are nimic în tainița sufletului său, ci mai pe ocolite, ca să nu se deslușească în adâncul domniei tale zbuciumarea în care te afli și care te-ar putea duce la pierderea capului.

– Nicidecum, Măria Ta.

– Să fie după cum grăiești, mărite hatmane și nu după tăinuirea din adânc.

– Precum mi-e vorba așa și fapta, Mărite Doamne.

– Vom trăi și vom vedea, hatmane Eremia.

– Să cerem ajutor de la megieși, Mărite Doamne, căci și pe ei îi paște aceeași soartă, grăi marele spătar Grigorie.

– Bine-ar fi să fie după cum zici, spătare Grigorie, însă furtuna care se va dezlănțui va năvăli numai asupra Moldovei, căci aici voiește Doamna Chiajna să-și ridice feciorul în Scaun. Și mai apoi, megieșii noștri se află temători de puterea păgânilor. Lehia nu se pune rău cu Împărăția Otomană și n-ar mișca un deget spre folosul altora, căci jinduiește la aceeași Moldovă. Tătarii sunt supușii turcilor și fac numai ceea ce li se poruncește. În Țara Ardealului, imperialii nu voiesc nici ei a strica pacea cu turcii și râvnesc la Țara Moldovei precum Lehia. Au mai rămas cazacii care ne-ar putea întinde o mână de ajutor, căci despre Țara Românească nici n-am putea aduce vorba. Iată de ce, cinstiți boieri, va trebui să ne bizuim numai pe tăria brațului nostru și pe credința în Cel de Sus, că nu va îngădui să intrăm pe mâna păgânilor și-n locul lăcașurilor noastre de închinăciune să se ridice moschei și minarete.

– Ferească Dumnezeu de așa ceva, Măria Ta, glăsuiră boierii, cu toții deodată.

– Dumnezeu întărește brațul celui cutezător și drept în cutezanța sa, cinstiți boieri, care se ridică fără teamă la luptă pentru apărarea credinței sale și a pământului său, iar pe cel nevolnic și neputincios, care nu se încumetă a se învrednici pentru el și pentru toți ai săi, îl părăsește și-l lasă în voia sorții.

– Așa-i, Mărite Doamne, încuviință pârcălabul Danciu de la Orhei.

– Pentru că printre domniile voastre se mai află și unii nehotărâți, care nu știu în ce parte s-apuce și stau ca trestia în bătaia vântului, vă aduc spre știință, boieri dumneavoastră, că am hotărât a ridica Țara toată ca să ne împotrivim păgânilor, iar pe cei neputincioși dintre domniile voastre îi

voi închide în mănăstiri, ca să nu ne împiedicăm de domniile lor, atâta vreme cât vom trebălui cu păgânii. Și de se vor afla alții care nu se vor arăta vrednici la chemarea Țării și nici voitori a sta potrivnici păgânilor, cumpănind la măriri deșarte și cugetări haine, îi vom trece prin ascuțișul săbiei noastre, ca să nu stea povară pe învrednicirea celorlalți și să curățăm pământul Moldovei măcar din lăuntru, dacă dinafară ne este mai greu. Înainte de toate vom aduna poporul, ca să ascultăm și glasul celor de rând, care prin trudirea lor ne țin pe toți ceilalți, să le cunoaștem hotărârea din vreme și de va voi mulțimea să stăm cu sabia–n mână în calea păgânilor, ne vom supune voinței lor, precum voinței Celui de Sus. Pentru aceasta poruncesc marilor noștri vornici să trimită olăcari peste tot în Țară, care vor face cunoscut mulțimii de rând că Voievodul Moldovei îi poftește pe toți la Curțile Domnești de la Iași, de azi în trei săptămâni, pentru a le asculta păsurile și voința de a ridica toată Țara la luptă împotriva păgânilor, care ne voiesc a le fi robi și supuși fără de împotrivire.

– Înțeleaptă hotărâre ai luat, Mărite Doamne, grăi marele vornic Dumbravă.

– Să vă aflați de față cu toții, boieri dumneavoastră, la locul poruncit de Voievodul Țării și la vremea sorocită. Nu se îngăduie nimănui a nu se afla de față la împlinirea vremii, la Curtea Domnească de la Iași. Până atunci mergeți la casele domniilor voastre și chibzuiți adânc asupra celor poruncite, căci altă cale nu se află.

– Așa vom face, Mărite Doamne, murmurară în bărbi marii boieri, nemulțumiți că Voievodul Moldovei îi va supune voinței celor de jos.

– Să ne vedem sănătoși, boieri dumneavoastră, grăi Măria Sa ridicându–se și îndreptându–se către ieșire,

urmat de marele logofăt Golăi și de cei doi mari vornici, Păcurar și Dumbravă.

– Să trăiești, Măria Ta, răspunseră boierii, ridicându-se pentru închinare în fața Voievodului.

– Logofete Golăi, pe domnia ta și pe domniile lor, vornicii cei mari, Dumbravă și Păcurar vă poftesc la o vorbă de taină pentru mâine seară.

– Precum ți-e voia, Mărite Doamne.

§§§

Înserarea celei de-a doua zi îi află în Cămara de taină pe cei trei mari dregători ai Țării, așa cum poruncise Măria Sa, Ion Voievod. Măria Sa intră grăbit, poruncind străjii să nu fie tulburat de nimeni, chiar de-ar fi să dea turcii.

– Să trăiești, Mărite Doamne! grăiră cei trei boieri ridicându-se și închinându-se în fața Măriei Sale.

– Nu vă osteniți, boieri dumneavoastră, ci așezați-vă ca să deslușim împreună calea pe care o vom urma, ca să putem da Țării liniștea și pacea de care are atâta trebuință.

– Pre voia Măriei Tale, Doamne.

– Voiesc a cunoaște, mai înainte de toate, mărite logofete, starea noastră de la Istambul, ca să putem porni pe cale gospodărește, cu toată priceperea și puterea noastră.

– Mărite Doamne, de la Istambul abia s-a întors căpitanul nostru, Haralambie, împreună cu părintele Isaiia, însă veștile nu sunt chiar cele mai bune pentru Țara Moldovei.

– Aflat-am, mărite logofete, că-n Țara Moldovei vestirile cele bune sunt rare și ajung cu mare nevoință, însă am suit pe Scaunul Țării ca să înfrunt toate vânturile cele rele

și viforniţele cele turbate, ce-ar sta gata să se prăvălească asupra noastră.

– Măria Ta, toată sârguinţa oamenilor noştri de la Ţarigrad s-a arătat a fi zadarnică, cu toate că mulţi dintre ei au ajuns până la Măritul Sultan, însă Împăratul nu voieşte a trece peste voia Marelui Vizir, Mehmed Socoli, cu nici un chip, iar cerbicia acestui renegat nu poate fi înfrântă cu nimic, deoarece la tot aurul pe care Mircioaia l-a trimis Marelui Vizir, pentru Tronul Moldovei, se adaugă şi pornirea turcitului împotriva Măriei Tale.

– Nu l-am tulburat cu nimic pe Marele Vizir Socoli, până la vremea aceasta şi nu deslușesc ce pricini ar putea avea împotriva Domniei Mele.

– Zice ceva de un frate al său, căruia Măria Ta, pe vremea în care te aflai la Rhodos i-ai fi pricinuit oarece neplăceri băneşti.

– Cinstită şi dreaptă a fost acea înfruntare de negutătorie, mărite logofete şi nu mă fac vinovat că am avut mai mulţi bani şi am putut ţine la preţ până am cumpărat acea corabie, râvnită de mulţi, cei drept, de la armatorul care o scosese la vânzare, Constantinos. Cumpărând această corabie cu preţul cerut de armator, am năruit multe năzuinţe, însă vânzarea cu strigare care a avut loc la Rhodos a fost cinstită şi dreaptă şi nu văd nici o pricină în asta. Cât despre Marele Vizir Socoli, acesta nici nu voieşte să audă de Voievodul Ţării Moldovei, de aceea a dublat haraciul şi a pus mari angarale pe Ţară, care să nu poată fi împlinite şi să aibă Marele Vizir pricină de năvală asupra noastră.

– Adevărat grăieşti, Măria Ta.

– Îi vom ieşi înainte, logofete Golăi şi cu credinţa că ne apărăm dreptatea şi neamul, îl vom face pe acest lepădător de credinţă să înţeleagă că Ţara Moldovei nu este moşia

sa și nici supusa Împărăției Otomane. Pentru aceasta, vom ridica mulțimea la oaste și vom sta potrivnici dușmanilor precum a stat și Măritul Ștefan Voievod cel Sfânt, străbunicul Domniei Mele. Îi vom lovi prin văi și prin viroage, prin păduri și lunci, pe drumuri și pe cărări neumblate de nu-și vor afla pe pământul Țării Moldovei decât locul de-ngropăciune.

– Ar fi cu putință, Mărite Doamne, dacă marii boieri ai Țării nu ți-ar sta potrivnici și ai putea să pui temei pe puterea steagurilor lor.

– Cum va voi Dumnezeu, logofete Golăi, așa se va împlini, datoria noastră este aceea să ne apărăm Țara, credința și neamul, căci într-altfel suntem sortiți pieirii.

– Așa-i, Măria Ta.

– Din Țara Românească ce se aude?!

– Petru Mircioaiei stă gata să intre pe pământul Moldovei, mai îngăduie doar până-i vor veni turcii în ajutor.

– Vornice Dumbravă, pregătită-i oștirea Țării de Jos?

– Gata la porunca Măriei Tale, Doamne. Dacă Petru Mircioaiei va îndrăzni să năvălească asupra noastră fără a-i veni păgânii în ajutor, îl vom spulbera în cele patru vânturi cu oștirea sa cu tot, căci aceasta stă în puterea noastră s-o facem, la orice vreme.

– Mă bucur să aflu aceasta, vornice Dumbravă. Ține oștirea sub porunca domniei tale și slobozește iscoade peste Milcov, care să te vestească din vreme de pornirea feciorului Chiajnei către fruntariile noastre, cu toate că Petru nu va îndrăzni să dea pas către Țara Moldovei numai cu oștirea pe care o are.

– Nu ne-ar fi mai de folos, Măria Ta, să-l împresurăm cu oștirea noastră chiar pe pământul Țării Românești, mai înainte de a-i veni în ajutor urdia păgână?

– Gând la gând, cinstite vornice Dumbravă și-ți mulțumesc de cumpănirea cea bună și de folos. Vom chibzui mai adânc și vom hotărî tot împreună cu domniile voastre ce cale vom apuca.

– La porunca Măriei Tale, Doamne, răspunseră cei trei înalți dregători.

– Vornice Păcurar, ai putea ține în Țara de Sus oștire mai puțină, căci din partea Lehiei nu ne aflăm amenințați și mare parte din oșteni să-i slobozești către Țara de Jos, sub ascultarea căpitanilor săi, pentru a se pune sub porunca marelui nostru vornic Dumbravă.

– Precum ți-e voia, așa voi face, Măria Ta.

– Cât mai grabnic cu putință, vornice Păcurar!

– Neîntârziat, Măria Ta.

– Vornice Dumbravă!

– Ascult, Mărite Doamne.

– Să rânduiești oștirea Țării de Sus, după buna domniei tale pricepere și-o ții sub ascultare laolaltă cu cea a Țării de Jos, în așa fel, încât nimeni și nimic să nu poată călca pe pământul Țării Moldovei, fără îngăduința domniei tale.

– Precum ți-e porunca, Mărite Doamne.

– Logofete Golăi!

– Poruncă, Doamne!

– Slobozești solie tăinuită către Marele Ataman al cazacilor, prin care îl rog să ne vină în ajutor, la vreme de nevoie, cu oștirea sa, căci i-l vom întoarce și noi când îi va fi de trebuință.

– După poruncă se vor împlini toate, Măria Ta.

– Dinlăuntru ce vestiri îmi mai aduci, logofete Golăi?

– Măria Ta, mulți dintre boierii cei mari, chiar cu dregătorii în Sfatul Țării, nu voiesc, cu nici un chip, a ne ridica potrivnici păgânilor.

– Să–nchinăm Țara, logofete Golăi? Cum cred aceste capete seci și lipsite de glagore, că cei de rând vor răzbate la plata haraciului îndoit și prin toate angaralele pe care păgânul voiește a le pune pe Țară?! Vor scoate banii din pungile lor și toate celelalte câte se vor mai cere vor fi întoarse din averile lor?!

– Nu, Măria Ta, nici nu vor să audă despre plată.

– Atunci cum, mărite logofete?!

– Boierii cei mari cumpănesc a te sili pe Măria Ta să te lepezi de Scaunul Țării, ca în felul acesta Sultanul să nu mai împovăreze Moldova și în locul Măriei Tale să urce feciorul Chiajnei, fiind aceasta cu învoirea Sultanului și cu voia Marelui Vizir, care va șterge și celelalte angarale puse pe Țara Moldovei.

– Oameni fără minte și cap, logofete Golăi.

–Așa–i, Mărite Doamne.

– Au nu–și mai aduc aminte acești bezmetici, logofete Golăi, că tocmai îndoirea haraciului și angheriile puse pe Țară, alături de cele trei sute de pungi cu galbeni, l–au înduplecat pe Sultan și pe Marele Vizir să–i îngăduie feciorului Chiajnei să urce în Scaunul Moldovei? Se amăgesc cu vorbe deșarte boierii cei mari și se îmbată cu apă rece spre nefolosul Țării Moldovei și a mulțimii de rând.

– Așa–i, Mărite Doamne, însă aceasta este voința lor, pe care domnia mea era datoare s–o înfățișeze Măriei Tale.

– Se învoiesc marii boieri să neguțeze Țara Moldovei după voința păgânilor, numai să le rămână averile neatinse. Iată, cinstiții mei dregători, câtă sminteală i–a ajuns pe oamenii aceștia, care ar trebui să dispară de pe fața pământului nostru, o dată pentru totdeauna. Domniei Mele nu–i mai îngăduie vremea, ce vine peste noi ca un potop, căci într–altfel, mi–ar fi stat în putință să curăț Țara Moldovei

de nărăvirile acestor haini. A intrat și Domnia Mea cu sabia-n ei, dar ca să le fie stârpită sămânța, Moldova ar trebui vânturată de la un cap la altul, fără milostivire și fără nici o-ndurare pentru acești nemernici, care pun mai presus de Moldova poftirile lor nesățioase, căci de nu se vor înmulți și se vor tot întinde peste Țară, ca buruiana cea rea și otrăvitoare în lanurile cele bogate și mănoase.

– Adevăr grăiești, Măria Ta, însă înainte de toate grija cea mare care ne încovoaie umerii este năvala păgânului asupra Moldovei și nevoiți suntem a-i sta potrivnici și a o risipi în cele patru zări, pentru a păstra neatârnarea Țării.

– Drept ai grăit, vornice Dumbravă și nu vom îngădui a se face altfel, de aceea vom împlini cele hotărâte aici, cât mai grabnic și fără tăgadă.

– Așa vom face, Mărite Doamne.

– Până la vremea sorocită a asculta glasul mulțimii la Curtea Domnească de la Iași, toate cele statornicite aici să se împlinească, cinstiți boieri.

– Împlinite vor fi, precum ți-e porunca, Măria Ta.

– Atunci mergeți sănătoși și grijiți de toate cele.

– Așa vom face, Mărite Doamne, răspunseră cei trei mari dregători, închinându-se în fața Voievodului, care se ridicase și se îndrepta către ieșire.

§§§

Se împlinea sorocul celor trei săptămâni poruncite de Voievodul Țării, pentru adunarea celor de rând la Iași, așa cum rămăsese statornicit în Sfatul Țării.

Oameni din toate colțurile Moldovei și de pe toată întinderea Țării grăbeau către Curțile Domnești de la Iași, la chemarea Măriei Sale Ion Voievod. Veneau trimișii

satelor domnești și ai celor mănăstirești, trimișii satelor de răzeși, ai târgurilor și orașelor, cei ai negustorilor și cei ai meseriașilor, boierii cei mici și păstorii din munți, dregătorii de țară, căpitanii de plai și cei de pe văi, preoții bisericilor și călugării mănăstirilor, cu toții grăbeau la porunca Măritului lor Voievod, care de când se suise în Scaunul Țării Moldovei se aplecase cu multă milostivire și bunătate asupra nevoințelor celor de rând, strunindu-i cu sârg pe marii boieri, apăsători în toate pe grumazul celor nevoiași. Drumurile erau pline de rădvane boierești, de căruțe încărcate cu oameni, pe lângă care treceau voinicește călărețiii ce se pierdeau în negurile zărilor către Iașul Moldovei, acolo unde îi aștepta Părintele Țării, Ion Voievod, care voia să afle din gura fiecăruia hotărârea ce urma a se lua în apărarea Țării Moldovei, pentru pacea și neatârnarea ei.

Boierii cei mari, comandanți ai oștirii, pârcălabii cetăților de margine de la Hotin la Orhei și Crăciuna și de la cele dinlăuntru, de la Neamț și de la Cetatea Romanului, marii vornici ai Țării, marele spătar și hatmanul cel mare se aflau cu toții în pridvorul deschis al Curților Domnești, care se umpluseră de mulțimile venite din Țară, cu toții în așteptarea Măriei Sale, Ion Voievod.

Nerăbdarea furnicarului de oameni veniți într-un suflet la Iași, la chemarea Voievodului lor, fu curmată de glăsuirea trâmbițașilor ce vesteau sosirea Măriei Sale care se ivi în pridvor, în uralele și strigătele mulțimii adunate, care îngenunche în fața Voievodului, descoperindu-se.

– Bine-ați venit la chemarea Voievodului vostru, oameni buni! grăi Măria Sa.

– Bine te-am aflat sănătos, Măria Ta! detunară împrejurimile de glăsuirea mulțimii.

– Voievodul Țării Moldovei vă aduce mulțumirea sa pentru că ați răspuns la chemarea Domnului vostru.

– Să ne trăiești, Măria Ta, întru mulți și buni ani, pentru binele Țării Moldovei și milostivire față de cei mulți, detună iarăși răspunsul mulțimii.

– V–am poftit ca să fiți de față și să stați mărturie la toate câte se vor înfăptui în vremea aceasta, prin voința tuturor și cum veți hotărî azi, așa va hotărî și Domnia Mea.

– Să trăiești, Măria Ta, întru mulți și fericiți ani! vuiră iarăși colinele Iașului de glăsuirea mulțimii.

– Oameni buni, grăi Măria Sa, Țara Moldovei toată se găsește în mare cumpănă și primejduire, căci Sultanul turcilor, care voiește a urca în Scaunul Moldovei un Domn muntean, a cerut de la noi îndoirea haraciului și mai multe angarale pe Țară, pe care Domnia Mea nu poate și nu voiește a le îngădui. Dacă nu ne învoim a face după pofta păgânilor, Sultanul va veni cu război asupra Țării noastre și va încerca să ne stropșească și să ne calce în picioare, făcându–ne robii săi, prin cuprinderea Țării. Mulți dintre marii boieri nu voiesc a ne ridica potrivnici Sultanului, știind că lor nu li se pricinuiește nici o pagubă, pentru că din toate vremurile numai voi, cei de jos, ați dus tot greul și numai pe umerii voștri au apăsat toate nevoințele Moldovei.

– Așa–i, Mărite Doamne, detună iarăși mulțimea.

– De aceea v–am chemat astăzi aici, ca să vă întreb în văzul și auzul tuturor celor de față, dacă vă este pre voie să ne plecăm turcului și să–i împlinim toate poftirile cele nesățioase care nu se vor sfârși în veac, au vă ridicați alături de Voievodul vostru, să stăm cu sabia–n mână în calea dușmanului, căruia să–i risipim pofta de–a ne mai călca Țara?

– Alături de Măria Ta, Doamne, ne vom afla cu toții și nu vom îngădui nimănui să ne robească Țara, glăsui mulțimea adunată.

– Ați hotărât cu toții, iubiții mei?

– Cu toții, ca unul, Mărite Doamne și nu ne vom lua vorba îndărăt.

– Să se împlinească precum vă este voia, iubiții mei și Voievodul Moldovei vă va sta alături în toate.

– Să ne trăiești, Mărite Doamne!

– Dumnezeu să vă ocrotească, iubiții mei și să ne întărească în hotărârea noastră ca să vedem liberă și neatârnată Țara Moldovei, iar pe păgâni să-i facem să-și aducă aminte de vremurile Slăvitului Ștefan Voievod cel Mare și Sfânt, când toată păgânimea se cutremura numai la auzul numelui Măriei Sale.

– Așa să ne-ajute Bunul Dumnezeu, Măria Ta.

– Vom rândui Oștirea cea Mare a Țării, la care sunteți chemați cu toții, ca să-i lovim fără milostivire și fără cruțare, pe cei care voiesc a ne face robii lor și a se face stăpâni în Țara Moldovei. Și atunci când culmile cele de veghe vor arde, vestindu-vă porunca Domniei Mele, să vă strângeți cu toții împrejurul căpitanilor voștri, care vă vor călăuzi către taberele de adunare și către locul în care vă va aștepta, cu dragă inimă, Voievodul Țării Moldovei.

– Cu toții vom veni, Mărite Doamne.

– Acum, după ce am aflat care vă este voința, veți da pas pe drumul de întoarcere către locurile de unde ați venit și să nu uitați niciodată că în puterea brațului vostru stă și puterea Țării Moldovei și toată nădejdea Voievodului ei.

– Să trăiești întru mulți ani, Mărite Doamne! strigară cei mulți, îngenunchind iarăși în fața Voievodului, descoperindu-se ca la Sfânta Liturghie.

– Să ne vedem cu bine, iubiții mei, răspunse Măria Sa, făcând cu mâna mulțimii care se ridică și începu a se revărsa pe drumurile de întoarcere, către locurile de baștină.

Voievodul intră apoi în Palatul Domnesc, urmat de marele logofăt Golăi, de marele spătar Grigorie și de marii vornici ai Țării.

– Îngăduie, Mărite Doamne, să slobozesc solia noastră către Marele Ataman al cazacilor, precum ai poruncit.

– Cât mai grabnic, logofete Golăi, după care voiesc o vorbă de taină cu domniile voastre, cinstiți boieri, pe la ceasurile cinci ale după–amiezii, în Cămara de taină.

– La porunca Măriei Tale, Doamne.

Măria Sa se îndreptă către Spătăria cea Mare, unde îl chemă la poruncă pe marele hatman Eremia.

– Iată–mă–s la poruncă, Măria Ta, grăi marele hatman plecându–se în fața Voievodului.

– Așază–te, prietene Eremia, căci avem a ne sfătui, așa precum o făceam și–n copilăria noastră când aveam de pus la cale vreo năzbâtie.

– Precum Ți–e voia, Măria Ta.

– Ca un prieten ce te afli încă din fragedă pruncie, ce mă sfătuiești a face ca să scap Țara Moldovei de poftirea turcului, frate Eremio?

– Măria Ta, turcu–i puternic, ne poate stropși și ne poate lua Țara pentru el, căci nevrednici a–i sta împotrivă ne aflăm cu toții.

– Și–atunci ce–i de făcut, prietene Eremia? Să–l las pe turc să intre în Țara Moldovei ca la el acasă ca să urce în Scaunul strămoșilor mei pe cine ar pofti el?! Ori poate ar trebui să las Moldova la–ndemâna Șchiopului, după cum îi este voința și Domnia Mea să apuce iarăși calea pribegiei?

– Dacă Șchiopul ar avea calea deschisă, turcul nu s–ar mai urni către Moldova, Măria Ta și nu i–ar mai călca hotarele, nu s–ar mai vărsa sângele celor mulți și nici Țara n–ar mai fi păgubită.

– Averile voastre n–ar fi păgubite, Eremio, căci Țara s–ar îndatora la haraci îndoit și multe alte angarale puse pe grumazul său, îngenunchindu–i de tot pe cei de rând care și așa sunt destul de apăsați și sărăciți.

– Mi–ai cerut un sfat, Măria Ta și ți l–am dat.

– Dacă nu te–aș cunoaște de atâta vreme și nu ne–ar lega atât de strâns vremea copilăriei noastre, aș zice că te–ai vândut Șchiopului, Eremio și te–aș trimite plocon călăului să–ți zboare căpățâna pe care–o porți, cu care cugeți și cumpănești numai după cum te doare pe tine, au nu după durerea Țării Moldovei.

– Mă osândești pe nedrept, Mărite Doamne și nu port nici o vină.

– Te va osândi Bunul Dumnezeu, Eremio, singurul care știe cu adevărat ce se ascunde în tainițele sufletului tău.

– Nu–s hain și nici vânzător de Țară nu–s, Doamne, iar Măriei Tale i–am stat mereu aproape în toate cele și tot așa îți voi sta și de acum înainte.

– Pentru ce, Eremio, dacă nu pentru neatârnarea Țării Moldovei?!

– Mă voi afla mereu oștean credincios Țării Moldovei, Măria Ta și voi sta cu sabia–n mână împotriva dușmanului.

– Așa să fie, hatmane Eremia și Dumnezeu să te răsplătească după cugetări și fapte. Ești slobod a te întoarce la îndatoririle domniei tale.

– Precum ți–e voia, Mărite Doamne, răspunse marele hatman ieșind.

Voievodul rămăsese singur, cufundat în gânduri și se întreba câtă credință putea avea marele hatman pentru Țara Moldovei, în care nu vedea decât averile sale cele dăruite de Măria Sa, fără a se întreba ce se va alege de toate

acestea dacă Moldova ar fi îngenuncheată de păgâni. Începea să dea crezare vorbelor grăite de marele logofăt Golăi, precum că gândurile măritului hatman bătuceau potecile către Țara Românească, spre Petru al Chiajnei, zis și al Mircioaiei. Să fie cu putință, oare?! se întreba Voievodul. Dacă nu ar avea îndoieli, l-ar trimite călăului plocon, însă nu s-a dumirit pe deplin și atunci când ar putea fi, s-ar putea să fie prea târzie și trecută vremea.

Cu aceste gânduri care-l frământau, la vremea celor cinci ceasuri poruncite, Măria Sa se îndreptă către Cămara de taină, unde era așteptat de către cei doi mari vornici ai Țării, de marele logofăt și marele spătar.

– Să trăiești, Măria Ta, grăiră cei patru boieri, ridicându-se și plecându-se la intrarea Voievodului.

– Și domniile voastre, cinstiți boieri, răspunse Măria Sa destul de cătrănit. V-am chemat pentru că am a mă sfătui cu domniile voastre, înainte de a vă întoarce la îndatoririle pe care le aveți și la locurile care vă stau sub ascultare.

– Ascultăm, Măria Ta.

– Cinstiții mei dregători, nu mai putem îngădui vremii să treacă peste noi fără să înfăptuim ceva, pentru că s-ar afla în nefolosul nostru și în paguba Țării Moldovei. Feciorul Chiajnei s-a așezat cu oștirea sa în apropiere de hotarul nostru de la miazăzi, pe Râmna, aproape de Milcov și de Cetatea noastră Crăciuna, unde așteaptă urdia păgână să-i vină în ajutor, pentru a năvăli pe pământul Moldovei. De la Istambul ne-au sosit vești că la cerința Marelui Vizir, Sultanul a încuviințat suirea lui Petru Șchiopul în Scaunul Țării Moldovei și a dat poruncă oștirii, pe care a pus-o sub ascultarea capugiului Cighaleg Zade, zis și Sinan Pașa Cigala, să intre în Țara Moldovei. De aceea grăiesc domniilor voastre că nu mai putem adăsta, ci cu sârg să purcedem la

ridicarea oștirii și rânduirea ei după cerințe și nevoi, pentru a-i înfrunta pe dușmani chiar mai înainte de vreme.

– Precum ți-e voia, Mărite Doamne, așa vom face.

– Înainte de a se urni urdia păgână către hotarele noastre, vom da năvală asupra Șchiopului, care se află cu oștirea sa dincolo de Milcov. Vom cădea asupra sa fără veste și-l vom nimici înainte de-a se dezmetici, vom pune mâna pe el și-l vom trimite pe cea lume, să domnească acolo peste cetele celor întunecați. Pentru această împlinire, Oștirea Țării de Jos să se adune în mare taină la Adjud și tot în taină să coboare aici și Oștirea Țării de Sus, de unde, la vremea statornicită de Domnia Mea, vom da năvală din toate părțile asupra oștirii muntene, care nu se va aștepta să fie atacată, având ochii ațintiți numai spre Dunăre, de unde așteaptă să apară ajutorul păgân. Nimicind din vreme oștirea munteană, ne va fi mai lesne să-i înfruntăm pe păgâni, pe care-i vom aștepta chiar la Dunăre. Toate acestea voiesc să rămână tăinuite, căci în afară de Domnia Mea și domniile voastre, nimeni nu are știință despre aceste plănuiri.

– Fără nici o grijă, Mărite Doamne, toate vor fi împlinite după poruncă.

– Grijiți în toate și fiți cu mare fereală față de marele hatman Eremia, care se bălăcește în ape destul de tulburi, de aceea îl poftesc pe marele logofăt Golăi să fie cu băgare de seamă la umbletul marelui hatman, iar domnia ta, spătare Grigorie, să-i deslușești cărările, făcându-te, prin iscoadele domniei tale, umbra nevăzută a măritului hatman.

– Precum ai poruncit, Măria Ta, răspunseră boierii.

– Domnia ta, vornice Dumbravă, când vei avea rânduite toate cele poruncite și oștirea va sta gata la poruncă, repede olăcar la Domnia Mea ca împreună să dăm pas către cele statornicite.

– Precum ți-e porunca, Mărite Doamne.

– Mergeți sănătoși, domniile voastre!

– Să te aflăm sănătos, Mărite Doamne!

– Puneți rânduială grabnică în cele poruncite, iubiții mei dregători, ca să avem izbânda de partea noastră, grăi Voievodul îndreptându-se către ieșire.

După plecarea Măriei Sale, cei patru înalți dregători ai Moldovei ieșiră grăbiți, pentru a împlini cele poruncite de Voievodul Țării. Cei doi mari vornici își chemară căpitanii și se făcură nevăzuți către ținuturile pe care le aveau sub ascultare, numai marele logofăt Golăi și cu marele spătar Grigorie se îndreptară către Spătăria cea Mică, pregătindu-se și domniile lor de plecare către Cetatea de Scaun de la Suceava, unde aveau a-l însoți pe Măria Sa.

§§§

Țara Moldovei se afla în mare fierbere, căci se pregătea să înfrunte puterea turcului și pe aceea a Munteniei, care își rânduise oștirea pe malul râului Râmna, un afluent al Putnei, dincolo de Milcov, unde aștepta sosirea ajutorului păgân. Din toate colțurile Moldovei, sub ascultarea căpitanilor de pe văi și plaiuri, mulțimea se aduna bucuroasă la chemarea Măriei Sale, care oprise plata haraciului către păgâni, bani cu care cumpărase tunuri pentru oștire. Voievodul se afla la Iași, unde aștepta ajutorul cazacilor, despre care fusese înștiințat că va veni pentru înfruntarea cu turcii. Cazacii, în număr de o mie două sute de călăreți, aflați sub porunca hatmanului Swierczewski, își făcură intrarea în Iași, în uralele mulțimii de oameni, veniți să-i întâmpine și se îndreptară spre Curtea Domnească, unde erau aș-

teptați de Voievodul Țării Moldovei, căruia i se închinară după datină și obicei.

– Bine ați venit, iubiții mei prieteni, îi întâmpină Măria Sa, grăindu-le în limba leșească. Bunul Dumnezeu să vă stea în ajutor întotdeauna, așa cum domniile voastre stați astăzi în ajutorul Țării Moldovei. După ce au răspuns cu urale la vorbele Voievodului Moldovei, hatmanul cazacilor a intrat la Măria Sa, cu care s-a sfătuit în privința bătăliei care avea să urmeze, după care Voievodul Moldovei a poruncit un mare ospăț pentru cinstirea hatmanului Swierczewski și a cazacilor săi, la care petrecură cu toții până a doua zi în zori.

– Mărite hatmane Swierczewski, domnia ta te vei afla mereu sub porunca Domniei Mele și vom intra în luptă numai la vreme de mare cumpănire.

– Precum poruncești, Mărite Doamne.

– Când vom da pas către locurile de bătălie, domnia ta, hatmane, vei sta în preajma Domniei Mele, alături de Garda Voievodală, iar în tabără, corturile domniei tale se vor afla tot în preajma Voievodului.

– Mulțumesc Măriei Tale pentru această mare cinstire pe care o reverși asupra cazacilor mei, Doamne.

– În felul acesta, cinstite hatmane, păzirea Voievodului Țării Moldovei se va afla pe mâini bune.

– La porunca Măriei Tale, Doamne, răspunse căpetenia cazacilor, negrăit de bucuros.

Cumpănind la bănuiala pe care o avea asupra marelui hatman Eremia, Voievodul cugetase că n-ar strica să-i aibă în preajma Măriei Sale și pe cazaci care, împreună cu străjerii din Straja Voievodului, tăiau orice cale de înfăptuire a oricărei mârșăvii, dacă aceasta ar fi încolțit în mintea marelui hatman Eremia, pe care Ion Vodă l-ar fi voit tot

mai departe de Măria Sa. După ce a fost înștiințat de olăcarul trimis de marele vornic Dumbravă că în Țara de Jos totul fusese rânduit după cum fusese statornicit de Măria Sa, Ion Voievod dădu poruncă de plecare către Adjud. Plecarea se făcu în detunăturile bombardelor de la Curtea Domnească, în sunetul trâmbițașilor și al buciumașilor, precum și în dangătul clopotelor de la bisericile din Iași, care băteau de sărbătoare. În uralele mulțimii adunate, oștirea, în fruntea căreia călărea Măria Sa, Ion Voievod, înconjurat de dregătorii cei mari ai Țării, printre care se afla și hatmanul cazacilor, apucă drumul cel mare către Țara de Jos a Moldovei. Preoții bisericilor ieșeau cu icoanele și crucile în mâini înaintea oștirii pe care o binecuvântau, rugându-se pentru izbânda ei și a Măriei Sale, Ion Voievod.

Soarele se ridica din răsărit, limpede și cald, împrăștiindu-și lumina și căldura peste colinele Moldovei în acel început de primăvară a văleatului 7082, Anul Domnului 1574, când Oștirea Moldovei pornise să înfrunte puterea păgânului, așa cum făcuse Măritul Ștefan Voievod cel Sfânt, străbunicul Măriei Sale, Ion Voievod, cu nouăzeci și opt de ani în urmă. După o săptămână de drum, pe la mijlocul lui Mărțișor, Oștirea Moldovei își întindea tabăra în preajma Adjudului, la confluența Trotușului cu Siretul, unde era așteptată de Oștirea Țării de Jos, aflată sub ascultarea și porunca marelui vornic Dumbravă.

– Bine-ai venit sănătos, Măria Ta! grăi marele vornic, întâmpinându-l pe Voievod.

– Bine te-am aflat sănătos, mărite vornice Dumbravă!

– Doamne, Oștirea Țării de Jos e rânduită și așteaptă porunca Măriei Tale.

– Toate-s la locul lor, vornice Dumbravă?

– Precum a fost porunca, Măria Ta.

– Bucuros mă aflu să știu că toate–s rânduite și împlinite, vornice Dumbravă. Vom porunci alcătuirea taberei după toată rânduiala ei cea bună, ne vom îngădui și oleacă de odihnă, după care vom sta la sfat de taină cu domnia ta și cu toate căpeteniile oștirii noastre, ca să statornicim cum vom da năvală asupra oștirii muntene care, bănuiesc în sinea Domniei Mele că n–a prins de veste de apropierea oștirii noastre.

– Precum ți–e voia, Mărite Doamne.

După câteva ceasuri de odihnă, vornicul Dumbravă fu chemat la poruncă în cortul Măriei Sale, Ion Voievod.

– Iată–mă–s la porunca Măriei Tale, Doamne.

– Stai colea, vornice Dumbravă și adu–mi spre știință tot ceea ce ai putut afla despre potrivnicii noștri.

– Măria Ta, Petru Șchiopu s–a oprit cu oștirea și a ridicat tabără pe malul Râmnei, dincolo de Milcov, unde stă și așteaptă sosirea turcilor. Fratele său, Alexandru al II–lea va pleca spre Brăila, unde îl va întâmpina pe Sinan Pașa Cigala, care se află pornit cu oștirea sa către Dunăre. De la Brăila, oștirea voievodului muntean, laolaltă cu cea păgână vor porni către tabăra lui Petru unde, unindu–se toate trei, vor da pas către Milcov, pentru a trece în Țara Moldovei, după care vor apuca drumul Iașului, unde cumpănesc a–l sui în Scaun pe Petru Vodă.

– Asta numai dacă voim și noi, cinstite vornice.

– Nu le vom îngădui, Măria Ta.

– Câtă oștire are Petru în jurul său?

– Cam opt, nouă mii de oameni, Măria Ta, oșteni pedeștri și călărime. Tabăra în care se află este întărită cu pălănci de lemn și pământ și–i înconjurată de șanțuri. S–au oprit pe acel loc numai în așteptarea oștirii păgâne, fără gând de atac sau năvălire.

– Îi putem stropși, vornice Dumbravă, înainte de-a le veni păgânii în ajutor, după care ne vom năpusti asupra oștirii Voievodului Alexandru pe care o vom risipi, rămânându-ne în cele din urmă să ne socotim numai cu păgânii.

– Ar fi bine și cu mare folos pentru noi, Măria Ta.

– Vom întocmi planul de bătălie, statornicind oamenii pentru atac, după care vom da năvală asupra poftitorului de Domnie în Țara Moldovei, pe care-l vom întreba de sănătate și de multe altele.

– Precum ți-e porunca, Mărite Doamne.

– Câte iscoade de nădejde ai domnia ta, mărite vornice, care știu bine locul unde se află tabăra muntenilor?

– Șapte, Măria Ta.

– Sunt oameni de nădejde?

– Și de mare credință, Măria Ta.

– Ne putem bizui pe ei că vor putea deslușI în noapte drumul către tabăra Șchiopului?

– Fără doar și poate, Măria Ta.

– Atunci vei rândui acești oameni ca să pornească înaintea oștirii noastre, numai pe drumuri ferite și ocolitoare. Ziua vor merge singuri, cale de cinci, șase poște, după care se vor întoarce pentru a călăuzi oștirea și pe căpeteniile ei și tot așa, din popas în popas, până vom ajunge cu toată oștirea în preajma taberei muntene. Mișcarea oștirii noastre se va face numai la adăpostul întunericului și în așa fel, încât în apropierea dușmanului să ajungem în tăria nopții, pe când straja mai slăbește în veghe și se lasă furată de somn. Vom înconjura tabăra și vom da năvală deodată din toate părțile. CălărețII pregătiți de domnia ta vor năvăli pe mijlocul taberei, cu porunca de a-l prinde pe feciorul Chiajnei, pe care-l vor aduce teafăr în fața Domniei Mele, spre judecarea și osândirea sa.

– După poruncă, Măria Ta.

– Năvala asupra taberei dușmane va trebui să fie fulgerătoare și năprasnică, în așa fel încât oștenii munteni să nu aibă vreme pentru a se dezmetici din buimăceală.

– Măria Ta, tabăra Șchiopului se află în apropierea satului Jiliștea, într–o margine a acestuia, cam la o alergătură bună de cal.

– Petru și–a răspândit oamenii și prin sat?

– Nu, Măria Ta, oștenii se află cu toții în tabără.

– Atunci va trebui să ocolim acest sat, ca să nu zădărâm câinii gospodarilor, care ar da de gol, în toiul nopții, apropierea oștirii noastre.

– Așa vom face, Măria Ta.

– Cheamă la poruncă toate căpeteniile oștirii, fără hatmanul cazacilor, care va călări alături de Domnia Mea, năvălind dimpreună asupra dușmanilor.

– Numaidecât, Mărite Doamne.

Veniră la porunca Voievodului marele vornic al Țării de Sus, boierul Păcurar, marele spătar Grigorie, pârcălabii Maxim de la Neamț, Toader de la Roman, Danciu de la Orhei, Lupu Huru de la Hotin, marele postelnic Caraghiuzel, stolnicul Bilăi, vistiernicul Iane, Bucium, paharnicul, Nicoară, marele comis, fratele Voievodului, alături de boierul Dumbravă, marele vornic al Țării de Jos a Moldovei și boierul Cozma Murgu.

– Cinstiți boieri și căpetenii ale Oștirii Moldovei, se apropie ceasul în care vom da năvală asupra neprietenilor, de aceea v–am chemat la sfat, ca să afle fiecare dintre domniile voastre care–mi este porunca și plănuirea de atac. Tabăra dușmanilor se află cale de trei zile de tabăra noastră, însă nu–i vom aștepta să năvălească asupră–ne, ci ne vom osteni domniile noastre să mergem ca să–i întrebăm de

sănătate. Oștirea noastră se va împărți în patru corpuri de oaste, fiecare cu căpetenia sa, însă nu se vor depărta unele de altele, ci vor purcede la drum pe două direcții, unul după altul. Drumul va fi purces numai noaptea, în câmp deschis, în cea mai desăvârșită liniște și rânduială, iar ziua, numai dacă se trece prin păduri, ca să fim feriți de privirile curioșilor, care ar putea fi și iscoade dușmane. Nimănui nu îi este îngăduit a se abate de la poruncă sau a nesocoti cele statornicite aici care, până la năvălirea asupra taberei dușmane, tăinuite se vor afla. Când vom ajunge în apropierea taberei muntene, sub puterea nopții, o vom împresura în liniște din toate părțile și la porunca Domniei Mele, toți deodată, vom năvăli asupra lor ca fulgerul, nimicind tot ceea ce se va întâlni pe cale. E cât se poate de limpede pentru fiecare dintre domniile voastre?

– Ca lumina zilei, Măria Ta, răspunseră căpeteniile.

– Drumul pe care vom purcede va fi deschis de iscoadele noastre, care ne vor fi și călăuze pe vreme de noapte. Toată oștirea pornește pedestru, cu caii la mână, pedestrimea în față și călărimea în urmă, fiecare purtând de grijă calului său, să nu sforăie sau să necheze.

– Am înțeles, Măria Ta.

– Atunci sunteți slobozi să mergeți la îndatoririle pe care le aveți, iar marele nostru vornic Dumbravă va trece pe la toți pentru a rândui cu fiecare dintre domniile voastre, oamenii și toate cele de trebuință. Plecarea mâine noapte.

– Să trăiești, Măria Ta, grăiră căpeteniile, ridicându-se și ieșind unul după altul din cortul Voievodului.

După plecarea boierilor, Măria Sa îl chemă la poruncă pe căpitanul Nicoară, căpetenia străjii Cortului Voievodal.

– Poruncă, Măria Ta!

– Du-i vorbă marelui hatman Eremia că-l aștept la poruncă în cortul Domniei Mele.

– Numaidecât, Mărite Doamne.

– Intră, mărite hatmane, grăi Măria Sa, văzându-l că s-a oprit la intrare.

– Să trăiești, Mărite Doamne, iată-mă-s la poruncă.

– Așează-te, Eremio și fii cu luare-aminte.

– Precum îi porunca, Măria Ta.

– Iei trei mii de călăreți cu domnia ta și dai pas către Dunăre, oprindu-te în fața Isaccei unde îi vei opri pe turci, dacă vor voi să treacă Dunărea ca să năvălească în Moldova. Trimiți iscoade dincolo de Dunăre, ca să afli din vreme dacă nu cumva păgânii, știindu-te că le stai potrivnic, au schimbat locul de trecere. Te vei opune păgânilor cu toate puterile și nu-i vei lăsa să treacă pe pământul nostru, până la sosirea oștirii noastre. Vei lua cu domnia ta și douăsprezece tunuri, cu toate cele de trebuință, ca să-i poți ține pe păgâni, dincolo de Dunăre.

– Precum ți-e porunca, așa voi face, Măria Ta.

– În noaptea aceasta îți rânduiești oamenii și mâine în zori iei calea Galațiului, de unde te lași pe Dunăre la vale, până în dreptul Isaccei, fără să te bănuiască cineva de pe malul celălalt.

– Precum ți-e porunca, Mărite Doamne.

– Slobod la împlinirea poruncii, mărite hatmane.

– Dumnezeu să ne-ajute, Mărite Doamne, grăi marele hatman ieșind din cortul Voievodului.

Scăpăta Soarele în asfințit, când Măria Sa dădu poruncă de plecare către tabăra dușmanilor. Oștirea, rânduită după cum fusese porunca, se urni din loc încet și fără mare zarvă. La capătul a trei zile și două nopți, când înserarea celei de-a treia zi începu să se facă simțită, Oștirea

Moldovei se afla la două poște de tabăra dușmană. Măria Sa porunci popas și odihnă până la ceasurile zece din noapte, după care urma să se facă împresurarea taberei dușmane și năvălirea asupra acesteia.

– Îngăduie, Mărite Doamne, grăi vornicul Dumbravă, intrând în cortul Voievodului.

– Intră, mărite vornice și grăiește, ce te mână către Domnia Mea.

– S–au întors iscoadele din tabăra muntenilor, Măria Ta și voiam să te înștiințez cu cele aflate.

– Bine faci, vornice Dumbravă. S–auzim ce noutăți ai mai adus!

– Măria Ta, în tabăra Șchiopului e liniște și pace, oștenii trândăvesc în așteptarea păgânilor și nici habar nu au că Oștirea Moldovei se află la doi pași de ei. Toți caii lor se află la păscut în Lunca Râmnei, sub supravegherea câtorva străjeri, în afara taberei, cam la o fugă de cal depărtare.

– Asta–i o veste bună, vornice Dumbravă. Le–am putea lua caii fără a băga de seamă, căci călărețul fără puterea calului nu–i decât o jumătate de oștean.

– Așa–i, Măria Ta. Am putea strecura în lunca râului câțiva oșteni dibaci, care ar putea pune mâna pe străjerii ce păzesc animalele, după care să intrăm pe nesimțite cu oșteni, ca să–i putem izbi și din partea aceea, fiind locul din care s–ar aștepta cel mai puțin la o năvală asupra lor. Totodată să rânduim și oamenii care să grijească de cai, ca să nu se risipească prin alte părți, dar care să–i oprească pe munteni a se apropia de lunca râului, cumpănind a scăpa caii.

– Bine cugetat, mărite vornice. Las în seama domniei tale să rânduiești această împlinire, după dibăcia pe care–o ai și după cum vei găsi de cuviință.

– Mulțumesc de încredere, Măria Ta.
– Ai slobod în toate, vornice Dumbravă.
– După îngăduința Măriei Tale, Doamne.
– Mult noroc, mărite vornice!
– Dumnezeu cu noi toți, Mărite Doamne.

Pe la ceasurile zece din noapte, Măria Sa îl chemă pe marele vornic Dumbravă și-i porunci să purceadă la împlinirea celor statornicite, pentru împresurarea taberei dușmane. Ca niște umbre nebănuite, la adăpostul întunericului, oștenii moldoveni se strecurară în taină și încercuiră tabăra munteană din toate părțile. Atât de aproape ajunseseră oștenii moldoveni, încât deslușeau somnul muntenilor, care dormeau fără nici o grijă. Porunca de atac a fost o săgeată aprinsă care, slobozită din arcul căpitanului Gorun, deasupra taberei dușmane, dădea semnalul de atac asupra oștirii muntene, cufundată în adâncul somnului. Năvălirea s-a făcut fără zarvă, încât tabăra a fost cuprinsă din toate părțile, fără a se fi trezit din somn toți oștenii. Lupta a-nceput pe mutește, fără zgomote și fără strigăte, cei căzuți treceau în lumea cealaltă, fără a mai avea vreme să pună mâna pe arme sau măcar a se ridica în picioare.

Atacați fără știre, buimăciți de somn, fără arme și fără cai, vrăjmașii cădeau sub loviturile moldovenilor, precum iarba câmpului sub ascuțișul coasei, care nu iertau nimic și culcau la pământ tot ceea ce li se ridica pe cale. Mulți dușmani încercau să scape cu fuga, însă oriunde se îndreptau, dădeau peste moldoveni, care nu iertau nimic. Cei scăpați cu viață se aflau în fața Măriei Sale, îngenuncheați la mila Voievodului Țării Moldovei. Toată hrana, carele cu merinde și arme, tunurile, caii și corturile dușmanilor se aflau în mâinile oștirii moldovene și a Voievodului ei, care obținuseră o mare biruință aici la Jiliștea, pe malul Râmnei,

împotriva oștirii muntene, care voia să-l suie în Scaunul Țării Moldovei pe fratele Voievodului muntean. Petru și fratele său Alexandru, care-i venise în ajutor cu oștire, ar fi căzut și ei prinși, dacă n-ar fi fost scăpați de moarte de marele clucer Albu Golescu, împreună cu alți dregători ai Țării Românești, care și-au pus viața în cumpănă și au plătit cu aceasta, pentru salvarea Voievodului lor. Alexandru Voievod a fugit la Cetatea Brăilei, unde s-a pus la adăpost sub ocrotirea turcilor. Prin fugă a scăpat cu viață și fratele său Petru, poftitorul de Domnie în Țara Moldovei, care s-a ascuns la Târgul de Floci (Fetești), după care și-a aflat scăparea tot dincolo de Dunăre, la turci.

Năvala moldovenilor asupra oștirii muntene și a celor câteva detașamente de turci care-i veniseră în ajutor Șchiopului la Jilițea a fost ca trăsnetul care a căzut înainte de-a fi apărut lumina fulgerului. Vestea victoriei izbândite de Voievodul Țării Moldovei la Jilițea, împotriva oștirii muntene și a celei turcești, care-i venise în ajutor, trecu în grabă peste fruntariile Moldovei, ajungând la urechile Sultanului și la cele ale Marelui Vizir, pe la sfârșitul lunii aprilie. La marile curți europene se vorbea și se aduceau laude Voievodului Țării Moldovei, care izbutise să înfrângă voința Înaltei Porți Otomane și să zădărnicească încercarea celor două oștiri, păgâne și muntene, de-a sui pe Scaunul Țării Moldovei pe alesul Sultanului. Uimiți se aflau cu toții de iuțeala cu care călăreții moldoveni, ai căror cai nu puteau fi întrecuți la galop de alți cai din lume, s-au năpustit asupra taberei dușmane. Taina aceasta, neștiută de alții din afara Moldovei, păstrată sub aspră poruncă și osândire, era un meșteșug adus de Măria Sa Ion Voievod, în călărimea Moldovei, despre care foarte puțini aveau știință. Măria Sa

ceruse marelui comis Nicoară ca împreună cu câțiva oameni de mare credință ai domniei sale, sub aspru jurământ și osândire de moarte în păstrarea tainei, să străpungă nările tuturor cailor de oștire, pentru a le îngădui să răsufle mai lesne în timpul galopului de atac și izbire, căpătând iuțeală în luptă, care uimi și îngrozi pe toți dușmanii.

Patru zile a rămas Măria Sa, Ion Voievod, cu oștirea sa pe locul victoriei, unde a poruncit îngroparea tuturor celor căzuți și odihnirea oștirii, care biruise atât de strălucit, dar și pentru așteptarea altor corpuri de oaste, care veneau să întărească Oștirea Țării.

– Iertare, Mărite Doamne, că-ți tulbur liniștea grăi marele vornic.

– Liniște zici, vornice Dumbravă?! Poate pe altă lume, cinstite vornice, căci pe aceasta nevoit mă aflu să grijesc de nevoințele Țării Moldovei, care nu-s nici puține și nici lesne de împlinit.

– Cumpăneam că ți-ai îngăduit oleacă de odihnă, Măria Ta, așa cum ai îngăduit la toată oștirea.

– Ce neliniște te mână către Domnia Mea, mărite vornice Dumbravă?

– De ce neliniște, Măria Ta?!

– Se vede de la o poștă că te frământă oarece neliniște, vornice Dumbravă.

– Măria Ta, aflat-am în cortul fugarului Petru, printre lucrurile sale și niște scrisori, care n-au mai apucat să ajungă la cine trebuia.

– Și la cine trebuiau să ajungă, vornice Dumbravă?

– Măria Ta ...!

– Hai, nu te mai codi atâta, grăiește odată!

– La Eremia, marele hatman.

– Ce zici, Dumbravă?!

– Grăiesc adevărul, Mărite Doamne.

– Nu se poate așa ceva, ar fi prea mult, vornice Dumbravă. Cum aș putea să dau crezare unor asemenea vorbe?!

– Iată scrisorile cu pricina, Măria Ta.

– Dă-ncoace să le văd, grăi Voievodul, mai mult smulgând scrisorile din mâna marelui vornic.

– Le-ai citit, vornice?

– Citit, Măria Ta.

– Ce spune în ele?

– Petru Șchiopu grăiește către marele hatman că de se va lepăda de Măria Ta și va trece de partea lui, îl va acoperi cu aur și-l va dărui cu dregătoria cea mai înaltă din Țara Moldovei, cu multe moșii și sate.

– Acum înțeleg de ce nu-l prea trăgea inima pe marele hatman să plece la Dunăre, în calea păgânilor, pentru a le opri trecerea peste apă.

– Bănuiesc, Măria Ta, că știi prea bine cu ce răspuns s-ar putea întoarce marele hatman de la Dunăre.

– Lesne de deslușit, mărite vornice.

– Mai cu folos ar fi fost să-l fi trimis pe marele comis Nicoară, fratele Măriei Tale.

– Poate Bunul Dumnezeu a voit așa, mărite vornice, ca să nu se împlinească vânzarea ticluită de marele hatman, aici la Jilișteе.

– Poate fi și asta, Măria Ta.

– Doamne, ce-am oblăduit în preajma Domniei Mele!

– Ar trebui îndepărtat din oștire, Măria Ta și să-l trimiți în lanțuri la Suceava, unde să-și aștepte dreapta judecată și osândirea.

– Am răspândi panica printre oșteni, am slăbi puterea de izbire a oștirii și am pune pe gânduri și alte căpetenii de oaste, cinstite vornice.

– Și-atunci îi vei mai lăsa pe mână toată călărimea Țării, ca să treacă la dușman cu ea, Măria Ta?!

– Nicidecum, mărite vornice, îi vom lăsa doar câțiva oșteni, cinci, șase sute de călăreți, ca să nu intre la bănuieli și-l vom ține tot mai departe de planurile noastre de bătălie, punând pe lângă domnia sa și câțiva boieri de credință.

– Prea bine, Măria Ta.

– Ne vom sfătui împreună, mărite vornice și vom hotărî după împrejurări, acum însă, îngăduie și Voievodului Țării Moldovei oleacă de odihnă și fii cu băgare de seamă la toate cele.

– Așa voi face, Măria Ta.

– Te voi chema la poruncă, la vreme, mărite vornice.

– Gata oricând, Mărite Doamne.

După plecarea marelui vornic Dumbravă, Măria Sa rămăsese îngândurat și cătrănit. Cel mai bun prieten al său, cu care copilărise și împărțise totul, cu care a crescut și împreună cu care a înfruntat toate greutățile vieții, omul în care a avut cea mai mare încredere și pentru care ar fi băgat mâna în foc, îl vindea dușmanului și punea în primejdie de moarte Țara Moldovei. Omul acesta, la care Măria Sa ținea atât de mult, acum îl scârbea și-i dădea fiori reci. Desfăcu scrisorile aduse de marele vornic Dumbravă și citi pe-ndelete ceea ce i-a scris Petru Șchiopu, care-l îndemna să se lepede de Ion Voievod ca să treacă de partea sa. Și mai zicea Petru în scrisorile sale că dacă domnia ta te vei lepăda de Cumplitul Ion Vodă și vei trece în tabăra noastră cu toată călărimea moldoveană, pe care o ai sub poruncă, multă milostivire și îndatorare vei avea din partea domniei mele, iar dacă aceasta nu va fi cu putință de împlinit, atunci când voi năvăli cu oștirea împăratului asupra celei moldovene, domnia ta sugrumă-l pe Voievod și treci de partea noastră.

Și dacă nici așa nu-ți va sta în putință să faci, atunci dă-l pe Ion Vodă în mâna turcilor și milostivirea noastră față de domnia ta nu va avea margini.

După ce trecuse de mai multe ori cu privirea peste cele scrisori, Măria Sa înțelesese că marele hatman mai primise asemenea scrisori de peste Milcov, iar hotărârea hatmanului de-a se haini fusese luată de mai multă vreme, cam de pe vremea în care marele logofăt Golăi îi adusese spre știință că marele hatman ar avea gânduri asupra capului Măriei Sale și n-a putut să-l creadă nici în ruptul capului. Iată că acum vremea era trecută, răul cel mare fusese înfăptuit și se cereau măsuri grabnice asupra marelui hatman, căci într-altfel ar fi pus în mare cumpănă toată campania pornită împotriva păgânilor, lăsându-se pe mâna acestora. Așa că îi chemă la sfat de taină pe cei mai credincioși dregători ai săi, pe cei doi mari vornici, pe marele logofăt, pe comisul Nicoară, pe spătarul Grigorie și pe vistiernicul Iane, care se grăbiră către cortul Voievodului, la porunca Măriei Sale.

– La porunca Măriei Tale, Doamne, grăiră marii dregători, intrând pe rând în cortul Voievodului.

– Intrați și așezați-vă, cinstiți boieri, ca să hotărâm împreună calea pe care vom da pas oștirii noastre.

– Voia Măriei Tale, Doamne.

– Mai înainte de toate aș voi să ascult părerea fiecăruia dintre domniile voastre și mai apoi să hotărâm.

– Măria Ta, începu marele vornic Dumbravă, am risipit și am stropșit oștirea Șchiopului, însă el a scăpat de mâna noastră și-n orice vreme poate ridica altă oștire cu care să ni se împotrivească, de aceea cuget, după capul domniei mele, că bine-ar fi dacă am lua urma acestuia, ca să-i zădărnicim orice încercare de-a se mai încumeta să ne înfrunte sau să dea năvală asupra noastră.

– S-a aflat pe unde s-a aciuat râvnitorul la Domnia Țării Moldovei?

– Nu, Măria Ta, însă putem slobozi iscoade pe urmele sale și-i vom afla bârlogul.

– Cât mai grabnic cu putință, vornice Dumbravă!

– Așa voi face, Mărite Doamne.

– Dar Voievodul Alexandru, încotro a luat-o?

– Și-a aflat scăparea la raiaua Brăilei, Măria Ta, căutând adăpost la turcii din Cetatea Brăilei.

– Logofete Golăi!

– Poruncă, Măria Ta!

– Căpitanul Gorun să-și slobozească iscoadele pe drumul Brăilei, pentru a da de urma Voievodului Alexandru, după care se vor ține nevăzuți de umbra acestuia, precum scaiul de lâna oilor, vestindu-ne din vreme despre toate câte va voi să înfăptuiască acesta. Încă din noaptea aceasta vor pleca iscoadele noastre către București, Cetatea de Scaun a Țării Românești, spre care vom da pas oștirii noastre la scurtă vreme.

– Precum ți-e porunca, Mărite Doamne.

– Comise Nicoară!

– Poruncă, Mărite Doamne!

– Domnia Ta pornești către cetatea Brăilei cu cinci sute de călărești, te apropii de aceasta cât se va putea de mult și vei rămâne acolo în așteptarea altor o mie cinci sute de călărești, care-ți vor veni de la marele hatman Eremia, căruia îi vom trimite poruncă prin vistiernicul Iane, care va pleca în ajutorul marelui hatman, cu trei mii de pedestrași. Îndată ce ți-au sosit călărești grijești de hotarul de la Dunăre, peste care să nu treacă nici picior de păgân.

– Precum porunca, Măria Ta.

– Marele hatman împreună cu marele vistiernic Iane vor rămâne să vegheze Dunărea la Isaccea, cu aceeași poruncă pe care ai primit–o și domnia ta.

– Precum ți–e voia, Mărite Doamne.

– Mărite logofete, să pregătești carte de poruncă pentru marele hatman Eremia, pe care o va duce marele vistiernic Iane.

– Voia Măriei Tale, Doamne.

– Sloboziți iscoadele încă din noaptea aceasta.

– Așa vom face, Măria Ta.

– Vornice Dumbravă, domnia ta vei rândui toată oștirea care mai rămâne după plecarea celor hotărâți, ca să fie gata de plecare pentru mâine seară, când vom da pas către București, ca să–l întrebăm pe Vodă Alexandru de sănătate, dacă s–o fi întors la Curtea Domnească și mai cu seamă să–i arătăm ce înseamnă să lepezi Scaunul Țării ca să te încumeți a prinde cai verzi pe pereți, pentru a le lua potcoavele.

– Se va–mplini porunca, Măria Ta.

– Mergeți la îndatoririle domniilor voastre și împliniți totul așa cum a fost poruncit.

– Să trăiești, Măria Ta, grăiră boierii ridicându–se de plecare, ieșind unul câte unul din cortul Măriei Sale.

– Vornice Dumbravă, trimite–l pe căpitanul Radu să–l înștiințeze pe hatmanul cazacilor că–l aștept la poruncă.

– Numaidecât, Mărite Doamne!

Nu trecu multă vreme și marele hatman al cazacilor se înfățișă la Măria Sa, așa cum i se poruncise.

– La porunca Măriei Tale, Doamne, grăi hatmanul.

– Intră și stai colea, cinstite prietene, ca să ciocnești cu Domnia Mea o cupă cu licoarea cea dulce a Cotnarului, întru cinstirea domniei tale, a cinstiților viteji pe care–i ai

sub poruncă și în sănătatea Atamanului vostru, căruia îi mulțumesc pentru ajutor.

– Cu mulțumiri Măriei Tale, Doamne.

– Voiesc a te înștiința că Domnia Mea se află mult prea mulțumită de felul în care au luptat oștenii domniei tale, de aceea te întreb dacă și dobânda a fost pe măsură.

– Îndestulătoare, Măria Ta.

– Atunci înseamnă că mulțumirea se află de amândouă părțile, mărite hatmane.

– Fără-ndoială, Măria Ta.

– Vom purcede cu toată oștirea noastră către București, Cetatea de Scaun a Voievodului Alexandru, Domnul Țării Românești, pe care-l vom împresura și-l vom izbi la el acasă, ostoindu-i poftirea pentru care a iscat acest război. Cu oștenii pe care-i ai sub poruncă, domnia ta, alături de străjerii moldoveni, vei face Garda Domniei Mele, iar în bătălie ne vom avânta tot împreună, ca și până acum.

– Precum ți-e porunca, Măria Ta.

– La terminarea războiului, mulțumirea Domniei Mele se va afla pe măsura faptelor domniei tale, mărite hatmane și pe aceea a vitejilor cazaci.

– Nu mă-ndoiesc de asta, Mărite Doamne.

– Dumnezeu să ne stea în ajutor și biruința să fie de partea noastră, grăi Măria Sa ridicându-se. Căpetenia cazacilor se ridică, făcu o plecăciune adâncă în fața Voievodului, apoi ieși și se îndreptă către cortul său, unde își chemă căpitanii, poruncindu-le ceea ce aveau de împlinit.

A doua zi, pe când Soarele scăpăta în asfințit, Oștirea Țării Moldovei dădu pas către București, Cetatea de Scaun a Țării Românești, fără a întâmpina vreo potrivnicie pe cale. De cele mai multe ori, prin locurile prin care trecea oștirea, oamenii îi ieșeau înainte și se închinau cu bucurie

Măriei Sale, Ion Voievod, care venea să-i scape de turci și de Voievodul cel bicisnic, nevrednic a sta pe Scaunul Țării, cel care se închinase Împăratului de la Țarigrad și care de frica Domnului Moldovei, lăsase Scaunul Țării și se ascunsese la Cetatea Brăilei, sub oblăduirea păgânilor.

Voievodul Moldovei intră cu toată oștirea sa în Cetatea Bucureștilor, unde îl sui în Scaun pe Vintilă Basarab, feciorul fostului Domn, Pătrașcu, rândui cele de trebuință noii Domnii și griji de nevoințele Țării Românești. O săptămână încheiată au rămas moldovenii să petreacă în Cetatea de Scaun a Țării Românești, după care au apucat calea Brăilei, unde se ascundeau Alexandru Voievod și fratele său Petru, după cum fusese înștiințat Voievodul Moldovei, de către iscoadele marelui vornic Dumbravă.

Comisul Nicoară, fratele Măriei Sale, se afla cu oștirea sa de două mii de călăreți în fața Brăilei, ascuns vederii turcilor, priveghind neîncetat malul celălalt al Dunării, de unde forfota otomană nu înceta nici zi, nici noapte.

După o săptămână de la plecarea sa din București, Oștirea Moldovei, aflată sub porunca Măriei Sale, se apropia de raiaua Brăilei, unde i s-a alăturat și comisul Nicoară.

– Bine te-am aflat, frate Nicoară, grăi Măria Sa către marele comis, îmbrățișându-l.

– Bine-ai venit sănătos, Măria Ta, răspunse comisul.

– Ce vânturi bat prin Cetatea Brăilei, comise Nicoară?

– Neastâmpărate, Măria Ta. De când Vodă Alexandru și fratele său s-au aciuat în cetate la adăpostirea iataganului păgân, forfota a crescut, pentru că ajutoarele otomane, de la celelalte raiale, sosesc aici în fiecare zi, ca să întărească oștirea cu care Petru Vodă voiește a năvăli în Moldova.

– Atunci să le-o luăm înainte, cum am făcut și la Jiliște, mărite comise.

– Precum ți-e porunca, Măria Ta.

Căpeteniile oștirii fuseseră chemate la porunca Măriei Sale, printre acestea aflându-se și căpetenia cazacilor.

– Poruncă, Măria Ta, grăiră căpeteniile intrând în cortul Voievodului.

– Vitejii mei oșteni, în Cetatea Brăilei s-au adăpostit dușmanii noștri, Alexandru Voievod și fratele său Petru, de unde voiesc a-i scoate de urechi pe amândoi, ca să le arătăm că moldovenii nu se lasă înduplecați. Vom împresura cetatea din toate părțile, iar în fața ei vom așeza bombardele noastre, sub porunca boierului Arbore, care nu va îngădui trecerea păgânilor peste apă. La noapte ne vom strecura dincolo de Dunăre, ca să ținem sub puterea noastră și malul celălalt, de unde ar putea să se ivească alți păgâni în ajutorul celor împresurați în cetate. Împresurarea se va face în liniște și când totul va fi gata, vom slobozi semnalul de atac, cu săgeți aprinse, trase de arcașii noștri. La acea vreme toată oștirea se va năpusti asupra orașului și asupra cetății. Bombardele noastre își vor slobozi ghiulelele numai asupra cetății.

– Precum ți-e porunca, Măria Ta.

– Întoarceți-vă la oștire, pregătiți oamenii și rânduiți-i după poruncă. Cazacii, împreună cu hatmanul lor vor trece dincolo de Dunăre, așa cum vei face și domnia ta, comise Nicoară, cu toată oștirea pe care o ai sub poruncă. La semnalul știut, cei de pe mal se vor arunca asupra cetății, căutând să-i deschidă porțile. Turcii fiind loviți din trei părți, nu se vor aștepta să fie atacați din spate, iar domniile voastre va trebui să vă bizuiți și pe surprinderea lor.

– Așa vom face, Mărite Doamne.

– În noaptea aceasta, după ceasurile zece, vom slobozi atacul. Dumnezeu să ne ajute să-i înfrângem pe dușmani

și să-i aducem la dreapta noastră judecată pe cei care au jinduit la pământurile noastre, risipind liniștea și pacea Țării Moldovei.

– Dumnezeu să ne stea de ajutor, Mărite Doamne, împlinindu-ți gândurile, răspunseră căpeteniile închinându-se în fața Voievodului, după care ieșiră.

Dunărea își mâna apele liniștite către Schela Galaților, clipocind la maluri. Pe luciul apei se oglindeau luminile făcliilor aprinse pe zidurile cetății, pe care străjile își făceau rondul, cercetând din priviri depărtările înghițite de întunericul nopții. Oștenii moldoveni împresuraseră târgul și se apropiau de cetate, așteptând semnalul de atac.

Târziu în noapte, cerul întunecat fu spintecat de trei săgeți luminoase, care dezlănțuiră potopul asupra Brăilei. Oștenii se năpustiră asupra târgului și-l cuprinseseră cu totul, în vreme ce ghiulelele aruncate de gurile tunurilor mușcau flămânde din zidurile cetății și nu îngăduiau păgânilor să se avânte afară din cetate pentru a veni în ajutorul celor din târg, unde cetele de păgâni, luați pe nepusă masă, fuseseră vânturate ca pleava în bătaia vântului. Vacarmul se dezlănțuise asupra cetății, între zidurile căreia se aflau cei doi frați Basarabi, Alexandru Voievod și fratele său Petru. Tunurile băteau neîncetat zidurile, vreme în care călărețiii îi asaltau porțile, căutând a intra în cetate. Nebănuind cât de mare-i puterea oștirii moldovene, turcii n-au cutezat să iasă din cetate, luptau numai pe zidurile acesteia, așteptând să le vină în ajutor oșteni din raialele apropiate. După ocuparea orașului, moldovenii se năpustiră cu toate puterile asupra cetății, pe care au bătut-o cu tunurile trei zile și trei nopți la rând, fără a o putea cuceri.

În vremea aceasta, în ajutorul cetății împresurate încerca să răzbată un corp de oștire otomană cam de trei mii

de oșteni, însă n–a avut sorți de izbândă, căci a fost împrăștiată și bătută de oștenii comisului Nicoară și de cazacii hatmanului Swierczewski.

– Îngăduie, Măria Ta, grăi marele logofăt.

– Intră, mărite logofete și spune ce te mână către cortul Domniei Mele.

– Măria Ta, de trei zile și trei nopți batem Cetatea Brăilei neîncetat și fără nici o izbândă, ținând pe loc întreaga oștire. Iscoadele trimise în cetate s–au întors și ne–au dat de știre că Alexandru Vodă nu se mai află între zidurile acesteia, ci a plecat de acum trei zile către raiaua Giurgiului, unde va aștepta ajutorul turcilor ca să se întoarcă la Cetatea Bucureștilor, încercând să–și ia Scaunul îndărăt.

– Dar Petru?

– A rămas în Cetatea Brăilei unde așteaptă oștirea păgână ce a început a se aduna la Cetatea Tighinei pe Nistru, unde sunt așteptați și tătarii, cărora Sultanul le–a poruncit să pornească împotriva Măriei Tale. Tot la Tighina se așteaptă și ajutorul pe care–l va trimite Cetatea Albă, de unde oștirea astfel întocmită va cădea asupra Brăilei, pentru a înfrânge oștirea noastră, după care, luându–l cu ei pe Vodă Petru, vor trece în Țara Moldovei pentru a–l înscăuna.

– Dacă vor mai apuca, cinstite logofete, căci nu vom îngădui una ca asta, de aceea te poftesc să dai poruncă să fie chemate la sfat toate căpeteniile.

– Îndată, Mărite Doamne.

Nu trecu multă vreme și în cortul Măriei Sale se aflau la sfat toate căpeteniile oștirii.

– Iubiții mei viteji, Bunul Dumnezeu nu ne–a îngăduit să luăm și Cetatea Brăilei ca să nimicim acest cuib păgân, ridicat în coasta Moldovei și batem pasul pe loc, fără nici un folos, în vreme ce dușmanul nostru își adună

puterile de prin alte locuri, cumpănind a da năvală asupra noastră și a ne înfrânge. În Cetatea Brăilei a rămas numai Petru Vodă, râvnitorul de Domnie în Țara Moldovei, pe când fratele său Alexandru a luat calea Giurgiului, de unde voiește să pornească, cu ajutor păgân, asupra Cetății de Scaun a Țării Românești pentru a-și redobândi Domnia. Petru așteaptă în Cetatea Brăilei ajutoarele turcești și tătărăști, cu care crede că va putea despresura târgul Brăilei, să ne risipească oștirea, după care să apuce drumul Sucevei, pentru înscăunare.

– Nu-i vom îngădui aceasta, Măria Ta.

– Nicicând, mărite vornice. Potrivnici vom sta în toate și nu-i vom îngădui voința Schiopului.

– Zid de netrecut, Măria Ta.

– De trebuință se află să rânduim cât mai bine și cu folos împotrivirea oștirii noastre, de aceea v-am chemat la sfat, ca să vă ascult îndemnul și cumpănirea.

– Măria Ta, în târgul Brăilei ținem oștirea mai mult degeaba, căci neputând lua cetatea, nu izbândim nimic, de aceea zic să zădărnicim adunarea păgânilor la Tighina, ori să-i așteptăm pe cale, când vor veni asupra Brăilei și să-i risipim cum i-am risipit și la Jilișteе.

– Drept ai grăit, vornice Păcurar.

– Să slobozim o parte din oștire în ajutorul Voievodului Vintilă, Măria Ta, ca să nu izbândească Vodă Alexandru a se întoarce în Scaun.

– Nu-i cu putință, pârcălabe Murgu, căci am slăbi tăria de izbire a oștirii noastre. Bucuroși am fi fost să avem de partea noastră și Oștirea Țării Românești, în această răfuială cu păgânii, de aceea l-am urcat în Scaunul ei pe Vintilă Voievod, însă dacă Dumnezeu va voi într-altfel și nu se va putea ține în Scaun, nu avem nici o putere, pentru că

la vremea aceasta Voievodul Țării Românești nu ne poate veni în ajutor și amenințarea stă să cadă asupra Moldovei. De aceea nu voi îngădui ruperea oștirii, ci vom porni către Cetatea Tighinei, ca să-i nimicim pe dușmani și să nu le îngăduim a se întări în puterile lor.

– Cumpănit-ai bine, Măria Ta, glăsuiră boierii.

– Iată cum vom face, boieri dumneavoastră, ca să nu risipim oștirea și nici puterea acesteia, în van:

Vom porni cu toată puterea oștirii noastre asupra Cetății Tighina, de unde vornicul Dumbravă, cu cinci mii de călăreți se va năpusti asupra Cetății Albe, prăpădindu-i pe păgâni. În aceeași vreme oștirea noastră va ataca Tighina și va risipi puterea păgânilor, precum și planurile lor potrivnice nouă. Tot de la Tighina vom griji și de hotarul nostru de la Dunăre, asupra căruia vom veghea cu strășnicie, ca să nu ne trezim cu vreo oștire otomană, care ar putea să fie trimisă de Sultan împotriva noastră. Vremea ne este prielnică și izbânda se poate afla numai de partea noastră, dacă ne vom mișca repede și nu vom îngădui dușmanului să se adune și să se întărească într-un singur loc. Îl vom lovi pe rând, după cum voiește a se aduna și nu-i vom îngădui să devină totuna în puterea sa.

– Cum nu se poate mai bine, Măria Ta, se învoiră căpeteniile cele mari ale oștirii.

– În zori ridicăm tabăra și ne îndreptăm spre Tighina, pe care o vom împresura din toate părțile, vom lua orașul și vom dărâma cetatea, după ce o vom cuceri, căci această cetate, ridicată de voievozii Moldovei pentru apărarea sa, de când a fost luată de turci, a devenit un cuib de viespi, ce stă ca un cuțit înfipt în coasta Moldovei.

– Așa vom face, Măria Ta.

– Logofete Golăi!

– Poruncă, Măria Ta!

– Grijește de toate cele de trebuință pentru a nu ne lipsi veștile de la turci, de la Cetatea de Scaun a Munteniei și de la megieșii noștri din Țara Ardealului, ca să nu ne trezim cu ursul în cârcă, fără știrea noastră. După poruncă să fie slobozite iscoadele către toate zările de unde ne-ar putea cuprinde dușmanii.

– Precum ți-e porunca, Doamne.

– Prea bine, vitejii mei, sloboziți vă aflați a merge la îndatoririle domniilor voastre și-n zori să dăm pas oștirii către locul poruncit.

– Să trăiești, Măria Ta, răspunseră boierii, plecându-se în fața Voievodului, după care ieșiră pe rând.

A doua zi, în zori, Oștirea Țării Moldovei lăsă slobod târgul Brăilei și luă calea Galațiului, de unde trecu Prutul și se îndreptă spre Cahul și Tighina, atingând apa Nistrului, după o săptămână. Ajunsă la Tighina, oștirea moldoveană luă orașul și împresură cetatea, în care se afla garnizoana otomană, care aștepta să-i sosească ajutoarele din celelalte părți, de la Cetatea Albă și de la tătari, a căror hoardă pornise către Tighina. Zadarnice au fost toate strădaniile oștirii moldovene, care au împresurat și au bătut cu tunurile zidurile cetății Tighina, căci n-au putut-o cuceri. Văzând că cetatea nu cade, Măria Sa a dat poruncă oștirii s-o împresoare mai strașnic, în așa fel încât nimeni să nu poată intra și nici ieși din cetate, lucru lesne de înfăptuit. În felul acesta, garnizoana otomană aflată în cetate, în număr de cinci sute de oșteni, a rămas prinsă în mâinile moldovenilor.

În vremea aceasta, marele vornic Dumbravă, cu cei cinci mii de călăreți se apropia de Cetatea Albă, asupra căreia a căzut ca trăsnetul nimicindu-i toată garnizoana, după care a dat foc orașului, pe care l-a distrus în mare

parte, a înfrânt oștirea otomană care stătea gata de plecare către Tighina, făcând prăpăd peste tot.

Împrăștiindu-se vestea că Oștirea Moldovei izbândise asupra turcilor la Tighina și la Cetatea Albă, cazacii zaporojeni coborâră cu bărcile pe Nistru și veniră și ei în ajutorul moldovenilor. Ajutorul lor a fost binevenit, deoarece o oștire turco-tătară, de dincolo de Nistru, venea să despresoare Tighina. Aceasta a fost întâmpinată de oștirea moldoveană, la care se alipiseră și cazacii zaporojeni și într-o încăierare scurtă, dar foarte sângeroasă, păgânii au fost nimiciți cu totul. Vestea biruinței Voievodului Țării Moldovei, care spulberase toate garnizoanele turcești din raialele de pe Nistru, ca și pe cele de la Dunăre, precum și nimicirea oștirii muntene și a celei turcești venită în ajutorul acesteia, se răspândi ca fulgerul în toată Europa și căzu ca trăsnetul la Înalta Poartă Otomană.

La aflarea înfrângerii, Sultanul se afla la Yalî Koșk, Palatul de vară, unde Împăratul petrecea în desfătări și plăceri pe care Coranul nu le îngăduia, însă nimeni nu se putea împotrivi Stăpânului, care se îndulcea cu vinurile podgoriilor noastre, cu toate că Marele Muftiu îl tot sâcâia cu Șeriatul, legea sacră a Islamului. Sultanul, care de altfel se arăta a se afla un bun musulman, îi amintea Marelui Muftiu de Memalik-i-mahrusa, domeniile Sultanului oblăduite de Allah, neîngăduindu-i acestuia să și le treacă sub ascultare, ceea ce-l mâhnea tare mult pe marele slujitor al lui Allah. Sultanul se afla în grădina palatului, așezat pe perne, sub baldachin, înconjurat de cadâne și icoglani ce-i împlineau poruncile, bucurându-se de tihnă și de frumusețile din jur, când unul dintre icoglanii împărătești se prăbuși în genunchi la picioarele Împăratului dându-i de

veste că Marele Dragoman al Împărăției Otomane cerea îngăduința de-a i se închina, fără zăbavă.

– Să vină, porunci Sultanul, făcând semn celorlalți să fie lăsat singur.

– Îndurare și îngăduință, grăi Marele Dragoman, prăbușindu-se la picioarele Sultanului, sărutând vârful condurului acestuia.

– De ce-mi risipești tihna, Yusuf Pașa?!

– Îngăduie Prealuminate Stăpâne, nevrednicului tău rob, aducător de rele vestiri să-ți spună că la Dunăre oștirile noastre au fost înfrânte și spulberate în cele patru zări de către Ion Voievod, Beiul de la Bogdan Îl (Țara Moldovei), iar Beiul de la Kara Iflak (Țara Românească), ca un neputincios și nevrednic de milostivirea Luminăției Tale, a scăpat cu fuga, lepădând Scaunul Țării, neputând împlini porunca Luminăției Voastre de a-l sui în Scaunul Moldovei pe fratele său Petru, care stă și el ascuns, de frica Voievodului moldovean, în cetatea raialei noastre de la Brăila.

– Ce zici, Dragomane ...?!

– Luminate Stăpâne ...

– Urdiile noastre au fost spulberate de ghiaurul de la Bogdan Îl, zici, Dragomane?

– Întocmai, Luminăția Voastră. La Dunăre și pe Nistru toate raialele Împărăției au fost luate și garnizoanele nimicite. Oștirea munteană, la care se alăturase, din porunca Luminăției Voastre și o parte a oștirii noastre ce plecase către Bogdan Îl pentru a-l sui în Scaun pe Beiul Petru, nimicită a fost și risipită, înainte de a păși pe pământul moldovean. Beiul Munteniei și fratele său au scăpat fugind la raiaua noastră de la Brăila. După ce a năvălit asupra Cetății de Scaun a Munteniei, unde l-a suit în Scaun pe Vintilă Basarab, fiul fostului Bei Pătrașcu, Beiul Moldovei a dat

năvală asupra Brăilei pe care a cuprins-o din toate părțile, ocupând târgul și împresurând cetatea, din care Beiul Munteniei a fugit de frică la Giurgiu, unde așteaptă milostivirea Luminăției Voastre.

– Ridică-te, Yusuf Pașa, căci nu porți vina acestor nenorociri abătute asupra Împărăției noastre și mergi de-i du poruncă Marelui Vizir că-l aștept degrabă.

– Îndată, Luminăția Voastră, răspunse Marele Dragoman al Porții, bucuros că a scăpat atât de ușor. Închinându-se până la pământ și retrăgându-se cu spatele îndărăt, Pașa Yusuf se grăbi să ajungă la Palatul Marelui Vizir, pe care îl înștiință de porunca Sultanului. Acesta se grăbi să ajungă la Împărat, cumpănind cum să-l îmbuneze și cum să-i mai alunge din supărarea pricinuită de înfrângerile de la hotarul de pe Dunăre.

– Cu îngăduință și supunere, Luminăția Voastră, grăi Marele Vizir Socoli, plecându-se în fața Sultanului.

Împăratul îi porunci fără să privească spre el:

– Așază-te, Mehmed și deslușește-mi toate cele săvârșite la Dunăre. Mi-ai spus că Beiul de la Kara Iflak (Țara Românească) este un om destoinic, că fratele său Petru, asemeni Beiului Alexandru, merită toată milostivirea noastră și iată că nu sunt decât niște neputincioși poftitori de măriri, care fug ca iepurii la ivirea primejdiei. Prin ei ai pus în mare cumpănă hotarul Împărăției Otomane pe toată linia Dunării și pe aceea a Nistrului, pe unde Beiul de la Bogdan Îl (Țara Moldovei) a făcut prăpăd prin oștirea noastră, împrăștiind-o precum negurile în bătaia vântului. Ce ai a grăi despre toate acestea, Mehmed Socoli?

– Luminăția Voastră are dreptate, Beiul Țării Românești s-a arătat a fi un nevolnic și slab la fire, nu-i viteaz și

nici oștean de seamă nu-i, însă se află cu mare credință față de Împărăția Otomană și nu nesocotește poruncile noastre.

– Ce-a câștigat Împărăția noastră, Mehmed, că am zădărât un cuib de viespi, precum este Moldova, unde Voievodul său păzea înțelegerile cu noi, plătea tributul, era bun gospodar de Țară și aveam liniște la Dunăre și Mare?

– Luminăția Voastră ...

– Nimic, vizirule! M-am lăsat înduplecat de vorbele tale, de aurul ghiaurului muntean și am stricat liniștea Împărăției la Dunăre și Mare, plătind îndoit câștigul pe care-l dăduse Beiul Alexandru Împărăției noastre, cu raialele de pe Dunăre și cu cele de pe Nistru, cu viața spahiilor și ienicerilor noștri risipiți pe câmpiile Valahiei, pe unde au rămas să-și doarmă somnul de veci.

– Îndurare, Stăpâne ...!

– Prea mâhnit mă aflu ca să-ți mai pot asculta vorbele, Mehmed, cu care voiești să te dezvinovățești în fața stăpânului tău.

– Îngăduie, Prealuminate Stăpâne, căci nu voiesc a mă dezvinovăți în fața Preaputerniciei Voastre, ci a deslușì calea către limanul cel bun și liniștea Împărăției noastre.

– Calea cea bună și liniștea Împărăției va fi să-l lăsăm în pace pe Beiul de la Moldova, să nu-i mai stricăm liniștea și pacea, căci asemenea viteaz și bun gospodar de Țară merită toată cinstirea noastră și să nu ne mai aplecăm asupra clevetirilor marilor boieri care nu-l voiesc Voievod. Nu-l voiesc pentru că le pune pe umeri nevoințele Moldovei, de care aceștia nu vor să știe și-i cheamă la poruncă în folosul Țării, așa cum ar trebui să facă orice Bei adevărat.

– A lăsa în Țara Moldovei un asemenea om, am săvârși cea mai mare greșeală, Luminăția Voastră. Ion Voievod ar fi cu adevărat nimerit, dacă ar fi unul dintre

Guvernatorii Împărăției noastre ori un mare comandant al oștirilor otomane, dar nu în Țara Moldovei, de unde ar putea primejdui toată Împărăția Otomană.

– Știi prea bine, Mehmed Pașa, că cei din neamul Mușatinilor nu pot fi cumpărați cu nimic. Pentru ei, peticul acela de pământ ce se cheamă Moldova se află mai presus de firea și făptura lor, sunt legați de pământul acela cu niște legături atât de trainice, pe care nimeni, în afara lor, nu le poate deslușì. Viața lor, întreaga lor făptură, nu înseamnă nimic în fața Țării, Moldova este totul pentru ei, pământul din care s–au născut, strămoșii din vremurile trecute, toate niște legiuiri de care nu se pot lepăda, chiar dacă și–ar pierde viața, care nu înseamnă nimic dacă nu–i trăită în libertate și pe pământul lor sfânt. Toți sultanii s–au ostenit să–i cuprindă în hotarele Împărăției Otomane și niciodată n–au izbândit în cumpănirile lor, pentru că nu se află pe acest pământ o putere atât de vrednică încât să–i desfacă de acest legământ nerostit și neînțeles de alte seminții.

– Tocmai pentru aceasta Ion Voievod nu mai poate rămâne în Scaunul Țării Moldovei, Luminăția Voastră.

– De ce, Mehmed Pașa?!

– Pentru că un asemenea viteaz ar putea aduce sub puterea și ascultarea sa nu numai Valahia, în care s–a văzut cât de lesne a intrat și l–a înlocuit pe Beiul Alexandru, ci și Țara Ardealului, căci într–o făptură sunt toate, Luminăția Voastră, atât în grai, cât și–n credință, fiind aceeași seminție. Îzbândirea aceasta și năzuința de neatârnare a celorlalte seminții din Balcani, bulgari, sârbi, greci, albanezi, care tot de aceeași credință se află, ar pune în primejdie de moarte Împărăția Otomană, dacă s–ar aduna împrejurul acestui viteaz și neînfricat luptător, care i–ar ridica la luptă împotriva Porții Otomane, pentru libertatea și neatârnarea lor.

Acest tăvălug, căruia nu i-ar putea sta nimeni potrivnic, ar nărui toate înfăptuirile marilor noștri Sultani, ar ruina Împărăția și ar fărâma-o în mii de bucăți, căci acest om nu s-ar opri decât după ce ar recuceri Istambulul, Constantinopolul din vechime, vechea Capitală a Împărăției lor Bizantine și întoarcerea lumii creștine la puterea și măreția de altădată, îngenunchind și robind lumea islamică.

– Mă cutremuri cu vorbele, Mehmed Pașa!

– Acesta-i adevărul, Luminăția Voastră, de aceea nu se mai află loc sub Soare pentru Beiul Țării Moldovei. El trebuie să dispară de pe fața pământului și asta până când nu va fi prea trecută vremea.

– Atunci îți las slobodă calea pentru înlăturarea primejdiei, însă fii cu băgare de seamă ca să nu mai dai greș și ia aminte că în fața domniei mele nu-ți va mai fi îngăduită dezvinovățirea.

– Așa voi face, Preamărite Stăpâne și nu voi mai lăsa primejdia să se apropie de hotarele Împărăției noastre, în vecii vecilor.

– Așa să fie, Mehmed Pașa și nu într-altfel.

– Niciodată într-altfel, Luminăția Voastră.

– Întoarce-te la îndatoririle Împărăției și grăbește a liniști furtuna care stă gata să cadă asupra hotarelor noastre.

– Precum porunca Luminăției Voastre, Stăpâne, răspunse Marele Vizir închinându-se până la pământ, după care ieși grăbit din Palatul de vară al Sultanului.

Întors la Palatul Imperial, Marele Vizir s-a închis în încăperea sa de lucru, căutând a-și pune rânduială în gânduri și a statornici calea înfăptuirii acestora, după care porunci să i se înfățișeze marile pașale ale oștirii, care se grăbiră să ajungă la chemarea Marelui Vizir.

– V–am chemat la poruncă, deoarece hotarul nostru de la Dunăre și Mare stă sub amenințarea Voievodului de la Moldova. Trebuie să întărim puterea noastră pe aceste locuri, mărind garnizoanele raialelor, iar între ele, pe toată lungimea Dunării să trimitem oștire a cărei căpetenie să se afle vrednică a statornici pacea și liniștea. Voi da poruncă hanului tătar să–și trimită hoarda pe linia Dunării. După ce vă întăriți pe hotar, veți trece fluviul, îl veți prinde pe ghiaurul care a semănat atâta moarte printre oștenii noștri, dar și atâta neliniște în Împărăția noastră și–l veți aduce la Înalta Poartă, la judecata Măritului Sultan. Să fiți cu băgare de seamă, pentru că Beiul de la Moldova nu–i un om oarecare, ci un mare viteaz, o bună și pricepută căpetenie militară și un mare comandant de oști, care știe bine cum să iasă din împrejurările cele mai grele, izbind năprasnic acolo unde nimeni nu se așteaptă. Faima pe care a căpătat–o prin nimicirea oștirilor noastre și a celei a Beiului din Muntenia l–a făcut îndrăgit de toate semințiile de la Dunăre, supuse ale Împărăției noastre, care s–ar putea ridica în sprijinul acestui Voievod, pe care îl văd ca pe un eliberator.

– Porunca Înălțimii Voastre este legiuire pentru noi și se va împlini întocmai.

– Să nu îndrăzniți a vă întoarce la Istambul altfel decât biruitori în toate și cu ghiaurul târât în lanțuri.

– Așa vom face, Înălțimea Vosatră.

– Între raiaua Giurgiului și cea a Brăilei se va statornici Ilderim Pașa, cu cincisprezece mii de oșteni. De la raiaua Brăilei și până la Galați, va stăpâni Ali Pașa cu zece mii de oșteni, iar între Galați și Isaccea se va afla grosul oștirii noastre, în număr de treizeci de mii de oșteni, aflați sub porunca Pașei Hasan. Dinspre Nistru vor coborî tătarii pentru a întregi oștirea noastră staționată la Isaccea. Către

Cetatea Albă (Akerman) vom porunci galioanelor noastre să patruleze pe toată lungimea țărmului moldovean, până în dreptul Cetății Chilia. Cu toții vă veți supune poruncii și ascultării Pașei Iusuf Zade Cighaleg, căpetenia cea mai înaltă a acestei campanii de la Dunăre și Mare.

– Am înțeles, Înălțimea Voastră.

– Allah să vă binecuvânteze și să vă acopere de glorie pe câmpurile de bătălie. Mergeți și aduceți liniștea și pacea Împărăției noastre Otomane, puneți în folos toată iscusința și priceperea de care sunteți în stare și vă întoarceți la Înalta Poartă cu laurii victoriei pe frunte, căci într-altfel, tulburarea Prealuminatului nostru Sultan va coborî securea călăului asupra capetelor voastre și veți plăti cu viața voastră neizbânda și nepriceperea de care nu v-ați arătat vrednici.

– Vom împlini porunca, Mărite Vizir, grăiră pașalele într-un glas și vom statornici liniștea la hotarele noastre.

– Altfel să nu faceți! îi amenință Marele Vizir, făcându-le semn cu mâna că se pot retrage.

§§§

Măria Sa Ion Voievod se afla în tabără la Bârlad cu toată oștirea sa, în jur de treizeci de mii de oșteni, fără mulțimea de rând. Jumătate din oștire era călărime, iar cealaltă jumătate pedestrime. La aceasta se mai adăugau cele o sută zece tunuri, cu o mie de oameni. Voievodul așezase tabăra la Bârlad ca să poată avea la-ndemână hotarul Moldovei de la Dunăre și Mare, care se întindea de la Galați și până la Cetatea Chiliei, pe Dunăre și de aici până la Cetatea Albă, pe țărmul Mării, de unde pornea în sus pe Nistru până dincolo de Hotin, la hotarul cu Lehia. Domnul Moldovei se

așezase aici cu toată oștirea, cugetând a desluși cumpănirile otomane care, după atâtea înfrângeri suferite pe toată linia hotarului lor cu Țara Moldovei, se pregăteau pentru un nou atac asupra Oștirii Moldovei. Ceea ce bănuia Măria Sa nu era numai o părere, ci o înfăptuire pe care Înalta Poartă o împlinea pas cu pas.

– Îngăduință, Măria Ta, grăi marele logofăt Golăi, intrând în cortul Voievodului.

– Ce-i, logofete Golăi, de umbli cu noaptea-n cap și ai pornit a colinda înaintea zorilor?!

– Ne-au sosit olăcari, Doamne, cu vești de la iscoadele noastre.

– S-auzim, cinstite logofete.

– Nu-i a bună deloc, Măria Ta, după cum ne vestesc iscoadele.

– Bune ori nu, datori ne aflăm a le înfrunta, mărite logofete, așa că nu te mai codi atâta și ia-o de-a dreptul.

– Măria Ta, la Țarigrad a fost mare vânzoleală și mare tulburare pe capul Sultanului, care l-a chemat pe Marele Vizir și i-a poruncit să lase Moldova în pace dacă nu este vrednic s-o cuprindă. Marele Vizir s-a îmbățoșat și l-a înduplecat pe Sultan să poruncească oștirii să pornească asupra noastră cu și mai mare hotărâre, căci într-altfel în mare cumpănă de moarte s-ar afla întreaga Împărăție Otomană. Necăjit peste măsură, Sultanul i-a dat mână slobodă Marelui Vizir, care s-a înverșunat și mai tare împotriva Măriei Tale. A chemat la sine pe cei mai de seamă comandanți de oști și le-a poruncit să purceadă spre Dunăre, unde să staționicească din nou liniștea la hotarul Împărăției, după care să treacă în Moldova și să înfăptuiască suirea pe Tron a lui Vodă Petru. Mulțime de oștire păgână a pornit către Dunăre, sub ascultarea celei mai mari

și mai de seamă pașale a Înaltei Porți, Ilderim Pașa, care se va opri pe Dunăre, între Giurgiu și Brăila,cu cincisprezece mii de oșteni. Cu alte zece mii de oșteni, Ali Pașa va lua în stăpânire Dunărea de la Brăila la Galați, iar de aici către Isaccea va fi bulucită cea mai mare parte a oștirii păgâne, sub porunca Pașei Hasan, cel care–l aduce cu el și pe Petru Vodă. Toată această oștire va sta sub porunca și ascultarea unei mari căpetenii militare, Iusuf Zade Cighaleg, vestitul pașă cu cinci tuiuri. În aceeași vreme, Sultanul a poruncit hanului tătar să–și mâne hoarda către Cetatea Albă, ca să poată împresura Oștirea Țării Moldovei.

– Pe unde vor trece păgânii, aflat–ai, logofete Golăi?

– Pe la Isaccea se pare, Măria Ta, pentru că aici au bulucit cea mai mare parte a oștirii și tot aici se află și Petru.

– Alexandru Voievod ce face?

– Vodă Alexandru s–a întors la Cetatea Bucureștilor cu oștire otomană și l–a ucis pe Vintilă Voievod, urcându–se iarăși în Scaunul Țării. El a întocmit o oștire de zece mii de oameni, călări și pedeștri, cu care se va alătura turcilor la vremea la care păgânii vor da năvală peste hotarul nostru.

– S–adună cu toții împotriva noastră, mărite logofete, de parcă tot răul lumii acesteia ar sta în sabia Domniei Mele, pe când noi îi avem alături doar pe cazacii zaporojeni, împuținați și ei de atâta vânzoleală cu păgânii.

– Ai băgat spaima în păgâni, Măria Ta și se tem că vei trezi la luptă celelalte semințiii înrobite din dreapta Dunării.

– Pe când va ajunge la Dunăre oștirea păgână?

– Cam într–o săptămână, Măria Ta.

– Mai avem răgaz, logofete și dacă vom deslușii cum să rânduim cele trebuitoare îi putem înfrunta pe păgâni cu izbândă, neîngăduindu–le să se adune la un loc.

– Așa–i, Mărite Doamne.

– Trimite vorbă căpeteniilor oștirii că–i poftesc la sfat, împreună cu domnia ta, peste trei ceasuri.

– Precum ți–e voia, Măria Ta, răspunse marele logofăt Golăi, pornind spre ieșire.

– Dacă mai vin vești până atunci, voiesc a le afla din vreme, cinstite logofete.

– Așa voi face, Măria Ta.

§§§

În cortul marelui vornic Bilăi, urcat în Vornicia Țării de Sus de Măria Sa, după bătălia de la Tighina, unde boierul Păcurar, fostul mare vornic al Țării de Sus, se prăpădise, stăteau la sfat de taină cu acesta fostul pârcălab de la Hotin, Cozma Murgu și fostul hatman Slăvilă, cinstindu–se cu Busuioacă de Bohotin.

– Întru cinstirea domniei tale, mărite vornice Bilăi și a Măriei Sale Ion Voievod, care te–a urcat, din dregătoria de mare stolnic în aceea de mare vornic al Țării de Sus, încât domniile noastre am rămas acolo jos, față de domnia ta.

– Voia Celui de Sus, boieri dumneavoastră, însă nu vă necăjiți că loc se află pentru toată lumea.

– Ce zici acolo, mărite vornice?!

– Iaca niște gânduri fugare, cinstiți boieri.

– Domnia ta aflat–ai oarece tăinuiri și ne fierbi la foc domol, mărite vornice Bilăi?

– Păi, știu și eu ce să mai zic?

– Dă–i de–a dreptul, cinstite vornice și nu ne mai tot învârti, căci ne tulburi la cap și nu mai deslușim calea.

– Calea–i dreaptă, numai să îndrăzniți, cinstiți boieri.

– Păi cum altfel, ne știi domnia ta a ne înfricoșa de orice, ca niște nevolnici?!

– Din orice nu, însă aici poate fi vorba și de primejduirea capului.

– Dar deslușește-ne odată despre ce-i vorba, cinstite vornice și nu ne mai tot suci atâta!

– Ce ziceți, boieri dumneavoastră, de toată zarva făcută de Măria Sa cu turcii?!

– Păi i-am bătut pe păgâni și-acum își ling rănile.

– I-am bătut, ce-i drept și i-am stropșit în picioare, așa cum de la Măritul Ștefan Voievod cel Sfânt încoace n-au mai fost păgânii așa de rușinați, însă câtă-i de mare Împărăția Otomană și cât de mulți sunt păgânii, aiasta-i floare la ureche, pentru ei.

– Că n-o fi chiar precum zici, domnia ta!

– Cam pe-aproape, domniile voastre.

– Tot nu deslușesc încotro bați, cinstite vornice?

– Vor năvăli asupra noastră, hatmane Slăvilă și ne vor terciui pe toți și ne vor călca în picioare mai dihai de cum am făcut-o domniile noastre cu ei la Jilișstea, la Brăila, la Tighina și Cetatea Albă.

– Nu-i vom lăsa, cinstite vornice.

– Câtă vreme, pârcălabe Murgu?

– Chiar dacă-i vom învinge iarăși, vor veni alții și tot alții, până ne vor îngenunchea de tot și vom pieri până la unul și pentru ce, numai pentru că Ion Voievod nu voiește a se lepăda de Domnia Moldovei și a face pre voia Sultanului, care îl vrea Domn la Suceava pe Petru Vodă?!

– Ce zici, domnia ta, vornice Bilăi?! Să ne hainim și să-l vindem pe Vodă?!

– Nu-l vindem, boieri dumneavoastră și nici nu ne hainim, ci ne vedem de trebuințele noastre, fără a-i face nici un rău Măriei Sale.

– Și cum cugeți domnia ta, vornice Bilăi, să–nfăptuim aceasta?

– Să trecem la păgâni, unde–l vom afla pe Petru Vodă, în a cărui slujbă ne vom pune, iar atunci când va ajunge în Scaunul de la Suceava, ne va milostivi cu moșii și sate cu averi și dregătorii în Sfatul Țării.

– Păi, domnia ta, n–ai în ce dregătorie să mai fii urcat, căci te afli în cea mai de sus.

– Mai sunt și alte feluri de milostiviri, boieri dumneavoastră, atunci când un Voievod se apleacă asupra celor cu credință față de Măria Sa.

– Ne–ndemni la pierderea capului, vornice Bilăi.

– Nicidecum, cinstiți boieri, voiesc a vă zice doar că numai cei ce nu cutează nu izbândesc.

– Neam de neamul nostru, vornice Bilăi, n–a fost hain și vânzător de Domn.

– Și mai sus de pârcălab și hatman de oștire, s–a ridicat cineva din neamul domniilor voastre?

– Noi suntem cei dintâi, că ne–a ridicat Măria Sa din boierimea de mijloc.

– Și tot așa voiți să vă apuce sfârșitul, boieri dumneavoastră, au voiți a vă bucura de toate cinstirile și măririle ce ni s–ar putea cuveni, dacă îndrăzniți?

– Primejdie de moarte pui pe capul domniilor noastre, vornice Bilăi.

– Primejdia ne cuprinde din toate părțile, boieri dumneavoastră, numai că n–o priviți în ochi.

– Cine te–mpinge către această înfăptuire, mărite vornice Bilăi?

– Milostivirea lui Petru Vodă, dacă ne–ncumetăm să trecem de partea sa.

– Și dacă Petru Vodă nu va izbândi în poftirea sa, vornice Bilăi, ce ne vom face? Vom pribegi toată viața, averile

noastre, dăruite de Măria Sa Ion Voievod, se vor înturna în stăpânirea Domniei și vom ajunge mai săraci decât am fost atunci când Domnul Țării ne-a ridicat în ranguri și ne-a milostivit cu toate cele.

– Ar putea fi și așa, cinstiți boieri, dar poate fi și-ntr-altfel, numai să binevoiți.

– Mai îngădui-ne o vreme, cinstite vornice.

– Nu-i vreme de îngăduință, boieri dumneavoastră.

– Dacă nu-i, atunci să se facă precum zici domnia ta și Bunul Dumnezeu să ne aibă în paza Sa.

– Nu-l amesteca pe Cel de Sus, hatmane Slăvilă, căci n-am mai avea cui da socoteală pentru faptele noastre pământene, atunci când vom urca la Ceruri.

– Și cum vom osteni, vornice Bilăi?

– Când vom da năvală asupra turcilor, vom trece de partea lor, fără luptă.

– Cum, căci vâzându-ne că alergăm către ei, ne vor săgeta fără cârtire?!

– Vom pune cușmele în vârful săbiilor noastre și ne vor deslușî voința.

– Să fie precum zici domnia ta, vornice.

– Să nu scăpați o vorbă către alcineva și fiți cu ochii tot la domnia mea, ca atunci când vă voi face semn, să mă urmați fără tăgadă.

– Așa vom face, mărite vornice.

§§§

La vremea sorocită, toate căpeteniile oștirii se înfățișaseră în cortul Măriei Sale, la sfat de taină.

– Boieri dumneavoastră, începu Măria Sa să grăiască, bătut-am pe turci peste tot, la Brăila, la Tighina și la

Cetatea Albă, iar la Jilișteа i-am stropșit cu totul, laolaltă cu Oștirea Țării Românești, îngrozindu-i și risipindu-i în cele patru vânturi, de nu s-au mai dezmeticit până la această vreme. Dar iată că Împărăția Otomană și-adună puterile, își strânge oștenii de prin toate colțurile ca s-o bulucească asupra noastră, cumpănind a ne îngenunchea și a ne face robii săi. Oricât ar încerca și s-ar zvârcoli Sultanul Selim, Împărăția n-ar putea aduna mai mult de șaptezeci, optzeci de mii de oșteni, cu tot cu cei ai Voievodului muntean, căci altfel ar lăsa de izbeliște hotarele Împărăției și ar trebui să pună capăt războaielor pe care le duce prin alte părți ale lumii. Zic aceasta pentru că îi cunosc bine pe turci, le cunosc Împărăția și întinderea acesteia, precum și puterea armată pe care o au. Pentru aceasta grăiesc domnilor voastre că ne stă în putere să-i nimicim iarăși, dacă vor cuteza să dea năvală asupra noastră.

– Chiar și numai așa sunt prea mulți, Măria Ta.

– Nu, hatmane Eremia, dacă le vom ieși pe cale și-i vom lovi înainte de-a se strânge cu toții la un loc.

– Iertare, Mărite Doamne, grăi căpitanul Gorun.

– Ce-i Gorune, de dai buzna așa? Am poruncit să nu intre nimeni!

– Îngăduie, Mărite Doamne, să pun în mâinile Măriei Tale aceste cărți de poruncă, aflate asupra unui ceauș împărătesc, ce voia să răzbată către Tighina și Cetatea Albă, cu porunci pentru căpeteniile celor două cetăți, care a căzut în mâinile iscoadelor noastre.

– Dă-le-ncoace, căpitane, să deslușim vrerea turcului.

– Iată-le, Măria Ta.

– Mare folos ne-ai adus astăzi, căpitane Gorun, cu aceste cărți de poruncă. Primește dară mulțumirile Domniei Mele, pentru înfăptuirea aceasta.

– Datoria de oștean, Mărite Doamne.

– Ceaușul împărătesc unde se află?

– Zălog în mâinile noastre, Măria Ta.

– Să fie ținut sub pază strașnică, pentru că ne va mai fi de folos, cinstite căpitane.

– Precum ți-e porunca, Mărite Doamne.

– De va fi să ieșim cu bine din bătălia ce ne așteaptă, te vom răsplăti cum se cuvine, cinstite căpitane.

– Voia Măriei Tale, Doamne. Acum îngăduie să mă întorc la îndatoririle pe care le am.

– Ești slobod, căpitane Gorun. Iată, cinstiți boieri, că Dumnezeu ne sprijină în toate cele și a îngăduit să ajungă la noi gândurile cele ascunse ale turcului.

Măria Sa desfăcu cele trei cărți de poruncă și le citi cu luare aminte, tălmăcind apoi pe românește înțelesul lor.

– Marele Vizir, Mehmed Socoli, poruncește căpeteniilor de cetăți de la toate raialele de pe Dunăre și Nistru să întărească garnizoanele cetăților cu oștenii care le vor fi trimiși în așa fel încât să nu cadă în mâinile moldovenilor, iar atunci când tătarii vor coborî pe Nistru, să se alăture și ei hoardei tătare, cu oștenii pe care-i primesc, adunându-se cu toții la Isaccea, unde vor ajunge și oștirile beilor de Nicopole și Vidin. Tot către acest loc de trecere peste Dunăre se îndreaptă și Beglerbegul de Rumelia cu oștirea celor șapte sangeacuri pe care le are sub ascultare, cu cinci mii de ieniceri și cu treizeci de tunuri. Dacă Oștirea Moldovei va încerca să iasă în calea tătarilor, aceștia au poruncă să se împotrivească moldovenilor cu toată tăria lor, vreme în care Pașa de Tighina și cu cel de la Cetatea Albă le va sări în ajutor tătarilor, cu toată oștirea pe care o au sub poruncă, dând de veste la Chilia și la Brăila să le vină în ajutor oștirile aflate aici. Dacă tătării nu vor fi loviți pe cale și oștirea

lor ajunge la Dunăre, să–i lovească pe moldoveni în vreme ce urdia otomană va trece Dunărea. Mai zice Marele Vizir că oștirea otomană, înainte de–a se aduna toată la locul de trecere de la Isaccea, va ajunge la Dunăre pe trei căi, una va veni pe mare cu corăbiile împărătești, alta din Rumelia și a treia de la Vidin, concentrându–se de–a lungul Dunării, între Brăila, Isaccea și Chilia.

– Turcul ne–a pus pe tavă toată cumpănirea sa cea tainică, Măria Ta.

– Așa–i, boieri dumneavoastră. Iar acum că am deslușit toate cugetările cele ascunse ale păgânilor, ne va fi lesne să le rânduim pe cele ale noastre.

– Măria Ta, după cum am înțeles eu bine, toți potrivnicii noștri se vor buluci la Dunăre, în afară de tătari, care se vor lăsa în jos pe Nistru și ni se vor împotrivi numai dacă vom da năvală asupra lor sau numai atunci când urdia otomană va începe să treacă Dunărea.

– Ai înțeles bine, vornice Dumbravă.

– Atunci să–i luăm la tocat pe rând, că ne va fi mai lesne și mult mai la–ndemână, decât să–i înfruntăm pe toți deodată, Măria Ta.

– Tot așa cumpănea și Domnia Mea, cinstite vornice.

– Dar pe turci cum îi vom înfrunta, Măria Ta, vom trece Dunărea ca să năvălim asupra lor?

– Nicidecum, vornice Bilăi.

– Atunci, cum?!

– Oștirea păgână nu va izbuti să treacă Dunărea numai printr–un singur loc, c–ar fi anevoios și–apoi nu le vom îngădui aceasta, de aceea vor încerca să treacă prin mai multe locuri, pe la Brăila și chiar pe la Chilia, unde barcazurile turcești vor intra pe Dunăre ca să–și lase oștenii pe uscat.

– Atunci înseamnă că–i vom aștepta în mai multe locuri, Mărite Doamne, grăi, surâzând unui gând ascuns, marele vornic Bilăi.

– Așa–i, mărite vornice, încuviință Măria Sa.

– Cum vom face aceasta, Măria Ta?

– Vom rândui oștirea, pârcălabe Murgu, în așa fel încât să–i putem opri din vreme pe tătari și să zădărnicim plănuirea turcilor de–a se strânge la un loc, luându–le–o înainte și când vor cumpăni că au ajuns la locurile statornicite, să ne afle pe noi acolo, ca să le dăm binețe, să–i îmbrățișăm cu dragoste și să le urăm de bună venire, în așa fel, încât din îmbrățișarea noastră să nu mai scape picior de păgân.

– Bine cumpănit, Măria Ta, glăsuiră căpeteniile.

– Atunci să purcedem la întocmirea oștirii noastre, boieri dumneavoastră și s–o rânduim după trebuință.

– Oștirea–i întocmită, Măria Ta.

– Nu–i toată, hatmane Slăvilă, de aceea cer domniilor voastre să ridicați steagurile boierești de pe moșii și să le aduceți aici în tabără. Vom porunci să se ridice satele domnești și cele mănăstirești și să–și trimită oștenii aici în tabără, ca să putem mări puterea oștirii noastre.

– Ne slobozești din tabără ca să aducem steagurile boierești, Măria Ta?

– Nicidecum, vornice Bilăi.

– Atunci cum se va–mplini aceasta, Măria Ta?

– Vom slobozi olăcari cu cărți domnești de poruncă către satele domniilor voastre. Acestea se vor ridica sub ascultarea căpitanilor noștri, care–i vor grăbi către tabără.

– Precum ți–e porunca, Măria Ta.

– Logofete Golăi!

– Poruncă, Mărite Doamne!

– Pune-ți diecii la treabă și până-n seară cărțile de poruncă să fie gata.

– Precum ți-e voia, Mărite Doamne.

– Până-n zece zile cei chemați la oaste să se afle în tabăra noastră, ca să putem rândui oștirea după trebuință.

– Voia Măriei Tale, Doamne.

– Până la vremea aceea vom rândui oștirea pe care o avem în tabără, iar la sosirea steagurilor boierești și a mulțimii de țară, vom întări oștirea pe care o vom rândui acum.

– Precum porunca, Mărite Doamne.

– În calea tătarilor, cu trei mii de călăreți și șapte mii de pedeștri, va pleca spre Nistru comisul nostru Nicoară, rânduit a fi să taie calea tătarilor, să-i spulbere în luptă și să-i risipească îndărăt peste Nistru, neîngăduindu-le să mai ajungă la Dunăre.

– Precum ți-e porunca, Mărite Doamne.

– Hatmanul Swierczewski, cu toți cazacii pe care îi are sub ascultare și poruncă, vor veghea Nistrul între Cetatea Tighinei și Cetatea Albă, neîngăduind trecerea păgânilor de la o raia la alta și nici unirea celor două garnizoane într-o singură oaste.

– Precum porunca, Măria Ta, răspunse hatmanul.

– Marele nostru hatman Eremia se va statornici în fața Isaccei cu douăzeci de tunuri și zece mii de oșteni, din care trei mii călărime și nu va îngădui trecerea păgânilor peste Dunăre, nici în ruptul capului. Vei pune tunurile în bătaie și-i vei stropși pe păgâni, ori de câte ori vor încerca să treacă peste apă, sfărâmând orice barcaz sau pod umblător.

– Precum ți-e porunca, Mărite Doamne.

– Marele vornic Bilăi, cu fostul pârcălab Murgu și cu hatmanul Slăvilă, fiecare cu câte trei mii de oșteni și câte

zece tunuri, se vor statornici între Galați și Brăila, cu aceeași poruncă, de-a nu îngădui păgânilor să năvălească peste Dunăre, cu nici un chip.

– După cum-îi porunca, Măria Ta.

– Marele nostru spătar Grigorie, cu oștire de țară, două mii de călăreți și zece tunuri va veghea asupra Chiliei, neîngăduind păgânilor să iasă din cetate și nici barcazurilor păgâne să intre pe Dunăre, pentru a-și debarca oștenii iar vistiernicul Iane, cu două mii de călăreți, va veghea calea spre Târgul de Floci (Fetești), pe unde ar putea veni oștirea Voievodului Alexandru.

– La poruncă, Mărite Doamne.

– Ceilalți dregători și căpetenii de oaste vor rămâne în tabără, aici la Bârlad, de unde ne vom lăsa în jos pe Prut, oprindu-ne la Cahul, unde vom ridica tabăra și de unde vom putea mai lesne să venim în ajutorul celor aflați la mare strâmtorare.

– Așa vom face, Măria Ta, glăsuiră căpeteniile.

– În trei săptămâni, oștirea păgână ar trebui să ajungă la Dunăre, însă noi o vom lovi ori de câte ori ni se va ivi prilejul, precum au fost rânduite toate până acum și nu îngăduim a se face într-altfel, căci vă puneți capul în primejdie, boieri dumneavoastră.

– Precum ți-e porunca, Măria Ta, așa o vom împlini și-ntr-altfel nu vom face.

– Olăcarii să nu-și îngăduie odihnă, să poarte poruncile între oștirile rânduite și între acestea și Domnia Mea. Iscoadele să fie slobozite din vreme ca să ne vestească de tot pasul făcut de oștirea păgână.

– Împlini-se-vor toate după poruncă, Măria Ta.

– Dacă deslușite au fost toate și fiecare știe ce trebuie să împlinească, atunci aveți îngăduința să purcedeți la îndatoririle domniilor voastre, ca să rânduiți cele de trebuință.

– Să trăiești, Mărite Doamne, glăsuiră boierii, ridicându-se pentru plecare.

– Laolaltă cu domniile voastre, cinstiți boieri, răspunse Măria Sa, la urarea căpeteniilor.

Rămas singur, Voievodul s-a întors cu gândurile la tot ceea ce se întâmplase.

– Rânduit-am oștirea, zicea Voievodul în sinea sa, după cumpănirea cea bună și de folos, încât păgânii nu vor putea izbândi de nici o parte căci, ca un zid de apărare stă între noi și păgâni, sfânta noastră Dunăre, ajutorul nostru cel mai de preț care, tăcută și liniștită, ne îngăduie adăpostirea cea bună și de mare folos. Biată Moldovă, când oare îți vor fi sortite și îngăduite și ție liniștea și pacea, după care atâta tânjești? căci de atâta zbucium și năvăliri dușmane, de atâtea vânzări de Domn și hainia marilor boieri, mă mir că te mai afli pe lume.

Se temea Voievodul de necredința marelui hatman, de aceea îl ținea tot sub privirile sale. Mai deslușise Măria Sa sclipiri necinstite și-n ochii altor boieri, precum în cei ai fostului pârcălab de Hotin, Murgu, ai hatmanului Slăvilă, om alunecos și ascuns la fire și chiar în cei ai marelui vornic Bilăi care, de la o vreme se cam furișa de privirile tăioase ale Voievodului. Îi suise în dregătorii, îi săltase din mica boierime și-i făcuse boieri mari, cu dregătorii înalte, îi dăruise cu moșii întinse și mănoase, le-a dat în stăpânire sate întregi, păduri nesfârșite, ape repezi cu mori și râșnițe pe ele, locuri de prisăci și iazuri pline cu pește, pe toate le-a dăruit și cu toate i-a înzestrat, cumpănind a le da putere pe care s-o pună la temelia Moldovei și la sprijinirea Domniei. Din oameni cu credință Moldovei și Voievodului, cum se aflau, unii au apucat obiceiuri urâte, nedreptățindu-i pe cei de rând,

s–au nărăvit la bogății multe și fără margini, au început să le sticlească ochii la aur mult, de parcă ar împărăți pământul și lumea aceasta, fără a putea deslușì deșertăciunea acestora, uitând că se vor înfățișa la porunca Celui de Sus tot goi și despuiați, așa cum au venit pe lume, purtând cu ei înfăptuirile cele bune sau rele, pe care le–au săvârșit, pentru care vor da socoteală și vor plăti.

– Îndură–te, Doamne, de Țara Moldovei și de poporul acesta năpăstuit de toate relele pământului, peste care ai îngăduit atâta hainie în tagma boierească și ridică Moldova și poporul ei, pe treapta cea mai de sus a credinței și bunăstării, prăvălindu–i în țărână pe toți dușmanii lor, lăuntrici și din afara fruntariilor lor! Și dacă pentru izbăvirea Moldovei voiești jertfire pe Sfântul Tău Altar, jertfește–mă pe mine nevrednicul Tău rob, Ion Voievod și dă, Doamne, libertate și neatârnare Țării Moldovei!

§§§

Vremea trecuse în mare grabă sau cel puțin așa i se părea Măriei Sale, Ion Voievod, care nu mai pridídea cu rânduirea celor trebuincioase oștirii. Sosiseră în tabăra de la Bârlad, așa cum fusese porunca, mulțimea de rând și toate steagurile de luptători, de umpluseră Valea Bârladului până sus pe colinele acesteia. Se apropia ceasul în care aveau să înfrunte puhoiul păgân, care curgea către Dunăre, fără sfârșit, de gemea Lunca Dunării de atâta păgânătate. De la raiaua Brăilei și până la Cetatea Chiliei, numai fesuri și turbane păgâne se vedeau de partea cealaltă a apei. Voievodul Moldovei slobozise corpurile de oștire așa cum le rânduise din vreme, de–i uimise pe păgâni, atunci când au văzut că sunt așteptați. Toate încercările lor de–a se

avânta peste Dunăre fuseseră sortite eșecului, căci tunurile moldovenilor îi trimiteau în adâncuri, cu barcaze și poduri umblătoare cu tot, de nu mai știau păgânii ce să facă cu porunca Slăvitului Sultan.

Măria Sa mulțumea Cerului că Oștirea Moldovei era de netrecut, căci peste tot pe unde încercau păgânii să năvălească peste Dunăre, aceasta îi trăgea în adâncurile sale, de parcă era înțeleasă cu Voievodul Moldovei. De la Brăila și până dincolo de Isaccea, păgânii erau înghițiți de ape sau purtați fără suflare către Marea cea Mare, fără nici o putere de împotrivire din partea lor.

De-o săptămână încheiată tunurile moldovenilor aruncau moarte în mulțimea păgână, fără ca aceasta să poată face ceva. Barcaze sfărâmate, poduri umblătoare, cu cai, căruțe, tunuri și păgâni pe ele, ce se încumetau a porni către țărmul moldovean, erau trimise în afundurile Dunării fără nici o îngăduință, iar apa, nesătulă parcă în lăcomia sa, înghițea laolaltă oameni și cai, căruțe și tunuri, fără alegere, de băgase spaima în marile pașale otomane, văzând atâta neputință din partea oștenilor lor.

La Isaccea, unde Pașa Cighaleg aproape că-și smulgea barba de cătrănit ce era, Petru Vodă privea neputincios și tăcut la toată nevoirea urdiei otomane, care se frângea ca trestia în bătaia vântului, în fața oștirii moldovene și a hărniciei tunarilor moldoveni, care nu mai pridideau în jurul tunurilor, ce aduceau atâta moarte și prăpăd printre păgâni. Privind la neputința oștirii păgâne, lui Petru Vodă îi venea să se lepede de dorința de-a se mai sui în Scaunul Moldovei, lăsând în plata Celui de Sus oștenii acestei Țări, care se băteau cu atâta îndârjire, însă nu putea trece peste voința Sultanului și nici peste porunca Marelui Vizir.

Toată această nebunie avea să mai dureze o bună bucată de vreme, până-ntr-o zi, când Pașa Cighaleg îl chemă la sine și-i zise:

– Ai știință despre căpetenia moldoveană care ne stă potrivnică de atâta vreme și ne ține pe loc, decimându-ne întreaga urdie?

– Îl cunosc bine, Înălțimea Voastră, e om destoinic și hotărât în toate cele.

– Destoinicia și hotărârea i se văd de-o săptămână încoace, căci ne-a trimis la Allah aproape o treime din oștire, altceva voiesc a afla.

– Ascult, Înălțimea Voastră.

– Aurul îl poate înmuia pe acest ghiaur?

– Aurul înmoaie orice, Înălțimea Voastră.

– Atunci să-ncercăm a-l ademeni pe ghiaur.

– Voia Înălțimii Voastre, efendi.

– Întocmește carte către ghiaur și făgăduiește-i mult aur, căci într-altfel pe aici ne putrezesc oasele la toți.

– Așa voi face, Înălțimea Voastră.

Petru Vodă intră în cortul său și porunci unui diac să-i aducă cele de trebuință pentru a întocmi o scrisoare, după care se apucă de scris:

– Hatmane Eremia, îi spunea Petru Vodă în scrisoarea sa, pentru ce și pentru cine te zbați, domnia ta, atâta, pentru un tiran care v-a băgat sub obroc și vă nedreptățește? Nu deslușești oare că puterea Împărăției Otomane este nesfârșită și în cele din urmă veți îngenunchea cu toții în fața Stăpânului Lumii, care vă va da pe mâna călăului, fără nici o deosebire? Treci de partea domniei mele și-ți făgăduiesc să te țin în mare cinstire în Sfatul Țării Moldovei și pe lângă dregătoria de mare vornic al Țării, te voi dărui cu moșii întinse și nesfârșite. Ca drept dovadă a credinței mele către

domnia ta, te dăruiesc pentru început cu treizeci de pungi cu galbeni, a o mie de galbeni de aur fiecare pungă, numai ca să te retragi cu oștirea pe care–o ai sub poruncă și să îngădui oștirii otomane să treacă Dunărea, iar în năvala cu care îl vom împresura pe Ion Voievod, domnia ta să te strecori în rândurile noastre. Dă–mi grabnic de veste dacă te–nvoiești, ca să–ți trimit aurul făgăduit.

Petru Voievod Basarab iscăli scrisoarea și o peceltlui cu pecetea sa, apoi intră în cortul Pasei Cighaleg și o puse în mâinile acestuia, care porunci alcătuirea unei solii, cu steag alb la vedere, ce avea să treacă Dunărea, ca să ducă hatmanului Eremia cartea întocmită de Petru Vodă.

– Mărite hatmane! grăi căpitanul Gheorghe intrând în cortul acestuia.

– Ce s–aude, căpitane, de năvălești precum păgânii?!

– Solia întocmită de păgâni cere îngăduința de a trece peste Dunăre.

– Unde–i, căpitane Gheorghe?!

– Uite acolo, domnia ta, cum flutură steagul cel alb către noi. Ce facem, îi îngăduim ori punem tunurile pe ei?

– Nu se cade să călcăm legiuirea soliilor, cinstite căpitane. Dă poruncă la tunuri să nu mai împroaște Dunărea ca să îngăduie șeicii păgâne să se apropie de țărmul nostru.

– Precum ți–e porunca, mărite hatmane.

Tunurile tăcură și liniștea se așternu peste toată Valea Dunării, îngăduind soliei păgâne să coboare pe malul moldovean, așa cum ceruse.

– Solie către căpetenia oștirii voastre, grăi turcul ce coborâse pe mal, voiesc să fiu îndrumat către Înălțimea Sa.

Căpitanul Gheorghe făcu semn turcului să–l urmeze până la cortul marelui hatman, de la care ceru îngăduința de a intra.

– Slobod la intrare, căpitane Gheorghe.

Căpitanul îl împinse în cort pe turc și se postă la intrare, așteptând porunca hatmanului.

Turcul se plecă în fața marelui hatman și–i întinse cartea ticluită de Petru Vodă. Hatmanul luă scrisoarea, îi rupse pecetea și–i făcu semn turcului să aștepte. Citi apoi tot ce–i scrisese Petru Vodă și căzu pe gânduri. După o vreme grăi în turcește către solul păgân, să îngăduie până întocmește răspunsul la solie, apoi îi porunci căpitanului Gheorghe să–l țină pe turc sub paza sa, până va alcătui răspunsul la solie.

Marele hatman se hotărî să primească făgăduiala făcută de Petru Vodă, cugetând că altă ocazie nu i se va mai ivi, de aceea se apucă să–i răspundă lui Petru Vodă.

Măria Ta, scria marele hatman, mă învoiesc la făgăduiala făcută, căci de multă vreme așteaptă domnia mea asemenea prilej, însă pentru a izbândi în toate cele va trebui să îngădui a se împlini după voința domniei mele. Ca să nu trezim bănuielile Măriei Sale, Ion Voievod, care de la o vreme încoace se cam uită cruciș la domnia mea, va fi de trebuință să poruncești încetarea atacului otoman asupra oștenilor noștri dintre Brăila și Galați, timp de trei zile. În această vreme să se strecoare două șeici către malul nostru, pe care să le ascundeți în Lunca Dunării. Oștirea otomană să se retragă de la malul Dunării, pe toată lungimea dintre Brăila și Galați, ca și cum ar veni în ajutorul Măriei Voastre la Isaccea. Domnia mea va trimite vorbă celor trei căpetenii ale noastre, cu care sunt înțeles și în noaptea celei de–a treia zi de liniște, aceștia vor trece Dunărea și vor ajunge la Măria Voastră. Fiind încredințat că oștirea otomană s–a retras de acolo, bulucindu–se toată către Isaccea, Măria Sa va porunci retragerea oștirii noastre din acele părți, lăsând

malul Dunării slobod pentru oștirea otomană, care va trece peste apă nestingherită, de unde va înainta către Galați și Isaccea, ca și cum ar învălui oștirea domniei mele. În felul acesta, domnia mea se va retrage de la Dunăre, lăsând calea deschisă și la Isaccea, să puteți trece în voie peste apă și să-l cuprindeți pe tiran, care se află cu tabăra sa pe Valea Bârladului. Până la Bârlad, va afla și domnia mea calea de-a ajunge la Măria Ta. Când cei trei boieri moldoveni vor ajunge în fața Măriei Tale, pune să se ridice un steag roșu pe unul dintre corturile din marginea taberei otomane, ca să prind de veste că s-a-nfăptuit voința domniei mele. După ce veți trece pe pământul Moldovei, veți trimite la domnia mea, tot printr-o solie, cele treizeci de pungi cu galbeni, făgăduite ca răsplată pentru osteneala domniei mele. Încheind scrisoarea, marele hatman se iscăli, o împături, puse pecetea sa deasupra și-l chemă pe turc, i-o dădu în mână și îi porunci căpitanului Gheorghe să-l însoțească până la malul Dunării, având grijă să nu se întâmple oarecare neînțelegere, turcul trebuind să ajungă nevătămat la ai săi.

După plecarea turcului, marele hatman ticlui alte trei scrisori, câte una pentru fiecare dintre cei trei boieri haini, vornicul Bilăi, hatmanul Slăvilă și pârcălabul Murgu, cărora le porunci să lase oștirea și să treacă la Petru Vodă, căci îl vor afla și pe domnia sa acolo. Chemă unul dintre oamenii săi de credință, îi dădu cele trei scrisori și-i porunci să le dea în mâinile celor trei boieri, după care să se înturneze în tabără. Apoi își chemă căpitanul la poruncă și-i zise:

– Căpitane Gheorghe, păgânii ne-au cerut să le îngăduim a-l sărbători pe unul dintre profeții lor, rugându-ne să nu mai batem apa Dunării cu tunurile, căci nu se vor încumeta să treacă dincoace, cerându-ne răgaz și liniște pentru mai multe zile. Domnia mea cumpănește că atâta

vreme cât stau liniștiți dincolo de Dunăre și nu se încumetă a se avânta peste ea, nu are nici un rost și de nici un folos nu ne este să mai hăulim Valea Dunării cu detunăturile bombardelor noastre, însă să fim cu băgare de seamă la păgâni, să nu ne prindă–n capcană, să zică una și să facă alta. Să stăm cu ochii pe ei și zi și noapte și de se deslușește cea mai mică umblare peste apa Dunării, deschideți focul fără poruncă.

– Am înțeles, domnia ta.

– Du–te și grăiește oamenilor precum a grăit domnia mea și nu altfel.

– Numaidecât, mărite hatmane!

§§§

Vreme de–o săptămână se așternu liniștea peste toată Valea Dunării, de nu mai știa Măria Sa, Ion Voievod ce să creadă. Să se fi răzgândit păgânii, după atâtea pierderi pricinuite de oștenii moldoveni, ori puneau ceva la cale. Temerile Măriei Sale se dovediră a fi întemeiate, când tocmai intră în tabără olăcar de la Brăila, care–l vesti pe Voievod că vornicul Bilăi, hatmanul Slăvilă și pârcălabul Murgu, lăsaseră de izbelișteoștirea și trecură la turci, în toiul nopții, de se treziră moldovenii, a doua zi, numai cu căpitanii de oaste și fără căpetenii.

– Mă vândură hainii, logofete Golăi, grăi Măria Sa către marele logofăt, după intrarea acestuia la Voievod.

– Despre cine grăiești, Măria Ta?!

– Bilăi, marele vornic, Slăvilă, hatmanul și Murgu, pârcălabul de la Hotin, au trecut la păgâni și s–au închinat Voievodului Petru, nu i–ar mai răbda pământul și au lăsat oștirea de izbelișteo, numai cu căpitanii.

– Și turcii au trecut Dunărea, Măria Ta?

– N–au mai trecut, cinstite logofete, căci s–au bulucit cu toții spre Isaccea și Chilia, pe unde se vor încumeta să treacă peste Dunăre.

– E–adevărat sau e numai o părere, Măria Ta?

– Căpitanii noștri i–au văzut pe turci lăsând Dunărea slobodă ca să dea pas către Isaccea.

– Să trimitem iscoade peste Dunăre, Măria Ta, ca să ne încredințăm că nu–i nicio nelegiuire de–a păgânilor.

– Cât mai grabnic cu putință, mărite logofete, căci altfel ne învăluie păgânii pe din dos și noi ținem atâția oșteni fără nici un rost prin locurile acelea.

– Până poimâine în zori, Mărite Doamne.

– Așa să fie, logofete Golăi.

Cele două zile care trecură până la întoarcerea iscoadelor i se părură Măriei Sale cât o veșnicie. Deslușea în adâncul făpturii sale că lucrurile nu se mai aflau pe făgașul lor cel bun. Undeva se năruise ceva din ceea ce poruncise și presimțea apropierea nenorocirii, dar nu–i putea da de cap și tocmai acum când ar fi avut atâta nevoie de îndreptare și bună rânduială în toate. Cele rânduite până acum se arătară a fi cu folos, căci de zece zile de când tot bătea Dunărea cu tunurile și răspândise oștirea de–a lungul ei, pe țărmul celălalt, păgânii băteau pasul pe loc, neîncumetându–se a înfrunta puhoiul de foc și moarte pe care moldovenii îl dezlănțuiau asupra acestora, ori de câte ori încercau luciul fluviului. Acum însă, Măria Sa presimțea că ceva s–a înțepenit pe undeva și nu mai merge cum trebuie, că deși liniștea domnea asupra taberei sale, de undeva, ascunsă vederii, pândea neagra nenorocire. Iscoadele se întorceau unele după altele și vesteau Măriei Sale că păgânii au lăsat Brăila și au pornit către Isaccea, pentru că în jurul Cetății

Brăila, în afară de garnizoana otomană din cetate, cale de cinci poște, nu s-a mai aflat nici picior de păgân. Adevăr grăiau iscoadele către Măria Sa, căci așa cum se înțelesese hatmanul Eremia cu Petru Vodă, oștirea păgână a fost retrasă de pe malul Dunării dintre Brăila și Galați, lăsând țărmul drept slobod, depărtându-se de acesta cale de șapte poște, ceea ce-i făcu pe moldoveni să se încredințeze că din partea aceasta nu-i mai paște nici un pericol. Însă, de-îndată ce Ion Voievod porunci ridicarea taberei de la Brăila și retragerea oștirii de pe malul strâng al Dunării ca să vină cu toții în tabăra de la Cahul, păgânii s-au întors de unde plecaseră începând a trece Dunărea în liniște și pace. După ce au trecut toată urdia dincoace de Dunăre, păgânii au început rânduirea ei, întărind-o cu oștirea Țării Românești, după care au pornit către Galați, unde au rămas în tabără în așteptarea trecerii peste Dunăre a oștirii de la Isaccea, cu care voia să se unească și să-și deschidă calea către tabăra moldoveană.

Bănuind că turcii vor încerca cu toate puterile să treacă Dunărea pe la Isaccea, Măria Sa porunci ridicarea taberei de la Bârlad și rânduirea ei în apropiere de Cahul, de unde, în caz de primejdie putea să se repeadă ușor în ajutorul hatmanului Eremia, care ținea în loc urdia păgână, la Isaccea, neîngăduindu-i să treacă pe pământul Moldovei. Ceea ce nu știa Măria Sa și nici nu avea de unde să afle, a fost trădarea marelui hatman, care se înțelesese cu Petru Vodă, să le îngăduie trecerea peste Dunăre.

După câteva zile, marele hatman Eremia fu înștiințat de iscoadele sale de încredere că oștirea păgână, unită cu aceea a Țării Românești a ajuns la Galați, unde așteaptă trecerea peste Dunăre a oștirii de la Isaccea, cu care se va

uni ca să pornească spre tabăra Voievodului Țării Moldovei, de la Bârlad.

Atunci când marele hatman Eremia a deslușit flamura roșie pe corturile păgâne de dincolo de Dunăre, a înțeles că planurile sale de vânzare a Voievodului Moldovei se înfăptuiseră după cum le cumpănise. Porunci de îndată ridicarea oștirii și întoarcerea ei spre Bârlad, lăsând urdiei păgâne cale liberă peste Dunăre. În drumul său către Bârlad, marele hatman fu înștiințat că Măria Sa mutase tabăra la Cahul, așa că oștirea s-a oprit aici, unde hatmanul s-a înfățișat la Măria Sa, zicând:

– Rușinat și nevolnic mă plec în fața Măriei Tale, Doamne, vestindu-te că n-am fost vrednic a-i dovedi pe păgâni, care în cele din urmă au izbândit și au trecut Dunărea, năvălind pe pământul Țării Moldovei.

– Cum așa, Eremio?! Cum s-a întâmplat aceasta, când tunurile noastre nu îngăduiau păgânilor nici să se apropie de apa Dunării, dar s-o mai și treacă?

– Măria Ta, rămăsesem fără ghiulele la tunuri și până au venit căruțele cu ele și-au reluat bătaia Dunării, păgânii și-au bulucit urdia peste apă, izbândind a trece pe pământul nostru, învăluindu-ne. Ca să nu cădem în mâna păgânilor, am dat poruncă de retragere către tabăra Măriei Tale, ca să-i izbim cu toată puterea noastră.

– Mare nenorocire ai adus asupra Țării Moldovei, hatmane Eremia, mai ales că în puterea și dârzenia domniei tale îmi pusesem cele mai mari nădejdi. De ce n-ai slobozit olăcari prin care să ne vestești că te împresoară păgânii și slobozeam către domnia ta o parte a oștirii, care ar fi izbândit asupra păgânilor și i-ar fi aruncat îndărăt peste apă?!

– N-a mai fost vreme, Măria Ta, căci ne-nvăluiau păgânii dinspre Galați, cei care au trecut Dunărea pe la raiaua

Brăilei, unde s–au unit și cu oștirea Țării Românești, sosită aici cu Alexandru Voievod.

– Am fost vânduți, hatmane și ticluirea hainilor Bilăi, Slăvilă și Murgu a dat roade. De–acum, numai tăria și dârzenia noastră mai poate salva Țara Moldovei. Măcar spune–mi, sunt mulți?

– Nu–s așa de mulți, Măria Ta, cam la douăzeci și trei de mii de oșteni.

– Numai atâția, hatmane?!

– Cam atâția, Măria Ta. Dacă oștirea care venea de către Galați nu ne–ar fi amenințat cu împresurarea, i–am fi putut birui pe cei care au trecut pe la Isaccea.

– Atunci îi putem birui lesne, hatmane Eremia, căci nu–s mai mulți decât suntem noi, chiar dacă s–au unit cu oștirea munteană a Voievodului Alexandru.

– Îi putem, Măria Ta, răspunse marele hatman privind în altă parte.

– Îți cam feresti privirea, Eremio! Ori te–a mușcat șarpele hainiei și pe domnia ta?

– Ferească Dumnezeu, Măria Ta!

– Să te ferească, mărite hatmane.

– Pe toți, Măria Ta.

– De domnia ta?!

– De păgâni, Doamne, căci n–am păcătuit cu nimic.

– Să fie precum zici, Eremio, căci într–altfel îți vei blestema zilele pe care le vei mai apuca.

– Mă osândești pe nedrept, Măria Ta.

– Păcatul acesta să fie asupra Domniei Mele, hatmane, altfel blestemat vei fi de tot neamul acesta al nostru, până la al șaptelea neam al domniei tale.

– Măria Ta ...!

– Ajunge, hatmane! Nu-i vremea pentru judecată căci ne împresoară păgânii. Va trebui să le ieșim înainte și să-i întoarcem pe cale, să-i prăvălim în țărâna acestui pământ, în care-și vor afla iertarea tuturor păcatelor.

– Să se adune la sfat toate căpeteniile oștirii, porunci Măria Sa căpitanului străjii.

– Îndată, Mărite Doamne.

În scurtă vreme în cortul Voievodului se aflau la poruncă toate căpeteniile oștirii, fără cei hainiți, care fugiseră la Petru Vodă, în tabăra păgânilor, vornicul Bilăi, hatmanul Slăvilă și pârcălabul Murgu de la Hotin, pe care Domnul îl înlocuise cu Lupu Huru, socrul Măriei Sale.

– Iubiții mei viteji, furtuna stă gata să se prăvălească asupra noastră și a întregii Țări. Vrăjmașul a pășit pe pământul Moldovei și numai dârzenia noastră îl va mai putea opri și întoarce pe cale.

– Să facem pace cu turcii, grăi marele hatman Eremia și ferim Moldova de stricăciuni, căci după atâta păgubire și opinteală se vor învoi și păgânii.

– Cum de le știi cumpănirea, hatmane Eremia?!

– Ziceam și eu așa, Măria Ta, nu c-aș fi pătruns înțelesul cumpănirii lor.

– Parcă spuneai că-s mai puțini decât noi, hatmane?! Ori n-ai văzut bine sau și mai rău, te-ai fi hainit și domnia ta, precum ceilalți fugari și te-ai înțeles cu păgânii?!

– Dumnezeu să mă ferească de așa cuget, Măria Ta!

– Să te ferească, hatmane, căci nu vei afla nici milostivire și nici scăpare.

– Nu mă osândi, Măria Ta, că nu-s hain.

– Precum grăiești să fie, hatmane Eremia, căci Moldova în veci nu te va ierta.

– Le vom sta potrivnici, Măria Ta, cu toată puterea și cu toată credința noastră și cum va voi Cel de Sus, așa să se împlinească.

– Așa vom face, cinstite vornice Dumbravă.

– Nu vom lăsa Moldova la cheremul păgânilor, Măria Ta și nici la–ndemâna lui Petru Vodă, grăiră boierii.

– Vom așeza și vom întări tabăra noastră pe țărmul de răsărit al lacului Cahul, nu prea departe de tabăra otomanilor. O vor înconjura cu căruțele oștirii și cu pălănci ridicate deasupra șanțului care o va înconjura ca un brâu, vom întări straja și vom veghea cu strășnicie asupra păgânilor. Iscoadele noastre vor pătrunde în tabăra dușmanilor făcându–ne cunoscute din vreme puterea și numărul lor dar mai cu seamă locurile prin care păgânii vor încerca să ne izbească sau să ne împresoare.

– Suntem gata la porunca Măriei Tale, Doamne și hotărâți să nu îngăduim dușmanilor a ne îngenunchea, glăsuiră căpeteniile toate.

– Dumnezeu să ne–ajute, boieri dumneavoastră.

Iscoadele plecară chiar în acea noapte, însă n–au avut izbândă deplină, căci s–au întors zicând Voievodului că oștirea păgână se află cu mult peste cea moldoveană. Oștirea munteană se alipise și ea oștirii păgâne și așteptau numai clipita când vor da năvală asupra moldovenilor.

Așezată între cele două iezere, al Cahulului și al Ialpugului, având Dunărea înaintea ei, oștirea moldoveană se afla bine apărată și nu putea fi atacată fără veste. Tunurile se aflau și ele rânduite după buna știință a Măriei Sale, care le statornicise locurile de bătaie, cât mai bine cu putință. Rânduită în felul acesta oștirea moldoveană aștepta năvala dușmanilor, care nu se încumetau a porni la atac. Măria Sa se tot întreba de ce îngăduiau păgânii atâta vreme și nu

dădeau nălavă asupra taberei moldovene. Taina aceasta a fost deslușită atunci când căpitanul Gorun se înfățișă la Voievodul Țării și–i zise:

– Măria Ta, păgânii așteaptă să le vină bombardele cele mari, care au intrat pe Dunăre cu barcazurile și vor fi date pe țărm la Chilia, de unde vor porni către tabăra păgână aflată în fața noastră.

– Vornice Dumbravă!

– Poruncă, Măria Ta.

– Cu trei mii de călăreți gonești către Chilia și tai calea tunurilor păgâne către tabăra noastră. Faci prăpăd cât poți și le distrugi bombardele, după care faci cale–ntoarsă cât mai grabnic cu putință.

– Precum ți–e porunca, Mărite Doamne.

Marele vornic Dumbravă, însoțit de cei trei mii de călăreți porniră valvârtej către Chilia unde făcu mare prăpăd printre păgâni, după ce le răsturnase în Dunăre bombardele cu care voiau să împroaște oștirea moldovenilor.

– Ce–i, logofete Golăi, de pari așa de–ntunecat la față, de parcă ne–ar fi împresurat păgânii?!

– Vestirile cele rele, Măria Ta, răspunse marele dregător, intrând.

– Cât de rele, mărite logofete?!

– Mai rele nici că se poate, Măria Ta.

– Dă–le drumul, logofete, ca să aflăm cât de potrivnice ni–s toate.

– Tătarii, Mărite Doamne, au trecut Nistrul și purced către noi, vreme în care steagurile multor boieri potrivnici îi așteaptă să pornească laolaltă cu ei către tabăra noastră.

– S–au strâns la anumit loc?

– Nu, Măria Ta. S–au înțeles între ei, ca atunci când tătarii vor trece prin locurile lor, să se alipească nogailor.

– Doamne, cât ai să mai îngădui asemenea înfăptuiri în Țara Moldovei?!

– Ce facem, Măria Ta, stăm și–i așteptăm pe păgâni să se dezlănțuiască asupra noastră?

– Nicidecum, spătare Grigorie. Domnia ta, cu opt mii de oșteni, din care trei mii de călăreți, ieși în calea tătarilor și–i faci una cu pământul, îi risipești și–i arunci îndărăt peste Nistru, de unde au venit, apoi te întorci pe cale și izbești urdia păgână din spate, dacă aceasta se va încumeta să dea năvală asupra taberei noastre, până te întorci domnia ta.

– Precum porunca, Măria Ta.

– Vistiernice Iane!

– Poruncă, Măria Ta!

– Domnia ta vei da năvală asupra păgânilor pe partea stângă a oștirii lor, vreme în care, de pe colina din apropiere, cele treizeci de tunuri puse sub porunca domniei tale vor arunca asupra păgânilor trăsnet și moarte. La fel va face și cinstitul nostru paharnic, Bucium, de pe aripa dreaptă a taberei noastre. În față, către păgâni, va sta Eremia, hatmanul, cu zece mii de oșteni călări, izbindu–i cu toată puterea. Domnia Mea, cu Garda Domnească și cu oștenii cazaci, vom sări în ajutor, acolo unde vor fi de trebuință brațul și sabia noastră.

– Precum porunca Măriei Tale, Doamne, așa vom împlini totul, răspunseră căpeteniile.

– Mâine în zori vom da năvală asupra taberei păgânilor, pe care o vom trece prin ascuțișul fierului nostru, precum am făcut la Jilișteе. Bunul Dumnezeu să ne învrednicească să–i dăm peste cap pe păgâni, pe care să–i stropșim în copitele cailor noștri, făcându–i una cu pământul peste

care voiesc a se face stăpâni. Iar pe cel care a dezlănțuit furtuna asupra Țării Moldovei să-l prindem și să-l aducem în fața judecății noastre, plătindu-i după faptă și cuget. Acum mergeți la oamenii pe care-i aveți sub poruncă și fiți gata a da răsplata voastră celor care au venit pe pământul Moldovei ca neprieteni.

– Așa vom face, Măria Ta, răspunseră căpeteniile.

Porunca de năvală asupra păgânilor a fost dată în zorii celei de-a zecea zi a lunii Cireșar din văleatul 7082 (1574). Întâi a pornit hatmanul Eremia cu călăreții săi, într-un galop nebun al cailor, de se credea că va spulbera întreaga tabără păgână. De pe laturi năvăliră și oștile aflate sub porunca vistiernicului Iane și cea a paharnicului Bucium. Călăreții hatmanului Eremia izbiseră păgânimea care-i ieșise pe cale, intrând în mijlocul acesteia, de unde slobozi un olăcar către Măria Sa, cerând să-i vină în ajutor, cu gândul de a-l atrage pe Voievod în mijlocul păgânilor, să-l împresoare și să-l dea prins în mâinile Pașei Cighaleg.

Căpitanii aflați în jurul Voievodului nu i-au îngăduit Măriei Sale să se avânte în mijlocul păgânimii, la chemarea hatmanului.

– Nu te lăsăm, Doamne! Mai cu seamă ne prăpădim cu toții, decât să te lăsăm pe Măria Ta să intri în urdia păgână.

– Pentru ce nu îngăduiți, vitejii mei căpitani, au nu e de datoria Voievodului Țării să sară în ajutorul oștenilor săi, aflați la strâmtoare?

– Hatmanul nu-i la strâmtoare, Mărite Doamne. A intrat în păgâni ca plugul în brazdă și se nevoiește destul să-i risipească, însă nechibzuită-i chemarea domniei sale, pentru că nu-i în primejdie.

– Cumpănești oarece, căpitane Gorun?!

– Iertare, Mărite Doamne, însă chemarea hatmanului nu mi se deslușește a fi cu folos pentru Moldova, ci mai cu seamă pentru a te pierde pe Măria Ta.

– Ce grăiești, căpitane?!

– Îngăduie, Doamne, să dau năvală cu oștenii mei asupra păgânilor și de va fi cu adevărat trebuință, vom sta și în ajutorul hatmanului.

– Dreaptă ți-e cumpănirea, căpitane Gorun. Să-ți fie după voie.

Căpitanul Gorun, în fruntea celor trei mii de călăreți pe care-i avea sub poruncă, se năpusti, ca un vârtej, asupra păgânilor, cumpănind a-și face drum către oamenii hatmanului Eremia, care mai mult se învârteau în mijlocul turcilor, decât îi atingeau la mir. Văzând aceasta, căpitanul Gorun își struni calul la vreme și-ncepu a secera printre dușmani, fără a mai căuta să ajungă la marele hatman. În aceeași vreme, oștenii vistiernicului Iane și cei ai paharnicului Bucium izbeau păgânii de pe cele două laturi, încât urdia începu să se clatine. Văzând că planul său dăduse greș și nu se mai putea înfăptui, hatmanul Eremia se opri pentru o clipă în mijlocul oamenilor săi, poruncindu-le scurt. Atunci o parte dintre călărețiii săi și-au pus cușmele în vârful săbiilor și s-au năpustit în galop către tabăra păgânilor, care-i primiră în uralele lor.

– Bănuiam că-i hain, grăi căpitanul Gorun către oștenii săi, aruncându-se cu disperare asupra păgânilor care începuseră a se retrage către tabăra lor.

– Mi s-a dovedit bănuiala, Măria Ta, pe care o aveam asupra măritului hatman, ce voia să te dea prins în mâinile Pașei Cighaleg.

– Hainul ticluise aceasta de multă vreme, cinstite căpitane Gorun, iar astăzi și-a împlinit cugetul, nu precum îl

alcătuise în adâncul tainic al făpturii sale de câine pribeag, ci cum a îngăduit Cel de Sus. Prin fapta sa și a căpitanilor săi a lovit în Țara Moldovei, însă nu ne vom lăsa, ci ne vom ține cu dinții de pământul nostru și de va fi nevoie, ne vom acoperi cu țărâna lui, dar tot nu le vom îngădui păgânilor să-l robească. Să dăm năvală asupra potrivnicilor noștri, vitejii mei căpitani!

– Îngăduie olecuță de vreme, Măria Ta, grăi către Voievod marele hatman Swierczewski.

– Ai oarece îndoială, mărite hatmane?!

– Să-i lăsăm pe păgâni să năvălească asupra noastră, Măria Ta. Tabăra-i bine întocmită și mult apărată. Dacă păgânii vor da năvală spre noi, tunurile de pe laturi îi vor culca la pământ pre mulți dintre ei și numai celor care vor ieși de sub bătaia tunurilor noastre să le ieșim înainte ca să-i înfruntăm, căci de vor face cale-ntoarsă, cei ce vor scăpa teferi de ascuțișul săbiilor noastre, vor nimeri iarăși sub focul ucigător al ghiulelelor, fără putință de scăpare.

– Frumoasă cumpănire, cinstite hatmane.

Întâia ciocnire umpluse câmpia Cahulului de trupurile păgânilor, care mușcaseră țărâna pe care o călcaseră în picioare cu gând dușman, însă și mulți oșteni moldoveni se aflau căzuți printre păgâni.

Pentru o vreme se părea că păgânii își vor îngădui un răgaz, însă acesta fusese tare scurt. Urdia s-a pus din nou în mișcare către tabăra moldoveană, de această dată având-u-i în frunte pe hatmanul Eremia cu căpitanii și călărețiii săi, cu care trecuse la turci.

Păgânii îi primiră în urale pe hatmanul Eremia și pe toți oștenii săi, atunci când se lepădară de Voievodul Țării Moldovei pe care-l trădară și se așteptau ca Pașa Cighaleg să nu-i bage în luptă. Însă căpetenia otomană, scârbită de

purtarea marelui hatman Eremia, care se și înfățișă la Petru Vodă, de cum intrase în tabără, cerându-i cele treizeci de pungi cu galbeni, fără îngăduința vreunei amânări, le porunci să se afle în fața oștirii, la următorul atac asupra oștirii moldovene.

– Mai îngăduie o vreme, hatmane Eremia și te voi răsplăti pe măsura faptelor domniei tale.

– Nici gând, Măria Ta. L-am lăsat de izbeliște pe Ion Voievod și am venit la chemarea Măriei Tale, după cum ne-a fost înțelegerea. Am împlinit drept și cinstit partea mea de înțelegere, acum fă și Măria Ta la fel.

– Cinstit și drept grăiești, mărite hatmane? Ți-ai vândut Țara și Voievodul, slugă necredincioasă ce te afli și îndrăznești a grăi despre cinste și credință în fața domniei mele?! Mâine ori poimâine mă vinzi și pe mine, câine de pripas ce te afli, dacă altcineva îți aruncă niscavai gologani de aur, ca unei slugi netrebnice. Cum m-aș putea încrede în faptele tale și ce temei aș putea pune pe ele, când ochii îți strălucesc numai la arătarea aurului și credința ta e vorbă slobozită-n vânt?!

– Voiesc a-ți împlini făgăduiala, Măria Ta, așa cum și-a împlinit-o și domnia mea.

Intrând în cortul Voievodului Petru, Cighaleg Pașa nimeri peste cearta dintre cei doi. Văzându-l pe hatman cum se îmbățoșa în fața Voievodului Petru, porunci ceva în limba turcă icoglanului său. La scurtă vreme acesta s-a întors în cort, aducând un cufăr ferecat în argint, pe care îl puse în fața stăpânului său. Căpetenia otomană deschise capacul cufărului în care se aflau multe pungi cu aur, luă una dintre ele și i-o aruncă în față hatmanului Eremia, scuipându-l.

– Ia-ți răsplata mârșăviei tale, câine necredincios, ce te afli și dacă voiești a-ți primi toată răsplata, te vei așeza cu căpitanii și toți oștenii tăi, în fața oștenilor noștri, atunci la vremea năvalei noastre asupra taberei ghiaurului moldovean și altfel să nu faci, căci vor sta căpățânile voastre cele seci în locul picioarelor.

Cumpănind că în cele din urmă tot își va primi răsplata netrebniciei sale, dar și de teama iataganului care-i atârna deasupra grumazului, hatmanul Eremia nu mai avu încotro și se supuse poruncii. De aceea, atunci când urdia păgână a dat năvală asupra taberei moldovene, hatmanul se afla înaintea păgânilor, cu toți căpitanii și oștenii săi. Când au ajuns în bătaia tunurilor noldovene, moartea și focul se năpustise asupra trădătorilor, care cădeau ca muștele sub loviturile ucigătoare. Înțelegând că nu pot răzbate prin furtuna aceea de moarte și foc, hatmanul Eremia porunci cale-ntoarsă oștenilor săi, însă nimeriră în iataganele ienicerilor, care-i măcelăriră pe toți, făcându-i să plătească cu viața, necredința față de Voievodul Țării Moldovei pe care-l vânduseră păgânilor.

Văzând grindina de foc ce se abătuse asupra urdiei pornite la atac, ce-i culca de-a valma la pământ pe păgâni, căpeteniile acestora porunciră întoarcerea urdiei în tabără, căutând alte căi de a da năvală asupra moldovenilor.

Cighaleg Pașa plănuia să năvălească asupra moldovenilor cu toată puterea oștirii sale deodată, cumpănind a da peste cap Oștirea Moldovei, împresurându-i tabăra și asediind-o până la înfrângere.

Măria Sa, Ion Voievod, care-i cunoștea bine pe turci, parcă deslușindu-le gândurile, a poruncit tunarilor să se retragă cu tunurile mai aproape de tabără, de o parte și de

alta a acesteia, pe cele două coline care străjuiau intrarea între cele două iezere, unde se afla tabăra moldoveană.

În ceasul în care urdia otomană s-a dezlănțuit, într-un atac năprasnic asupra moldovenilor, Măria Sa porunci căpeteniilor sale să iasă cu oștirea în calea puhoiului păgân și când acesta a ajuns la locul pe care-l statornicise Ion Voievod, Măria Sa porunci căpitanilor săi să retragă oștirea îndărăt, lăsându-i pe păgâni în bătaia celor o sută de tunuri moldovene, așezate de o parte și de alta a intrării în tabăra moldoveană. Măcelul a fost îngrozitor. Mormane de oameni și cai zăceau în calea păgânilor care, împinși din urmă de alte valuri, se buluceau peste cei morți, împărtășindu-le soarta. Luând seama la ceea ce se întâmpla în fața sa și înțelegând că nu va avea sorți de izbândă, Cighaleg Pașa porunci cavaleriei sale să atace pe flancuri și mai cu seamă să-și îndrepte năvala către cele două coline, de unde îi împroșcau cu moarte tunurile moldovenilor. Într-o năvală uluitoare, cavaleria otomană reuși să ajungă la tunurile moldovene, pe care le împresurară și când credeau că nimic nu le mai putea zădărnici izbânda, se treziră dați peste cap de cavaleria moldoveană, ce se ivi ca din pământ, izbândind a scoate din mâinile păgânilor șaizeci de tunuri, din cele o sută care căzuseră în puterea acestora.

Uluiți de apariția neașteptată a călăreților moldoveni, păgânii au început a da îndărăt, când de după colină năvăliră asupra lor cazacii hatmanului Swierczewski, care în frunte cu hatmanul lor făcură prăpăd în rândurile păgânilor, ce-și căutau scăparea îndărăt, spre tabăra lor. Spaima și groaza pusese stăpânire pe întreaga urdie păgână. Loviți din față și de pe lături, ienicerii au rupt-o la fugă, năvălind peste spahiii care veneau din urma lor. Înspăimântată de ceea ce se întâmpla, urdia păgână s-a desfăcut în două și

a făcut cale-ntoarsă, căutându-și scăparea către Dunăre. Lipsindu-i călărimea de care ar fi avut trebuință să-i urmărească pe păgâni până la pragurile Dunării, pe care în buimăceala aceea i-ar fi aruncat peste apă, Măria Sa se văzu nevoit să-și rânduiască oștirea care-i mai rămăsese și să poruncească retragerea ei pe alte locuri, mai priincioase și necunoscute de păgâni.

Ca să nu fie surprinsă de otomani, Măria Sa porunci oștirii moldovene să se retragă cu toate tunurile pe mijlocul ei, ca la vreme de cumpănă, acestea să poată deschide focul împotriva turcilor. Cugetase bine Măria Sa, căci Pașa Cighaleg, văzând că Oștirea Moldovei nu-i mână din urmă cu călărimea, așa cum ar fi trebuit, își opri urdia, o rândui iarăși și se năpusti din nou asupra moldovenilor care porniseră către alte locuri. Ariergarda oștirii moldovene se prefăcu că se opune năvălirii dușmane și când păgânii s-au apropiat destul de mult, moldovenii s-au dat în lături din calea acestora, lăsând tunurile să-i măcelărească pe turci. Tot atunci, Măria Sa, Ion Voievod, cu călărimea pe care o mai avea, căzu ca un trăsnet asupra păgânilor care, buimăciți de atâtea lovituri aducătoare de moarte, nu mai știau încotro să apuce. Deslușind cumpăna în care se aflau oștenii săi, Cighaleg Pașa se aruncă și el cu ienicerii săi asupra moldovenilor. Încleștarea era groaznică, iar moartea hărnicea într-o parte și-n alta, fără odihnă. În cele din urmă moldovenii îi dovediră pe turci, care făceau cale-ntoarsă, de nu se mai știa pentru a câta oară. Din această încăierare a morții oștirea moldoveană ieși biruitoare, însă nu-și mai putea întrebuința tunurile, care fuseseră stricate în toiul luptei. Având mare nevoie de tunuri, ca să poată ține piept turcilor, Măria Sa se hotărî să le ia de la păgâni. Întors în tabără, după ce-i spulberase pe turci la Chilia, unde voiau

să–și treacă pe uscat bombardele cele mari, aduse până aici cu barcazurile, marele vornic Dumbravă se înfățișă în fața Măriei Sale, grăind către Voievod:

– Măria Ta, îngăduie domniei mele să aduc din tabăra păgână tunurile pe care oștirea noastră le–a pierdut în bătălie, căci mare trebuință am avea de ele.

– Nu–i rău cum cumpănești, cinstite vornice, dar mai înainte de toate va trebui să iscodim oștirea păgână, ca să aflăm pe unde–și ține tunurile și numai după aceea deslușivom și calea către ele.

– Precum ți–e porunca, Mărite Doamne.

– Dac–am putea pune mâna pe câteva tunuri turcești, altfel am sta în fața păgânilor, căci i–am stropși cu armele lor, vornice Dumbravă.

– Să–ncercăm, Măria Ta.

– Facă–ți–se pre voie, cinstite vornice.

– Mulțumesc de–ngăduință, Mărite Doamne, grăi marele vornic gata pentru înfăptuirea celor statornicite. Ieși de la Măria Sa și–l chemă la poruncă pe căpitanul Nicoară.

– La porunca domniei tale, mărite vornice, grăi căpitanul după ce intră în cortul marelui vornic Dumbravă.

– Căpitane Nicoară, mă bizui pe cutezanța și destoinicia domniei tale.

– La orice vreme, domnia ta.

– Alege–ți zece oșteni dintre cei mai buni ai domniei tale, vă schimbați hainele cu cele turcești, căci slavă Domnului se găsesc din belșug și la noapte te strecori printre păgâni. Cunoscându–le graiul, nu vei trezi bănuieli asupra domniei tale și nici a oștenilor pe care–i alegi. Ajuns printre păgâni, caută și află câte tunuri au, pe unde se află acestea, atunci când oștirea face popas,

dar și atunci când pornește la drum, care–i tăria cu care le păzește și mai cu seamă cum vom izbândi să punem mâna pe ele, fără știrea păgânilor.

– Precum ți–e porunca, mărite vornice.

– Mâine în zori să te afli înapoi în tabără, ca să putem rândui cele de trebuință pentru aducerea tunurilor păgâne în tabăra noastră.

– Așa vom face, mărite vornice.

– Mult noroc, cinstite căpitane!

– Dumnezeu să ne–ajute, domnia ta, răspunse căpitanul Nicoară, ieșind grăbit pentru împlinirea poruncii.

În zorii celei de–a doua zi, căpitanul Nicoară se înfățișă la marele vornic Dumbravă.

– Izbândit–ai, căpitane Nicoară?

– Izbândit, domnia ta.

– Și cum stau lucrurile?

– Nu prea la–ndemâna noastră, mărite vornice, dar nici potrivnice în toate cele. Oștirea păgână, când pornește la drum, are spahiii în față, apoi ienicerii, în mijlocul cărora se află Pașa Cighaleg și Petru Vodă, după care vin akingiii și după ei devșirmea, în urma cărora, la oarecare distanță, înaintează greoi și cu strajă neîndestulătoare, tunurile trase de câte două perechi de boi.

– Cam câte tunuri au păgânii, căpitane Nicoară?

– Să tot fie la vreo sută de guri de foc, domnia ta, căci nu ne–a îngăduit vremea să le deslușim chiar pe toate.

– Mare folos am dobândi dacă ne–am învârtoșa asupra tunurilor și i–am păgubi pe turci măcar de câteva dintre ele.

– Să–ncercăm, mărite vornice și de nu vom izbândi să le luăm cu noi, măcar să le stricăm, ca să nu le mai poată folosi nici păgânii.

– Drept ai grăit, căpitane Nicoară. Cumpănește bine și statornicește cu ce oameni am putea izbândi asupra tunurilor păgâne, pe care să le luăm în dobândă, până ce domnia mea dă fuga la Măria Sa ca să–l înștiințez de cele aflate.

– Precum e porunca domniei tale, mărite vornice, grăi căpitanul Nicoară, după care ieși grăbit ca să împlinească cele de trebuință.

– Îngăduie, Măria Ta, grăi marele vornic Dumbravă intrând în cortul Voievodului.

– Ce vânt te mână către Domnia Mea așa de dimineață, vornice Dumbravă?!

– Prielnic și cu folos pentru Măria Ta, Doamne, dacă vom deslușì calea cea bună pe care să purcedem.

– Ce zici, mărite vornice?!

– Precum am grăit, Măria Ta.

– Aflat–ai cumva cum i–am putea întoarce pe turci din drum, poftindu–i să se întoarcă pe cale?!

– Mare folos am fi avut, Măria Ta, să fi deslușit taina aceasta, însă am deslușit alta, cu mult folos pentru oștirea noastră, dacă vom izbuti să ne învrednicim până la ea.

– Care–i aceea, cinstite vornice?!

– Măria Ta, azi noapte l–am slobozit pe căpitanul Nicoară în tabăra păgânilor, cu zece iscoade.

– Și i–au mai lăsat păgânii să se înturneze în tabăra noastră?!

– Nici nu i–au băgat în seamă, Mărite Doamne, căci se aflau îmbrăcați în haine turcești și le grăiau în graiul lor.

– Avem asemenea oameni în oștirea noastră?!

– Avem, Măria Ta.

– Și ce–au aflat oamenii domniei tale, cinstite vornice?

– Au deslușit câte tunuri au păgânii, cum le mână către tabăra noastră și mai cu seamă cum am putea pune mâna pe ele, Mărite Doamne.

– Mare grozăvie mai spui, vornice Dumbravă!

– Adevărat–îi, Măria Ta.

– Zici c–am putea lua de la dușmanii noștri ceea ce face atâta trebuință oștirii noastre?

– Da, Mărite Doamne, numai să îndrăznim.

– Păi să–ndrăznim, mărite vornice, căci altă cale nu deslușesc.

– Așa vom face, Măria Ta, numai s–avem poruncă.

– Cum ai cumpănit să iei tunurile păgânilor?

– Voi avea trebuință de mulți oșteni, Mărite Doamne și nu oarecare, ci dintre cei aleși.

– Cam câți ți–ar fi de trebuință, vornice Dumbravă?

– La vreo patru mii de oșteni, Măria Ta, pe care să–i împart în două părți și sub oblăduirea întunericului să dăm o raită prin tabăra păgânilor.

– Cam mulți musafiri nepoftiți deodată pe capul păgânilor, vornice Dumbravă, și–ar putea intra la bănuieli potrivnicii noștri, ceea ce n–ar prii oștenilor domniei tale.

– Nu vom năvăli asupra lor, Măria Ta, ci ne vom strecura printre ei numai atâția cât vor fi de trebuință ca să punem mâna pe tunuri și să le stricăm pe celelalte.

– Atunci de ce ai trebuință de atâția oșteni?

– Ceilalți ar fi de trebuință numai în măsura în care păgânii ar băga de seamă și s–ar năpusti asupra noastră, într–altfel nu, Măria Ta.

– Cum voiești a împlini toate acestea, cinstite vornice?

– Măria Ta, pe cei patru mii de oșteni i–aș despărți în două. Cu ei mă voi apropia de tunurile păgâne venind din

spatele urdiei, pe cele două laturi. Cei care se vor strecura către tunuri, cam șase sute de oșteni, toți vor fi îmbrăcați în haine turcești. Numai aceștia vor ajunge la tunuri, vor sugruma, la nevoie, straja păgână și vor scoate tunurile din tabără, în cele două părți, către oștenii care vor adăsta la pândă pe margini. Aceștia vor lua tunurile și le vor aduce în tabăra noastră. Dacă vremea ne va îngădui, după ce vom lua tunurile de trebuință, celor rămase le vom face atâtea stricăciuni încât nu vor mai fi de folos păgânilor.

– Te-ncumeți la o așa năzdrăvănie, cinstite vornice?!

– Cu toată credința în izbânda noastră, Măria Ta.

– Atunci să-ți fie după voie, vornice Dumbravă.

– Dumnezeu să ne-ajute, Mărite Doamne!

– Dumnezeu să-ți îngăduie biruința, cinstite vornice, căci mare trebuință am avea de aceste tunuri.

– Vom birui, Măria Ta.

– Când cumpănești a da pas către împlinirea aceasta?

– La noapte, Mărite Doamne.

– Slobod la-mplinire, cinstite vornice Dumbravă.

– Doamne, grăi Voievodul după plecarea marelui vornic, dac-ai fi hărăzit Țării Moldovei numai oșteni precum vornicul Dumbravă, Țara noastră n-ar fi fost îngenuncheată în vecii vecilor, iar dușmanii s-ar fi temut de noi.

Ajuns în cortul său, marele vornic Dumbravă, chemă la sine pe cei mai destoinici căpitani pe care-i avea sub poruncă și le grăi:

– Vitejii mei căpitani, v-am chemat la poruncă pentru că în domniile voastre pun toată nădejdea Țării Moldovei și pe aceea a Măriei Sale Ion Voievod. În noaptea aceasta ne vom strecura în tabăra păgânilor, nu ca să-i vedem la față, ci pentru a le răpi tunurile de care avem trebuință. Pentru aceasta, fiecare dintre domniile voastre veți fi însoțiți de

câte o sută de oșteni, pe care îi veți alege după cum veți crede de cuviință și vă veți îmbrăca cu toții în haine turcești. La vremea statornicită din această noapte vom da pas către tabăra păgânilor, însoțiți de patru mii de călăreți, puși sub porunca marelui comis Nicoară și a paharnicului Bucium. Cele două corpuri de oaste se vor apropia de tabăra păgână la ceas de noapte, din cele două părți și vor adăsta la poruncă. Domniile voastre, împreună cu domnia mea și cu cei șase sute de oșteni, îmbrăcați în haine turcești, vom descinde printre păgâni, vom sugruma străjile de la tunuri, dacă ne va-mpinge nevoia, după care luăm și ducem tunurile către oștenii noștri de pe laturi, care așteaptă în popas. Aici le lăsăm în grija lor și ne-ntoarcem după altele și tot așa câtă vreme ne va îngădui întunericul nopții. Tunurilor pe care nu le vom putea lua și vor rămâne în tabăra păgână, le vom pricinui atâte stricăciuni, încât să nu mai fie de nici un folos pentru turci, după care vom face cale-ntoarsă către tabăra noastră. Tunurile pe care le vom lăsa în grija oștenilor noștri vor fi duse de îndată în tabăra noastră, ca să nu le prindă zorii zilei pe cale. Tot așa vom face și noi, după ce vom împlini porunca Măriei Sale.

– Precum ți-e porunca, mărite vornice, glăsuiră cei șase căpitani domnești.

– Împliniți cele de trebuință și la lăsarea întunericului vom da pas către tabăra păgânilor, precum-îi porunca.

– Așa vom face, domnia ta, grăiră căpitanii.

După lăsarea întunericului, cele două corpuri de oștire moldoveană primiră poruncă de plecare către tabăra păgânilor, care se afla cam la trei, patru poște de tabăra moldovenilor. Oștenii moldoveni se apropiară de partea din urmă a oștirii păgâne, ale cărei căpetenii încredințate că oștirea moldoveană se afla în fața lor, nu-și închipuiau

că o parte dintre ghiauri, cum îi numeau turcii pe români, se apropiaseră de tabăra lor și–i țineau sub priviri de pe laturi, oblăduiți de întunericul nopții. Istoviți de osteneala din timpul luptelor de peste zi, tunarii păgâni se lăsaseră pradă somnului, lăsând tunurile în grija câtorva străji, care moțăiau și ele sprijinite de roțile tunurilor. Deslușind starea de istovire a oștirii păgâne, vornicul Dumbravă îi chemă la poruncă pe cei șase căpitani ai săi, zicându–le să se apropie de tunuri și în grai turcesc să le spună păgânilor care le străjuiau să meargă la odihnă, lăsându–le în seama lor, înlocuindu–i pe păgâni, cu oșteni moldoveni îmbrăcați în haine turcești. Nebănuind cine le este binefăcătorul, păgânii au lăsat cu mare bucurie straja tunurilor pe seama celor care veniseră să–i înlocuiască și au pornit grăbiți către odihnă, știind că la ivirea zorilor vor porni din nou la atac spre tabăra moldovenilor. În felul acesta, moldovenii izbutiră să scoată din tabăra turcilor, șaizeci de tunuri, douăzeci de care cu ghiulele și praf de pușcă, după care prăvăliră la pământ celelalte tunuri, împrăștiară tot praful de pușcă rămas, scoțând și fitilele de aprindere de la ghiulelele rămase, după care se grăbiră să ajungă din urmă cele două convoaie de care și tunuri, aflate pe cale către tabăra moldoveană.

Când Soarele își revărsa lumina peste tabăra Măriei Sale, cele șaizeci de tunuri, carele cu pulbere și ghiulele se aflau rânduite în fața cortului Voievodului Moldovei.

– Măria Ta, grăi stolnicul Lupu Ciortan intrând în cortul Voievodului, binevoiește a–ți arunca privirile afară și a vedea înfăptuirea marelui vornic Dumbravă, care așteaptă ieșirea Măriei Tale.

– De ce nu intră, vornicul Dumbravă, stolnice Lupu?!

– Domnia sa te roagă, Doamne, să îngădui a privi cu ochii Măriei Tale isprava oștenilor săi.

– Să vedem, stolnice, dacă–i musai.

Când Măria Sa ieși din cort și văzu cele șaizeci de tunuri frumos rânduite și carele încărcate cu cele de trebuință pentru acestea, vreme în care oștenii care se învredniciră la această ispravă îngenunchează la ivirea Voievodului lor, căruia nu–i venea a crede că se înfăptuise cutezanța vornicului Dumbravă, ochii i se umeziră de drag pentru vitejii care–i stăteau dinainte, îngenunchează în credința lor față de Țara Moldovei, aflată mai presus de toate.

– Vitejii mei oșteni, căpitani și dregători ai Țării Moldovei, grăi cu glasul sugrumat de lacrimi Măria Sa, Bunul Dumnezeu a îngăduit domniilor voastre să vă acoperiți de glorie, prin faptele săvârșite întru apărarea sfintei noastre Moldove, iar Domniei Mele bucuria necuprinsă de a vedea înfăptuirea cutezanței voastre, a credinței și dragostei pe care le–ați pus în slujirea Țării. Dumnezeu să vă binecuvinteze, să vă apere de toate relele, să vă proteguiască și să îngăduie Voievodului vostru a vă milostivi pe toți, pe măsura vitejiei voastre.

– Să ne trăiești întru mulți ani, Măria Ta! detună glăsuirea de răspuns a oștenilor.

– În mijlocul domniilor voastre și cu toții laolaltă, vitejii mei, răspunse Voievodul. Ridicați–vă și vă bucurați de cinstirea pe care Domnul Țării v–o face în această zi, în care ați arătat că mai presus de făptura fiecăruia, pe locul cel mai de sus, ați pus sfânta noastră Moldovă. Să vi se îngăduie odihna binemeritată pe toată durata zilei de astăzi și mâine să fiți tot atât de cutezători când vom da pas să–l înfruntăm pe păgân, care ne tot calcă pe urme de ceva vreme încoace, fără–ncetare.

Având iarăși tunurile de care avea atâta trebuință, Măria Sa cumpănea asupra altui plan de bătaie, pe care se

grăbi să-l facă cunoscut căpeteniilor oștirii sale. După ce Soarele a trecut de cumpăna acelei zile de pomină, Măria Sa chemă căpeteniile la sfat.

– Cinstiți dregători și căpetenii ale oștirii noastre, începu Voievodul, Dumnezeu ne-a îngăduit să înlocuim tunurile pierdute și să întărim forța de izbire a oștirii noastre. Păgânii au rămas fără tunuri și chiar dacă ar mai avea răgazul ca să primească altele, pe care le-ar putea aduce din raialele de pe Dunăre, am avea răgazul să ne întărim în tabăra pe care voiesc s-o ridicăm și s-o întărim în apropierea satului Roșcani. Vom întări această tabără cu valuri de pământ și cu palisade, iar din pălăncile ridicate îi vom ține departe pe păgâni, cu ghiulelele aruncate de tunurile luate din tabăra lor, pe care le vom sui în aceste pălănci. Păgânii sunt mulți, de aceea va trebui să întărim tabăra noastră cât mai bine, ca să nu ne poată răzbi.

– Cât vom putea ține în loc puterea păgânului, Măria Ta, dacă ne va împresura tabăra și nu vom mai avea scăpare din ea?

– Ne vom deschide calea cu tunurile, comise Nicoară, dacă ne va împinge nevoia și nu vom adăsta la cheremul păgânilor, pentru că, după ce ne vom întări în tabără și-i vom ține în loc pe păgâni, vistiernicul Iane, paharnicul Bucium și spătarul Grigorie vor pleca să ridice oștirea din Țara de Sus, cu care va coborî asupra păgânilor, învăluindu-i din spate, în vreme ce din tabără îi vom împinge cu tunurile. De asemenea, vom slobozi solie către megieșii noștri din Țara Ardealului și către Lehia, rugându-i să ne vină în ajutor, pentru a răpune fiara păgână.

– Bine cumpănit, Măria Ta, răspunseră boierii.

– Cu nădejdea că Bunul Dumnezeu va sta în ajutorul oștirii noastre, nu vom înceta să ne împotrivim păgânilor.

– Măria Ta! grăi, ridicându-se, vornicul Dumbravă.

– Grăiește, cinstite vornice.

– Cumpănesc în sinea mea că s-ar afla cu folos pentru oștirea noastră dacă cei rânduiți să ridice Oștirea Țării de Sus ar fi sloboziți la împlinirea aceasta mai înainte de a ne întări în tabără, ca să aibă vreme destulă a aduna oștirea și a se întoarce asupra păgânilor. Căci având timpul de partea noastră, vom răzbate mai lesne către oștirea păgână și nu vom fi nevoiți să stăm închiși în tabără ca-ntr-o cetate, din care numai să-i zădărâm pe turci.

– Dreaptă cumpănire și bun sfat, cinstite vornice. Deslușesc mare folos în împlinirea aceasta, de aceea o-ngădui în toate cele. Mâine în zori vom da pas oștirii noastre către Roșcani, vreme în care boierii noștri, Iane, Bucium și Grigorie, vor grăbi către Țara de Sus a Moldovei, de unde vor ridica oștenii la luptă, îi vor rândui după trebuință și vor grăbi către oștirea păgână, pe care o vom hărțui zi și noapte, neîngăduindu-i odihnă.

– Așa vom face, Măria Ta, grăiră boierii.

De după colinele Roșcanilor, Soarele-și slobozise cele dintâi raze, în acea dimineață caldă și senină de Cireșar, risipindu-și lumina peste toată valea aceea netedă, care se deschidea în fața satului Roșcani. Pe după colinele cele din dreapra satului, Prutul își mâna apele molcome către cele ale Dunării, în a cărei îmbrățișare se pierdeau la răsărit de Galați. Aici alesese Voievodul Moldovei loc de tabără și înfruntare, unde cumpănea a-i ține în loc pe păgâni, până ce din miazănoapte vor coborî oștenii Țării de Sus, năpustindu-se asupra celor care năvăliseră pe pământul Moldovei. Locul ales îngăduia o apărare ușoară împotriva păgânilor, însă nu și pentru vreme îndelungată, căci împresurați de păgâni, dac-ar fi fost, moldovenii

n–ar mai fi putut asigura hrana oștenilor, a animalelor de povară și nici pe aceea a cailor. Măria Sa, Ion Voievod, știa bine această împrejurare, dar după cum în câmp deschis nu ar fi avut sorți de izbândă, dacă ar fi ieșit împotriva păgânilor, nădăjduia că Oștirea Țării de Sus nu va zăbovi multă vreme și–atunci izbânda ar fi fost de partea moldovenilor. Cu aceste gânduri, Măria Sa porunci ridicarea taberei după toată rânduiala cea bună și marșul acesteia către noul loc de tabără de la Roșcani. Și cum păgânii venea pe urmele Oștirii Moldovei, anevoios și cu mare băgare de seamă, lăsară la–ndemâna moldovenilor vremea de trebuință pentru ridicarea taberei și întărirea acesteia, după cum le era voia. În cele din urmă, păgânii au ajuns și ei în preajma satului Roșcani, însă nu cutezară a se apropia prea mult, temându–se de atacurile oștirii moldovene, care îi pricinuise atâtea pierderi de vieți omenești, rărindu–i rândurile, păgubind–o de puterea tunurilor, care stăteau acum cu gurile aruncătoare de moarte și foc căscate către păgâni.

Chemându–și pașalele la poruncă, Cighaleg Pașa, căpetenia oștirii, grăi:

– Nu vom intra în bătaia tunurilor, pe care ghiaurii au izbutit a ni le lua de sub nas, ci ne vom opri mai departe de ele, pentru că nevrednicia voastră dă acum putere dușmanului. După ce vom deslușì întru totul cumpănirile ghiaurilor, vom începe să–i împresurăm din toate părțile, neîngăduindu–le ieșirea din tabără pentru cele de trebuință oștirii. La vremea potrivită îi vom izbi din aceste părți, după cum ni se va îngădui. Să vegheați cu strășnicie asupra taberei moldovene, căci șiretenia ghiaurilor ne–a păgubit de atâtea ori, iar voința lor nu are margini, de aceea ne târâm ca neputincioșii pe urmele lor și cu toate că suntem de trei ori mai mulți decât ei, siliți ne aflăm să le–ngăduim voința.

– La porunca Înălțimii Voastre, răspunseră pașalele.

– Să nu-ndrăzniți a face altfel de cum v-am poruncit.

– Nicidecum, Înălțimea Voastră.

– Acum plecați și împliniți porunca! grăi răspicat Pașa Cighaleg către pașalele sale, care se retrăseseră cu spinările încovoiate, îndărăt, ieșind grăbite din cortul acestuia.

§§§

Așteptarea începea să se facă simțită din ce în ce mai mult, în tabăra moldovenilor, care nu răzbăteau dincolo de încercuirea păgânilor. Alături de animale, oștenii au început a îndura lipsa hranei și a apei, care din cauza arșiței se împuținase atât de mult în albia pârâului care trecea prin tabără, încât nu mai putea astâmpăra setea unei asemenea mulțimi de oameni și animale. De la oștirea care ar fi trebuit să coboare din Țara de Sus nu venea nici o veste. Era un semn că nenorocirile aveau să se abată asupra oștenilor moldoveni.

Oștirea Țării de Sus, în drumul său către tabăra de la Roșcani, întâlni pe cale o parte a hoardei tătare care intrase în Moldova și grăbea către tabăra turcească, pe două coloane, una care venea pe malul Prutului, către Galați și cealaltă dinspre Tighina, urmărind a cuprinde tabăra moldovenilor din două părți. Izbirea coloanei tătare care urma cursul Prutului către Roșcani, pe malul stâng al acestuia, a fost sângeroasă și cu multe pierderi de o parte și de alta, fără a se statornici izbânda de partea cuiva, de aceea urmărirea și hărțuirea tătarilor se făcea în fiecare zi, ceea ce îngreuna și mai mult calea moldovenilor care se grăbeau să ajungă la vreme în tabăra de la Roșcani.

Nemaiputând aștepta, Măria Sa porunci dezlănțuirea atacului asupra oștirii păgâne, care îi împresurase din toate părțile. Tunurile își începură canonada fără a pricinui mari pagube turcilor, întrucât păgânii se aflau dincolo de bătaia lor. Atunci Voievodul a poruncit scoaterea tunurilor dincolo de palisadele taberei și punerea lor în bătaie, cât mai aproape de tabăra păgână, cumpănind a–i mâna cât mai departe de tabăra lor, îngăduind oștenilor moldoveni să se năpustească asupra acestora. Câteva tunuri pentru apărare au fost lăsate în tabără, pentru a–i opri pe păgâni să se apropie de aceasta, dacă moldovenii ar fi fost dați peste cap.

Atacul moldovenilor, dezlănțuit din afara taberei, i–a luat pe nepregătite pe turci, care se treziră sub ploaia aducătoare de moarte a tunurilor, fiind dați peste cap de năvala moldovenilor, care se iviră ca din pământ în apropierea taberei lor. Bătălia fusese crâncenă. Colinele Roșcanilor erau pline de trupurile celor căzuți, moldoveni și păgâni laolaltă. Îngroziți de năvala moldovenilor, păgânii dădeau îndărăt, în vreme ce moldovenii se aruncau asupra lor cu disperare. Bătălia ținu până în crucea zilei, când moldovenii izbutiră să se statornicească pe colinele din dreapta taberei lor, pe care le ocupară și le întăriră cu câteva tunuri. Izbânda moldovenilor aducea salvarea celor din tabără, căci deschidea calea prin încercuirea păgână, pe unde puteau să aducă hrană și apă, pentru oameni și animale. Noaptea, care s–a lăsat peste colinele pline de morți, îngădui moldovenilor să se întărească și mai mult pe locurile lor și să rânduiască un alt atac asupra păgânilor, care se aflau alungați de pozițiile lor.

Cighaleg Pașa, căpetenia oștirii păgâne, spumega de furie și porunci pașalelor sale nu numai să recapete pozițiile

pierdute, ci să spulbere întreaga oștire a ghiaurilor cât mai repede cu putință, temându-se de o nouă năvală a oștenilor moldoveni, care i-ar fi pus întreaga oștire pe fugă.

A doua zi, moldovenii dădură năvăla din nou asupra păgânilor, făcând mare prăpăd în rândurile lor, împingându-i și mai departe de tabără. Oștenii Măriei Sale izbutiseră să suie tunurile pe colinele din preajma taberei lor, de unde prăvăleau moartea asupra păgânilor, siliți a se retrage cât mai mult din calea ghiaurilor. Atunci când se părea că nimic nu mai putea opri izbânda deplină a moldovenilor, nenorocirea se abătu ca un trăsnet asupra taberei lor. Nori negri ca smoala începuseră să astupe zarea, trăgând pănură întunecată peste strălucirea Soarelui, slobozind scăpărare de fulgere și muget asurzitor din tăriile cerului. Lumina zilei s-a înveneșit și vântul a-nceput a-nfiora frunzele plopilor care au prins a fremăta neliniștite. Păsările săgetau din văzduh în căutare de adăpost aciuându-se prin locuri ferite, pe când urgia prinsese a se dezlănțui într-un potop de ape ce se rostogoleau peste pământul care, încins de arșița verii, ridica valuri pâcloase de aburi. Cerul clocotea ca un cazan sub puterea urgiei dezlănțuite, în vreme ce un vânt smuncit și bezmetic răscolea luncile, încovoind plopii și sălciile până la pământ, zvârcolind păpurișul și trestia iezerelor cu apă plumburie. Fuioare de apă se lungeau pe cărări colbuite, repezându-se în pâraie turbate de pe povârnișurile înalte ale Roșcanilor, învolburându-se pe văile strâmte, căutându-și scăparea către Valea Prutului ale cărui ape dădeau peste maluri sforăind ca un cal nărăvaș.

Vântul zvârcolea norii însulițați de fulgere, cutremurați în detunături cumplite ce prăvăleau iadul pe pământ. Flăcări albastre spintecau catapeteasma cerului în vreme ce tunete necurmate cutremurau pământul, slobozind asupra

oștirii moldovene urgia văzduhului într-o rostogolire nebună, ce udă și luă la vale toată pulberea tunurilor, pe care moldovenii, în graba cu care suiseră tunurile pe colinele din preajma taberei lor, uitaseră s-o adăpostească, pecetluind soarta tunurilor.

A lăcrimat cerul Moldovei de la un cap la altul, vărsând potop de lacrimi peste colinele Roșcanilor, jeluindu-i pe cei căzuți în încleștarea lor cu păgânii, întru apărarea Țării, urmându-și în moarte moșii și strămoșii, care au stat de strajă Moldovei și au vegheat la liniștea ei. Pierderea era de neînlocuit pentru moldoveni, căci nu mai aveau forța cu care, până atunci, îi ținuseră departe pe turci.

Văzând cele întâmplate, Măria Sa porunci întărirea oștirii de pe colinele învecinate și scoaterea tunurilor din trebuință, cărora le pricinuiseră stricăciuni, ca să nu mai poată fi de folos nici păgânilor, dacă ar fi fost luate de aceștia. Atunci ieși înaintea Voievodului căpetenia tunarilor, care grăi către Măria Sa:

– Dacă tot nu ne mai sunt de trebuință, îngăduie, Mărite Doamne, să le stric după meșteșugul domniei mele, spre paguba deplină a păgânilor și spre amintirea veșnică a tot ce se va împlini în ziua aceasta.

– Și ce voiești a face, staroste Arbore?!

– Le umplu pe toate, Mărite Doamne, cu toată pulberea care ne-a mai rămas, băgăm ghiulelele în pântecele lor și le astupăm la gură, lungim mai mult feștilele de aprindere și le dăm foc numai atunci când păgânii se vor apropia de ele. Vor sări în văzduh toate, prefăcându-se în mii de țăndări ce-i vor păli pe păgâni asemenea oștenilor noștri. Asta voiesc a înfăptui, Măria Ta.

– Măiastră ți-e născocirea, staroste Arbore și cu mult folos pentru oștirea noastră. Împlinește-o după

voia și iscusința domniei tale, iar după ce vom săvârși cu păgânii să te înfățișezi la Scaunul Domniei Noastre de la Suceava, ca să te răsplătim cum se cuvine.

– Mulțumesc Măriei Tale, Doamne, însă mai mare răsplată decât să-i văd îngenuncheați pe turci și alungați de pe pământul nostru nu-mi este de trebuință.

– Să împlinești porunca Domniei Mele în toate cele, staroste Arbore.

–Așa voi face, Mărite Doamne.

Starostele Arbore împlini porunca Voievodului și folosul acesteia îl răsplăti din plin, căci atunci când păgânii se avântară asupra oștenilor moldoveni, aceștia se dădură îndărăt lăsând tunurile cu fitilele aprinse să fie cuprinse de păgâni. Când acestea toate, detunară deodată prefăcându-se în mii de bucăți ucigătoare, doborâră zeci și sute de păgâni, îngrozind toată urdia. În aceeași clipită oștenii moldoveni s-au aruncat și ei asupra păgânilor îngroziți, pe care începură a-i doborî la pământ pâlcuri întregi. Văzând nenorocirea abătută asupra oștirii sale și prăpădul dezlănțuit de moldoveni, Cighaleg Pașa începu să cumpănească în sinea sa, dacă nu cumva zbaterea oștirii sale pe pământul acesta, care nu-i voia cu nici un chip, nu era zadarnică și de nici un folos și dacă n-ar fi fost mai bine să se retragă dincolo de Dunăre, unde să adaste la vremuri mai prielnice sau să lepede cu totul poftirea lui Petru Vodă. Își aminti însă de porunca Marelui Vizir, Mehmed Socoli, care n-ar fi îngăduit înfrângerea pentru care, încă de la plecare către hotarul Țării Moldovei i-a amenințat cu pierderea capului. De aceea se hotărî ca în ziua următoare să năvălească iarăși asupra oștirii moldovene, cu toată puterea oștirii sale și să nu dea înapoi cu nici un chip, orice s-ar întâmpla, chiar dacă ar trebui să

se prăbușească cu toți în țărâna Moldovei. Se mai liniști, când fu înștiințat că tătarii din părțile Tighinei îi veniseră în ajutor și se aflau în tabără.

A doua zi, Cerul se dezlănțuise parcă asupra oștenilor moldoveni, atât de înfuriați se năpustiseră păgânii asupra lor, împresurându-i din toate părțile. Moldovenii însă erau hotărâți să piară până la unul, de aceea furia cu care năvăliseră turcii asupra lor nu-i descumpăni. Îi înfruntau cu seninătate pe dușmani și hărniceau gospodărește printre ei, miruindu-i de li se rostogoleau turbanele, odată cu căpățânele, precum bostanii dați de-a dura pe corhană. Se prăbușeau osmanlâii, precum iarba tăiată de coasă. Pâlcuri întregi de turbane se rostogoleau în fața păliturilor moldovene, pentru a nu se mai ridica niciodată. Târziu, când Soarele scăpăta în asfințit, încă nu se statornicise izbânda. Moldovenii s-au întors în tabără pentru odihnă, pregătindu-se pentru ziua care urma, când aveau să se ridice iarăși împotriva păgânilor care voiau să dea năvală peste ei. Ziua care a urmat a adus multă moarte printre oștenii celor două oștiri potrivnice. Măcelul se arăta îngrozitor și oștenii moldovenii păreau copleșiți de furnicarul păgân. Atunci, Măria Sa, urmat de Garda Domnească și de cazacii hatmanului Swierczewski, se năpusti în mijlocul păgânilor și începu a-i culca la pământ șiruri întregi. Oștenii moldoveni parcă se luau la întrecere cu oștenii cazaci, așa secerau printre păgâni, al cărui puhoi neîntrerupt parcă nu mai avea sfârșit.

– Ne prăpădim cu toții, Măria Ta, ni se prăpădește oștirea zadarnic, fără a putea opri stihia ce s-a dezlănțuit asupra noastră, strigă marele vornic Dumbravă, năclăit din cap și până-n piciore de sânge păgân, nemaiprididing cu loviturile pe care le slobozea în dreapta și-n stânga.

– Cât mai avem viață în noi, nădejdea nu-i pierdută, mărite vornice, îi răspunse Măria Sa, al cărui buzdugan fulgera în toate părțile sfărâmând tigvele păgâne.

– Pe ei, vitejii mei, strigă marele vornic, intrând și mai adânc în urdia păgână, iar moldovenii se avântară cu și mai mare sârg asupra păgânilor. Măcelul era groaznic. Cădeau moldovenii șiruri întregi, însă nici păgânii nu se aflau mai prejos. Sub loviturile năprasnice ale moldovenilor, turcii începură a da îndărăt, căutându-și scăparea. Urdia păgână se afla dată peste cap și aruncată dincolo de colinele Roșcanilor, urmărită de moldoveni, care-i vânau pe păgâni ca pe iepuri. Ajunși pe colinele de deasupra taberei, Măria Sa porunci oștenilor săi să se oprească, pentru a se întări pe vârful colinelor, știind că a doua zi păgânii vor năvăli iarăși cu și mai mare îndârjire.

Noaptea se petrecu peste cele două oștiri potrivnice, în liniște și pace, căci fiecare dintre ele avea nevoie de răgaz și odihnă.

Măria Sa plănuia să stăvilească năvala păgânilor și să înfrunte atacul acestora, până când Oștirea Țării de Sus avea să ajungă în tabără. N-avea de unde să știe Voievodul că Oștirea Țării de Sus se împotrivea tătarilor care năvăliseră în Moldova, căutând să răzbată către tabăra otomană. Hotărârea Măriei Sale și a oștenilor moldoveni de a se ridica la luptă în zorii care aveau să vină era îndârjită și nestrămutată. A doua zi, când se aflau gata să-și întâmpine musafirii, mai hotărâți ca oricând, mare le-a fost mirarea moldovenilor, atunci când băgară de seamă că păgânii nu mai aveau de gând să iasă din tabără. La scurtă vreme, din tabăra păgână porniră câțiva oșteni cu steag alb, ridicat în văzul tuturor, care se îndreptară către tabăra Măriei Sale.

– Măria Ta, Cighaleg Pașa și-a mânat solia de pace către tabăra noastră.

– Unde-i, vornice Dumbravă?!

– Acuș ajunge la oștenii noștri de pe colină.

– Sloboade vorbă către comisul Nicoară să-i lase să se apropie de tabăra noastră.

– Numaidecât, Mărite Doamne, răspunse vornicul repezindu-se să împlinească porunca.

La scurtă vreme, trimișii turci se aflau în fața Voievodului Țării Moldovei, căruia i se închinară până la pământ.

– Cuvântați și nu vă puneți piedică la limbă temându-vă, căci vă aflați sub ocrotirea Voievodului Țării Moldovei și nimeni nu va îndrăzni să se atingă de voi, grăi vornicul Dumbravă către solii turci, care priveau înfricoșați la căpeteniile oștirii moldovene, aflate în cortul Măriei Sale.

– Către tine, Ion Voievod, Beiul de la Moldova, trimitem solia aceasta, pentru a-ți face cunoscută voința noastră. Îți cerem ție, să poruncești oștirii tale a opri această vărsare de sânge, care nu aduce nici un folos de nici o parte, ca să avem îngăduința a ne înțelege asupra celor ce vor urma.

Voim ca Ion Voievod să vină în tabăra noastră împărătească, de unde va purcede la Înalta Poartă, pentru a cere milostivirea Măritului Sultan, nădăjduind în iertarea sa. Făgăduim, sub aspru jurământ, că nimeni nu se va atinge de tine, până vei ajunge în fața Padișahului nostru, oștenii fiind liberi a se întoarce nevătămați la vetrele lor. Îți mai făgăduim că Petru Vodă nu va avea îngăduința a se sui în Scaunul Moldovei, până la o nouă hotărâre a Măritului nostru Sultan, care milostivindu-se de tine, ar putea îngădui rămânerea ta în Scaunul Țării Moldovei. Cugetă adânc și cumpănește fără răgaz asupra voinței noastre și

dă–ne de știre dacă te afli hotărât a te învoi asupra făgăduielilor noastre.

– Întoarceți–vă la stăpânul vostru și–i spuneți că–i voi trimite răspuns, înștiințându–l asupra hotărârii pe care o voi lua. Până atunci, oștenii moldoveni nu vor mai da năvală asupra taberei voastre, grăi Voievodul în graiul păgânilor.

Solii se închinară adânc în fața Măriei Sale, apoi ieșiră, fiind îndrumați de oștenii moldoveni, până dincolo de colinele pe care puseseră stăpânire.

– Să nu dai crezare vorbelor grăite de turc, Măria Ta și să nu te duci cu nici un chip, că Pașa–i șiret și vorbele sale n–au nici un temei.

– Să mai chibzuim, vornice Dumbravă.

– Măria Ta, i–am dat peste cap pe turci și i–am făcut să se teamă de noi, să năvălim iarăși asupra lor și să–i azvârlim peste Dunăre, căci stă în puterile noastre.

– Cum n–aș facea asta, cinstite vornice?! dac–aș ști că vom izbândi. Și dacă nu izbândim și ne cuprind păgânii, atunci ce vom mai face? Oștirea ni–i împuținată și chiar dacă ne vom îmbățoșa împotriva păgânilor, va fi pentru puțină vreme, căci ne vor copleși păgânii și Moldova ar cădea pradă acestora. Dacă Cighaleg Pașa, căpetenia păgânilor îmi va jura de șapte ori pe Coran că–și va ține făgăduiala și Petru Vodă pe Sfânta Evanghelie, tot de atâtea ori, că voi ajunge teafăr în fața Sultanului, iar oștenii mei și cei cazaci se vor întoarce nevătămați la vetrele lor, voi primi.

– E cu primejdie asupra Măriei Tale, Doamne.

– Primejdia–i peste tot, mărite vornice, iar altă cale de ieșire nu deslușesc. Oștirii noastre nu are cine să–i vină în ajutor, căci megieșii noștri stau liniștiți pe la vetrele lor, la adăpostul paloșului nostru și după cum vezi și domnia

ta, nici Oștirea Țării de Sus n–a mai ajuns, că s–a risipit și ea în moarte, odată cu hoarda tătarilor care au năvălit în Țara Moldovei.

– Nu te lăsăm, Măria Ta, să te bagi în cușca leului, că–ți pui capul în mare primejduire.

– Să ferim Moldova de stricăciuni, mărite vornice, că stă în puterile noastre s–o facem.

Trecură două zile de la înfățișarea soliei păgâne în tabăra moldovenilor și Voievodul Țării Moldovei încă nu se hotărâse. Nemaiavând răbdare, Cighaleg Pașa slobozi altă solie către tabăra moldovenilor, în cea de–a treia zi, cu aceeași făgăduială.

– Măria Ta, păgânii se știu încolțiți, de aceea se–ntrec în solii către noi.

– Mărite vornice, chiar dac–ar fi să nu–și țină făgăduiala făcută, Cighaleg Pașa n–ar mai pustii Țara, dacă Domnia Mea ar pleca la Sultan.

– Și dacă nu–și ține făgăduiala, Mărite Doamne?!

– Să ne–ncredem în jurămintele lor, cinstite vornice.

– Precum ți–e voia, Mărite Doamne.

– Spuneți stăpânului vostru, grăi Măria Sa către solia păgână, că primesc și mă–nvoiesc asupra cumpănirilor sale, dacă–și ține făgăduiala și numai dacă va jura, în fața Domniei Mele, de șapte ori pe Cartea Sfântă a lui Allah și Petru Vodă pe Sfânta Evanghelie, tot de atâtea ori, că mă voi afla slobod a purcede către Sultan. Pentru aceasta, voiesc a ne afla față în față, la jumătatea drumului dintre taberele noastre, cu Cighaleg Pașa și cu Petru Vodă, pentru împlinirea jurământului. Numai așa mă voi învoi și voi pune temei pe făgăduielile stăpânului vostru.

Solii păgâni fuseseră lăsați slobozi a se întoarce în tabăra păgână, ducând spre știință stăpânului lor voința Voievodului Țării Moldovei. După o zi de frământare,

Cigheleg Pașa își îndruma iarăși solia către tabăra moldoveană, înștiințându-l pe Măria Sa că primea propunerea făcută.

– Nu te-ncrede în făgăduiala lor, Măria Ta și nu te duce, căuta să-l înduplece pe Voievod boierul Dumbravă, marele vornic al Țării de Jos a Moldovei.

– N-am încotro, mărite vornice Dumbravă. Domnia ta rămâi să veghezi asupra oștirii și de-o fi să-mi aflu sfârșitul în cortul Pașei Cighaleg, ridică tabăra și slobozește oștenii, înturnându-vă pe la casele domniilor voastre, căci nu s-ar afla de nici un folos să vă mai împotriviți păgânilor.

– Cu sufletul greu mă supun poruncii Măriei Tale, Doamne, răspunse marele vornic cu amărăciune în glas.

– Nu te-ntrista, mărite vornice, grăi Măria Sa prinzându-l de umeri, voiesc să afli că ai fost și ai rămas cel mai credincios dregător al Domniei Mele și cel mai destoinic și cutezător oștean al Țării Moldovei. Dumnezeu să te ocrotească și să îngăduie Moldovei noastre, cât mai mulți oșteni ca domnia ta.

Marele vornic Dumbravă puse un genunchi în pământ și sărută mâna Măriei Sale, cu lacrimi în ochi. Voievodul ieși, încălecă pe calul său și, însoțit de zece oșteni călări, aflați sub ascultarea viteazului căpitan Gorun, dădu pas către tabăra păgână, oprindu-se la jumătatea drumului dintre cele două tabere potrivnice. Îndată se desprinse de tabăra sa și Cighaleg Pașa, însoțit de Petru Vodă și de zece ieniceri, așa cum ceruse Măria Sa Ion Voievod. Ajuns în fața Voievodului Țării Moldovei, Petru Vodă jură de șapte ori, pe Sfânta Evanghelie, că nu va sta potrivnic Măriei Sale și tot de atâtea ori a jurat și Cighaleg Pașa pe Coran că Voievodul Țării Moldovei va ajunge slobod și nevătămat

în fața Sultanului. Aflându-se înfăptuit jurământul, Măria Sa porunci căpitanului Gorun să se întoarcă îndărăt la vornicul Dumbravă, care privea de sus de pe colină, cu toți oștenii săi, la ceea ce se întâmpla.

Măria Sa pornise către tabăra păgânilor, însoțit de Pașa Cighaleg, de o parte și de Petru Vodă de cealaltă parte, urmați de cei zece ieniceri. Înainte de a intra în tabăra păgână, Măria Sa se opri, își întoarse calul și ridică mâna dreaptă către oștire, în semn de rămas bun. Cighaleg Pașa și Petru Vodă încremeniră, crezând că Voievodul Moldovei își călcase jurământul și poruncea oștirii sale să se năpustească asupra taberei otomane.

Atunci când Măria Sa, Ion Voievod ridicase mâna, luându-și rămas bun de la oștenii săi, întreaga oștire descălecă, se descoperi, luându-și cușmele în mâini și îngenunche la pământ, ca o ultimă închinare de credință către cel care se jertfea pe sine, pentru libertatea lor și neatârnarea Țării Moldovei. Într-o singură glasuire, din piepturile oștenilor moldoveni se ridică o rugă spre Cer:

– Apără-l Doamne pe Ion Voievod, părintele nostru bun și viteaz!

Îngenuncheați în ruga lor rămăseseră moldovenii până ce Voievodul lor intră în cortul căpeteniei păgâne.

– Iată-te în puterea noastră, ghiaur îndărătnic, grăi Pașa Cighaleg către Măria Sa, Ion Voievod.

– Pre voia Domniei Mele și nu pre vrednicia voastră, Cighaleg Pașa.

– Cum ai cutezat a te ridica potrivnic stăpânului tău, ghiaure nevrednic?!

– Tu ai stăpân, slugă nevolnică și necredincioasă, îi răspunse Măria Sa. Voievodul Moldovei și Țara sa nu au alt stăpân decât pe Dumnezeu din Ceruri, ori ai uitat că

Țara Moldovei nu face parte din Împărăția Otomană și că Voievodul ei nu se află supus al Sultanului?!

Pașa Cighaleg tăcu, încruntat.

– Ți-ai înghițit limba, slugă netrebnică ce ești, de nu mai ai tăria să cuvânți?!

Nemaiputându-și stăpâni mânia, Cighaleg Pașa îl izbi pe Măria Sa în piept cu iataganul, care scoase scântei pe platoșa Voievodului.

– Cum îndrăznești să-ți calci jurământul, pui de câțea? îi zise Măria Sa, care, dintr-o singură lovitură, îl prăvăli pe Cighaleg Pașa până-n colțul cortului său, fără suflare.

În aceeași vreme, Ibrahim Pașa, aflat și el în cort, se aruncă în spatele Măriei Sale, implântându-i hangerul în grumaz. Dintr-o fulgerare, cu sângele gâlgâind, ce țâșnea ca un șuvoi, Măria Sa își smulse hangerul din grumaz și-l descăpățină pe turc, rostogolindu-l fără cap lângă Cighaleg Pașa, care fusese prăvălit ca de fulger de pumnul Voievodului Țării Moldovei. Privirile Măriei Sale se afundau tot mai mult, într-o negură întunecată, făptura-i înaltă începu a se clătina, în vreme ce toți păgânii din jurul său priveau încremeniți de groază, la dârzenia omului care înfrunta moartea, doborându-și potrivnicii. În clipita în care Voievodul Țării Moldovei, părăsit de puteri, se prăbușea la pământ, asemenea unui munte care se prăbușește îngropând sub el tot ceea ce prindea pe cale, Ahmed Pașa, beiul de Semendria, sări ca ars și dintr-o lovitură de iatagan, desfăcu de trupul Voievodului moldovean capul acestuia, care-l privea cu ochii deschiși pe călăul său. Pașa se-nfioră până-n adâncul făpturii sale, apoi ieși afară din cort și ridică în vârful unei sulițe, capul cutezătorului Voievod moldovean. Trezindu-se din pălitura primită, care-l rostogolise ca pe un neputincios,

Cighaleg Pașa dădu poruncă oștenilor săi să scoată trupul Voievodului moldovean în afara taberei, să-l lege de două cămile, pe care să le mâne, apoi, în direcții potrivnice, rupând în două trupul viteazului Ion Voievod, Domnul Țării Moldovei. Oștenii moldoveni priveau înmărmuriți la ceea ce se petrecea, apoi, treziți ca dintr-un vis urât, de tunetul poruncii marelui vornic Dumbravă, se năpustiră asupra taberei păgâne cu o furie oarbă, precum s-ar fi dezlănțuit furiile cerului, vărsând potop de moarte asupra păgânilor. În furia lor nestăpânită, moldovenii culcau la pământ tot ceea ce le ieșea în cale, spahii, ieniceri, azapi și căpetenii, animale și oameni, dădeau foc corturilor, prăvălind carele și tunurile, căutând să răzbată către cortul căpeteniei Cighaleg Pașa care, încă năucit de pălitura primită de la Măria Sa, Ion Voievod, nu se mai afla vrednic să poruncească oștenilor săi. Încăierarea și dezastrul căzut asupra păgânilor ținură câteva ceasuri bune, până când, aproape de asfințit, dinspre Dunăre sosi în ajutorul păgânilor un corp de oaste de la raiaua Giurgiului, care îi învălui pe moldoveni. Dându-și seama că nu mai aveau nici o scăpare, moldovenii s-au aruncat asupra păgânilor precum fiarele pădurilor, încolțite de moarte, ceea ce i-a descumpănit pe turci. Când întunericul nopții coborî peste furnicarul de oameni, care se sugrumau unii pe alții, marele vornic Dumbravă, plin de sânge dușman, din cap până-n picioare, porunci retragerea oștenilor săi, care mai rămaseseră în viață și urmat de aceștia porni către Lunca Prutului, pierzându-se de urmăritorii păgâni.

Priveliștea din tabăra turcilor se arăta înfiorătoare, oameni morți peste tot, căruțe și tunuri rostogolite cu roțile către cer, corturi arse ori în flăcări la tot pasul și-ntreaga urdie risipită pe văile pâraielor.

Aflați în mijlocul taberei păgâne, încleștați pe viață și pe moarte în lupta cu turcii, cazacii hatmanului Swierczeski, atâția câți mai rămăseseră în picioare, fuseseră înconjurați de păgâni și luați prinși. Legați în lanțuri, împreună cu marele lor hatman, au fost trimiși sub strașnică păzire, la Istambul pentru a fi înfățișați Împăratului. Sultanul, uimit de vitejia cazacilor și de cutezanța hatmanului lor, îi slobozi, poruncind să fie lăsați liberi pentru a se întoarce la locurile lor, ducând cu ei recunoștința unui popor întreg, pentru credința cuvântului dat și pentru vitejia cu care s-au împotrivit păgânilor, alături de moldoveni, pentru neatârnarea și libertatea Țării Moldovei.

Așa s-a jertfit pentru Țara Moldovei Ion Voievod cel Viteaz, căruia mulțimea de rând i-a zis Părintele nostru cel Bun și Drept, căci s-a ridicat potrivnic marilor boieri, pentru a-i apăra pe cei de jos și pentru a lăsa Moldova liberă și neatârnată.

Pentru că nu se milostivea de cei haini și răi, de tâlhari, vânzători de Țară și călcători de credință și lege, pe care i-a osândit cu cele mai cumplite pedepse, boierii și răufăcătorii i-au zis Ion Vodă cel Cumplit. Dar cum s-ar fi putut într-altfel să fie dezbărați de cele rele apucături cei nărăviți în spurcate obiceiuri, când nu puneau nici un temei pe legiuirile Țării și pe rânduielile cele bune statornicite de Măria Sa Ion Voievod, când nu ascultau de porunca Domnului Țării și negoțau Moldova precum vitele la iarmaroc, numai pentru poftirile lor cele nesățioase?

Odată cu jertfa vieții Măriei Sale, Ion Voievod cel Viteaz, pe care Domnul Țării a așezat-o la temelia Moldovei, alături de marile înfăptuiri ale înaintașilor săi, se încheia șirul Voievozilor Mușatini la Scaunul Țării Moldovei, pentru care s-au jertfit și n-au avut alte bucurii și nici alte

dureri decât numai durerile și bucuriile Țării Moldovei, pe care s-au învrednicit a o ridica tot mai sus, făcând-o cunoscută printre țările Europei, respectată de prieteni și temută de dușmani.

Și dacă Ștefăniță Voievod, părintele Măriei Sale Ion Voievod, nu s-a putut ridica la înălțimea părintelui său, Bogdan al III-lea Voievod și mai cu seamă la măreția bunicului său, Slăvitul Ștefan Voievod cel Mare și Sfânt, din cauza anilor săi tineri, feciorul său, Ion Voievod cel Viteaz a atins culmile străbunicului său, Ștefan Voievod cel Mare și Sfânt, călcându-i apăsat pe urme.

Câteva zile mai târziu, în Scaunul Țării Moldovei a suit Petru Șchiopul, feciorul Chiajnei, fiica cea mare a Măritului Petru Rareș Voievod, apriga Doamnă a Țării Românești, nepotul de fiică al acestuia, care însemna și Domnia celui dintâi Basarab în Țara Moldovei. Voievodul a domnit pre pofta boierilor cei mari, din îngăduința cărora n-a ieșit niciodată cât s-a aflat în zbuciumatele sale Domnii în Țara Moldovei (1574-1577); (1578-1579) și (1582-1591).

După cincizeci de ani se împlinea și jurământul domniței Serpega, mama Măriei Sale, Ion Voievod și a comisului Nicoară, cel care avea să ajungă vestitul Nicoară Potcoavă, numit așa pentru puterea pe care o avea, de rupea potcoavele cailor în mână.

După jertfirea Măriei Sale Ion Voievod, Nicoară comisul, a dus mai departe lupta împotriva Voievodului Petru care lăsase Moldova la-ndemâna marilor boieri, suind pe Tronul Țării pentru scurtă vreme. Deși nu se afla coborâtor din os domnesc, aflându-se frate numai după mamă cu Ion Voievod, a urcat pe Scaunul Moldovei, dar fiind înconjurat de megieși potrivnici, care la porunca Sultanului își sloboziseră oștile asupra Țării Moldovei, Nicoară

Potcoavă, sub numele de Ion Voievod, nemaiîngăduind și alte nenorociri care s-ar fi abătut asupra Țării Moldovei, s-a lepădat de Domnie și s-a îndreptat către regatul Lehiei, unde și-a aflat sfârșitul.

Jertfa Viteazului Voievod Ion n-a fost zadarnică, pentru că Înalta Poartă Otomană, uimită de vitejia și dârzenia cu care moldovenii și-au apărat Țara, n-a mai mărit nici tributul, care a rămas același până în văleatul 7098, Anul Domnului 1590 și n-a mai pus nici angherii pe Țară, Moldova rămânând neatârnată ca și până la acea vreme. Aceasta pentru că turcii n-au putut uita, multă vreme, îndârjirea cu care moldovenii se împotriveau tuturor acelor care voiau să-i facă robii lor, să le ia Țara și să le piardă credința, moștenite din moși, strămoși, cu aspră poruncă întru apărarea lor.

Comănești
20 iulie 2010

Despre cei care au dus mai departe lupta pentru neatârnarea Moldovei, în volumul următor:

– *Vremuri Zbuciumate*–

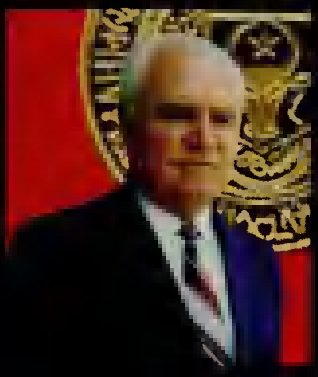

– Ştii prea bine, Mehmed Paşa, că cei din neamul Muşatinilor nu pot fi cumpăraţi cu nimic. Pentru ei, peticul acela de pământ ce se cheamă Moldova se află mai presus de firea şi făptura lor, sunt legaţi de pământul acela cu nişte legături atât de trainice, pe care nimeni, în afara lor, nu le poate desluşi şi nici înţelege.

Viaţa lor, întreaga lor făptură, nu înseamnă nimic în faţa Ţării, Moldova înseamnă totul pentru ei, pământul din care s–au născut, strămoşii din vremurile trecute, toate nişte legiuiri de care nu se pot lepăda, chiar dacă şi–ar pierde viaţa, care nu înseamnă nimic dacă nu–i trăită în libertate şi pe pământul lor sfânt. Marii noştri Sultani s–au ostenit să–i cuprindă de atâte ori în hotarele Împărăţiei Otomane şi n–au izbândit niciodată în cumpănirile lor, pentru că nu se află pe acest pământ o putere atât de vrednică încât să–i poată desface de acest legământ nerostit şi neînţeles de alte seminţii.

Autorul

www.vicovia.ro
ISBN 978-973-1902-35-7
9 789731 902357